

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

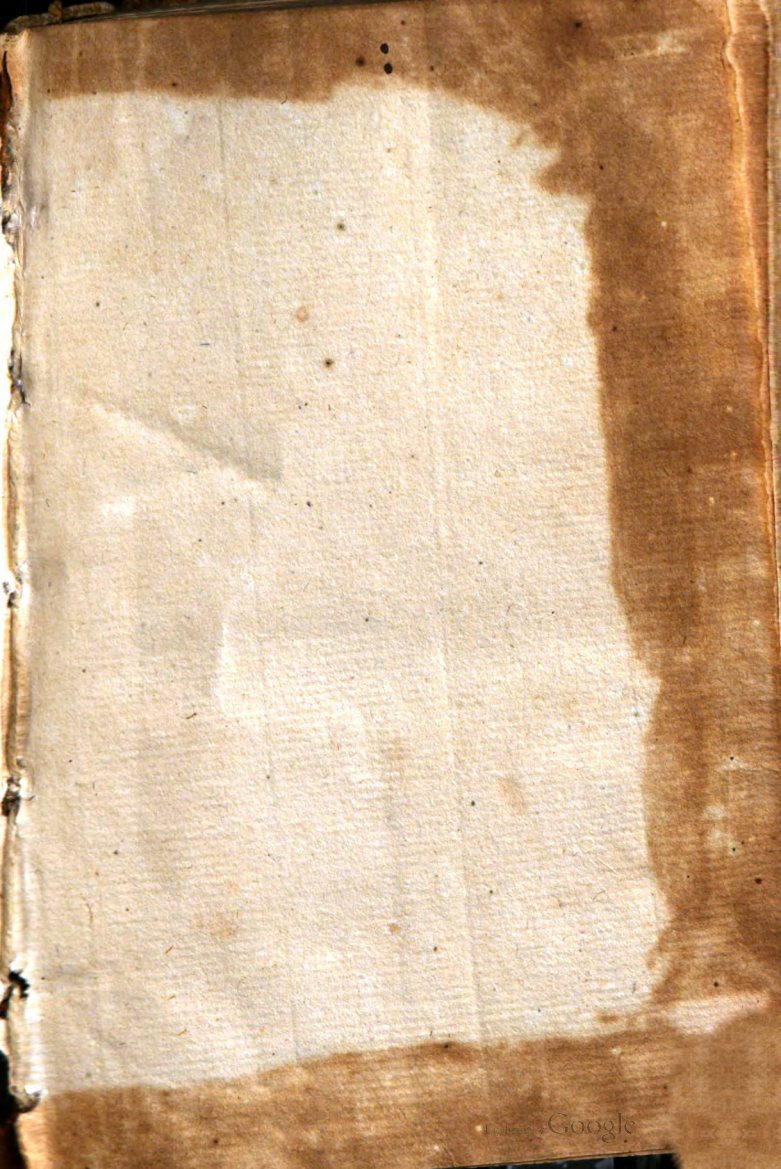
Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

~~XIII. 9. 747. B.~~

1699

F. 10.

E E R S T E
BEGINZELEN
DER FRANSCH E
SPRAAKKONST;

Door den HEER

R E S T A U T,

*Uit het Fransch vertaald, en met Byvoegzelen
vermeedert*

D O O R

A H U Y B R E C H S:

TE AMSTERDAM,
By JAN MORTERRE,
Boekverkooper over het Zaandammer-Veer, 1760;

Met Privilegie.

PRIVILEGIE.

DE Staaten van Holland en Westvrieland : Doen te weten. Alsoo Ons te kennen is gegeven by Jan Morterre, Boekverkooper te Amsterdam, dat hy Suppliant met veel kosten en moeyte in den Jaare 1759. ondernoomen hebbende, te doen drukken, van een Fransche Overfetting van seker Boek, genaamd beginselen der *Fransche Spraak-Konst* door den Heer Restaut, gedeeltelyk in 't Nederduyts vertaald, en met eenige byvoegselen vermeerderd door A. Huybrechs in Octavo: Ende vermits de Suppliant bedugt was, dat 't gemelde Boek in 't geheel of ten deele te Amsterdam of elders door eenige baatsoekende menschen mogten werden nagedrukt of uitgegeeven, waar door de Suppliant voor al syn moeyte en gemaakte kosten door het nadrukken en uitgeeven van het selve Boek merkelyk soude werden benadeeld, ten zy Wy daartegens souden gelieven te voorsien, met hem Suppliant tot het alleen drukken en uitgeeven van het selve Boek, met seclusie van alle anderen te O'troyeeren; Weshalven de Suppliant sig was keerende tot Ons, eerbiediglyk versoekende dat Wy hem Suppl't. Geliefden te Verleenen O'troy omme voor den tyd van vyftien eerstkomende en agtereen volgende Jaaren in den Lande van Holland en Westvrieland, Privatelyk alleen, en met seclusie van alle anderen in de Nederduitsche en Fransche Taale te mogen drukken, doen drukken, uitgeeven en verkoopen het Boek hier boven genoemd, met verbod aan alle ende tenen ygelyk om 't selve te drukken, ofte te laten drukken, Verhandelen ofte Verkoopen ofte elders nagedrukt zynde, binnen den selve Lande te brengen, uit te geeven ofte Verkoopen, op sodanige boete en poene, als Wy tegens de Contraventeurs van dien souden gelieven te statuereen; SOO IS 'T, dat Wy de saake ende het voorsz. Verzoek overgemerkt hebbende, ende geneegen woefende ter beede van den Suppliant, uit Onse regte Wetenschap, Souvraïne magt ende Auhoriteit den selve Suppliant geconsenteerd, geaccordeerd en geotroyeerd hebben, consenteeren, accordeeren en o'troyeeren hem by desen, dat hy geduurende den tyd van vyftien eerst agtereen volgende Jaaren het voorsz. Boek, in dier voegen als sulks by den Suppliant is versogt, en hier vooren uitgedrukt staat, binnen den voorsz. Onzen Lande alleen sal mogen drukken, doen drukken, uitgeeven ende Verkoopen, verbiedende daarom allen ende een ygelyken het selve Boek in 't geheel ofte ten deelen te drukken, naa te drukken, te doen naa drukken, te Verhandelen, ofte Verkoopen, ofte elders naagedrukt binnen den selven Onzen Lande te brengen, uit te geeven, ofte te Verhandelen of Verkoopen, op verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde of verkogte Exemplaairen, ende een boete van drie duysend Guldens daar en boven te verbeuren, te Applicceeren een derde part voor den Officier die de Calange doen sal, een derde part voor den Armen der plaats daar het Casus voor vallen sal, ende het restceerde derde part voor den Suppliant, ende dit telkens soo meenigmaal als deselve sullen werden agterhaald: Alles in dien verstande, dat Wy den Suppliant met

met deesen Onsen O&roye alleen willende gntificeeren tot verhoeding van syne schaade door het naadrukken van het voorz. Boek, daar door in geenigen deele verstaan den Innehouden van dien te Authortificeeren ofte te Advouereen ende veel min het onder Onse protectie ende bescherminge eenig meerder Credit aansien ofte reputatie te geeven ne-maar de Suppliant, in cas daar inne iets onbehoorlyks soude influeren; alle het selve tot synen laste sal gehouden weesen te verantwoorden, tot dien einde wel expressielyk begeerende, dat by aldien hy dezen Onzen O&roye voor het selve Boek sal willen stellen; daar van geene geabrevieerde ofte gecontraheerde mentie sal mogen maaken, ne maar gehouden wesen het selve O&roy in 't geheel, en sonder eenige omiffie daar voor te drukken, of te doen drukken, ende dat hy gehouden sal zyn een Exemplaar van het voorz. Boek op groot papier, gebonden en wel geconditioneerd; te brengen in de Bibliothecq van Onse Universiteit te Leyden binnen den tyd van ses weeken, na dat hy Suppliant het selve Boek sal hebben beginnen uit te geeven, op een boete van ses honderd Guldens, na expiratie der voorz. ses weeken by den Suppliant te verbeuren ten behoeve van de Nederduitse Armen van de plaats alwaar de Suppliant woond, en voorts op poene van met'er daad versteeken te zyn van het effect van desen O&roye; dat ook de Suppliant, schoon by het ingaan van dit O&roy een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorz. Onze Bibliothecq, by soo verre hy gedurende den tyd van dit O&roy het selve, Boek soude willen herdrukken met enige Observatien, Nooten, Vermeerderingen, veranderingen, correctien of anders, hoe genaamd, of ook in een ander formaat, gehouden sal zyn wederom een ander Exemplaar van het selve Boek geconditioneerd als voren, te brengen in de voorz. Bibliothecq binnen den selven tyd, en op de boeten en poenaliteit als voorz. Ende ten einde de Suppliant dezen Onsen consente ende O&roye moge genieten als na behooren, lasten Wy alle ende eenen ygelyken dien het aangaan mag, dat sy den Suppliant van den inhoud van desen doen laten ende gedoogen, rustelyk, Vreedelyk ende Volkomentlyk genieten ende gebryken, cesserende alle belet ter contrarie. Gegeeven in den Haage Onder onsen grooten Segele hier aan doen hangen den Vierde September in het jaar Onzes Heeren ende Saligmakers duysend, Seeven honderd en Sestig.

B. STEYN.

Aan den Suppliant zyn nevens dit O&roy hand Geseld by Extra& Autenticq Haar Ed. Gr. Mog. Resolu. van 28 Juny 1715. en 30 April 1728, ten einde om sig daar na regulen.

Ter Ordonnantie van de Staaten
ARIS V. D. MIEDEN.

VOORBERIGT

VAN DEN

VERTAALER.

DE beweegredenen welke my aangefpoord hebben om deze Vertaling te ondernemen, komen uit het Grondbeginzel voort, van niet alleen voor my zelve, maar ook voor anderen van nut te zyn.

Ten dien einde heb ik, zo veel mogelyk was, my bevytigt, om de zaakelykste en fraaifte *Grammaire* of Spraakkonst, en die my meerendeels over 't geheel voldoende voorkwam te verkiezen; en dus viel myn aandagt op 't verkorte Werkje of kleine *Grammaire* van den Heer RESTAUT: ziende het zelve, als 't allerbekwaamste Middel aan, om iemand de Fransche Taal grondig en regelmatig te doen kennen: ik wierdt nog des te ernstiger verzekert, wanneer ik overwoog, hoe dikwils dit Werkje in de Fransche Taal op de Drukkers geweest is; en van daar gekomen zynde, t'elkens met nieuwe gretigheid is aangenomen en verkogt: twyfele derhalven niet, of het zal van dienst zyn, dit Werkje in 't Nederduitsch overgezet te hebben.

Het gebrek der Boeken, waar in zodanige stoffe gevonden wordt, gelyk men doorgaans in de Schoolen verkiest, om zyne Leerlingen in die Taal te oefenen; heeft aanleiding gegeven om deze kleine uit het Fransch in 't Nederduitsch vertaalde *Grammaire*, met verscheidene Byvoegzelen te vermeerderen en op te helderen, als

V O O R B E R I G T

met meest in 't gebruik zynde Spreekwyzen en Zamenpraaken, handelende over eenige nuttige Onderwerpen. By deze heb ik gevoegt eenige Brieven. in 't byzonder op den Koophandel, en eenige Plichtplegingen betrekking hebbende, om als 't waare, in staat gemaakt te worden met menschen van onderscheidene Staaten om te gaan.

Ook heb ik voor de Jeugd eenige Themata hier in geschikt, ter oeffening, van de Overzetting ingerigt, naar de Regelen in het Werkje zelve opgegeven. En, dewyl den Schryver geen de minste aanmerking over de uitspraak der verscheidene Letteren, zoo Vocaalen als Consonanten, heeft nedergesteld, oordeel ik niet ondienstig te zyn, daar omtrent de volgende regelen voor te stellen.

Wat de Vocaalen belangt. De Fransche spreken de *a* op dezelve wyze uit, als de andere Volken; niettemin word dezelve in zommige woorden niet uitgesproken, als, *Aolt*, Augustus, *saoul*, zat. *saouler*, zat maaken, *Taon*. Paardevlieg.

Indien 'er twee *a* by malkander staan, het geen nogtans weinig gebeurd, zoo worden dezelve als een *a* uitgesproken; doch de Lettergreep moet langzaamer uitgesproken worden, als, *bailler*, gecuwen, *baillon*, mondslot.

Van deze regel worden zommige Hebreuwische en Chaldeeuwische naamen uitgezondert; als *Baal*, *Naasson*, *Galaad*, &c. Nogtans volgen de naamen *Iaac* en *Aaron* de gemeene regel.

Wanneer op een *Werkwoord* een van deze drie woordjes, *il*, *elle*, *on*, volgt, zoo moet 'er in 't schryven noodzaakelyk een *t* tusschen be den gesteld worden, ten einde de uitspraak vloeibaarder te maaken, als, *viendra -t- il demain?* zal hy mor-

morgen komen? *aura-t-il assez?* zal hy genoeg hebben? &c.

De *e* word in drie zoorten onderscheiden, ge-lyk in het Werk zelve breeder te zien is; wy zullen hier nogtans aanmerken, dat de *e* in de woordjes, *de, me, te, que, le*, byna uitgesproken word, als of 'er in plaats van dezelve *eu* stond.

Als de *e* voor *m* en *n* in een zelve Lettergreep komt, zoo word dezelve als een *a* uitgesproken, als, *encore*, nog, *entendre*, verstaan: of daar moet *ne* op volgen, als, *prenne*, neem, *ennemi*, vyand; of als 'er een *i* vooraf gaat, als, *mien, tien, rien*, of dat ze in eige naamen komt, als, *Jerusalem, Harlem*, &c.

De *i* word op dezelve wyze als in het Nederduitsch gesproken, behalven, wanneer dezelve voor *ll* in 't midden van een woord, en voor een *l* op het einde komt, want dan word ze byna niet uitgesproken, maar maakt dat de twee *ll* of de eene *l* vloeyende uitgesproken worden, en als of 'er een *i* volgde, als *Caillou*, Keysteen, *oreille*, oor, *sommeil*, slaap, &c.

Doch deze Regel heeft eenige uitzondering, als *Ville*, Stad, *mille*, duizend, *civil*, beleeft, *Pupille*, Weeskind, en nog eenige andere, die men door het gebruik moet leeren.

De *o* word mede op dezelve wyze als in het Nederduitsch uitgesproken: doch word in eenige woorden verzwegen, als, *Paon*, Paauw, *Faon*, Rheekalf, &c. in de woorden waar in de *o* dub- beld gevonden word, word dezelve alleenlyk wat langer uitgesproken, als, *roole*, rol, &c.

De *u*, heeft in het Fransch dezelve klank als in het Nederduitsch, als, *corrompu*, bedorven, *vaincu*, overwonnen, &c.

V O O R B E R I G T.

Als de *u* op de *g* volgt, en voor de *e*, *i*, of *y* komt, zoo word dezelve wel niet uitgesproken, maar nochtans geeft ze aan de *g* een harder geluid als anders, gelyk in *guerir*, geneezen, *guerre*, oorlog, *gueule*, muil, &c.

Doch van deze Regel zyn de volgende woorden uitgezondert, *arguër*, bedillen, *aiguïser*, flypen, &c. om dat daar in de *u* en *e* ieder een Lettergreep is.

Als 'er een *u* na de *q* volgt, zo word dezelve niet uitgesproken, maar maakt dat de *q* de kragt van de *k* heeft, als, *quantité*, meenigte, *quand*, wanneer, &c.

Als 'er een *u* na de *v* volgt, met een ander Klinkletter, zoo word dezelve niet uitgesproken, als, *vide*, leeg, *vinder*, leeg maaken, &c.

De *y* word als *i* uitgesproken, en word op verscheiden wyzen gebruikt.

I. Word dezelve in de woorden, die uit het Grieks oorspronkelyk zyn, gebruikt, als, *hypocrisie*, geveinsdheid, *tyrannie*, dwinglandy, *Symbole*, Zinnebeeld, &c. doch de nieuwe Schryvers gebruiken de *i* in deze woorden.

II. Word dezelve tusschen twee Klinkletters gesteld, als, *playe*, wond, *joye*, vreugd, &c.

III. Word dezelve ook op het eind van sommige woorden geschreeven, als, *Foy*, Geloof, *Loy*, Wet, *Roy*, Koning, &c. Doch de Grieksche *y* word in deze woorden by de hedendaagsche Schryvers verworpen.

Wat de Medeklinkers betreft, in 't gemeen is in deze Letteren aan te merken. dat wanneer een Medeklinker op het eind van een woord komt, en het volgende met een Medeklinker begint, dezelve verzwegen moet worden: maar
indien

VAN DEN VERTAALER.

Indien het met een Klinkletter begint, word ze van het woord, daar dezelve toe behoort, gelyk als afgescheiden, en by het volgende gevoegt, als, *il est aimé de tout le monde*, hy is van ieder een bemind, het welk aldus uitgesproken word, *il es taimé de tou le monde*, &c.

De woorden in de derde Persoon in 't Meervoud, die op *ent* uitgaan, en de zin van de reden eindigen, of voor een Medeklinker komen, word *nt* niet uitgesproken: als, *mes Freres me doivent de l'argent*, myn Broeders zyn my geld schuldig: Maar voor een Klinkletter komende, word de *n* verzwegen, en de *t* met de Klinkletter van het volgende woord uitgesproken, als, *ils aiment a boire*, zy drinken gaarn, word dus uitgesproken, *i zaimé ta boire*.

De *b* word by de Franschen, even als by de Duitschen uitgesproken, derhalven zullen we'er niets over zeggen.

De *c* word voor *e*, *i*, *y*, byna als een *s* uitgesproken, als, *certain*, zeker, *cesser*, ophouden, *circonspect*, bescheiden, *Cyclamen*, Varkensbrood: Maar voor alle de andere Letteren klinkt ze als de *k*, als, *car*, want, *commun*, gemeen, *crème*, room, &c. doch het gebeurt zomtyds, dat de *c*, voor *a*, *o* of *u* komende, als een *s* moet uitgesproken worden, waarom dan ook de *c* met een *cidil* getekend word, als, *leçon*, les, *façon*, manier, &c.

De *d* word op het eind van een woord voor een Klinkletter, of de *d* die verzwegen word, als een *t* uitgesproken; als *grand ami*, groot vriend, *grand homme*, groot man.

In de volgende woorden word de *d* niet uitgesproken, *bled*, hoorn, *muid*, mudde, *noëud*,
* 4 knoop,

V O O R B E R I G T

knoop, *pied*, voet, *nid*, nest, en alzo in anders diergelyke.

De *f* word in het woord *neuf*, in *v* veranderd, als 'er een Klinkletter volgt, als, *neuf bommes*, negen mannen, *neuf arbres*, negen boomen, alwaar men dus moet zeggen, *neu obommes*, *neu varbres*.

De *g* voor *e*, *i* en *y* staande, word als *j* uitgesproken, als, *germer*, uitspruiten, *girouëtte*, weerhaan, *Gymnosopbistes*, Indiaansche Wysgeeren.

Maar voor *a* en *o* word ze als in het Nederduitsch uitgesproken, als, *Gabelle*, Zoutpagt, *Gouffre*, Draaikolk; als 'er op de *g* onmiddelyk een *n* volgt, zoo geeft zulks een vermengd geluid, als, *Campagne*, Veld, &c.

Deze drie onderscheiden uitspraaken der *g*, worden in het eenige woord *Gagnage*, Wey- en Bouwland, gevonden.

De *b* word in het Fransch in de woorden, die van het Latyn afkomstig zyn, verzwegen, als, *bomme*, man, *bumble*, nederig, *bonneur*, eer, &c.

De *j* word by de Franschen ten naasten by als *f* uitgesproken, als, *Jardin*, Tuyn, *joli*, aardig, *jonction*, saamenvoeging, &c.

Dewyl de Aanmerkingen die we over de Letter *l* zouden kunnen maaken, niet zeer gewigtig zyn, zoo gaan we die voorby.

De *m* word op het einde van zommige woorden, als een *n* uitgesproken, als in, *faim*, honger, *nom*, naam, &c.

Over de *n* valt mede niet byzonders te zeggen.

De *p* word in de onderstaande woorden niet uitgesproken, als, *Baptême*, Doop, *Corps*, Ligchaam, *Loup*, Wolf, *Pseume*, Psalm, *Ptisane*, Garstendrank, &c.

De

De *g* met een *u* voor een Klinkletter komende, moet als *k* uitgesproken worden, gelyk by de *u* gezeid is.

De *r* word op het eind der onbepaalde Werkwoorden van de eerste en tweede *Conjugatie* niet uitgesproken.

Als de *s* tusschen twee Klinkletters staat, word dezelve als een *z* uitgesproken, als, *liaison*, zaamenvoeging, *guerison*, geneezing, *rafer*, scheeren, &c. Doch in de zaamengezette woorden behoud zy haar eerste kragt, als, *resserrer*, weder opsluiten, *restaurateur*, herstelder.

De *t* word in de woorden die van het Latyn oorspronkelyk zyn, als een dubbele *s* uitgesproken, als, *patience*, geduld, *Caution*, Borg, &c.

Over de Letteren *v*, *x*, *z*, valt niets byzonders te zeggen.

Indien 'er nu eenige gebreeken, die onvermydelyk zyn, in gevonden worden, verzoek dat de Bescheide Leezer het ten besten zal houden; verder wat de Spelling en Styl aangaat, heb ik zoo veel in my was, bevytigd, om dezelve verstaanbaar te maaken.

Des beëog ik, den Leezer hier altoos voordeel, en nimmer nadeel mede te doen.

M A N I E R

Om de Leerlingen in de Fransche Taal te onderwyzen.

HEt is voor alle andere zaken noodig, dat de Meester zyne Leerlingen de manier onderwyft van het Fransch zuiver en duidelyk uit te spreken, ten dien einde zo moet hy met de Leerling spellen, en naar de spelling leezen; allenlyk maar leezende een bladzyde of weinige regels voor een beginzel, doende dezelve leezing in de tweede Lesse herhaalen, met de opmerkingen welke men aangaande deszelfs uitspraak zal onderweezen hebben. Het zelve moet onophoudelyk alle dagen geschieden, op dat den Leerling alzo door het spellen en geduurig leezen kome tot de zuivere en volmaakte uitspraak der Fransche Taal.

Des morgens daar na, zal hy het zelve spellen en leezen wederom doen herhaalen, eer dat men tot de volgende onderwyzingen overgaat; om alzo beter en gemakkeliker die van den voorgaanden dag te onthouden, welk geëindigt zynde, zal hy hem verder laten overgaan tot het spellen en leezen van het zelve Boek.

De Meester zal ook den eersten dag aan den Leerling in schrift geven het *Auxiliaire* of Behulpzaam Werkwoord AVOIR, hebben, *j'ai*, ik heb, *tu as*, gy hebt, *il ou elle a*, hy of zy heeft: op dat de Leerling eenige zaak heeft om van buiten te leeren in afwezenheid van den Meester. Met dit Werkwoord van buiten te leeren, moet men het zelve ook wel leeren uitspreken, maar men moet nooit nalooten van de uitlegging daar by te voegen in zyne Moeder-Taal, van den geenen welke de Fransche Taal leert: By voorbeeld, voor de Nederlanders, *j'ai*, ik heb, *tu as*, gy hebt, *il of elle a*, hy of zy heeft.

heeft. Ten waar dat de Leerling alreeds de Fransche Taal kundig was.

Wanneer de Leerling dit geheele Werkwoord wel gedeekelyk geleert zal hebben, moet men hem van het zelve verscheidene voorbeelden geven, met de Naamen van den Aanklager of *Accusatif*, welk het gewoon is te regeeren, zonder Geslachtwoord: by voorbeeld, *j'ai faim*, ik heb honger, *tu as soif*, gy hebt dorst, *il a peur*, hy heeft vrees, *nous avons faim*, wy hebben honger, *vous avez soif*, gylieden hebt dorst, *ils ont peur*, zy hebben vrees, enz. *J'ai droit*, ik heb gelyk, *tu as tort*, gy hebt ongelyk, *il a raison*, hy heeft recht of gelyk, *nous avons droit*, wy hebben gelyk, *vous avez tort*, gylieden hebt ongelyk, *ils ont raison*, zy hebben recht of gelyk, enz. *J'ai chaud*, ik ben warm, *tu as froid*, gy zyt koud, *il a mal aux dents*, hy heeft tandpyn, *nous avons chaud*, wy zyn warm, *vous avez froid*, gylieden zyt koud, *ils ont mal aux dents*, zy hebben tandpyn, enz. Bewerkende, op deze wyze de gantsche *Conjugatio* door, by dezelve altyd voegende de uitlegging in de Moedertaal; ingevalle de Leerling niet verstaat het geen hy in het Fransch zegt, welk men in de volgende Lessen altyd zal moeten in acht nemen, tot dat hy zal verstaan hebben het geen hy zegt, zonder dat het van nooden zy, het zelve in zyne eigene Taal uit te leggen. Als dan zal hy weder dezelve *Conjugatio* bewerken, met andere *Substantiva*, of Zelfstandige Naamwoorden, welke de Onbepaalde Werkwoorden naar hun trekken: gelyk by voorbeeld, *j'ai envie de rire*, ik heb lust te lagchen, *tu as besoin d'apprendre*, gy hebt noodig te leeren, *il a raison de se plaindre*, hy heeft reden van zich te beklagen; als dan weder deze, *j'ai besoin d'argent*, ik heb geld noodig, *tu as faute de courage*, gy hebt gebrek van moed, *il a soin de mes affaires*, hy heeft zorg voor myne zaken. In het vervolg zult gy het zelve Werkwoord doen *Conjugeren* met de Naamwoorden, welke met de

Ge-

Geflachtwoorden verzeld zyn; gelyk by voorbeeld, *j'ai un bon Pere*, ik heb een goede Vader, *tu as un beau miroir*, gy hebt een schoone spiegel, *il a une belle maison*, hy heeft een schoon huis, *il a la Colique*, hy heeft het Kolyk, *tu as mon argent*, gy hebt myn geld, *il a de beaux habits*, hy heeft schoone kleederen.

Naar dit *Auxiliair*, of Behulpzaam Werkwoord, moet men het andere, zynde *le Verbe Substantif*, of Zelfftandig Werkwoord leeren, *je suis*, ik ben, *tu es*, gy zyt, *il est*, hy is, *nous sommes*, wy zyn, *vous êtes*, gylieden zyt, *ils sont*, zy zyn; voor zoo veel dat alle *Passifs*, of Lydende Werkwoorden daar van gemaakt zyn; verders zal men daar altyd een Naamwoord by voegen; by voorbeeld, *je suis sage*, ik ben wys, *tu es riche*, gy zyt ryk, *il est pauvre*, hy is arm, *nous sommes sages*, wy zyn wys, *vous êtes riches*, gylieden zyt ryk, *ils sont pauvres*, zy zyn arm, handelende op dezelve wyze met diergelyke anderen.

In het vervolg zal de Leerling een regulier Werkwoord leeren, van de eerste *Conjugatie*, waar van den *Infinitif*, of Onbepaalde Wyze, in ER, uitgaat; gelyk *aimer*, beminnen, *parler*, spreken, enz. *j'aime*, ik beminne, *tu aimes*, gy bemind, *il aime*, hy bemind, *nous aimons*, wy beminnen, *vous aimez*, gylieden bemind, *ils aiment*, zy beminnen. Als dan van de tweede in IR; gelyk als, *nourrir*, voeden, *finir*, sindigen; als dan weder van de derde, in OIR, gelyk als *devoir*, zullen, moeten, en eindelyk van de vierde in RE; gelyk als *rendre*, wedergeeven, *vendre*, verkoopen, enz. Naar dat men dezelve alleenig van buiten geleert zal hebben, zal men by deze altyd een Naamwoord voegen; als by voorbeeld, *j'aime Dieu*, ik beminne God, *tu aimes l'honneur*, gy bemind de eer, *il aime la vertu*, hy bemind de deugd, en alzo van de andere drie, daar altyd een Naamwoord by voegende.

Wat de Nederlanders belangt, moet de Meester een byzondere zorg dragen van hen het gebruik van den

Op-

Opratif, of wenschende wyze, wel en duidelyk te leeren, nadien zy dezelve, gemeenlyk niet dan met veel moeite kunnen uitspreken, en om deze oorzaak hun de Regulen en Gronden doen leeren van het gebruik van den *Opratif*, of wenschende wyze; by voorbeeld, *je veux que tu ailles chez ton Pere*, ik wil dat gy by uw Vader gaat, *je voudrois que tu allasses chez ton Pere*, ik wenschte dat gy by uw Vader gingt, *il faut que tu écrives*, het is noodig dat gy schryft, *il failloit que tu écrivisse*, het betaamde dat gy schreef. *je dis cela afin que tu fasses ton devoir*, ik zeg dat, op dat gy uw best doet, naar dit moet men de byzonderste Onregelmatige Werkwoorden leeren; dat is te zeggen, welke den Regel van de andere Werkwoorden volgen; gelyk als in de eerste *Conjugatie*, *aller*, gaan, *je vai*, ik gaa, *tu vas*, gy gaat, *il va*, hy gaat, *nous allons*, wy gaan, *vous allez*, gylieden gaat, *ils vont*, zy gaan, als die van de tweede in *IR*, welke men hier naar zal vinden. Eindelijk van de derde, in *OIR*, en van de vierde in *RE*, daar by zult gy eenige zaken van de *Réciproques*, of wederkeerige Werkwoorden voegen; als *je me couche*, ik leg my neder, *tu te couches*, gy legt uw neder, *il se couche*, hy legt zig neder, en van de Onpersoonlyke, *il faut*, het moet, het behoort, *il falloir*, het behoorde; dit alles zal de Meester den Leerling in schrift opgeeven, op dat hy het Copieere of afschryve, om door denzelven weg en middel des te gemakkeliker de *Orthographie* of Spelkonst der Franche Taal te leeren, onder welke onregelmatige Werkwoorden, men zorg moet dragen van hem, die geene welke het aldermeest in het gebruik zyn, zorgvuldiglyker te doen leeren; gelyk als *faire*, doen, *dire*, zeggen, *savoir*, weten, *pouvoir*, kunnen, *vouloir*, willen, om dat alle deze Werkwoorden zich ten allen tyden in het spreken ontmoeten. Zoo dat 'er in de eerste dagen eene geduurige oefening in het leezen en in de *Conjugations* wezen zal, welke den Leerling van buiten geleert

zal hebben, met dezelve voor de Meester op te zeggen, daar by voegende zoo ik gezeid heb eenige woorden van hunne *Constructie* of Opitelling met de Naam of andere Werkwoorden; by voorbeeld, *j'ai un bon Pere qui m'aime tendrement*, ik heb een goed Vader die my teer bemind en lief heeft, *je suis bien exercé de mon Maître dans la Langue Française*, ik ben van myn Meester wel goeffend in de Franfche Taal

De *Conjugatiën* op deze voorschrevene wyze dan wel geleerd zynde, zoo moet de Meester iets van de Naamwoorden, en van deszelfs Geslachtwoorden verhandelen: als by voorbeeld, *l'homme*, de mensch, *de l'homme*, van de mensch, *à l'homme*, aan de mensch; en in het Meervoud, *les hommes*, de menschen, *des hommes*, van de menschen, *aux hommes*, aan de menschen, enz leerende de Leerling deze of diergelyke *Declineeren* of Buigen, gevende aan denzelfen daar van verscheidene voorbeelden, als van de Elementen, *le feu*, het vuur, *l'air*, de lucht, *l'eau*, het water, *la terre*, de aarde; van de klederen of andere, daar by voegende eenige byvoegelyke Naamwoorden; by voorbeeld, *un chapeau gris*, een gryze hoed, *un manteau rouge*, een roode mantel, enz.

De *Perfoonlyke Voornaamwoorden*, zullen met de *Conjugatiën* welke hun verzellen, reeds geleerd wizen, *je*, ik, *tu*, gy, *il*, hy, of *elle*, zy, *nous*, wy, *vous*, gylieden, *ils* ou *elles*, zy; daar by voegende eenige onderwyzingen van de andere, *mon*, myn, *ma*, myne, *ton*, uw, *ta*, uwe, *son*, zyn, *sa*, haar, *notre*, onze, *vostra*, uwe, *leur*, hun of haar, en desgelyken van hunne meervouden, doch echter by dezelve altyd eenige *Substantifs*, of Zelfstandige Naamwoorden byvoegende; gelyk by voorbeeld, *mon Pere*, myn Vader, *mon Ame*, myn Ziel, *ma Mere*, myn Moeder, *ma Maison*, myn Huis. Als dan zal de Meester aan den Leerling een algemeene schets geeven van de Bywoorden; gelyk als, *sagement*, wyffelyk, *justement*,

ment, billyk, enz. Verders van de Voorstellingen, als, *devant*, voor, *après*, naar, *sur*, boven, *sous*, onder, *dans*, in, binnen, *hors*, buiten, enz. En eindelyk van de Zamenvoegingen, als, *ou*, of, *mais*, maar, *veu que*; voor zoo veel, *puisque*, vermids dat, enz.

Daar zal niet overig blyven als eenige algemeene Regulen van den *Syntaxis*, of Zamenvoeging te geeven, of van de Opstelling der deelen van eene Redenvoering; gelyk by voorbeeld, *j'aime la Vertu*, ik beminne de Deugd, *Pierre est mon Ami*, Pieter is myn Vriend, *le Roi veut que ses Sujets lui obéissent*, de Koning wil dat zyne Onderdaanen hem gehoorzamen.

Men zal in de *Grammaire* zien, dat 'er *Neutrale* Werkwoorden zyn, welke geene *Casus* of Naamvallen der Naamwoorden naar hun regeeren; gelyk als, *dormir*, slapen, en andere Werkelyke Werkwoorden, welke de *Casus*, of Naamvallen regeeren, maar de eene regeeren de *Accusatif* of Aanklaager; gelyk als, *j'aime mes Amis*, ik beminne myne Vrienden, *il mange son pain*, hy eet zyn brood. En zomtyds wordt dezen Aanklaager door den *Genitif* of Baarder met den Onbepaalden Artÿkel of Geslachtwoord uitgedrukt, gelyk als, *il boit de l'eau*, hy drinkt water, *il mange du pain*, hy eet brood, welk men moet in acht nemen, om dat het niet gemeen is in andere Taalen.

Gedurende alle deze Lessen, zal men daar zomwyl de Onderwyzinge by kunnen vermengen van eenige woorden, met eenige Order of Schikkinge; als, eenmaal de Naamwoorden van de gedeeltens van het menschelyk lighaam, een andermaal van de kleederen, een ander van de deelen van een huis, een ander van het geen de tafel betreft, een ander van de manier van tellen; zoo als het in de byvoegzelen aangewezen wordt.

Eindelyk zal een Meeſter aan den Leerling eenige *Compliments* of allernoodzakelykſte beleeftheden

den welke in eene *conversatie* eigen zyn, onderwyz-
zen.

Het overige der Onderwyzing zal bestaan, met den
Leerling eenige zaaken van het Fransch in het Neder-
duitsch, of van het Nederduitsch in het Fransch te
doen overzetten, en met hem Fransch te spreken,
hem berispende, of verbeterende, zoo hy het niet
goed zal uitgesproken hebben.

Vervolgens zal het den Leerling niet ondienstig
zyn, zomtyds een beroemd Fransch Boek, 't zy Te-
lemachus of een ander goed Schryver te leezen, wer-
dende buiten deze noodwendige Oeffening het ge-
bruik dezer Nuttige Wetenschap, na verloop van kort-
ten tyd, verwaarloosd en vernietigd. ;

K O R T

KORT BEGRIP
VAN DE
BEGINSELEN
DER

FRANSCHÉ SPRAAK-KONST.

EERSTE HOOFD-STUK.

*Van de Spraak-konst in 't Algemeen, van de Woorden,
Lettergreepen en Letteren.*

VRAG. *Wat is de Spraak-Konst?*

ANTW. Het is de Konst van wel
te spreken.

V. *Wat is Spreken?*

A. De uitdrukking der Gedag-
ten door middel van de Stem.

V. *Waar van bedient men zig ten dien einde?*

A. Men bedient zig van woorden, die men ook deel-
len van eene Redenvoeringe, of deelen van de Reede
noemd.

V. *Waar uit zyn de geschreeven Woorden samenge-
steld?*

A. Die zyn samengesteld uit Lettergreepen. Zoo
is het woord *Opulent* gemaakt uit drie Lettergreepen;

A

na-

2 *Van de Spraak-konst in 't Algemeen.*

namentlyk, *O-pu-lent*; en het woord *Calomniateur* uit vyf, te weten *Ca-lom-ni-a-teur*.

V. *Waar uit zyn de Lettergreepen samengesteld?*

A. Die zyn samengesteld uit Letteren.

V. *Hoe veel foorten van Letteren zyn 'er?*

A. Twee foorten; te weten *Klinkers*, en *Medeklinkers*.

V. *Hoe veel Klinkers zyn 'er?*

A. Vyf, als *a, e, i* of *y* der Grieken, *o* en *u*.

V. *Hoe veel Medeklinkers zyn 'er?*

A. Achtien; te weten, *b, c, d, f, g, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z*.

V. *Hoe veel foorten van e onderscheid men?*

A. Men onderscheid ze in drie foorten; te weten, de *stomme*, de *geslooten*, en de *geopende e*.

V. *Wat is de stomme e?*

A. Het is een *e* welke niet dan een doove en duistere klank heeft, en die zagt, als op het einde dezer woorden uitgesproken word, *monde, livre, homme*, enz.

V. *Wat is de geslooten é?*

A. Het is een *é*, welke hard uitgesproken word, als op het einde van de woorden, *caffé, bonté, charité*, enz.

V. *Wat is de geopende è?*

A. Het is een *è*, welke even, gelyk in de tweede Lettergreepen van de woorden, *misère, fidelle, tempête, extrême, succès* en *progrès*, uitgesproken word.

V. *Laat my deze drierlei soort van e eens in eenige woorden zien?*

A. Men vind ze in de woorden *fermeté, netteté*, enz. waar van de eerste *e* de *geopende*, de tweede de *stomme*, en de derde, de *geslootene* is.

V. *Hoe veel foorten van geopende e zyn 'er?*

A. Twee foorten.

1. De weinig geopende *è*, welke uitgesproken word door de mond een weinig verder te openen dan men genoodzaakt is te doen in de uitspraak van de geslootene *é*. Gelyk in de tweede Lettergreepen van de woorden, *misère, fidèle, musette, tristesse*, enz.

2. De

2. De meerder geopende *e*, welke men uitspreekt door een grooter opening van de mond te maken; gelyk in de eerste Lettergreep van het woord *guerre*, en in de tweede van de woorden *tempête*, *extrême*, *succès*, *Progrès*, enz.

V. Hoe veel Accenten of Geluid-teekens zyn 'er?

A. Drie; namentlyk de scherpe (´), de zwaare (˘), en de omgeboogen Accent (^).

V. Welke is het gebruik van het scherpe Geluid-teeken?

A. Men zet het zelve boven alle geslootene *e*, zoo in het begin, midden, als in het einde der woorden: gelyk in *vérité*, *mérite*, *les amitiés*, *les procédés*, enz.

V. Welke is het gebruik van het zwaare Geluid-teeken?

A. Men steld het zelve voornamentlyk op de geopende *e*, wanneer die zig bevind op het einde der woorden, en van een *s* agtervolgd word, gelyk in de woorden *après*, *procès*, *accès*, *très*, *près*, enz.

V. Welke is het gebruik van het omgeboogen Geluid-teeken?

A. Men steld het niet dan alleenlyk op de lange Klinkers?

V. Wat zyn lange Klinkers?

A. Het zyn dezulke, op welke men in de uitspraak een langer tyd steund dan op de andere.

V. Hoe noemd men de Vocalen welke geen lange zyn?

A. Men noemt haar korte?

V. Geef my in eenige woorden eens Voorbeelden van lange en korte Vocalen?

A. *A*, is lang in *un mâle*, en zy is kort in *une male*.

E, is lang in *tempête*, en zy is kort in *trompette*.

I, is lang in *gîte*, en zy is kort in *petite*.

O, is lang in *apôtre*, en zy is kort in *devote*.

U, is lang in *flûte*, en zy is kort in *une bute*.

V. Wat is 'er omtrent de letter *h* aan te merken?

A. Zy is uitgeazemd, of niet uitgeazemd.

V. Wat is de uitgeazemde *h*?

A. Het is die, welke men uitademende moet uitspreken, dat is te zeggen, wanneer de volgende letter een

4 *Van de Spraakkonst in 's Algemeen.*

een Vocaalis, gelyk in de woorden *heros, la hauteur, la haine*, en diergelyke.

V. *Wat is de niet uitgeaxemde h?*

A. Het is die, welke niets tot de uitspraak van de volgende Vocaal doet; gelyk in de woorden *l'homme, l'honneur*, enz. welke uitgesproken worden, als of 'er stond *l'omme, l'onneur*, enz.

V. *Wat is het gebruik van de Grieksche y?*

A. Men gebruikt dezelve gemeenlyk met twee *ii* uit te drukken; gelyk in de woorden *essayer, envoyer, moyen*, enz. welke uitgesproken worden, even als of 'er stond *essai-ier, envoi-ier, moi-ten*, enz.

V. *Van hoe veel soorten van woorden bedient men zig in het spreken?*

A. Van negen, welke men de Negen Deelen van eene Reedevoeringe of van de Reede noemd.

V. *Welke zyn deze Negen Deelen van eene Reedevoeringe?*

A. *Le Nom*, het Naamwoord. *L'Article*, het Geslagtwoord. *Le Pronom*, het Voornaamwoord. *Le Verbe*, het Werkwoord. *Le Participe*, het Deelwoord. *L'Adverbe*, het Bywoord. *La Proposition*, het Voorzetsel. *La Conjonction*, het Voegwoord. *L'Interjection*, het Tusschenwerpzel.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van het Geslagt, Getal, en Naamval.

V. **H**OE veel Geslagten zyn 'er?

A. Twee; het Mannelyke en het Vrouwelyke.

V. *Op wat wyze kend men dezelve?*

A. Wanneer men *le* of *un* voor een woord stellen kan, is het Manlyk; gelyk in *pere*, welk Manlyk is, om dat men kan zeggen *le pere*, of *un pere*. En

Wanneer men voor een woord *la* of *une* stellen kan, is het Vrouwlyk, dus is *mere* Vrouwlyk; om dat men kan zeggen *la mere*, of *une mere*.

V. *Hoe*

V. Hoe veel Getallen zyn 'er?

A. Twee; te weten, het *Eenvoudig getal*, wanneer men van niet meer dan van een enkele Zaak spreekt, en het *Meervoudig*, wanneer men van verscheide Zaaken spreekt.

V. Brengt hier van eenige Voorbeelden by?

A. *Un homme*, staat in 't eenvoudig getal, en *des hommes* in 't meervoud, *le livre* staat in 't eenvoud; en *les livres* in 't meervoud; gelyk ook *la table* in 't eenvoud staat, en *les tables* in 't meervoud.

V. Hoe veel Naamvallen zyn 'er?

A. Zes: namentlyk de *Nominatif*, Noemer, de *Génétif*, Teeler, de *Datif*, Gever, de *Accusatif*, Aanklager, de *Vocatif*, Roeper, en de *Ablatif*, Nemer.

V. In welke deelen van eene Redevoeringe bevinden zig de Geslagten, de Getallen, en de Naamvallen?

A. In de Naamwoorden, in de Geslagtwoorden, in de Voornaamwoorden, en in de Deelwoorden.

DERDE HOOFD-STUK,

Van het Naamwoord.

V. **W**AT is een Naamwoord?

A. Het is een woord van het welke men zig bedient ter benoeming van eenige Zaak.

V. Hoe veel soorten van Naamwoorden zyn 'er?

A. Twee: het *Zelfständig* en het *Byvoeglyk Naamwoord*.

V. Wat is het *Zelfständig Naamwoord*?

A. Het is een woord dat eenvoudiglyk dient ter beteekenis van eenige Zaak, en 't geen in deszelfs plaats, in eene Redevoeringe gesteld word; gelyk de woorden, *ciel*, *terre*, *arbre*, enz.

V. Wat is het *Byvoeglyk Naamwoord*?

A. Het is een woord, waar van men zig bedient

ter benoeming van eenige Zaak, en waar door te gelyk eenige hoedanigheid derzelve word uitgedrukt, of, waar door teffens betekend word, van welke gestalte het zelve is, gelyk, *rouge, aimable, généreux*, enz.

V. Wat onderscheid is 'er dan tusschen een Zelfstandig en een Byvoeglyk Naamwoord?

A. Een Zelfstandig Naamwoord heeft niet noodig dat 'er een ander Naamwoord tot haar werd bygevoegt om verstaan te worden; nadien men wel verstaan kan, wat men zeggen wil door de woorden, *habit, enfant, cœur*, enz.

Maar een Byvoeglyk Naamwoord ondersteeld altyd een Zelfstandig, aan het welke zy toebehoord, en zonder het welke men haar niet kan verstaan; zo is, *rouge, aimable, généreux*, enz. niet klaar, of onderscheidenlyk te verstaan, dan wanneer men het voegt by een Zelfstandig Naamwoord, gelyk, wanneer men zegt, *un habit rouge, un enfant aimable, un cœur généreux*, enz.

V. Geef my eens een algemeene Regel om een Zelfstandig Naamwoord van een Byvoeglyk te onderscheiden?

A. Een Naamwoord is Zelfstandig wanneer men het niet kan voegen, nog tot het woord *chose*, ding, nog tot het woord *personne*, persoon; en het is Byvoeglyk, wanneer men het aan het een of ander dezer woorden kan zamenvoegen.

V. Past deze Regel eens op eenige woorden toe?

A. De woorden *table*, tafel, en *livre*, boek, zyn Zelfstandige Naamwoorden, dewyl ik niet zeggen kan, *chose table*, ding tafel, *chose livre*, ding boek, nog ook *personne table*, persoon tafel, *personne livre*, persoon boek; maar *agréable*, aangenaam, en *habile*, gaauw, zyn Byvoeglyke Naamwoorden, dewyl ik kan zeggen *chose agréable*, een aangename zaak, *une personne habile*, een gaauw persoon.

V. Hoe veel soorten van Zelfstandige Naamwoorden zyn 'er?

A. Twee soorten: te weten, de *Algemeene*, en de *Eigen* Naamwoorden.

V. Wat

V. *Wat zyn de Algemeene Naamwoorden?*

A. Het zyn dezulken welke aan verscheide zaken, samen genomen, kunnen toegeëigend worden; gelyk als de Namen, *Ange*, *Engel*, *Homme*, *Mensch*, en *Cheval*, *Paard*, welke toegeëigend kunnen worden aan alle Engelen, aan alle Menschen, en aan alle Paarden.

V. *Wat zyn de Eigen Naamwoorden?*

A. Dezulke, welke niet overeenkomen dan alleen met een enkele zaak; gelyk de Namen, *Cicéron*, *Cicero*, en *Paris*, *Parys*, welke niet kunnen toegeëigend worden dan aan een eenig Mensch, en aan een eenige Stad.

V. *Wat zyn de Naamen der Getallen?*

A. Het zyn zulke Byvoeglyke Naamwoorden, van welke men zig bedient in het Rekenen.

V. *Hoe veel soorten zyn 'er?*

A. Twee: te weten de Namen van de *Stel-getallen*, en die van de *Schik-getallen*.

V. *Welk zyn de Namen van de Stel-getallen?*

A. Die zyn:

Un ou Une,

Deux,

Trois,

Quatre,

Cinq,

Six,

Sept,

Huit,

Neuf,

Dix,

Onze,

Douze,

Treize,

Quatorze,

Quinze,

Seize,

Dix-sept,

Een.

Twee.

Drie.

Vier.

Vyf.

Zes.

Zeven.

Acht.

Negen.

Tien.

Elf.

Twaalf.

Dertien.

Veertien.

Vyftien.

Zestien.

Zeventien.

Dix-huit;

<i>Dix-huit</i> ;	Achtiën.
<i>Dix-neuf</i> ;	Negentiën.
<i>Vingt</i> ;	Twintig.
<i>Trente</i> ;	Dertig.
<i>Quarante</i> ;	Veertig.
<i>Cinquante</i> ;	Vyftig.
<i>Soixante</i> ;	Sestig.
<i>Soixante & dix</i> ;	Seventig.
<i>Quatre-vingts</i> ;	Tagtig.
<i>Quatre-vingts-dix</i> ;	Negentiën.
<i>Cent</i> ;	Honderd.
<i>Deux-Cents</i> ;	Twee Honderd.
<i>Mille</i> ;	Duizend.
<i>Deux Mille</i> , &c.	Twee Duizend; enz.

V. Welk zyn de Namen der Schik-getallen?

A. *Le Premier ou la Première*, de Eerste, of het Eerste.

Le Second ou la Seconde, de Tweede, of het Tweede.

Le Troisième ou la Troisième, de Derde, of het Derde.

Le Quatrième, de Vierde.

Le Cinquième, de Vyfde.

Le Sixième, de Zesde.

Le Septième, de Zevende.

Le Huitième, de Achtste.

Le Neuvième, de Negende.

Le Dixième, &c. de Tiende, enz.

V. Op wat wyze kan men het Geflacht van eenig Naamwoord kennen?

A. De Namen voor welke men *le* of *un* stellen kan zyn manlyk; en die, voor welke men *la* of *une* stellen kan, vrouwlyk; zo is het woord *château*, manlyk om dat men kan zeggen *le château* of *un château*; maar het woord *porte* is vrouwlyk, om dat men kan zeggen *la porte*, of *une porte*.

V. Kan

V. Kan men de Geslagtwoordjes *le* of *la* ook stellen voor de Namen die met een Vocaal, of een niet uitgearzemde *h* beginnen?

A. Neen: want men zegt niet *le oiseau*, *la espérance*, *le homme*, *la humeur*: maar wel *l'oiseau*, *l'espérance*, *l'homme*, *l'humeur*.

V. Wat doet men dan om de Geslagten dezer Naamwoorden te kennen?

A. Men voegd 'er een Byvoeglyk Naamwoord by, dat met een Consonant begint, gelyk *bon*, *beau* of *grand*, en dus kan men, door te zeggen, *le bel oiseau*, *la bonne espérance*, *le grand homme*, en *la belle humeur*, kennen, dat *oiseau* en *homme* manlyk, en *espérance*, en *humeur* vrouwlyk zyn.

V. Welke Geslagten komen over een met de Zelfstandige en Byvoeglyke Namen?

A. Het Zelfstandig Naamwoord is gewoonlyk niet meer dan van een Geslagt 't zy manlyk of vrouwlyk; maar het Byvoeglyk Naamwoord is altoos van twee, dus zegt men wel *le bon* en *la bonne*, maar men zegt niet *le pere*, en *la pere*, maar alleenlyk *le pere*, van 's gelyken zegt men wel, *la chambre*, maar nooit *le chambre*.

V. Kent men de Geslagten der Naamwoorden niet, dan door de woordjes *le*, *la*, *un* en *une*?

A. De Geslagten der Zelfstandige Naamwoorden kan men niet anders dan door middel dezer Geslagtwoordjes kennen; maar de Geslagten der Byvoeglyke Namen werden ook nog gekent door de onderscheide wyzen waar op die woorden eindigen, dat is te zeggen, door het verschil van haar laatste letter; by Voorbeeld, het Byvoeglyk Mannelyk Naamwoord *bon*, maakt in 't Vrouwlyk Geslagt *bonne*: en *beau* maakt *belle*, enz.

V. Zyn 'er niet eenige Regelen om de uitgangen der Byvoeglyke Naamwoorden te kennen, in opzigt van de twee Geslagten?

A. Ja: men heeft hier toe twee algemeene Regelen.

1. Alle Byvoeglyke Namen die in het mannelyk Geslacht door een stomme *e* eindigen, veranderen niet van uitgang in het vrouwlyke, dus zyn de woorden *bonnêse*, en *fidèle*, ook in 't vrouwlyk Geslacht *bonnête*, en *fidelle*, en men zegt, *un bonnête homme*. *une bonnête femme*; *un homme fidèle*, *une femme fidèle*.

2. De andere Byvoeglyke Naamwoorden, die in het manlyk Geslacht niet door een stomme *e* eindigen, nemen 'er een aan in 't vrouwlyke; dus maakt *grand*, in 't vrouwlyke *grande*, *charmant*, *charmante*, en men zegt *un grand palais*, *une grande chambre*, *un jardin charmant*, *une fleur charmante*.

V. Zyn deze twee Algemene Regelen niet aan uitzonderingen onderworpen?

A. De eerste lyd in 't geheel geen, maar de tweede verscheide uitzonderingen.

1. Men heeft Byvoeglyke Naamwoorden, die, behalven de stomme *e*, welke ze in 't vrouwlyk geslacht aannemen, ook nog een verdubbeling van haar laatste letter ondergaan; gelyk dezulke, welke in 't manlyk geslacht eindigen door *el*, *eil*, *ol*, *ul*, *ien*, *on*, *as*, *es*, *os*, *et*, *ot*; en dus werd 'er van de Byvoeglyke Namen *cruel*, *pareil*; *fol*, *mol* (welke twee laatste men verandert in *fon*, en *mou*, wanneer ze van geen Zelfstandig Naamwoord, dat met een Vocaal, of een niet uitgezemde *b* begint, word voorgegaan.) *Nul*, *ancien*, *bon*, *gras*, *expres*, *gros*, *uet*, *for*, in 't vrouwlyk Geslacht gemaakt, *cruelle*, *pareille*, *folle*, *molle*, *nulle*; *ancienne*, *bonne*, *grasse*, *expresse*, *grosse*, *nette*, *soite*, — *beau* en *nouveau* maaken ook nog in 't manlyk geslacht *bel* en *nouvel*, te weten, wanneer zy door een Zelfstandig Naamwoord, dat met een Vocaal, of niet uitgezemde *b* begint, word voorgegaan, gelyk *bel homme*, *nouvel ordre*: in 't vrouwlyke maken deze woordjes *belle* en *nouvelle*.

2. *Blanc*, *franc* en *sec*, maken in 't vrouwlyk Geslacht *blanche*, *franche*, *seche*, en *grec*, *public*, *caduc*, maken *grecque*, *publique* en *caduque*.

3. De Byvoeglyke Naamwoorden, welke in 't manlyk Geslagt door een *f* eindigen, verwisselen in 't vrouwlyke de *f*, met, *ve*, gelyk *bref*, *naif*, maken *breve*, *Naiive*.

4. *Long*, maakt in 't vrouwlyk geslagt *longue*.

5. *Gentil*, maakt *gentille*, met de vloejende *l*.

6. *Malin*, *benin*, maken *maligne*, *benigne*.

7. De Byvoeglyke Naamwoorden in *eur*, maken in 't Algemeen haar vrouwlyk Geslagt in *euse*: gelyk *trompeur*, *trompeuse*, *parleur*, *parleuse*, *chanteur*, *chanteuse*, enz. dog daar zyn 'er ook die de vrouwlyke uirgang in *eresse* maken, gelyk *pécheur*, *pechereffe*, *démandeur*, in de spreekwys der Geregthhoven *Demandereffe*: *défendeur*, *défenderesse*, enz. Men heeft 'er ook eenige die in 't manlyk Geslagt in *teur* eindigende, in 't vrouwlyke *trice* maken, zo als *acteur*, *actrice*, *protecteur*, *protectrice*: enz. andere eindigen in 't vrouwlyk Geslagt op dezelve wyze als in 't manlyk, gelyk, *auteur*, *vainqueur*, enz. en eenige andere eindelyk. formeren regulierlyk het vrouwlyk geslagt door de toevoeging van de stomme *e*, gelyk zo *meilleur*, *majeur*, *mineur*, *supérieur*, *inférieur*, en *prieur*, in 't vrouwlyke maken, *meilleure*, *majeure*, *mineure*, *supérieure*, *inférieure*, en *prieure*.

8. *Frais* en *Epais*, maken in 't vrouwlyke *fraiche*, en *epaisse*, en *ras* maakt *rase*.

9. De Byvoeglyke Namen, die in 't manlyk Geslagt in *eux*, en in *oux* eindigen, verwisselen in 't vrouwlyke haar eindigende *x*, in *se*: gelyk *dangereux*, *dangereuse*: *bontoux*, *bonteuse*: *jaloux*, *jalouse*: enz.

10. *Doux* maakt *douce* en *roux* maakt *rouffe*.

Eenige andere uitzonderingen die men nog kan maken, en welke minder aanmerkelyk zyn, kunnen door 't gebruik geleert worden.

V. Op wat wyze weet men dan dat een Naam in 't eenvoud of in 't meervoud staat?

A. Een Naam is in 't eenvoud, wanneer hy niet meer dan een enkele zaak uitdrukt, en wanneer 'er de

Ge-

Geflagtwoorden *le* of *la* kunnen voorgezet worden, gelyk *le château, la porte*, enz.

Een Naam is in 't meervoud, wanneer hy verscheide zaken uitdrukt, en wanneer 'er *les* kan voorgefteld worden, gelyk *les châteaux, les portes*, enz.

V. Is 'er niet nog een andere manier, om de Getallen der Naamwoorden te onderscheiden?

A. Ja: het grootste gedeelte der Namen, zo wel de Zelfftandige als de Byvoeglyke, hebben verscheide wyzen van eindigen in 't eenvoud, en in 't meervoud.

V. Geeft my eens een Algemene Regel voor deze onderscheide eindwyzen, of uitgangen?

A. Wanneer een Naamwoord niet in 't eenvoud geëindigd word door een *s*, moet hy 'er een aannemen in 't meervoud, gelyk *le pere, les peres: la maison, les maisons: le livre utile, les livres utiles: la bonté, les bontés: l'amitié, les amitiés*, enz.

V. Zyn 'er ook uitzonderingen voor deze Regel?

A. Daar zyn 'er drie voornaame.

1. De Namen welke in 't eenvoud door *au, eu, of ou*, eindigen, nemen in 't meervoud een *x* aan; *le bateau, les bateaux: le feu, les feux: la caillon, les cailloux*.

2. Het grootste gedeelte der Namen, die in 't eenvoud door *al* en *ail* eindigen, hebben hun uitgang in 't meervoud door *aux*; gelyk *le cheval, les chevaux; le travail, les travaux*.

3. De Namen die in het eenvoud door een *s, z*, of *x*, eindigen, behouden deze letteren in het meervoud, gelyk *le fils, les fils; le nez, les nez; la voix, les voix*.

Van de Trappen van Vergelykinge.

V. Met welke Namen komen de Trappen van Vergelykinge over een?

A. Alleenlyk aan de Byvoeglyke Namen.

V. Hoe veel trappen van Vergelykinge zyn 'er?

A. Drie;

A. Drie: te weten, de *Stellende*, *Vergrootende*, en de *Overtreffende* trap.

V. Op *wat* wyze drukt men de *Stellende* trap uit?

A. Door het eenvoudige Byvoeglyk Naamwoord, zonder 'er iets by te voegen, gelyk dus, *beau*, *grand*, *habile*, *Stellende* Byvoeglyke Naamwoorden zyn.

V. *Hoe* veel soorten van *Vergrootende* trappen zyn 'er?

A. Drie: soorten: te weten,

1. De *vergrootende* trap van *gelykheid*, welke gevormd word, door de woorden *autant*, *aussi*, of *si*, voor de Byvoeglyke Naamwoorden te stellen: gelyk wanneer men zegt, *vous êtes autant habile*, of *aussi habile que vôtre frère*,

2. De *vergrootende* trap van *overtreffing*, die gevormd word door het woord *plus* voor de Byvoeglyke Naamwoorden te stellen: gelyk, wanneer men zegt *l'hist oire est plus utile que la musique*.

3. De *vergrootende* trap van *gebrek*, welke gemaakt word door het woord *moins* voor de Byvoeglyke Naamen te stellen: gelyk, wanneer men zegt *Alexandre étoit moins prudent que César*.

V. *Zyn*'er niet eenige *Vergelykingen*, welke in 't *Fransch* door een eenig woord werden uitgedrukt?

A. Ja: en die zyn de Byvoeglyke woorden, *meilleur*, *pire*, of *pis*, en *moindre*, welke dezelve zaak betekenen, als *plus bon*, *plus mauvais*, en *plus petit*.

V. *Hoe* veel soorten zyn 'er in de *Overtreffende* trap?

A. Twee: te weten de *Volstrekte* en de *Betrekkelijke* *Overtreffende* trap.

V. *Hoe* worden deze gemaakt?

A. 1. De *Volstrekte* *Overtreffende* trap werd gemaakt door de woordjes *fort*, of *tres* voor de Byvoeglyke Naamwoorden te stellen: gelyk wanneer men zegt *Cicéron étoit très éloquent*, *votre procédé est fort bonnête*.

2. De *Betrekkelijke* *Overtreffende* trap, word gemaakt door de woorden *le plus*, *du plus*, *au plus*, of *la plus*, *de la plus*, *a la plus*, voor de Byvoeglyke Naamwoorden

den

den te stellen: gelyk, wanneer men zegt, *Alexandre étoit le plus brave des hommes, ma sœur est la plus heureuse des femmes.*

VIERDE HOOFD-STUK.

Van de Geslagtwoorden.

V. **W**AT zyn de Geslagtwoorden?

A. Het zyn de woordjes die voor de Naamwoorden gesteld worden, en welke gemeenlyk derzelve Geslagt, Getal, en Naamval kenbaar maken.

V. Hoe veel soorten van Geslagtwoorden zyn 'er?

A. Vier: te weten, de Bepalende Geslagtwoorden, de Onbepalende Geslagtwoorden, de Verdeelende Geslagtwoorden, en het Geslagtwoord *un, une.*

V. Welke zyn de Bepalende Geslagtwoorden?

A. *Le, la, les.*
du, de la, des.
au, à la, aux.

V. Op wat wyze kent men door middel van deze Geslagtwoorden, de Geslagten en de Getallen der Naamwoorden?

A. Om dat *le, du, en au* gesteld worden voor de manlyke Namen in 't eenvoud; *la, de la, à la* voor de vrouwlyke Namen in 't eenvoud; en *les, des, aux,* voor de Namen der twee Geslagten in 't meervoud.

V. Op wat wyze doen deze zelve Geslagtwoorden de Naamvallen der Naamwoorden kennen?

A. Om dat een Naamwoord staat in de Noemer, of in de Aanklager, wanneer 'er *le, la, les,* voor af gaat; In de Teeler, of Naemer wanneer de woordjes *du, de la,* of *des,* voor af gaan; en in den Gever, wanneer 'er de woordjes, *au, à la,* of *aux* voorstaan.

V. steld men dan geen Geslagtwoord voor de Namen in den Roeper?

A. Neen,

A. Neen, maar wel fomtyds de letter *ô*, gelyk *ô prince! ô table!*

V. Worden deze Bepalende Geslagtwoorden voor alle soorten van Namen gesteld?

A. *Le, du, au, en la, de la, à la*, werden niet gesteld, dan voor de manlyke of vrouwlyke Naamwoorden, welke met een Consonant, of uitazemde *b*, beginnen; gelyk *le prince, du prince, au prince; le héros, du héros, au héros; la table, de la table, à la table; la baine, de la baine, à la baine*, enz.

Maar voor de manlyke en vrouwlyke Namen in 't eenvoud, welke met een Vocaal, of een, niet uitgeazemde *b*, beginnen, steld men een *l'* met Apostrophe, (of affnydings teken) (*'*) in den Noemer, en Aanklager, en men voegt 'er *de* by in de Teeler en Nemer, en *à*, in den Gever; dus, in plaats van te zeggen *le amour, la ame, le honneur*, zegt men *l'amour, l'ame, l'honneur, de l'amour, de l'ame, de l'honneur, à l'amour, à l'ame, à l'honneur*.

Les, des, aux, worden gesteld voor alle soorten van Namen in 't meervoud met welke letter van de Naambuigingen zy ook beginnen.

V. Wat verstaat gy door de Declinatie of buiging van een Naamwoord?

A. De opnoeming van een Naamwoord met het Geslagtwoord.

V. Buigt met het Bepalende Geslagtwoord een manlyk Naamwoord welk met een Consonant begint?

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	<i>le Prince.</i>	Noem.	<i>de Prins.</i>
Gen.	<i>du Prince.</i>	Teel.	<i>van de Prins.</i>
Dat.	<i>au Prince.</i>	Gev.	<i>aan de Prins.</i>
Accus;	<i>le Prince.</i>	Aank.	<i>de Prins.</i>
Voc.	<i>ô Prince.</i>	Roep.	<i>ô! Prins.</i>
Abl.	<i>du Prince.</i>	Nem.	<i>van de Prins</i>

	PLURIEL.		MEERVOUD.
Nom.	<i>les Princes.</i>	Noem.	<i>de Prinsen.</i>
Gen.	<i>des Princes.</i>	Teel.	<i>van de Prinsen.</i>
Dat.	<i>aux Princes.</i>	Gev.	<i>aan de Prinsen.</i>
Accus.	<i>les Princes.</i>	Aank.	<i>de Prinsen.</i>
Vocat.	<i>ô Princes.</i>	Roep.	<i>ô! Prinsen.</i>
Ablat.	<i>des Princes.</i>	Nem.	<i>van de Prinsen.</i>

V. Buigt met het zelve Geslagtwoord een Vrouwlyk Naamwoord, 't welk met een Consonant begint?

	A. SINGULIER.		EENVOUD.
Nom.	<i>la Table.</i>	Noem.	<i>de Tafel.</i>
Gen.	<i>de la Table.</i>	Teel.	<i>van de Tafel.</i>
Dat.	<i>à la Table.</i>	Gev.	<i>aan de Tafel.</i>
Accus.	<i>la Table.</i>	Aank.	<i>de Tafel.</i>
Vocat.	<i>ô Table.</i>	Roep.	<i>ô! Tafel.</i>
Ablat.	<i>de la Table.</i>	Nem.	<i>van de Tafel.</i>

	PLURIEL.		MEERVOUD.
Nom.	<i>les Tables.</i>	Noem.	<i>de Tafels.</i>
Gen.	<i>des Tables.</i>	Teel.	<i>van de Tafels.</i>
Dat.	<i>aux Tables.</i>	Gev.	<i>aan de Tafels.</i>
Accus.	<i>les Tables.</i>	Aank.	<i>de Tafels.</i>
Voc.	<i>ô Tables.</i>	Roep.	<i>ô! Tafels.</i>
Ablat.	<i>des Tables.</i>	Nem.	<i>van de Tafels.</i>

V. Buigt een manlyk Naamwoord welk met een Vocaal begint?

	A. SINGULIER.		EENVOUD.
Nom.	<i>l'Amour.</i>	Noem.	<i>de Liefde.</i>
Gen.	<i>de l'Amour.</i>	Teel.	<i>van de Liefde.</i>
Dat.	<i>à l'Amour.</i>	Gev.	<i>aan de Liefde.</i>
Accut.	<i>l'Amour.</i>	Aank.	<i>de Liefde.</i>
Vocat.	<i>ô l'Amour.</i>	Roep.	<i>ô Liefde.</i>
Ablat,	<i>de l'Amour.</i>	Nem.	<i>van de Liefde.</i>

PLU-

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	<i>les Amours.</i>	Noem.	<i>de Liefdens.</i>
Gen.	<i>des Amours.</i>	Teel.	<i>van de Liefdens.</i>
Dat.	<i>aux Amours.</i>	Gev.	<i>aan de Liefdens.</i>
Accuf.	<i>les Amours.</i>	Aank.	<i>de Liefdens.</i>
Vocat.	<i>o Amours.</i>	Roep.	<i>ô Liefdens.</i>
Ablat.	<i>des Amours.</i>	Nem.	<i>van de Liefdens.</i>

V. Buigt eens een vrouwlyk Naamwoord dat met een Vocaal begint?

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	<i>l'Amé.</i>	Noem.	<i>de Ziel.</i>
Gen.	<i>de l'Amé.</i>	Teel.	<i>van de Ziel.</i>
Dat.	<i>à l'Amé.</i>	Gev.	<i>aan de Ziel.</i>
Accuf.	<i>l'Amé.</i>	Aank.	<i>de Ziel.</i>
Vocat.	<i>ô Amé.</i>	Roep.	<i>ô Ziel.</i>
Ablat.	<i>de l'Amé.</i>	Nem.	<i>van de Ziel.</i>

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	<i>les Amés.</i>	Noem.	<i>de Zielen.</i>
Gen.	<i>des Amés.</i>	Teel.	<i>van de Zielen.</i>
Dat.	<i>aux Amés.</i>	Gev.	<i>aan de Zielen.</i>
Accuf.	<i>les Amés.</i>	Aank.	<i>de Zielen.</i>
Vocat.	<i>ô Amés.</i>	Roep.	<i>ô Zielen.</i>
Ablat.	<i>des Amés.</i>	Nem.	<i>van de Zielen.</i>

V. Buigt een manlyk Naamwoord welk met een niet uitgezemde h begint?

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	<i>l'Honneur.</i>	Noem.	<i>de Eer.</i>
Gen.	<i>de l'Honneur.</i>	Teel.	<i>van de Eer.</i>
Dat.	<i>à l'Honneur.</i>	Gev.	<i>aan de Eer.</i>
Accuf.	<i>l'Honneur.</i>	Aank.	<i>de Eer.</i>
Vocat.	<i>ô l'Honneur.</i>	Roep.	<i>ô Eer.</i>
Ablat.	<i>de l'Honneur.</i>	Nem.	<i>van de Eer.</i>

B.

PLU

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	<i>les</i> Honneurs.	Noem.	<i>de</i> Eerere.
Gen.	<i>des</i> Honneurs.	Teel.	<i>van de</i> Eerere.
Dat.	<i>aux</i> Honneurs.	Gev.	<i>aan de</i> Eerere.
Accuf.	<i>les</i> Honneurs.	Aank.	<i>de</i> Eerere.
Vocat.	<i>ô</i> Honneurs	Roep.	<i>ô</i> Eerere.
Ablat.	<i>des</i> Honneurs.	Nem.	<i>van de</i> Eerere.

De vrouwlyke Namen, welke met een Vocaal, of met een niet uitgezemde *b* beginnen, werden even eens uitgesproken gelyk het woord *l'honneur*.

V. Welk zyn de Onbepalende Geslagtwoorden?

A. *de* en *à*, wanneer zy alleen en op zig zelve voor de Naamwoorden staan; gelyk *de* Dien, *à* Dien.

V. Maken deze Geslagtwoorden ook de Geslagten en Getallen der Naamwoorden kenbaar?

A. Neen, dewyl zy gelykelyk gesteld worden voor de manlyke en vrouwlyke Namen, zo in het Een als in het Meervoud.

V. Van welke Naamval zyn ze het teken?

A. *De*, is het teken van den Genitief, of van den Ablatif, en *à*, is het teken van de Dativ.

V. Wat doet men wanneer het Woordje, *de*, voor een Naamwoord staat, 't welk met een Vocaal of met een niet uitgezemde *h* begint?

A. Dan houdt men de Vocaal, *e*, te rug, en men stelt een Apostrophe of Affnydings teken (') in deszelfs plaats: dus zegt men in plaats van *une somme de argent*, *un livre de histoire*: *une somme d'argent*, *un livre d'histoire*.

V. Buigt met deze Geslagtwoorden een manlyk Naamwoord welk met een Consonant begint?

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	Dieu.	Noem.	God.
Gen.	<i>de</i> Dieu.	Teel.	<i>van</i> God.
			Dat.

VIERDE HOOFD-STUK.

19

Dat.	à Dieu.	Gev.	aan God.
Accuf.	Dieu.	Aank.	God.
Vocat.	ô Dieu.	Roep.	ô God.
Ablat.	de Dieu.	Nem.	van God.

V. Buigt met deze zelve Geslagtswoorden een vrouwlyk Naamwoord 't welk met een Consonant begint?

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	Rome.	Noem.	Rome.
Gen.	de Rome.	Teel.	van Rome.
Dat.	à Rome.	Gev.	aan Rome.
Accuf.	Rome.	Aank.	Rome.
Vocat.	ô Rome.	Roep.	ô Rome.
Ablat.	de Rome.	Nem.	van Rome.

V. Buigt de Namen welke met een Voornal of met een hier uitgaende n Begint?

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	Antoine.	Noem.	Antony.
Gen.	d'Antoine.	Teel.	van Antony.
Dat.	à Antoine.	Gev.	aan Antony.
Accuf.	Antoine.	Aank.	Antony.
Vocat.	ô Antoine.	Roep.	ô Antony.
Ablat.	de Antoine.	Nem.	van Antony.

E E N A N D E R.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	Angelique.	Noem.	Engeltje.
Gen.	d'Angelique.	Teel.	van Engeltje.
Dat.	à Angelique.	Gev.	aan Engeltje.
Accuf.	Angelique.	Aank.	Engeltje.
Vocat.	ô Angelique.	Roep.	ô Engeltje.
Ablat.	de Angelique.	Nem.	van Engeltje.

E E N A N D E R.

SINGULIER.

E E N V O U D.

Nom.	Hercule.	Noem.	Hercules.
Gen.	d'Hercule.	Teel.	van Hercules.
Dat.	à Hercule.	Gev.	aan Hercules.
Accuf.	Hercule.	Aank.	Hercules.
Vocat.	ô Hercule.	Roep.	ô Hercules.
Ablat.	a'Hercule.	Nem.	van Hercules.

V. Welk zyn de Deelende Geslagtwoorden?

A. Die zyn de Genitifs of Teelers van de bepalende en niet bepalende Geslagtwoorden, dat is te zeggen, *du, de la, de l', des* en *de*, wanneer zy gebézig worden, gelyk Nominatifs, Noemers, of Accusatifs, Aanklaagers.

De Genitif, Teeler, of de Ablatif, Nemer van deze Geslagtwoorden zyn eenvoudiglyk, *de*.

Haar Datif, Gever, is *à du, à de la, à de l', à des*, en *à de*.

V. Buigt eens een Naamwoord met de Deelende Geslagtwoorden?

A. Manlyk Naamwoord.

SINGULIER.

E E N V O U D.

Nom.	<i>du Pain.</i>	Noem.	Brood.
Gen.	<i>de Pain.</i>	Teel.	van het Brood.
Dat.	<i>à du Pain.</i>	Gev.	aan het Brood.
Accuf.	<i>du Pain.</i>	Aank.	Brood.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Pain.</i>	Nem.	van het Brood.

P L U R I E R.

M E E R V O U D.

Nom.	<i>des Pains.</i>	Noem.	<i>de Brooden.</i>
Gen.	<i>de Pains.</i>	Teel.	<i>van de Brooden.</i>
			Dat.

VIERDE HOOFD-STUK.

17

Dat.	<i>à des Pains.</i>	Gev.	<i>aan de Brooden.</i>
Accuf.	<i>des Pains.</i>	Aank.	<i>Brooden.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Pains.</i>	Ablat.	<i>van de Brooden.</i>

Een ander van 't vrouwlyk Geslacht.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	<i>de la Viande.</i>	Noem.	<i>Vleesch.</i>
Gen.	<i>de Viande.</i>	Teel.	<i>van het Vleesch.</i>
Dat.	<i>à de la Viande.</i>	Gev.	<i>aan het Vleesch.</i>
Accuf.	<i>de la Viande.</i>	Aank.	<i>Vleesch.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Viande.</i>	Nem.	<i>van het Vleesch.</i>

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	<i>des Viandes.</i>	Noem.	<i>Vleesch.</i>
Gen.	<i>de Viandes.</i>	Teel.	<i>van het Vleesch.</i>
Dat.	<i>à des Viandes.</i>	Gev.	<i>aan het Vleesch.</i>
Accuf.	<i>des Viandes.</i>	Aank.	<i>Vleesch.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Viandes.</i>	Nem.	<i>van het Vleesch.</i>

Een ander van het manlyk Geslacht met een
Vocaal beginnende.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	<i>de l'Esprit.</i>	Noem.	<i>de Geest.</i>
Gen.	<i>d'Esprit.</i>	Teel.	<i>van de Geest.</i>
Dat.	<i>à de l'Esprit.</i>	Gev.	<i>aan de Geest.</i>
Accuf.	<i>de l'Esprit.</i>	Aank.	<i>de Geest.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>d'Esprit.</i>	Nem.	<i>van de Geest.</i>

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	<i>des Esprits.</i>	Noem.	<i>de Geesten.</i>
Gen.	<i>d'Esprits.</i>	Teel.	<i>van de Geesten.</i>
		Dat.	

B 3

Van de Geslagtwoorden.

Dat.	à des Esprits.	Gev.	aan de Geesten.
Accuf.	des Esprits.	Aank.	de Geesten.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	d'Esprits.	Nem.	van de Geesten.

Een ander van het vrouwlyk Geslagt met een Vocaal beginnende.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	de l'Eau.	Noem.	Water.
Gen.	d'Eau.	Teel.	van het Water.
Dat.	à de l'Eau.	Gev.	aan het Water.
Accuf.	de l'Eau.	Aank.	Water.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	d'Eau.	Nem.	van het Water.

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	des Eaux.	Noem.	de Wateren.
Gen.	d'Eaux.	Teel.	van de Wateren.
Dat.	à des Eaux.	Gev.	aan de Wateren.
Accuf.	des Eaux.	Aank.	Wateren.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	d'Eaux.	Nem.	van de Wateren.

Een ander van het manlyk Geslagt beginnende met een niet uitgezemde b.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	de l'Honneur.	Noem.	de Eer.
Gen.	l'Honneur.	Teel.	van de Eer.
Dat.	à de l'Honneur.	Gev.	aan de Eer.
Accuf.	de l'Honneur.	Aank.	de Eer.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	d'Honneur.	Nem.	aan de Eer.

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	des Honneurs.	Noem.	de Eeren.
Gen.			Gen.

Gen.	d'Honneurs.	Teel.	van de Eeren.
Dat.	à des Honneur.	Gev.	aan de Eeren.
Accuf.	des Honneurs.	Aank.	de Eeren.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	d'Honneurs.	Nem.	van de Eeren.

Andere Namen van het Manlyk en Vrouwlyk Geslacht met het Deelende Geslagtwoord, *de*.

SINGULIER.		EENVOUD.	
Nom.	<i>de bon Pain, de bonne Viande.</i>	Noem.	goed Brood, goed Vleesch.
Gen.	<i>de bon Pain, de bonne Viande.</i>	Teel.	van goed Brood, van goed Vleesch.
Dat.	<i>à de bon Pain, à de bonne Viande.</i>	Gev.	aan goed Brood, aan goed Vleesch.
Accuf.	<i>de bon Pain, de bonne Viande.</i>	Aank.	goed Brood, goed Vleesch.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de bon Pain, de bonne Viande.</i>	Nem.	van goed Brood, van goed Vleesch.

PLURIER.		MEERVOUD.	
Nom.	<i>de bons Pains, de bonnes Viandes.</i>	Noem.	goede Brooden, goed Vleesch.
Gen.	<i>de bons Pains, de bonnes Viandes.</i>	Teel.	van goede Brooden, van goed Vleesch.
Dat.	<i>à de bons Pains, à de bonnes Viandes.</i>	Gev.	aan goede Brooden, aan goed Vleesch.
Accuf.	<i>de bons Pains, de bonnes Viandes.</i>	Aank.	goede Brooden, goed Vleesch.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de bons Pains, de bonnes Viandes.</i>	Nem.	van goede Brooden, van goed Vleesch.

En ander met het Geslagtwoord, *un, une*.

SINGULIER.		EENVOUD.	
Nom.	<i>un Homme, une Femme.</i>	Noem.	een Man, een Vrouw.
			Gen.

Gen. <i>d'un Homme, d'une Femme.</i>	Teel. <i>van eenen Man, van eene Vrouw.</i>
Dat. <i>à un Homme, à une Femme.</i>	Gev. <i>aan eenen Man, aan eene Vrouw.</i>
Accus. <i>un Homme, une Femme.</i>	Aank. <i>eenen Man; eene Vrouw.</i>
Vocat.	Roep.
Ablat. <i>d'un Homme, d'une Femme.</i>	Nem. <i>van eenen Man, van eene Vrouw.</i>

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom. <i>des Hommes, des Femmes.</i>	Noem. <i>Mannen, Vrouwen.</i>
Gen. <i>d'Hommes, de Femmes.</i>	Teel. <i>van de Mannen, van de Vrouwen.</i>
Dat. <i>à des Hommes, à des Femmes.</i>	Gev. <i>aan de Mannen, aan de Vrouwen.</i>
Accus. <i>des Hommes, des Femmes.</i>	Aank. <i>Mannen, Vrouwen.</i>
Vocat.	Roep.
Ablat. <i>d'Hommes, de Femmes.</i>	Nem. <i>van de Mannen, van de Vrouwen.</i>

 VYFDE HOOFD-STUK.

Van de Voornaamwoorden.

V. **W**AT is een Voornaamwoord?

A. **W** Het is een woord dat gewoonlyk voor een Naamwoord gezet wordt.

V. **Hoe veel soorten van Voornaamwoorden zyn 'er?**

A. Zeven; te weten,

1. *Pronoms Personels.* Persoonlyke Voornaamwoorden.

2. *Conjonctifs.* Samenvoegende Voornaamwoorden.

3. *Pro-*

3. *Pronoms Possessifs*. Bezittende Voornaamwoorden.
4. ——— *Démonstratifs*. Aanzwijzende Voornaamwoorden.
5. ——— *Relatifs*. Betrekkelyke Voornaamwoorden.
6. ——— *Absolus*. Onafhangelijke Voornaamwoorden.
7. ——— *Indéfinis*. Onbepalende Voornaamwoorden.

EERSTE LIDT.

Van de Persoonlyke Voornaamwoorden.

V. **W**ELKE zyn de Persoonlyke Voornaamwoorden?

A. Het zyn dezulke welke Reegelregt de Personen aantoonen, en derzelve plaats bekleeden.

V. Hoe veel Personen zyn 'er?

A. Drie.

De eerste, is de geene die spreekt.

De tweede, is de geene tot wien men spreekt.

De derde, is de geene van wien men spreekt.

V. Welke zyn de Voornaamen van ieder deezer drie Personen?

A. De Voornaamen van de eerste Persoon zyn,

Je & Moi Ik, & My, voor het eenvoud, en

Nous, Wy, voor het meervoud,

Zy zyn alle van twee Geslagten.

De Voornaamen van de tweede Persoon zyn,

Tu & Toi, Gy & U, voor het eenvoud, en,

Vous, Gylieden, Uwlieden, voor het meervoud.

Deeze zyn ook van twee Geslagten.

De Voornaamen van de derde Persoon zyn,

Il & Lui, Hy, & Hem, voor het Manlyk eenvoud,

Ils & Eux, Zy, & Zyheden, voor het Manlyk meervoud.

Elle, Zy, voor het Vrouwlyk eenvoud.

Elles, Zy, voor het Vrouwlyk meervoud.

V. Hoe worden deeze Voornaamwoorden gekoogen?

A. Door het niet bepaalende Gellagtwoord.

V. Buigt ze eens na vervolg?

A. Voornaamen van de eerste Perfoon.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	Je, ou Moi.	Noem.	Ik, of My.
Gen.	de Moi.	Teel.	van My.
Dat.	à Moi.	Gev.	aan My.
Accuf.	Moi.	Aank.	My.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	de Moi.	Nem.	van My.

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	Nous.	Noem.	Wy, of Ons.
Gen.	de Nous.	Teel.	van Ons.
Dat.	à Nous.	Gev.	aan Ons.
Accuf.	Nous.	Aank.	Wy, of Ons.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	de Nous.	Nem.	van Ons.

Voornaamen van de tweede Perfoon.

SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.	Tu, ou Toi.	Noem.	Gy, of Uw.
Gen.	de Toi.	Teel.	van Uw.
Dat.	à Toi.	Gev.	aan Uw.
Accuf.	Toi.	Aank.	Gy, of Uw.
Vocat.	ô Toi.	Roep.	ô Gy.
Ablat.	de Toi.	Nem.	van Uw.

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.	Vous.	Noem.	Gylid. of Uwlid.
Gen.	de Vous.	Teel.	van Uwliden.
Dat.	à Vous.	Gev.	aan Uwliden.
Accuf.	Vous.	Aank.	Gylid. of Uwlid.
Vocat.	ô Vous.	Roep.	ô Uwliden.
Ablat.	de Vous.	Nem.	van Uwliden.

Voor

Voornaamen van de derde Persoon in 't Manlyk Geslagt.

SINGULIER.		EENVOUD.	
Nom.	Il, <i>ou</i> Lui.	Noem.	Hy, <i>of</i> Hem.
Gen.	<i>de</i> Lui.	Teel.	<i>van</i> Hem.
Dat.	<i>à</i> Lui.	Gev.	<i>aan</i> Hem.
Accuf.	Lui.	Aank.	Hem.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de</i> Lui.	Nem.	<i>van</i> Hem.

PLURIER.		MEERVOUD.	
Nom.	Ils <i>ou</i> Eux.	Noem.	Zy, <i>of</i> Hun.
Gen.	<i>d'</i> Eux.	Teel.	<i>van</i> Hun.
Dat.	<i>à</i> Eux.	Gev.	<i>aan</i> Hun.
Accuf.	Eux.	Aank.	Hun.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>d'</i> Eux.	Nem.	<i>van</i> Hun.

Voornaamen van de derde Persoon van het Vrouwlyk Geslagt.

SINGULIER.		EENVOUD.	
Nom.	Elle.	Noem.	Zy, Haar.
Gen.	<i>d'</i> Elle.	Teel.	<i>van</i> Haar.
Dat.	<i>à</i> Elle.	Gev.	<i>aan</i> Haar.
Accuf.	Elle.	Aank.	Haar.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>d'</i> Elle.	Nem.	<i>van</i> Haar.

PLURIER.		MEERVOUD.	
Nom.	Elles.	Noem.	Haar.
Gen.	<i>d'</i> Elles.	Teel.	<i>van</i> Haar.
Dat.	<i>à</i> Elles.	Gev.	<i>aan</i> Haar.
Accuf.	Elles.	Aank.	Haar.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>d'</i> Elles.	Nem.	<i>van</i> Haar.

V. Heeft

V. *Haest men geen andere Persoonlyke Voornaamwoorden?*

A. Men heeft 'er nog twee van de derde Persoon, te weten, het wederkeerende Voornaamwoord *Soi*, *Zich*, en het algemeen Voornaamwoord *On*, *Men*.

V. *Hoe word het wederkeerende Voornaamwoord *Soi* geboogen?*

A. Men buigt het even gelyk de andere, uitgezonderd dat men 'er geen heeft voor de Nominatif, Noemer.

V. *Buigt hetzelfde eens?*

A. SINGULIER.

EENVOUD.

Nom.		Noem.	
Gen.	<i>de Soi.</i>	Teel.	<i>van Zich.</i>
Dat.	<i>à Soi.</i>	Gev.	<i>aan Zich.</i>
Accus.	<i>Soi.</i>	Aank.	<i>Zich.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Soi.</i>	Nem.	<i>van Zich.</i>

PLURIER.

MEERVOUD.

Nom.		Noem.	
Gen.	<i>d'Eux-Mêmes, ou d'Elles-Mêmes</i>	Teel.	<i>van Hun, van Haar Zelfen.</i>
Dat.	<i>à Eux-Mêmes, ou à Elles-Mêmes.</i>	Gev.	<i>aan Hun, aan Haar Zelfen.</i>
Accus.	<i>Eux-Mêmes, ou Elles-Mêmes.</i>	Aank.	<i>Hun, Haar Zelfen.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>d'Eux-Mêmes, ou d'Elles-Mêmes.</i>	Nem.	<i>van Hun, van Haar Zelfen.</i>

V. *Wat is het algemeen Voornaamwoord ON?*

A. 'T is een Voornaamwoord, welk eene soort van de derde algemeene en onbepaalde Persoon beteekent: *Gelyk wanneer ik zeg, On etudie, Men studeert, On joue, Men speelt, On mange, Men eet*: het is even zoo veel

veel als of ik zeide in eene algemeene zin, *les Hommes etudient*, de Menschen studeeren, *les Hommes jouent*, de Menschen speelen, *les Hommes mangent*, de Menschen eeten.

L'on, werd ook somtyds gesteld in de plaats van *On*, en men zegt gelykelyk *L'on étudie*, *L'on joue*, *L'on mange*.

V. *Werd dit Voornaamwoord ook geboogen?*

Neen: maar het wordt altyd aangezien als een Nominatif van het Eenvoudig Manlyk Geslacht.

T W E E D E L I D T.

Van de Samenvoegende Voornaamwoorden.

V. *Welk zyn de Samenvoegende Voornaamwoorden?*

A. Het zyn zulke Voornaamwoorden, welke gewoonlyk gesteld worden voor de Naamvallen der Persoonlyke Voornaamen.

V. *Hoe veel soorten van Samenvoegende Voornaamwoorden zyn 'er?*

A. Eeven zo veel als men Personen heeft, dat is te zeggen, drie soorten.

V. *Onderscheit ze eens door ze aan de drie Personen over te brengen?*

A. De Samenvoegende Voornaamwoorden van de eerste Persoon, zyn

Me, voor het eenvoud, en

Nous, voor het meervoud.

Die van de tweede Persoon, zyn

Te, voor het eenvoud, en

Vous, voor het meervoud.

Die van de derde Persoon, zyn

Lui, *le*, *la*, voor het eenvoud,

Les, *leurs*, voor het meervoud, en

Se, voor het eenvoud & meervoud.

Men heeft 'er ook twee, die met de drie Personen overeenkomen: te weten,

En & f, voor het eenvoud & meervoud.

V. Van welk Geslagt zyn alle deeze Voornaamwoorden?

A. Zy zyn alle van twee Geslagten, uitgezonderd het Voornaamwoord *le*, dat alleen van het Manlyk, en *la*, dat alleen van het Vrouwlyk Geslagt is.

V. Worden deeze Voornaamwoorden ook gebogen?

A. Neen: en dit is de reeden, waarom men 'er geen Geslagtwoord byvoegt.

V. Legt my eens uit op wat wyze deeze Samenvoegende Voornaamwoorden voor de Naamvallen der Persoonlyke Voornaamen gesteld worden?

A. 1. Men heeft 'er vyf, welke gesteld worden voor de Datifs, of Accusatifs der Persoonlyke Voornaamwoorden, welke zyn, *Me, Nous, Te, Vous, & Se.*

ME, voor *à Moi*, of *Moi*, gelyk *Vous ME donnez un livre: Vous ME regardez*; voor *vous donnez un livre, A Moi*: en *Vous regardez Moi*.

NOUS, voor *à Nous*, of *Nous*; gelyk *le Roi Nous accorde une Grace: le Ciel Nous favorise*; voor *le Roi accorde une Grace A Nous, &c. le Ciel favorise Nous*.

TE, voor *à Toi*, of *Toi*, gelyk *Ton Maitre TE donnera une récompense: Ton Maitre TE punira*; voor *Ton Maitre donnera une récompense A TOI: & Ton Maitre punira TOI*.

VOUS, voor *à Vous*, of *Vous*, gelyk *Je Vous porterai de l'Argent; Je Vous Estime*; voor *Je porterai de l'Argent A Vous: & J'estime Vous*.

SE, voor *à Soi*, of *Soi, à eux-mêmes, à elles mêmes*, of voor *eux-mêmes, elles-mêmes*; gelyk *Pierre SE donne des louanges: les femmes doivent s'instruire*; voor *Pierre donne des louanges A SOI: & les femmes doivent instruire ELLES-MEMES*.

2. Men heeft 'er drie, welke niet dan alleenlyk voor de Datif gesteld worden: te weten, *lui & leur*, voor de Datif der Persoonlyke Voornaamen, en *l*, voor de Datif van eenige Naamen.

LUI,

LUI, voor à lui, of à elle, gelyk Je LUI *doit du Respect*, voor, *Je doit du Respect à LUI*, of A ELLE.

LEUR; voor à eux, of à elles, gelyk Je LEUR *fais grace*; voor *Je fais grace A EUX*, of A ELLES.

Y, voor à Cette Chose, of à Ces Choses, gelyk *Je m'y applique*; voor *Je m'applique A CETTE CHOSE*, of A CES CHOSSES.

3. Men heeft 'er drie; welke niet gesteld worden dan voor de Accusatif der Persoonlyke Voornaamwoorden, of van zodanige Naamen: en deze zyn *le, la, les*.

LE, voor Lui, of Cela, gelyk *Je LE Connais*: *Vous LE Sçavez*; voor *Je Connais LUI*; & *Vous Sçavez CELA*.

LA, voor elle, of Cette Chose, gelyk *Je LA flatte*: *Nous LA Considérons*, voor *Je flatte ELLE*: *Nous Considérons CETTE CHOSE*.

LES, voor eux, of elles, of Ces Choses, gelyk *Je LES aime*: *Il faut LES rendre*; voor *J'aime EUX* of *ELLES*, *il faut rendre CES CHOSSES*.

4. Men heeft 'er Een: te weten, *en*, welke de plaats bekleed van den Genitif, of van den Abtatif van alle de Persoonlyke Voornaamwoorden, of van zodanige Naamen; dus kan, *J'EN Parle* dienen om te beteekenen, *Je Parle DE MOI, DE NOUS, DE TOI, DE VOUS, DE LUI, D'ELLE, D'EUX, D'ELLES, DE CELA, DE CETTE CHOSE, of DE CES CHOSSES*.

DERDE LIDT.

Van de Bezittende Voornaamwoorden.

V. **W**AT zyn de Bezittende Voornaamwoorden?

A. Dezulke, welke de bezittinge van iets te te kennen geeven; gelyk ik zeg, *MON Habit*, Myn Kleed, *VOTRE Chapeau*, Uw Hoed, *SON Livre*, Zyn Boek, is zo veel te zeggen als, *l'Habit que je possède*, het Kleed dat ik bezit; *le Chapeau qui vous*

apar-

32 *Van de Bezittende Voornaamwoorden; 3. Lid.*

apartient, de Hoed die u toebehoord: *le Livre qui est à lui*, het Boek dat aan hem toebehoord.

V. *Hoe veel soorten van Bezittende Voornaamwoorden zyn 'er?*

A. Twee foorten: te weten, de Onafhangkelyke, welke altoos tot een Zelfstandig Naamwoord gevoegd worden, gelyk *Mon Habit*; Myn Kleed; en de Betrekkelyke, welke overgebracht worden tot een zelve Naamwoord welk alreede is uitgedrukt; gelyk wanneer ik, na gesproken te hebben van een Kleed, zegge, *le Mien*, het Myne, wil even zo veel zeggen als *Mon Habit*; Myn Kleed.

V. *Van welke Persoonen zyn de Bezittende Voornaamwoorden, zo wel Onafhanglyke als Betrekkelyke?*

A. Men heeft 'er voor alle drie de Persoonen, en een yder van dien werd overgebracht tot eenig Persoonlyk Voornaamwoord, zo wel in het Een als in het Meervoud.

V. *Welke zyn de Onafhanglyke Bezittende Voornaamwoorden, en tot welke Persoonlyke Voornaamen werden zy overgebracht?*

A. Die zyn voor t

Manl. EENV. *Vrouwl.* EENV. MEERV. van de twee Geslagten.

Mon. Ma. Mes. Die overgebracht worden tot *Nous.*

Ton. Ta. Tes. Die overgebracht worden tot *Toi.*

Son. Sa. Ses. Die overgebracht worden tot *Lui*, of *Elle.*

Notre. Notre. Nos. Die overgebracht worden tot *Nous.*

Votre. Votre. Vos. Die overgebracht worden tot *Vous.*

Leur. Leur. Leurs. Die overgebracht worden tot *Eux*, of *Elles.*

V. *Welk*

V. Welke zyn de Betrekkelyke Bezittende Voornaamwoorden, en tot welke Persoonlyke Voornaamwoorden worden ze overgebracht?

A. Die zyn, voor 't

EENVOUD.

MEERVOUD.

Manl. Vrouwl. Manl. Vrouwl. word. overg.

Le Mien, La Mienne, Les Miens, Les Miennes, tot *Moi*,
Le Tien, La Tienne, Les Tiens, Les Tiennes, tot *Toi*,
Le Siens, La Sienne, Les Siens, Les Siennes, tot *Lui*,
 of *Elle*.

Le Nôtre, La Nôtre, Les Nôtres, Les Nôtres, tot *Nous*,
Le Vôtre, La Vôtre, Les Vôtres, Les Vôtres, tot *Vous*,
Le Leur, La Leur, Les Leurs, Les Leurs, tot *Eux*,
 of *Elles*.

V. Waarom worden deze Woorden in de Rey der Voornaamwoorden gesteld?

A. Omdat ze de plaats van de Persoonlyke Voornaamwoorden, of van de Naamwoorden, in den Genitif bekleeden; gelyk dus *Mon Ouvrage*, Myn werk, *Notre Devoir*, Onze plicht. *Ton Habit*, Uw kleed, *Vôtre Maître*, Uw meester. *Son Cheval*; Zyn paard. *Leur Roi*, Haar koning, zo veel beteekenen, als *l'Ouvrage de Moi*, het werk van myn; *le devoir de Nous*, de pligt van ons; *l'habit de Toi*, het kleed van uw; *le Maître de vous*, de meester van uw; *le Cheval de lui*, het paard van hem; *ou de Pierre*, of, van Pieter, *le Roi d'eux*, de Koning van hun; *ou des François*, of van de Franschen.

Het is van gelyken gesteld met de Betrekkelyke Bezittende Voornaamwoorden.

V. Waarom hebt gy een geboogen Accent gesteld boven NÔTRE, VÔTRE, als Betrekkelyke Bezittende, en niet boven NOTRE, VOTRE, als Onafhangelyke Voornaamwoorden aangemerkt?

A. Om dat de Vocaal *ô* in *Nôtre Vôtre*, als Betrekkelyke Bezittende Voornaamwoorden aangemerkt, altoos lang is, en dat ze kort is in *Notre Votre*, als Onaf-

han-

hangelyke Bezittende Voornaamwoorden aangemerkt zynde.

V. *Welke Geslagtwoorden neemen de Persoonlyke Voornaamwoorden aan?*

A. De Onafhangelyke Bezittende Voornaamwoorden neemen het Nietbepalende, en de Betrekkelyke bezittende Voornaamwoorden neemen het Bepalende Geslagtwoord aan.

V. *Buigt haar eens agtervolgens, voegende de mannelijke tot de vrouwelyke, en doet 'er om u te meerder te oeffenen eenige Naamwoorden by?*

A.

E E N V O U D.

Masc.		Manl.	
Nom.	<i>Mon Livre,</i>	Noem.	<i>Myn Boek.</i>
Gen.	<i>de mon Livre,</i>	Teel.	<i>van myn Boek.</i>
Dat.	<i>à mon Livre,</i>	Gev.	<i>aan myn Boek.</i>
Accusf.	<i>mon Livre,</i>	Aank.	<i>myn Boek.</i>
Vocat.	<i>ô mon Livre,</i>	Roep.	<i>ô myn Boek.</i>
Ablat.	<i>de mon Livre,</i>	Nem.	<i>van myn Boek.</i>
Fem.		Vrouwl.	
Nom.	<i>Ma Plume,</i>	Noem.	<i>Myne Pen.</i>
Gen.	<i>de ma Plume,</i>	Teel.	<i>van myne Pen.</i>
Dat.	<i>à ma Plume,</i>	Gev.	<i>aan myne Pen.</i>
Accusf.	<i>ma Plume,</i>	Aank.	<i>myne Pen.</i>
Vocat.	<i>ô ma Plume,</i>	Roep.	<i>ô myne Pen.</i>
Ablat.	<i>de ma Plume,</i>	Nem.	<i>van myne Pen.</i>

M E E R V O U D.

Masc.		Manl.	
Nom.	<i>mes Livres,</i>	Noem.	<i>myne Boeken.</i>
Gen.	<i>de mes Livres,</i>	Teel.	<i>van myne Boeken.</i>
Dat.	<i>à mes Livres,</i>	Gev.	<i>aan myne Boeken.</i>
Accusf.	<i>mes Livres,</i>	Aank.	<i>myne Boeken.</i>
Vocat.	<i>ô mes Livres,</i>	Roep.	<i>ô myne Boeken.</i>
Ablat.	<i>de mes Livres,</i>	Nem.	<i>van myne Boeken.</i>

Fem.

	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>mes Plumes,</i>	Noem.	<i>myne Pennen.</i>
Gen.	<i>de mes Plumes,</i>	Teel.	<i>van myne Pennen.</i>
Dat.	<i>à mes Plumes,</i>	Gev.	<i>aan myne Pennen.</i>
Accuf.	<i>mes Plumes,</i>	Aank.	<i>myne Pennen.</i>
Vocat.	<i>ô mes Plumes,</i>	Roep.	<i>ô myne Pennen.</i>
Ablat.	<i>de mes Plumes,</i>	Nem.	<i>van myne Pennen,</i>

E E N V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>ton Ami,</i>	Noem.	<i>uw Vriend.</i>
Gen.	<i>de ton Ami,</i>	Teel.	<i>van wven Vriend.</i>
Dat.	<i>à ton Ami,</i>	Gev.	<i>aan wven Vriend.</i>
Accuf.	<i>ton Ami,</i>	Aank.	<i>uw Vriend.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ton Ami,</i>	Nem.	<i>van wven Vriend,</i>

	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>ta Maison,</i>	Noem.	<i>uw Huis.</i>
Gen.	<i>de ta Maison,</i>	Teel.	<i>van wven Huis.</i>
Dat.	<i>à ta Maison,</i>	Gev.	<i>aan wven Huis.</i>
Accuf.	<i>ta Maison,</i>	Aank.	<i>uw Huis.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ta Maison,</i>	Nem.	<i>van wven Huis.</i>

M E E R V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>tes Amis,</i>	Noem.	<i>wwe Vrienden.</i>
Gen.	<i>de tes Amis,</i>	Teel.	<i>van wwe Vrienden.</i>
Dat.	<i>à tes Amis,</i>	Gev.	<i>aan wwe Vrienden.</i>
Accuf.	<i>ses Amis,</i>	Aank.	<i>wwe Vrienden.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de tes Amis,</i>	Nem.	<i>van wwe Vrienden,</i>

	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>tes Maisons,</i>	Noem.	<i>wwe Huifen.</i>
Gen.	<i>de tes Maisons,</i>	Teel.	<i>van wwe Huifen.</i>
Dat.	<i>à tes Maisons,</i>	Gev.	<i>aan wwe Huifen.</i>
Accuf.	<i>tes Maisons,</i>	Aank.	<i>wwe Huifen.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de tes Maisons,</i>	Nem.	<i>van wwe Huifen.</i>

E E N V O U D,

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>son</i> Cousin,	Noem.	<i>zyn</i> Neef.
Gen.	<i>de son</i> Cousin,	Teel.	<i>van zynen</i> Neef.
Dat.	<i>à son</i> Cousin,	Gev.	<i>aan zynen</i> Neef.
Accuf.	<i>son</i> Cousin,	Aank.	<i>zyn</i> Neef.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de son</i> Cousin,	Nem.	<i>van zynen</i> Neef.
	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>sa</i> Cousine,	Noem.	<i>zyne</i> Nicht.
Gen.	<i>de sa</i> Cousine,	Teel.	<i>van zyne</i> Nicht.
Dat.	<i>à sa</i> Cousine,	Gev.	<i>aan zyne</i> Nicht.
Accuf.	<i>sa</i> Cousine,	Aank.	<i>zyne</i> Nicht.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de sa</i> Cousine,	Nem.	<i>van zyne</i> Nicht.

M E E R V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>ses</i> Cousins,	Noem.	<i>zynen</i> Neeven.
Gen.	<i>de ses</i> Cousins,	Teel.	<i>van zynen</i> Neeven.
Dat.	<i>à ses</i> Cousins,	Gev.	<i>aan zynen</i> Neeven.
Accuf.	<i>ses</i> Cousins,	Aank.	<i>zynen</i> Neeven.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ses</i> Cousins,	Nem.	<i>van zynen</i> Neeven.
	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>sès</i> Cousines,	Noem.	<i>zyne</i> Nichten.
Gen.	<i>dè ses</i> Cousines,	Teel.	<i>van zyne</i> Nichten.
Dat.	<i>à sès</i> Cousines,	Gev.	<i>aan zyne</i> Nichten.
Accuf.	<i>sès</i> Cousines,	Aank.	<i>zyne</i> Nichten.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>sès</i> Cousines,	Nem.	<i>zyne</i> Nichten.

E E N V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>notre</i> Frere,	Noem.	<i>onze</i> Broeder.
Gen.	<i>de notre</i> Frere,	Teel.	<i>van onzen</i> Broeder.
Dat.	<i>à notre</i> Frere,	Gev.	<i>aan onzen</i> Broeder.
Accuf.	<i>notre</i> Frere,	Aank.	<i>onze</i> Broeder.
Vocat.	<i>ô notre</i> Frere,	Roep.	<i>ô onzen</i> Broeder.
Ablat.	<i>de notre</i> Frere,	Nem.	<i>van onzen</i> Broeder.

Fem,

	Fem.			Vrouwl.
Nom.	<i>notre</i> Sœur,	Noem.	<i>onze</i> Zuster,	
Gen.	<i>de notre</i> Sœur,	Teel.	<i>van onze</i> Zuster.	
Dat.	<i>à notre</i> Sœur,	Gev.	<i>aan onze</i> Zuster,	
Accuf.	<i>notre</i> Sœur,	Aank.	<i>onze</i> Zuster,	
Vocat.	<i>ô notre</i> Sœur,	Roep.	<i>ô onze</i> Zuster.	
Ablat.	<i>de notre</i> Sœur,	Nem.	<i>van onze</i> Zuster,	

M E E R V O U D.

	Masc.			Manl.
Nom.	<i>nos</i> Freres,	Noem.	<i>onze</i> Broeders.	
Gen.	<i>de nos</i> Freres,	Teel.	<i>van onze</i> Broeders.	
Dat.	<i>à nos</i> Freres,	Gev.	<i>aan onze</i> Broeders.	
Accuf.	<i>nos</i> Freres,	Aank.	<i>onze</i> Broeders.	
Vocat.	<i>ô nos</i> Freres,	Roep.	<i>ô onze</i> Broeders.	
Ablat.	<i>de nos</i> Freres,	Nem.	<i>van onze</i> Broeders.	

	Fem.			Vrouwl.
Nom.	<i>nos</i> Sœurs,	Noem.	<i>onze</i> Zusters.	
Gen.	<i>de nos</i> Sœurs,	Teel.	<i>van onze</i> Zusters.	
Dat.	<i>à nos</i> Sœurs,	Gev.	<i>aan onze</i> Zusters.	
Accuf.	<i>nos</i> Sœurs,	Aank.	<i>onze</i> Zusters.	
Vocat.	<i>ô notre</i> Sœur,	Roep.	<i>ô onze</i> Zuster.	
Ablat.	<i>de nos</i> Sœurs,	Nem.	<i>van onze</i> Zusters.	

E E N V O U D.

	Masc.			Manl.
Nom.	<i>votre</i> Lit,	Noem.	<i>uw</i> Bed.	
Gen.	<i>de votre</i> Lit,	Teel.	<i>van uw</i> Bed.	
Dat.	<i>à votre</i> Lit,	Gev.	<i>aan uw</i> Bed.	
Accuf.	<i>votre</i> Lit,	Aank.	<i>uw</i> Bed.	
Vocat.		Roep.		
Ablat.	<i>de votre</i> Lit,	Nem.	<i>van uw</i> Bed.	

	Fem.			Vrouwl.
Nom.	<i>votre</i> Chambre,	Noem.	<i>uwe</i> Kaamer.	
Gen.	<i>de votre</i> Chambre,	Teel.	<i>van uwe</i> Kaamer.	
Dat.	<i>à votre</i> Chambre,	Gev.	<i>aan uwe</i> Kaamer.	
Accuf.	<i>votre</i> Chambre,	Aank.	<i>uwe</i> Kaamer.	
Vocat.		Roep.		
Ablat.	<i>de votre</i> Chambre,	Nem.	<i>van uwe</i> Kaamer.	

M E E R V O U D.

Masc.		Manl.	
Nom.	<i>vos Lits,</i>	Noem.	<i>uwe Bedden.</i>
Gen.	<i>de vos Lits,</i>	Teel.	<i>van uwe Bedden.</i>
Dat.	<i>à vos Lits,</i>	Gev.	<i>aan uwe Bedden.</i>
Accuf.	<i>vos Lits,</i>	Aank.	<i>uwe Bedden.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de vos Lits,</i>	Nem.	<i>van uwe Bedden.</i>
Fem.		Vrouwl.	
Nom.	<i>vos Chambres,</i>	Noem.	<i>uwe Kaamers.</i>
Gen.	<i>de vos Chambres,</i>	Teel.	<i>van uwe Kaamers.</i>
Dat.	<i>à vos Chambres,</i>	Gev.	<i>aan uwe Kaamers.</i>
Accuf.	<i>vos Chambres,</i>	Aank.	<i>uwe Kaamers.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de vos Chambres,</i>	Nem.	<i>van uwe Kaamers.</i>

E E N V O U D.

Masc.		Manl.	
Nom.	<i>leur Papier,</i>	Noem.	<i>baar Papier.</i>
Gen.	<i>de leur Papier,</i>	Teel.	<i>van haar Papier.</i>
Dat.	<i>à leur Papier,</i>	Gev.	<i>aan haar Papier.</i>
Accuf.	<i>leur Papier,</i>	Aank.	<i>baar papier.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de leur Papier,</i>	Nem.	<i>van haar Papier.</i>
Fem.		Vrouwl.	
Nom.	<i>leur Table,</i>	Noem.	<i>baare Tafel.</i>
Gen.	<i>de leur Table,</i>	Teel.	<i>van baare Tafel.</i>
Dat.	<i>à leur Table,</i>	Gev.	<i>aan baare Tafel.</i>
Accuf.	<i>leur Table,</i>	Aank.	<i>baare Tafel.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de leur Table,</i>	Nem.	<i>van haar Tafel.</i>

M E E R V O U D.

Masc.		Manl.	
Nom.	<i>leurs Papiers,</i>	Noem.	<i>baare Papieren.</i>
Gen.	<i>de leurs Papiers,</i>	Teel.	<i>van baare Papieren.</i>
Dat.	<i>à leurs Papiers,</i>	Gev.	<i>aan baare Papieren.</i>
Accuf.	<i>leurs Papiers,</i>	Aank.	<i>baare Papieren.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de leurs Papiers,</i>	Nem.	<i>van baare Papieren.</i>

Fem.

	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>leurs Tables,</i>		Noem. <i>baare Tafelen.</i>
Gen.	<i>de leurs Tables,</i>		Teel. <i>van baare Tafelen.</i>
Dat.	<i>à leurs Tables,</i>		Gev. <i>aan baare Tafelen.</i>
Accuf.	<i>leurs Tables,</i>		Aank. <i>baare Tafelen.</i>
Vocat.			Roep.
Ablat.	<i>de leurs Tables,</i>		Nem. <i>van baare Tafelen.</i>

E E N V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>le Mien,</i>		Noem. <i>de Myne.</i>
Gen.	<i>du Mien,</i>		Teel. <i>van Myne.</i>
Dat.	<i>au Mien,</i>		Gev. <i>aan Myne.</i>
Accuf.	<i>le Mien,</i>		Aank. <i>de Myne.</i>
Vocat.			Roep.
Ablat.	<i>du Mien,</i>		Nem. <i>van Myne.</i>

	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>la Mienne,</i>		Noem. <i>de Myne.</i>
Gen.	<i>de la Mienne,</i>		Teel. <i>van de Myne.</i>
Dat.	<i>à la Mienne,</i>		Gev. <i>aan de Myne.</i>
Accuf.	<i>la Mienne,</i>		Aank. <i>de Myne.</i>
Vocat.			Roep.
Ablat.	<i>de la Mienne.</i>		Nem. <i>van de Myne.</i>

M E E R V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>les Miens,</i>		Noem. <i>de Myne.</i>
Gen.	<i>des Miens,</i>		Teel. <i>van Mynen.</i>
Dat.	<i>aux Miens,</i>		Gev. <i>aan Mynen.</i>
Accuf.	<i>les Miens,</i>		Aank. <i>de Myne.</i>
Vocat.			Roep.
Ablat.	<i>des Miens,</i>		Nem. <i>van Mynen.</i>

	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>les Miennes,</i>		Noem. <i>de Mynen.</i>
Gen.	<i>des Miennes,</i>		Teel. <i>van Mynen.</i>
Dat.	<i>aux Miennes,</i>		Gev. <i>aan Mynen.</i>
Accuf.	<i>les Miennes,</i>		Aank. <i>de Mynen.</i>
Vocat.			Roep.
Ablat.	<i>des Miennes,</i>		Nem. <i>van Mynen</i>

E E N V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>le Leur,</i>	Noem.	<i>de Haare.</i>
Gen.	<i>du Leur,</i>	Teel.	<i>van Haare.</i>
Dat.	<i>au Leur,</i>	Gev.	<i>aan Haare.</i>
Accuf.	<i>le Leur,</i>	Aank.	<i>de Haare.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>du Leur,</i>	Nem.	<i>van Haare.</i>
	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>la Leur,</i>	Noem.	<i>de Haare.</i>
Gen.	<i>de la Leur,</i>	Teel.	<i>van Haare.</i>
Dat.	<i>à la Leur,</i>	Gev.	<i>aan Haare.</i>
Accuf.	<i>la Leur,</i>	Aank.	<i>de Haare.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de la Leur,</i>	Nem.	<i>van Haare.</i>

M E E R V O U D.

	Masc.		Manl.
Nom.	<i>les Leurs,</i>	Noem.	<i>de Haaren.</i>
Gen.	<i>des Leurs,</i>	Teel.	<i>van Haaren.</i>
Dat.	<i>aux Leurs,</i>	Gev.	<i>aan Haaren.</i>
Accuf.	<i>les Leurs,</i>	Aank.	<i>de Haaren.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>des Leurs,</i>	Nem.	<i>van Haaren.</i>
	Fem.		Vrouwl.
Nom.	<i>les Leurs,</i>	Noem.	<i>de Haaren.</i>
Gen.	<i>des Leurs,</i>	Teel.	<i>van Haaren.</i>
Dat.	<i>aux Leurs,</i>	Gev.	<i>aan Haaren.</i>
Accuf.	<i>les Leurs,</i>	Aank.	<i>de Haaren.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>des Leurs,</i>	Nem.	<i>van Haaren.</i>

De andere Betrekkelyke Bezittende Voornaamwoorden worden eeveneens geboogen als de twee laatste.

V. Werden de Woordjes, MON, TON, SON, in het Eenvoud niet anders gebruikt dan met de Manlyke Naamwoorden?

A. Zy worden ook nog gebruikt voor alle Vrouwlyke

lyke Naamwoorden, die met een Vocaal, of met een niet uitgezemde H, beginnen, dus, in plaats van te zeggen, *Ma Ame, Ta industrie, Sa espérance*; zegt men *Mon Ame, Ton industrie, Son espérance*,

VIERDE LIDT.

Van de Aanwyzende Voornaamwoorden.

V. **W**AT zyn de Aanwyzende Voornaamwoorden?

A. Het zyn dezulke, waar van men zig bedient om eenige zaak aan te wyzen: Gelyk wanneer ik zeg, *Ce Livre, Dit Boek, Cette Table, Deze Tafel*, dan wyze ik daar meede een Boek, en een Taafel aan.

V. *Welke zyn deeze Voornaamwoorden?*

A. De volgende:

EENVOUD.

MEERVOUD.

Masc. <i>Ce, Cet, Die, Dit.</i>	Masc. <i>Ces, Dien.</i>
Fem. <i>Cette, Die.</i>	Fem. <i>Ces, Dien.</i>
Masc. <i>Celui, De Geene, Die.</i>	Masc. <i>Ceux, Deezen.</i>
Fem. <i>Celle, Die.</i>	Fem. <i>Celles, Dien.</i>
Masc. <i>Celui-ci, Deeze.</i>	Masc. <i>Ceux-ci, Deezen.</i>
Fem. <i>Celle-ci, Deeze.</i>	Fem. <i>Celles-ci, Deezen.</i>
Masc. <i>Celui là, Die.</i>	Masc. <i>Ceux-là, Dien.</i>
Fem. <i>Celle-là, Die.</i>	Fem. <i>Celles-là, Dien.</i>

Masc. } *Ceci, Dit.*
 } *Cela, Dat.*

V. *Wanneer bedient men zig van CE, of van CET?*

A. Men bedient zig van *Ce*; voor de Manlyke Naamwoorden die met een Consonant, of een uitgezemde H beginnen; gelyk *Ce Palais, Ce Héros*; en men bedient zig van *Cet*, voor de Manlyke Naamwoorden, die met een Vocaal, of niet uitgezemde H beginnen; gelyk *Cet Oiseau, Cet Honneur*.

V. *Welk onderscheid is 'er tusschen CELUI-CI, CELLE-CI, CECI; & CELUI-LA, CELLE-LA, CELA?*

A. Dat men de Voornaamwoorden *Celui-ci*, *Celle-ci*, & *Ceci*, gebruikt, om eenige tegenwoordige zaak aan te wyzen, en de Voornaamwoorden *Celui-là*, *Celle-là* & *Cela*, in tegendeel beezigd om afwezende zaken aan te wyzen.

V. *Van welke Perfoon zyn de Aanwyzende Voornaamwoorden?*

A. Zy zyn alle van de derde Perfoon.

V. *Welke Geslagtwoorden neemen zy aan?*

A. Zy neemen de Nietbepaalende Geslagtwoorden aan.

V. *Buigt haar eens, voegende de Naamwoorden tot dezulke, welke het tyden kunnen?*

A.

E E N V O U D.

Nom.	<i>ce Palais</i> ,	Noem.	<i>dit Paleis.</i>
Gen.	<i>de ce Palais</i> ,	Teel.	<i>van dit Paleis.</i>
Dat.	<i>à ce Palais</i> ,	Gev.	<i>aan dit Paleis.</i>
Accuf.	<i>ce Palais</i> ,	Aank.	<i>dit Paleis.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ce Palais</i> ,	Nem.	<i>van dit Paleis.</i>
Nom.	<i>cet Oiseau</i> ,	Noem.	<i>die Voogel.</i>
Gen.	<i>de cet Oiseau</i> ,	Teel.	<i>van dien Voogel.</i>
Dat.	<i>à cet Oiseau</i> ,	Gev.	<i>aan dien Voogel.</i>
Accuf.	<i>cet Oiseau</i> ,	Aank.	<i>die Voogel.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de cet Oiseau</i> ,	Nem.	<i>van dien Voogel.</i>

M E E R V O U D.

Nom.	<i>ces Palais</i> ,	Noem.	<i>die Paleizen.</i>
Gen.	<i>de ces Palais</i> ,	Teel.	<i>van dien Paleizen.</i>
Dat.	<i>à ces Palais</i> ,	Gen.	<i>aan dien Paleizen.</i>
Accuf.	<i>ces Palais</i> ,	Aank.	<i>die Paleizen.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ces Palais</i> ,	Nem.	<i>van dien Paleizen.</i>
Nom.	<i>ces Oiseaux</i> ,	Noem.	<i>die Voogelen.</i>
Gen.	<i>de ces Oiseaux</i> ,	Teel.	<i>van die Voogelen.</i>

à ces

Dat.	<i>à ces Oiseaux,</i>	Gev.	<i>aan die Voogelen.</i>
Accuf.	<i>ces Oiseaux,</i>	Aank.	<i>die Voogelen,</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ces Oiseaux,</i>	Nem.	<i>van die Voogelen.</i>

E E N V O U D.

Nom.	<i>cette Femme,</i>	Noem.	<i>die Vrouw.</i>
Gen.	<i>de cette Femme,</i>	Teel.	<i>van die Vrouw.</i>
Dat.	<i>à cette Femme,</i>	Gev.	<i>aan die Vrouw.</i>
Accuf.	<i>cette Femme,</i>	Aank.	<i>die Vrouw.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de cette Femme,</i>	Nem.	<i>van die Vrouw.</i>

M E E R V O U D.

Nom.	<i>ces Femmes,</i>	Noem.	<i>die Vrouwen.</i>
Gen.	<i>de ces Femmes,</i>	Teel.	<i>van die Vrouwen.</i>
Dat.	<i>à ces Femmes,</i>	Gev.	<i>aan die Vrouwen.</i>
Accuf.	<i>ces Femmes,</i>	Aank.	<i>die Vrouwen.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de ces Femmes,</i>	Nem.	<i>van die Vrouwen.</i>

E E N V O U D.

Nom.	<i>Celui, Celle, Die.</i>
Gen.	<i>de Celui, de Celle, van Die.</i>
Dat.	<i>à Celui, à Celle, aan Die.</i>
Accuf.	<i>Celui, Celle, Die.</i>
Vocat.	
Ablat.	<i>de Celui, de Celle, van Die.</i>

M E E R V O U D.

Nom.	<i>Ceux, Celles, Deeze.</i>
Gen.	<i>de Ceux, de Celles, van Deeze.</i>
Dat.	<i>à Ceux, à Celles, aan Deeze.</i>
Accuf.	<i>Ceux, Celles, Deeze.</i>
Vocat.	
Ablat.	<i>de Ceux, de Celles, van Deeze.</i>

E E N V O U D.

Nom.	<i>Celui-ci, Celle-ci,</i>	Noem.	<i>Deeze.</i>
Gen.	<i>de Celui-ci, de Celle-ci,</i>	Teel.	<i>van Deeze.</i>
Dat.	<i>à Celui-ci, à Celle-ci,</i>	Gev.	<i>aan Deeze.</i>
Accuf.	<i>Celui-ci, Celle-ci,</i>	Aank.	<i>Deeze.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Celui-ci, de Celle-ci,</i>	Nem.	<i>van Deeze.</i>

M E E R

M E E R V O U D.

Nom. <i>Ceux-ci, Celles-ci,</i>	Noem.	Deezen.
Gen. <i>de Ceux-ci, de Celles-ci,</i>	Teel.	<i>van</i> Deezen.
Dat. <i>à Ceux-ci, à Celles-ci,</i>	Gev.	<i>aan</i> Deezen.
Accuf. <i>Ceux-ci, à Celles-ci,</i>	Aank.	Deezen.
Vocat.	Roep.	
Ablat. <i>de Ceux-ci, de Celles-ci,</i>	Nem.	<i>van</i> Deezen.

E E N V O U D.

Nom. <i>Celui-là, Celle-là,</i>	Noem.	Die.
Gen. <i>de Celui-là, de Celle-là,</i>	Teel.	<i>van</i> Die.
Dat. <i>à Celui-là, à Celle-là,</i>	Gev.	<i>aan</i> Die.
Accuf. <i>Celui-là, Celle-là,</i>	Aank.	Die.
Vocat.	Roep.	
Ablat. <i>de Celui-là, de Celle-là,</i>	Nem.	<i>van</i> Die.

M E E R V O U D.

Nom. <i>Ceux-là, Celles-là,</i>	Noem.	Dien.
Gen. <i>de Ceux-là, de Celles-là,</i>	Teel.	<i>van</i> Dien.
Dat. <i>à Ceux-là, à Celles-là,</i>	Gev.	<i>aan</i> Dien.
Accuf. <i>Ceux-là, Celles-là,</i>	Aank.	Dien.
Vocat.	Roep.	
Ablat. <i>de Ceux-là, de Celles-là,</i>	Nem.	<i>van</i> Dien.

E E N V O U D.

Nom.	<i>Ceci, Dit.</i>	Noem.	<i>Cela, Dat.</i>
Gen.	<i>de Ceci, van Dit.</i>	Teel.	<i>de Cela, van Dat.</i>
Dat.	<i>à Ceci, aan Dit!</i>	Gev.	<i>à Cela, aan Dat.</i>
Accuf.	<i>Ceci, Dit.</i>	Aank.	<i>Cela, Dat.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Ceci, van Dit.</i>	Nem.	<i>de Cela, van Dat.</i>

Deeze twee Voornaamen hebben geen Meervoud.

VYFDE LIDT.

Van de Betrekkelyke Voornaamwoorden.

V. **W**AT zyn de Betrekkelyke Voornaamwoorden?

A. Het zyn zulke Voornaamwoorden, die men altyd gebragt heeft tot een Naam- of Voornaamwoord, welk haar voorgaat.

V. Welke zyn deeze Voornaamwoorden?

A. Dit zyn de Woordjes, *qui*, *que*, *quoi*, *dont*, van twee Geflagten. *Lequel*, Manlyk. *Laquelle*, Vrouwlyk.

V. Hoe noemt men het Naam- of Voornaamwoord, tot welke het Betrekkelyk Voornaamwoord gebragt word?

A. Men noemt ze de voorgaande van het Betrekkelyk Voornaamwoord.

V. Doet my eens door eenige voorbeelden kennen de overbrenging van het Betrekkelyk Voornaamwoord tot zyn voorgaande?

A. Wanneer ik zeg, *Dieu QUI aime les hommes. L'Argent QUE j'ai dépensé*; daar *Qui* gebragt word of Betrekkelyk is tot *Dieu*, en *Que* gebragt wordt tot *L'Argent*. Zulk's is het zelve, als of 'er stond *Dieu LEQUEL DIEU aime les hommes; L'Argent LEQUEL ARGENT j'ai dépensé*; en by gevolg zyn *Qui* & *Que* Betrekkelyke Woordjes, van welke *Dieu* en *L'Argent* de voorgaande zyn.

V. Welk Geflagtwoord neemen de Betrekkelyke Voornaamwoorden aan?

A. Zy neemen de Nietbepalende Geflagtwoorden aan, uitgezondert *Lequel* en *Laquelle*, die niets maken dan een zelve Woord met het Bepalende Geflagtwoord?

V. Buigt ze eens?

A.

E E N V O U D.

Nom.	<i>Qui,</i>	Noem.	Die, Dewelke, Wie.
Gen.	<i>de Quoi,</i>	Teel. <i>van</i>	Welke, Dewelke.
Dat.	<i>à Quoi,</i>	Gev. <i>aan</i>	Welke, Dewelke.
Accuf.	<i>Quoi,</i>	Aank.	Welke, Dewelke.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Quoi,</i>	Nem.	<i>van</i> Welke, Dewelke.

Het Meervoud is gelyk het Eenvoud.

E E N V O U D.

Nom.		Noem.	
Gen.	<i>de Quoi, ou Dont,</i>	Teel. <i>van</i>	Wie, Welke, Dewelke.
Dat.	<i>à Quoi,</i>	Gev. <i>aan</i>	Wie, Welke, Dewelke.
Accuf.	<i>Quoi, ou Que,</i>	Aank	Wie, Welke, Die.
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Quoi, ou Dont,</i>	Nem. <i>van</i>	Wie, Welke, Dewelke.

Het Meervoud is gelyk het Eenvoud.

E E N V O U D.

Nom.	<i>Lequel, Laquelle,</i>	Noem.	Dewelke, Welke, Dat, Die.
Gen.	<i>Duquel, de Laquelle, ou Dont,</i>	Teel. <i>van</i>	Welken, Dewelken, Wien.
Dat.	<i>Auquel, à Laquelle,</i>	Gev. <i>aan</i>	Welke, Dewelke.
Accuf.	<i>Lequel, Laquelle, ou Que,</i>	Aank.	Welke, Dewelke, Die, Dat.
Vocat.		Roep	
Ablat.	<i>Duquel, de Laquelle, ou Dont.</i>	Nem. <i>van</i>	Welken, Dewelke, Wien.

MEER-

M E E R V O U D .

Nom. <i>Lesquels, Lesquelles,</i>	Noem. Dewelken, Welken.
Gen. <i>Desquels, Desquelles,</i> ou <i>Dont.</i>	Teel. <i>van</i> Dewelken, Welken, <i>van</i> Wien.
Dat. <i>Auxquels, Auxquelles,</i>	Gev. <i>aan</i> Welken, Dewelken.
Accuf. <i>Lesquels, Lesquelles,</i> ou <i>Que,</i>	Aank. Welken, Dewelken, Die.
Vocat.	Roep.
Ablat. <i>Desquels, Desquelles,</i> ou <i>Dont,</i>	Nem. <i>van</i> Welken, Dewelken, <i>of</i> Wien.

V. *In welke gelegenheid is het Woordje QUE, een Betrekkelyk Voornaamwoord?*

A. Wanneer men het kan veranderen door *Lequel, of Laquel, Lesquels of Lesquelles.*

V. *In welk geval zyn QUE & DONT?*

A. QUE is gewoonlyk niet in gebruik, dan tot de Accusatif van het Eenvoud of Meervoud.

Dont drukt altyd uit, een Genitif of Ablatif van het Eenvoud of Meervoud.

Z E S D E L I D T .

Van de Onafhangelijke Voornaamwoorden.

V. **W**ELKE zyn de Onafhangelijke Voornaamwoorden?

A. Die zyn;

Qui, van twee Geslagten.

Que & Quoi, van 't Manlyk.

Quel, Mannelyk.

Quelle, Vrouwlyk.

Lequel, Manlyk.

Laquelle, Vrouwlyk.

V. *Waarom zyn deeze Voornaamwoorden Onafhangelijk genoemd?*

A. Om

48 *Van de Onafhangelijke Voornaamwoorden. 6. Lidt.*

A. Om dat ze geen voorgaande Woordjes hebben, gelyk de Betrekkelyke Voornaamwoorden.

V. Op wat wyze worden zy in de Reedevoering gebruikt?

A. Zy worden gebruikt, of met, of zondet enig Vraagteeken.

V. Geeft my eens eenige voorbeelden waar in ze met een Vraagteeken gebeezigd worden?

A. QUI vous à accusé? QUE vous donnerai-je? A QUOI pensez-vous? QUEL Livre lisez-vous? QUELLE reponse à-t-on faite? LEQUEL Choisirons-nous? LAQUELLE avez-vous vue?

V. Geeft my eens eenige voorbeelden, waar in deeze Voornaamwoorden zonder Vraagteeken gebeezigt worden?

A. Je sçais QUI vous à accusé. Je ne sçais QUE vous donner. Dites-moi A QUOI vous pensez. On demande QUEL Livre vous lisez. Je devine QUELLE reponse on vous à faite. Conseillez-nous LEQUEL nous Choisirons. Ignore LAQUELLE, vous avez vue.

V. Op wat wyze worden de Onafhangelijke Voornaamwoorden geboogen?

A. Zy worden op dezelve wyze geboogen als de Betrekkelyke Voornaamwoorden, en *Quel* word met het Nietbepaalende Geslagtwoord geboogen.

E E N V O U D.

Nom.	<i>Quel, Quelle,</i>	Noem.	<i>Welk, Welke.</i>
Gen.	<i>de Quel, de Quelle,</i>	Teel.	<i>van Welk, van Welke.</i>
Dat.	<i>à Quel, à Quelle,</i>	Gev.	<i>aan Welk, aan Welke.</i>
Accuf.	<i>Quel, Quelle,</i>	Aank.	<i>Welk, Welke.</i>
Vocat.		Roep.	
Ablat.	<i>de Quel, de Quelle,</i>	Nem.	<i>van Welk. van Welke.</i>

MEER:

MEERVOUD.

Nom. <i>Quels, Quelles,</i>	Noem. Welken, Welken.
Gen. <i>de Quels, de Quelles,</i>	Teel. <i>van Welken, van Welken.</i>
Dat. <i>à Quels, à Quelles,</i>	Gev. <i>aan Welken, aan Welken.</i>
Accus. <i>Quels, Quelles,</i>	Aank. Welken, Welken.
Vocat.	Roep.
Ablat. <i>de Quels, de Quelles,</i>	Nem. <i>van Welken, van Welken.</i>

V. Wanneer is het Voornaamwoord QUI Betrekkelyk of Onafhangelijk?

A. *Qui* is een Betrekkelyk Voornaamwoord, wanneer men het kan verwisselen door *Lequel* of *Laquelle*, in 't Eenvoud of Meervoud; gelyk wanneer men zegt; *L'Ennemi QUI vous à accusé; La Grace QUI Sanctifie; Les Maîtres de QUI vous dépendez. Les personnes A QUI j'ai parlé;* is zo veel te zeggen, als *l'Ennemi LEQUEL, vous à accusé; La Grace LAQUELLE sanctifie; Les Maîtres DESQUELS vous dépendez. Les personnes AUXQUELLES j'ai parlé.*

Qui is een Onafhangelijk Voornaamwoord wanneer men het kan verwisselen door *Quelle Personne*: gelyk wanneer men zegt, *QUI vous à accusé?* of *Je sçais QUI vous à accusé*: dat even zo veel zegt, als of 'er stond *QUELLE PERSONNE vous à accusé?* of *Je sçais QUELLE PERSONNE vous à accusé.*

V. Wanneer zyn de Voornaamwoorden QUE of QUOI Betrekkelyk of Onafhangelijk?

A. *Que* & *Quoi* zyn Betrekkelyke Voornaamwoorden, wanneer men ze kan verwisselen door *Lequel* of *Laquelle* in 't Eenvoud of Meervoud; gelyk wanneer men zegt *le Prince QUE je sers. La langue QUE j'étudie. Les Sciences QUE j'aime. Les dangers à quoi on s'expose;* dus is het even zo veel als of 'er stond *le Prince LEQUEL je sers, La langue LAQUELLE j'étudie.*

50 *Van de Onafhangelijke Voornaamw. 7. Lidt:*

Les Livres LESQUELS je lis. Les Sciences LESQUELS j'aime. Les dangers AUXQUELS on s'Expose.

Que & Quoi zyn Onafhangelijke Voornaamwoorden, wanneer men ze kan verwisselen door *Quelle Chose*: gelyk wanneer men zegt, *QUE vous donnerai-je? Dites-moi à QUOI vous pensez*; 't geen het zelve zegt als, *QUELLE CHOSE vous donnerai-je. Dites-moi à QUELLE CHOSE vous pensez.*

V. Wanneer zyn de Voornaamwoorden LEQUEL en LAQUELLE Betrekkelyk of Onafhangelijk?

A. Lequel & Laquelle zyn Betrekkelyke Voornaamwoorden, wanneer men 'er haar voorgaande kan byvoegen: gelyk wanneer men zegt, *le Livre dans LEQUEL j'étudie. Les Sciences AUXQUELLES je m'applique*; dat is zo veel gezegt als, *le Livre dans LEQUEL LIVRE j'étudie. Les Sciences AUXQUELLES SCIENCES je m'applique.*

Lequel & Laquelle zyn Onafhangelijke Voornaamwoorden, wanneer men ze kan verwisselen met *Quel* of *Quelle*, en 'er het Naamwoord byvoegen tot het welke zy gebragt worden: gelyk wanneer men zegt in het spreken van huizen, *LAQUELLE avez-vous achetée?* En in het spreken van Boeken, *Je vois AUQUEL vous donnez la préférence*: is het even zo veel als of men zeide, *QUELLE MAISON avez-vous achetée? Je vois A QUEL LIVRE vous donnez la préférence.*

Z E E V E N D E L I D T.

Van de Onbepaalende Voornaamwoorden.

V. WAT zyn de Onbepaalende Voornaamwoorden?

A. Het zyn de Woorden welke gemeenlyk een algemeene en onbepaalde beteekenis hebben.

V. Hoe worden ze nog meer genoemd?

A. Men noemt ze ook nog *Oneygene Voornaamwoorden*,
om

om dat ze voor 't grootfte gedeelte zo wel Byvoeglyke als Voornaamwoorden kunnen aangemerkt worden.

V. Hoe veele foorten van Onbepaalde Voornaamwoorden zyn 'er?

A. Vier foorten:

1. Zulke, welke nooit aan een Zelfftandig Naamwoord worden toegevoegd; en

Deeze zyn *Quiconque*, *Quelqu'un*, *Quelqu'une*; *Chacun*, *Chacune*; *Autrui*; *Personne*, in de zin van *d'aucun*; *rien*; *l'un l'autre*.

2. Zulke, welke altyd tot een Zelfftandig Woord gevoegd worden; en

Deeze zyn, *Quelque*, *Chaque*, *Certain*, *Certaine*, in de zin van *Quelque*, *Quelconque*.

3. Zulke, welke zomtyds gevoegd worden tot een Zelfftandig Naamwoord, en zomtyds niet; en

Deeze zyn, *nul*, *nulle*: *aucun*, *aucune*: *pas un*, *pas une*: *autre*: *l'un & l'autre*: *même*: *tel*: *telle*: *plusieurs*: *tout*, *toute*: *Meervoud*, *tous*, *toutes*.

4. Zulke, welke gevolgt wordende van her Woordje *Que* & *Qui*, met dat Woord een byzondere beteekenis hebben; en

Deeze zyn, *qui que ce soit*, of *qui que ce fût*.

Quoi que ce soit, of *quoi que ce fût*.

Quel que, of *quelle que*. *QUELQUE soit votre bonheur*. *QUELLE QUE soit mon amitié pour vous*.

Quoi que. *QUOI QUE vous fassiez*. *Quot qu'il arrive*.

Quelque . . . que. *QUELQUE mérite que vous ayez*.

Tout . . . que. *Toute . . . que*. *TOUT habile homme QUE vous êtes*. *TOUTE belle QUE soit la Campagne*.

V. Met welke Geslagtwoorden worden de Onbepaalde Voornaamwoorden geboogen?

A. Met het Nietbepalend Geslagtwoord; uitzondert *l'un*, *l'autre*, *autre*, *l'un & l'autre*, *même*, die met het Bepalend Geslagtwoord geboogen worden.

ZESDE HOOFD-STUK.

Van de Werkwoorden.

V. **W**AT is het Werkwoord?

A. **W** Het Werkwoord is een Woord, welkers voornaamste gebruik is, om de verzekering of het oordeel dat wy van de zaaken maaken te beteekenen.

V. Geef my eenige voorbeelden van deeze beteekenis der Werkwoorden?

A. Wanneer ik zeg, *la Vertu est aimable*: De Deugd is beminnyk. *Dieu aime les hommes*: God bemind de menschen; dan verzeker of oordeele ik van de Deugd dat ze beminlyk is, en van God, dat hy de menschen bemind, en by gevolg zyn de Woorden, *est & aime*, Werkwoorden.

V. Waar van is een Werkwoord altyd verzeld?

A. Het is altyd verzeld van een Onderwerp en van een Eigenschap.

V. Wat is het Onderwerp van een Werkwoord?

A. Het Onderwerp, dat men ook de Nominatif van een Werkwoord noemt, is een Zelfstandig Naamwoord, of een Voornaamwoord, dat de Persoon of Zaak uitdrukt, waar van men iets stelt of zegt: gelyk *la Vertu*, de Deugd in *la Vertu est aimable*, de Deugd is beminlyk; of *Elle*, Zy, in *Elle est aimable*, Zy is beminlyk.

V. Wat is de Eigenschap?

A. Het is een Byvoeglyk Naamwoord, 't welke dat geene uitdrukt dat men van een Persoon of Zaak oordeelt: En dus is *Aimable* een Eigenschap, 't welk dat geene uitdrukt, dat ik van de *Deugd* oordeele.

V. Hoe verdeelt men de Werkwoorden?

A. In twee algemeene foorten: te weeten, het Zelfstandig en Byvoeglyk Werkwoord.

V. Wat

V. *Wat is het Zelfftandig Werkwoord?*

A. 't Is dat, welk niets dan de stelling of 't oordeel uitdrukt, en die van de Eigenschap is afgescheiden: Dus is het Woordje *Est*, in *la Vertu est aimable*, een Zelfftandig Werkwoord dat van de Eigenschap *Aimable* afgescheiden is.

V. *Wat is het Byvoeglyk Werkwoord?*

A. Het zyn dezulke, die in een eenig Woord, het Oordeel met de Eigenschap uitdrukken: Gelyk *aime*, *regne*, *étude*, in *Dieu aime*; *Louis XV. Règne*; *Pierre étude*; want dit is even als of men zeide, *Dieu est aimant*; *Louis XV. est regnant*; *Pierre est étudiant*; waar in men ziet dat het Oordeel is beteekent door *Est*, en de Eigenschappen door *Aimant*, *Régnant*, & *Etudiant*.

V. *Hoe noemt men een gevolg van Woorden, welke een Onderwerp en een Eigenschap bevatten, zamengevoegt zynde door een Werkwoord?*

A. Een Voorstelling of Spreekwys.

V. *Heeft men niet een gemakkelyk middel om zig te verzekeren dat een Woord een Werkwoord is?*

A. Ja: wanneer men de Persoonlyke Voornaamwoorden *Je*, *Tu*, *Il*, voor een Woord stellen kan, dan is dat Woord een Werkwoord. Dus zyn in deze Spreekwyzen, *L'Histoire nous instruit*; *les premiers Romains méprisoient les Richesses*; zyn de Woorden *Instruit* en *Méprisoient* Werkwoorden; dewyl ik zeggen kan *J'Instruis*, *Tu Instruis*, *Il Instruit*; *Je Méprisois*, *Tu Méprisois*, *Il Méprisoit*.

E E R S T E L I D T.

Tydvoeging der Werkwoorden.

V. **W**AT is een Werkwoord-Conjugeeren?

A. Het is het zelve voorstellen met alle deszelfs veranderingen.

V. *Welke Werkwoorden moet men eerst Conjugeeren?*

D 3

A. De

A. De Werkwoorden *Avoir* en *Etre*, welke men *Verbes Auxiliaires*, Behulpzaame, of Help-Werkwoorden noemt, om dat zy dienen tot het Conjugeren der andere.

V. *Conjugeert haar eens?*

A. Conjugatie van het Behulpzaam Werkwoord,

AVOIR.	HEBBEN.
Indicatif.	<i>Toonende Wyze.</i>
Present.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
Singulier.	<i>Eenvoud.</i>
<i>J'ai.</i>	Ik heb.
<i>Tu as.</i>	Gy hebt.
<i>Il ou elle a.</i>	Hy of zy heeft.
Plurier.	<i>Meervoud.</i>
<i>Nous avons.</i>	Wy hebben.
<i>Vous avez.</i>	Gy lieden hebt.
<i>Ils ou elles ont.</i>	Zy hebben.
Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>J'avois.</i>	Ik had.
<i>Tu avois.</i>	Gy had.
<i>Il avoit.</i>	Hy had.
<i>Nous avions.</i>	Wy hadden.
<i>Vous aviez.</i>	Gy lieden had.
<i>Ils avoient.</i>	Zy hadden.
Preterit,	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>J'eus.</i>	Ik had.
<i>Tu eus.</i>	Gy had.
<i>Il eut.</i>	Hy had.
<i>Nous eumes.</i>	Wy hadden.
<i>Vous eutes.</i>	Gy lieden had.
<i>Ils eurent.</i>	Zy hadden
Preterit Indefini,	<i>Onbepaalde voorleeden Tydt.</i>
<i>J'ai eu.</i>	Ik heb gehad.
<i>Tu as eu.</i>	Gy hebt gehad.
<i>Il a eu.</i>	Hy heeft gehad.

Nous

Nous avons eu.

Vous avez eu.

Ils ont eu.

Preterit Anterieur.

J'eus eu.

Tu eus eu.

Il eut eu.

Nous eumes eu.

Vous eutes eu.

Ils eurent eu.

Plusque-Parfait.

J'avois eu.

Tu avois eu.

Il avoit eu.

Nous avions eu.

Vous aviez eu.

Ils avoient eu.

Futur.

J'aurai.

Tu auras.

Il aura.

Nous aurons.

Vous aurez.

Ils auront.

Futur Passé.

J'aurai eu.

Tu auras eu.

Il aura eu.

Nous aurons eu.

Vous aurez eu.

Ils auront eu.

Conditionnel Present.

J'auvois.

Tu auvois.

Wy hebben gehad.

Gy lieden hebt gehad.

Zy hebben gehad.

Voor verleeden Tydt.

Ik gehad hadde.

Gy gehad hadde.

Hy gehad hadde.

Wy gehad hadden.

Gy lieden gehad hadde.

Zy gehad hadden.

Meer dan volmaakte Tydt.

Ik hadde gehad.

Gy had gehad.

Hy had gehad.

Wy hadden gehad.

Gy lieden had gehad.

Zy hadden gehad.

Toekomende Tydt.

Ik zal hebben.

Gy zult hebben.

Hy zal hebben

Wy zullen hebben.

Gy lieden zult hebben.

Zy zullen hebben.

Toekomende voorleede Tydt.

Ik zal gehad hebben.

Gy zult gehad hebben.

Hy zal gehad hebben.

Wy zullen gehad hebben.

Gy lieden zult gehad heb-

ben

Zy zullen gehad hebben.

Voorwâardelyke Tegenwoordige Tydt.

Ik zou hebben.

Gy zoud hebben.

*Il auroit.**Nous aurions.**Vous auriez.**Ils auroient.*

Conditionnel Passé.

*J'aurois ou j'eusse eu.**Tu aurois ou tu eusses eu.**Il auroit ou il eut eu.**Nous aurions, ou nous eussions eu.**Vous auriez ou vous eussiez eu.**Ils auroient ou ils eussent eu.*

Imperatif.

Present ou Futur

*Aie.**Qu'il aie.**Ayons.**Ayez.**Qu'ils aient.*

Subjonctif ou Conjonctif.

Present ou Futur,

*Que j'aie.**Que tu aies.**Qu'il aie.**Que nous ayons.**Que vous ayez.**Qu'ils aient.*

Imparfait,

*Que j'eusse.**Que tu eusses.**Qu'il eut.*

Hy zou hebben.

Wy zouden hebben.

Gy lieden zoud hebben.

Zy zouden hebben.

Voorwaardelyke Voorleedende Tydt.

Ik zou gehad hebben.

Gy zoud gehad hebben.

Hy zou gehad hebben.

Wy zouden gehad hebben.

Gy lieden zoud gehad hebben.

Zy zouden gehad hebben.

*Gebiedende Wyze.**Tegenwoordige of Toekomende Tydt.*

Hebt.

Laat hy hebben.

Laat ons hebben.

Hebt gy lieden.

Laaten zy hebben.

*Byvoegende of Samenvoegende Wyze.**Tegenwoordige of Toekomende Tydt.*

Dat ik heb.

Dat gy hebt.

Dat hy heeft.

Dat wy hebben.

Dat gy lieden hebt.

Dat zy hebben.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik had.

Dat gy had.

Dat hy had.

Que nous eussions.

Que vous eussiez.

Qu'ils eussent.

Preterit.

Que j'aie eu.

Que tu aies eu.

Qu'il ait eu.

Que nous ayons eu.

Que vous ayez eu.

Qu'ils aient eu.

Plusque-Parfait.

Que j'eusse eu.

Que tu eusses eu.

Qu'il eut eu.

Que nous eussions eu.

Que vous eussiez eu.

Qu'ils eussent eu.

Infinitif.

Present.

Avoir.

Preterit

Avoir eu.

Participe Actif.

Present.

Ayant.

Preterit.

Ayant eu.

Participe Passif.

Present.

En, ene.

Gerondif.

Ayant.

Dat wy hadden.

Dat gy lieden had.

Dat zy hadden.

Voorleeden Tydt.

Dat ik gehad hebbe.

Dat gy gehad hebt.

Dat hy gehad heeft.

Dat wy gehad hebben.

Dat gy lieden gehad hebt.

Dat zy gehad hebben.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Dat ik gehad hadde.

Dat gy gehad hadde.

Dat hy gehad hadde.

Dat wy gehad hadden.

Dat gy lieden gehad hadde.

Dat zy gehad hadden.

Onbepaalde Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Hebben.

Voorleeden Tydt.

Gehad hebben.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Hebbende.

Voorleeden Tydt.

Gehad hebbende.

Lydelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Gehad.

Gerondif.

Hebbende,

Conjugaison du Verbe
Auxiliaire.

Etre.

Indicatif.

Present.

Je suis.

Tu es.

Il ou elle est.

Nous sommes.

Vous êtes.

Ils ou elles sont.

Imparfait.

J'étois.

Tu étois.

Il étoit.

Nous étions.

Vous étiez.

Ils étoient.

Preterit.

Je fus.

Tu fus.

Il fut.

Nous fûmes.

Vous fûtes.

Ils furent.

Preterit Indefini.

J'ai été.

Tu as été.

Il a été.

Nous avons été.

Vous avez été.

Ils ont été.

Preterit Anterieur.

J'eus été

Tu eus été.

Conjugatie van het Behulp-
zaam Werkwoord.

Weezen of zyn.

Toonende Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Ik ben.

Gy zyt.

Hy of zy is.

Wy zyn.

Gylieden zyt.

Zy zyn.

Onvolmaakte Tydt.

Ik was.

Gy waart.

Hy was.

Wy waaren.

Gy lieden waart.

Zy waaren.

Voorleeden Tydt.

Ik was.

Gy waard.

Hy was.

Wy waaren.

Gy lieden waard.

Zy waaren.

Onbepaalde Voorleeden Tydt.

Ik heb geweest.

Gy hebt geweest.

Hy heeft geweest.

Wy hebben geweest.

Gy lieden hebt geweest.

Zy hebben geweest.

Voor verleeden Tydt.

Ik was geweest.

Gy waard geweest.

Il out été.

Nous eumes été.

Vous eutes été.

Ils eurent été.

Plusque Parfait.

J'avois été.

Tu avois été.

Il avoit été.

Nous avions été.

Vous aviez été.

Ils avoient été.

Futur.

Je serai.

Tu seras.

Il sera.

Nous serons.

Vous serez.

Ils seront.

Futur Passé.

J'aurai été.

Tu auras été.

Il aura été.

Nous aurons été.

Vous aurez été.

Ils auront été.

Conditionnel Present.

Je serois.

Tu serois.

Il seroit.

Nous serions.

Vous seriez.

Ils seroient.

Conditionnel Passé.

J'aurais ou j'eusse été.

Hy was geweest.

Wy waaren geweest.

Gy lieden waart geweest.

Zy waaren geweest.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Ik was geweest.

Gy waart geweest.

Hy was geweest.

Wy waaren geweest.

Gy lieden waart geweest.

Zy waaren geweest.

Toekomende Tydt.

Ik zal zyn.

Gy zult zyn.

Hy zal zyn.

Wy zullen zyn.

Gy lieden zult zyn.

Zy zullen zyn.

Toekomende Voorleede Tydt.

Ik zal geweest zyn.

Gy zult geweest zyn.

Hy zal geweest zyn.

Wy zullen geweest zyn.

Gy lieden zult geweest zyn.

Zy zullen geweest zyn.

Voorwaardelyke Tegenwoordigen Tydt.

Ik zou zyn.

Gy zoud zyn.

Hy zou zyn.

Wy zouden zyn.

Gy lieden zoud zyn.

Zy zouden zyn.

Voorwaardelyke Voorleeden Tydt.

Ik zou geweest zyn.

Tu aurois ou tu eusse été.

Il auroit ou il eut été.

Nous aurions ou nous eussions été.

Vous auriez ou vous eussiez été.

Ils auroient ou ils eussent été.

Imperatif.

... Présent ou Futur.

Sois.

Qu'il soit.

Soyons.

Soyez.

Qu'ils soient.

Subjonctif ou Conjonctif.

Présent ou Futur.

Que je sois.

Que tu sois.

Qu'il soit.

Que nous soyons.

Que vous soyez.

Qu'ils soient

Imparfait.

Que je fusse.

Que tu fusses.

Qu'il fut.

Que nous fussions.

Que vous fussiez.

Qu'ils fussent.

Preterit.

Que j'ai été.

Que tu aies été.

Gy zoud geweest zyn.

Hy zou geweest zyn.

Wy zouden geweest zyn.

Gy lieden zoud geweest zyn.

Zy zouden geweest zyn.

Gebiedender Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Zyt.

Laat hy zyn.

Laat ons zyn.

Zyt gy lieden.

Laaten zy zyn.

Byvoegende of Zamenvoegende Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Dat ik zy.

Dat gy zyt.

Dat hy zy.

Dat wy zyn.

Dat gy lieden zyt.

Dat zy zyn.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik was.

Dat gy waart.

Dat hy was.

Dat wy waaren.

Dat gy lieden waart.

Dat zy waaren.

Voorleeden Tydt.

Dat ik geweest was.

Dat gy geweest waart.

Qu'il

Qu'il ait été.
Que nous ayons été.
Que vous ayez été.
Qu'ils ayent été.
 Plusque-Parfait.
Que j'eusse été.
Que tu eusses été.
Qu'il eut été.
Que nous eussions été.
Que vous eussiez été.
Qu'ils eussent été.

Infinitif.

Present.

Etre.

Preterit.

Avoir été.

Participe Actif.

Present.

Etant.

Preterit.

Ayant été.

Participe Passé.

Été.

Gerondif.

Etant.

Dat hy geweest was.
 Dat wy geweest waaren.
 Dat gylieden geweest waart.
 Dat zy geweest waaren.
Meer dan volmaakte Tyds.
 Dat ik geweest waar.
 Dat gy geweest waart.
 Dat hy geweest waar.
 Dat wy geweest waaren.
 Dat gylieden geweest waart.
 Dat zy geweest waaren,

Onbepaalde Wyze.

Tegenwoordige Tyds.

Zyn.

Voorleeden Tyds.

Geweest zyn.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tyds.

Zynde.

Voorleeden Tyds.

Hebbende geweest.

Lydelyk Deelwoord.

Geweest.

Gerondif.

Zynde.

V. Hoe veel Conjugatiën of Tydwoegingen zyn 'er?

A. Daar zynder Vier.

De Eerste bevat de Werkwoorden, waar van de Onbepaalde Wyze in *er* eindigt, gelyk *Aimer*.

De Tweede bevat de Werkwoorden, waar van de Onbepaalde Wyze in *ir* uitgaat, gelyk *Finir*.

De Derde bevat de Werkwoorden, waar van de Onbepaalde Wyze in *air* uitgaat, gelyk als *Recevoir*.

De Vierde behelst de Werkwoorden, waar van de Onbepaalde Wyze in *re* eindigt, gelyk als *Rendre*.

V. Con

V. Conjugeert de Werkwoorden der vier Tydvoegingen eens?

A.

Eerste Tydvoeging.

Indicatif.

Present.

*J'aime.**Tu aimes.**Il aime.**Nous aimons.**Vous aimez.**Ils aiment.*

Imparfait.

*J'aimois.**Tu aimois.**Il aimoit.**Nous aimions.**Vous aimiez.**Ils aimoient.*

Preterit.

*J'aimai.**Tu aimas.**Il aima.**Nous aimâmes.**Vous aimâtes.**Ils aimèrent.*

Preterit Indefini.

*J'ai aimé.**Tu as aimé.**Il a aimé.**Nous avons aimé.**Vous avez aimé.**Ils ont aimé.*

Preterit Anterieur.

*J'eus aimé.**Tu eus aimé.**Il eut aimé.**Nous eûmes aimé.*

Toonende Wyze.

Tegenwoordigen Tydt.

Ik bemin.

Gy bemind.

Hy bemind.

Wy beminnen

Gy lieden bemind.

Zy beminnen.

Onvolmaakte Tydt.

Ik beminde.

Gy beminde.

Hy beminde.

Wy beminden.

Gy lieden beminde.

Zy beminden.

Voorleeden Tydt.

Ik beminde.

Gy beminde.

Hy beminde.

Wy beminden.

Gy lieden beminde.

Zy beminden.

Onbepaalde Voorleeden Tydt.

Ik heb bemind.

Gy hebt bemind.

Hy heeft bemind.

Wy hebben bemind.

Gy lieden hebt bemind.

Zy hebben bemind.

Voorverleeden Tydt.

Ik hadde bemind.

Gy had bemind.

Hy had bemind.

Wy hadden bemind.

VONS

*Vous eutes aimé.**Ils eurent aimé.*

Plusque-Parfait.

*J'avois aimé.**Tu avois aimé.**Il avoit aimé.**Nous avions aimé.**Vous aviez aimé.**Ils avoient aimé.*

Futur.

*J'aimerai**Tu aimeras.**Il aimera.**Nous aimeront.**Vous aimerez.**Ils aimeront.*

Futur Passé.

*J'aurai aimé.**Tu auras aimé.**Il aura aimé.**Nous aurons aimé.**Vous aurez aimé.**Ils auront aimé.*

Conditionnel Présent.

*J'aimerois.**Tu aimerois.**Il aimeroit.**Nous aimerions.**Vous aimeriez.**Ils aimeroient.*

Conditionnel Passé.

J'aurais ou j'eusse aimé.

Gy lieden had bemind.

Zy hadden bemind.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Ik had bemind.

Gy had bemind.

Hy had bemind.

Wy hadden bemind.

Gy lieden had bemind.

Zy hadden bemind.

Toekomende Tydt.

Ik zal beminnen.

Gy zult beminnen.

Hy zal beminnen.

Wy zullen beminnen.

Gy lieden zult beminnen.

Zy zullen beminnen.

*Toekomende Voorleeders**Tydt.*

Ik zal bemind hebben.

Gy zult bemind hebben.

Hy zal bemind hebben.

Wy zullen bemind hebben.

Gy lieden zult bemind hebben.

Zy zullen bemind hebben.

Voorwaardelyke Tegenwoordige Tydt.

Ik zou beminnen.

Gy zoud beminnen.

Hy zou beminnen.

Wy zouden beminnen.

Gy lieden zoud beminnen.

Zy zouden beminnen.

Voorwaardelyke Voorledene Tydt.

Ik zoude hebben of hadde bemind.

Tu aurois ou eusses aimé.

Il auroit ou il eut aimé.

Nous aurions ou nous eussions aimé.

Vous auriez ou vous eussiez aimé.

Ils auroient ou ils eussent aimé.

Imperatif.

Présent ou Futur.

Aime.

Qu'il aime.

Aimons.

Aimez.

Qu'ils aiment.

Subjonctif ou Conjonctif.

Présent ou Futur.

Que j'aime.

Que tu aimes.

Qu'il aime.

Que nous aimions.

Que vous aimiez.

Qu'ils aiment.

Imparfait.

Que j'aimasse.

Que tu aimasse.

Qu'il aimât.

Que nous aimassions.

Que vous aimassiez.

Qu'ils aimassent.

Preterit.

Que j'ai aimé.

Gy zoud hebben of had bemind.

Hy zou hebben of hadde bemind.

Wy zouden hebben of hadden bemind.

Gy lieden zoud hebben of hadden bemind.

Zy zouden hebben of hadden bemind.

Gebiedende Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Bemind.

Dat gy beminne.

Laat ons beminnen.

Bemind gy lieden.

Laaten zy beminnen.

Byvoegende of Zamenvoegende Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Dat ik beminne.

Dat gy bemint.

Dat hy bemint.

Dat wy beminnen.

Dat gy lieden bemint.

Dat zy beminnen.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik beminde.

Dat gy beminde.

Dat hy beminde.

Dat wy beminden.

Dat gy lieden beminde.

Dat zy beminden.

Voorleeden Tydt.

Dat ik hebbe bemind.

Que

Que tu aies aimé.

Qu'il ait aimé.

Que nous ayons aimé.

Que vous ayez aimé.

Qu'ils aient aimé.

Plusque-Parfait.

Que j'eusse aimé.

Que tu eusses aimé.

Qu'il eut aimé.

Que nous eussions aimé.

Que vous eussiez aimé.

Qu'ils eussent aimé.

Infinitif.

Présent.

Aimer.

Preterit.

Avoir aimé.

Participe Actif.

Présent.

Aimant.

Preterit.

Ayant aimé.

Participe Passif.

Présent.

Aimé, aimée, ou étant aimé, aimée.

Preterit.

Ayant été aimé ou aimée.

Gerondif.

En aimant ou aimant.

Tweede Tydvoeging.

Indicatif.

Présent.

Es finis.

Dat gy hebt bemind.

Dat hy heeft bemind.

Dat wy hebben bemind.

Dat gy lieden hebt bemind.

Dat zy hebben bemind.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Dat ik had bemind.

Dat gy had bemind.

Dat hy had bemind.

Dat wy hadden bemind.

Dat gy lieden had bemind.

Dat zy hadden bemind.

Onbepaalde Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Beminnen.

Voorleeden Tydt.

Bemind hebben.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordigen Tydt.

Beminnende.

Voorleeden Tydt.

Bemind hebbende.

Lydelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Bemind of zynde bemind.

Voorleeden Tydt.

Hebbende bemind geweest.

Gerondif.

Al beminnende.

Toonender Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Ik eyndige.

E

Ta

*Tu finit.**Il finit.**Nous finissons.**Vous finissez.**Ils finissent.*

Imparfait.

*Je finissois.**Tu finissois.**Il finissoit.**Nous finissions.**Vous finissiez.**Ils finissoient.*

Preterit.

*Je finis.**Tu finis.**Il finit.**Nous finimes.**Vous finites.**Ils finirent.*

Preterit Indefini.

*J'ai fini.**Tu as fini.**Il a fini.**Nous avons fini.**Vous avez fini.**Ils ont fini.*

Preterit Anterieur.

*J'eus fini.**Tu eus fini.**Il eut fini.**Nous eumes fini.**Vous eutes fini.**Ils eurent fini.*

Plusque-Parfait.

*J'avois fini.**Tu avois fini.**Il avoit fini.**Nous avions fini.*

Gy eyndigt.

Hy eyndigt.

Wy eyndigen.

Gy lieden eyndigt.

Zy eyndigen.

Onvolmaakte Tydt.

Ik eyndigde.

Gy eyndigde.

Hy eyndigde.

Wy eyndigden.

Gy lieden eyndigde.

Zy eyndigden.

Voorleeden Tydt.

Ik eyndigde.

Gy eyndigde.

Hy eyndigde.

Wy eyndigden.

Gy lieden eyndigde.

Zy eyndigden.

Onbepaalde Voorleede Tydt.

Ik heb geëindigt.

Gy hebt geëindigt.

Hy heeft geëindigt.

Wy hebben geëindigt.

Gy lieden hebt geëindigt.

Zy hebben geëindigt.

Voorverleede Tydt.

Ik had geëindigt.

Gy had geëindigt.

Hy had geëindigt.

Wy hadden geëindigt.

Gy lieden had geëindigt.

Zy hadden geëindigt.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Ik had geëindigt.

Gy had geëindigt.

Hy had geëindigt.

Wy hadden geëindigt.

Vous

Vous avez fini.
Ils avoient fini.

Futur.

Je finirai.
Tu finiras.
Il finira.
Nous finirons.
Vous finirez.
Ils finiront.

Futur Passé.

J'aurai fini.
Tu auras fini.
Il aura fini.
Nous aurons fini.

Vous aurez fini.

Ils auront fini.

Conditionnel Présent.

Je finirois.
Tu finirois.
Ils finiroit.
Nous finirions.
Vous finiriez.
Ils finiroient.

Conditionnel Passé.

J'aurois ou j'eusse fini.
Tu aurois ou tu eusses fini.
Il auroit ou il eut fini.
Nous aurions ou nous eussions fini.

Gy lieden had geëindigt.
Zy hadden geëindigt.

Toekomende Tydt.

Ik zal eindigen.
Gy zult eindigen.
Hy zal eindigen.
Wy zullen eindigen.
Gy lieden zult eindigen.
Zy zullen eindigen.

Toekomende Voorleede Tydt.

Ik zal geëindigt hebben.
Gy zult geëindigt hebben.
Hy zal geëindigt hebben.
Wy zullen geëindigt hebben.

Gy lieden zult geëindigt hebben.

Zy zullen geëindigt hebben.

Voorwaardelyke Tegenwoordige Tydt.

Ik zou eindigen.
Gy zoud eindigen.
Hy zou eindigen.
Wy zouden eindigen.
Gy lieden zoud eindigen.
Zy zouden eindigen.

Voorwaardelyke Voorleede Tydt.

Ik zou hebben of hadde geëindigt.

Gy zoud hebben of hadde geëindigt.

Hy zou hebben of hadde geëindigt.

Wy zouden hebben of hadden geëindigt.

Vous auriez ou vous eussiez
fin.

Ils auroient ou ils eussent
fini.

Imperatif.

Præterit ou Futur.

Finit.

Qu'il finisse.

Finissons.

Finissez.

Qu'ils finissent.

Subjunctif ou Conjonctif.

Præsent ou Futur.

Que je finisse.

Que tu finisses.

Qu'il finisse.

Que nous finissions.

Que vous finissiez.

Qu'ils finissent.

Imparfait.

Que je finisse.

Que tu finisses.

Qu'il finit.

Que nous finissions.

Que vous finissiez.

Qu'ils finissent.

Præterit.

Que j'aye fini.

Que tu aies fini.

Qu'il ait fini.

Que nous ayions fini.

Que vous ayez fini.

Gy lieden zoud hebben of
hadden geëindigt.

Zy zouden hebben of had-
den geëindigt.

Gebiedender Wyze.

Tegenwoordige of Toeko-
mende Tyd.

Eyndigt.

Dat hy eindige.

Laat ons eindigen.

Eindigt gy lieden.

Dat zy eindigen.

Byvoegende of Zamen-
voegende Wyze.

Tegenwoordige of Toeko-
mende Tyd.

Dat ik eindige.

Dat gy eindigt.

Dat hy eindige.

Dat wy eindigen.

Dat gy lieden eindigt.

Dat zy eindigen.

Onvolmaakte Tyd.

Dat ik eindigde.

Dat gy eindigde.

Dat hy eindigde.

Dat wy eindigden.

Dat gy lieden eindigde.

Dat zy eindigden.

Voorleede Tyd.

Dat ik hebbe geëindigt.

Dat gy hebt geëindigt.

Dat hy heeft geëindigt.

Dat wy hebben geëindigt.

Dat gy lieden hebt geëin-
digt.

Qu'ils

Qu'ils aient fini.
Plusque-Parfait.

Que j'eusse fini.

Que tu eusses fini.

Qu'il eut fini.

Que nous eussions fini.

Que vous eussiez fini.

Qu'ils eussent fini.

Infinicif.

Présent.

Finir.

Preterit.

Avoir fini.

Participe Actif.

Présent.

Finissant.

Preterit.

Ayant fini.

Participe Passif.

Présent.

Fini, finie, ou étant fini, finie.

Preterit.

Ayant été fini ou finie.

Gerondif.

En finissant ou finissant.

Indicatif.

Présent.

Je reçois.

Tu reçois.

Il reçois.

Nous recevons.

Dat zy hebben geëindigt.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Dat ik hadde geëindigt.

Dat gy had geëindigt.

Dat hy had geëindigt.

Dat wy hadden geëindigt.

Dat gylieden had geëindigt.

Dat zy hadden geëindigt.

Onbepaalde Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Eindigen.

Voorleede Tydt.

Geëindigt hebben.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Eindigende.

Voorleede Tydt.

Hebbende geëindigt.

Lydelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Geëindigt of zynde geëindigt.

Voorleede Tydt.

Hebbende geëindigt geweest.

Gerondif.

Al eindigende.

Derde Tydvoeging.

Toonender Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Ik ontvang.

Gy ontvangt.

Hy ontvangt.

Wy ontvangen.

E 3

Vous

*Vous recevez.**Ils reçoivent.*

Imparfait.

*Je recevois.**Tu recevois.**Il recevoit.**Nous recevions.**Vous receviez.**Ils recevoient.*

Préterit.

*Je reçus.**Tu reçus.**Il reçut.**Nous reçûmes.**Vous reçûtes.**Ils reçurent*

Préterit Indefini.

*J'ai reçu.**Tu as reçu.**Il a reçu.**Nous avons reçu.**Vous avez reçu.**Ils ont reçu.*

Préterit Antérieur.

*J'eus reçu.**Tu eus reçu.**Il eut reçu.**Nous eûmes reçu.**Vous eûtes reçu.**Ils eurent reçu.*

Plusque-Parfait.

*J'avois reçu**Tu avois reçu.**Il avoit reçu.**Nous avions reçu.**Vous aviez reçu.**Ils avoient reçu.*

Gy lieden ontvang.

Zy ontvangen.

Onvolmaakte Tydt.

Ik ontving.

Gy ontvingt.

Hy ontving.

Wy ontvingen.

Gy lieden ontvingt.

Zy ontvingen.

Voorleede Tydt.

Ik ontving.

Gy ontvingt.

Hy ontving.

Wy ontvingen.

Gy lieden ontvingt.

Zy ontvingen.

Onbepaalde Voorleede Tydt.

Ik heb ontvangen.

Gy hebt ontvangen.

Hy heeft ontvangen.

Wy hebben ontvangen.

Gy lieden hebt ontvangen.

Zy hebben ontvangen.

Voorverleede Tydt.

Ik had ontvangen.

Gy had ontvangen.

Hy had ontvangen.

Wy hadden ontvangen.

Gy lieden had ontvangen.

Zy hadden ontvangen.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Ik had ontvangen.

Gy had ontvangen.

Hy had ontvangen.

Wy hadden ontvangen.

Gy lieden had ontvangen.

Zy hadden ontvangen.

Futur.

Futur.

Je recevrai.
Tu recevras.
Il recevra.
Nous recevrons.
Vous recevrez.
Ils recevront.

Futur Passé.

J'aurai reçu.
Tu auras reçu.
Il aura reçu.
Nous aurons reçu.

Vous aurez reçu.

Ils auront reçu.

Conditionnel Présent.

Je recevrais.
Tu recevrais.
Il recevrait.
Nous recevriions.
Vous recevriez.
Ils recevraient.

Conditionnel Passé.

J'aurais ou j'eusse reçu.
Tu aurois ou tu eusses reçu.

Il auroit ou il eut reçu.

Nous aurions ou nous eussions reçu.

Vous auriez ou vous eussiez reçu

Ils auroient ou ils eussent reçu.

Toekomende Tydt.

Ik zal ontvangen.
 Gy zult ontvangen.
 Hy zal ontvangen.
 Wy zullen ontvangen.
 Gylieden zult ontvangen.
 Zy zullen ontvangen.

Toekomende Voorleede Tydt.

Ik zal ontvangen hebben.
 Gy zult ontvangen hebben.
 Hy zal ontvangen hebben.
 Wy zullen ontvangen hebben.
 Gylieden zult ontvangen hebben.
 Zy zullen ontvangen hebben.

Voorwaard. Tegenw. Tydt.

Ik zou ontvangen.
 Gy zoud ontvangen.
 Hy zou ontvangen.
 Wy zouden ontvangen.
 Gylieden zoud ontvangen.
 Zy zouden ontvangen.

Voorwaard. Voorleede Tydt.

Ik zou ontvangen hebben.
 Gy zoud ontvangen hebben.
 Hy zou ontvangen hebben.
 Wy zouden ontvangen hebben.
 Gylieden zoud ontvangen hebben.
 Zy zouden ontvangen hebben.

Imperatif.

Présent ou Futur.

Reçois.

Qu'il reçoive.

Recevons.

Recevez.

Qu'ils reçoivent.

Subjonctif ou Conjonctif.

[Présent ou Futur.

Que je reçoive.

Que tu reçoives.

Qu'il reçoit.

Que nous recevions.

Que vous receviez.

Qu'ils reçoivent.

Imparfait.

Que je reçusse.

Que tu reçusses.

Qu'il reçut.

Que nous reçussions.

Que vous reçussiez.

Qu'ils reçussent.

Preterit.

Que j'ai reçu.

Que tu aies reçu.

Qu'il ait reçu.

Que nous ayions reçu.

Que vous ayez reçu.

Qu'ils aient reçu.

Plusque-Parfait.

Que j'eusse reçu.

Gebiedender Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Ontvangt.

Laat hy ontvangen.

Laat ons ontvangen.

Ontvangt gylieden.

Laaten zy ontvangen.

Byvoegende of Zamenvoegende Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Dat ik ontvang.

Dat gy ontvangt.

Dat hy ontvang.

Dat wy ontvangen.

Dat gylieden ontvangt.

Dat zy ontvangen.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik ontving.

Dat gy ontvingt.

Dat hy ontving.

Dat wy ontvingen.

Dat gylieden ontvingt.

Dat zy ontvingen.

Voorleede Tydt.

Dat ik ontvangen hebbe.

Dat gy ontvangen hebt.

Dat hy ontvangen heeft.

Dat wy ontvangen hebben.

Dat gylieden ontvangen hebt.

Dat zy ontvangen hebben.

Meer dan volmaakte Tydt.

Dat ik hadde ontvangen.

Que

Que tu eusses reçu.
Qu'il eut reçu.
Que nous eussions reçu.
Que vous eussiez reçu.

Qu'ils eussent reçu.

Infinitif.

Present.

Recevoir.

Preterit.

Avoir reçu.

Participe Actif.

Present.

Recevant.

Preterit.

Ayant reçu.

Participe Passif.

Present.

Reçu, reçue, ou étant reçu, reçue.

Preterit.

Ayant été reçu ou reçue.

Gerondif.

En recevant ou recevant.

Dat gy hadde ontvangen.
 Dat hy had ontvangen.
 Dat wy hadden ontvangen.
 Dat gylieden had ontvangen.

Dat zy hadden ontvangen.

Onbepaalde Wyze

Tegenwoordige Tydt.

Ontvangen.

Voorleeden Tydt.

Ontvangen hebben.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Ontvangende.

Voorleeden Tydt.

Hebbende ontvangen.

Lydelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Ontvangen, of zynde ontvangen,

Voorleeden Tydt.

Zynde ontvangen of ontvangen.

Gerondif.

Met te ontvangen of ontvangende.

Vierde Tydvoeging.

Indicatif.

Present.

Je rends.

Toonende Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Ik geef weder.

E 5

Tu

*Tu rends.**Il rend**Nous rendons.**Vous rendez.**Ils rendent.*

Imparfait.

*Je rendois.**Tu rendois.**Il rendoit.**Nous rendions.**Vous rendiez.**Ils rendoient.*

Preterit.

*Je rendis.**Tu rendis.**Il rendit.**Nous rendimes.**Vous rendites.**Ils rendirent.*

Preterit Indefini.

*J'ai rendu.**Tu as rendu.**Il a rendu**Nous avons rendu.**Vous avez rendu.**Ils ont rendu.*

Preterit Anterieur.

*J'eus rendu.**Tu eus rendu.**Il eut rendu.**Nous eumes rendu.**Vous eutes rendu.**Ils eurent rendu.*

Plusque-Parfait.

*J'avois rendu.**Tu avois rendu.*

Gy geeft weder.

Hy geeft weder.

Wy geven weder.

Gylieden geeft weder.

Zy geven weder.

Onvolmaakte Tydt.

Ik gaf weder.

Gy gaaft weder.

Hy gaf weder.

Wy gaven weder.

Gylieden gaaft weder.

Zy gaven weder.

Voorleede Tydt.

Ik gaf weder.

Gy gaaft weder.

Hy gaf weder.

Wy gaven weder.

Gylieden gaaft weder.

Zy gaven weder.

Onbepaalde Voorleeden Tydt.

Ik heb wedergegeven.

Gy hebt wedergegeven.

Hy heeft wedergegeven.

Wy hebben wedergegeven.

Gylieden hebt wedergegeven.

ven.

Zy hebben wedergegeven.

Voor verleeden Tydt.

Ik had wedergegeven.

Gy had wedergegeven.

Hy had wedergegeven.

Wy hadden wedergegeven.

Gylieden had wedergegeven.

ven.

Zy hadden wedergegeven.

Meer dan Volmaakte Tydt.

Ik had wedergegeven.

Gy had wedergegeven.

Il avoit rendu.

Nous avions rendu.

Vous aviez rendu.

Ils avoient rendu.

Futur.

Je rendrai.

Tu rendras.

Il rendra.

Nous rendrons.

Vous rendrez.

Ils rendront.

Futur Passé.

J'aurai rendu.

Tu auras rendu.

Il aura rendu.

Nous aurons rendu.

Vous aurez rendu.

Ils auront rendu.

Conditionnel Présent.

Je rendrais.

Tu rendrais.

Il rendrait.

Nous rendrions.

Vous rendriez.

Ils rendraient.

Conditionnel Passé.

J'aurais ou j'eusse rendu.

Hy had wedergegeven.

Wy hadden wedergegeven.

Gylieden had wedergegeven.

Zy hadden wedergegeven,
Toekomstige Tydt.

Ik zal wedergegeven.

Gy zult wedergegeven.

Hy zal wedergegeven.

Wy zullen wedergegeven.

Gylieden zult wedergegeven

Zy zullen wedergegeven.

Toekomstige Voorl. Tydt.

Ik zal wedergegeven hebben.

Gy zult wedergegeven hebben.

Hy zal wedergegeven hebben.

Wy zullen wedergegeven hebben.

Gylieden zult wedergegeven hebben.

Zy zullen wedergegeven hebben.

Voorwaard. Tegenw Tydt.

Ik zou wedergegeven.

Gy zoud wedergegeven.

Hy zou wedergegeven.

Wy zouden wedergegeven.

Gylieden zoud wedergegeven.

Zy zouden wedergegeven.

Voorwaard. Voorl. Tydt.

Ik zou hebben of hadde wedergegeven.

76 Tydvoeging der Werkwoorden.

Tu aurois ou j'eussentendu.

Il auroit ou il eut rendu.

Nous aurions ou nous eussions rendu.

Vous auriez ou vous eussiez rendu.

Ils auroient ou ils eussent rendu.

Imparfait.

Present ou Futur.

Rends.

Qu'il rends.

Rendons.

Rendez.

Qu'ils rendent.

Subjonctif.

ou

Conjonctif.

Present ou Futur.

Que je rende.

Que tu rendes.

Qu'il rende.

Que nous rendions.

Que vous rendiez.

Qu'ils rendent.

Imparfait.

Que je rendisse.

Que tu rendisse.

Qu'il rendit.

Que nous rendissions.

Que vous rendissiez.

Qu'ils rendissent.

Gy zoud hebben of hadde wedergegeven.

Hy zou hebben of hadde wedergegeven.

Wy zouden hebben of hadden wedergegeven.

Gylieden zoud hebben of hadde wedergegeven.

Zy zouden hebben of hadden wedergegeven.

Gebiedende Wyze.

Tegenw. of Voorleede Tydt.

Geeft weder.

Dat hy wedergeve.

Laat ons wedergeven.

Geeft gylieden weder.

Dat zy wedergeven.

Byvoegende

of

Zamenvoegende Wyze.

Tegenw. of Toekom. Tydt.

Dat ik wedergeve.

Dat gy wedergeeft.

Dat hy wedergeeft.

Dat wy wedergeven.

Dat gylieden wedergeeft.

Dat zy wedergeven.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik wedergaf.

Dat gy wedergaaft.

Dat hy wedergaf.

Dat wy wedergaaven.

Dat gylieden wedergaaft.

Dat zy wedergaaven.

Pre-

Preterit.

Que j'âve rendu.

Que tu aies rendu.

Qu'il ait rendu.

Que nous ayions rendu.

Que vous ayez rendu.

Qu'ils aient rendu.

Plusque-Parfait.

Que j'eusse rendu.

Que tu eusses rendu.

Qu'il eut rendu.

Que nous eussions rendu.

Que vous eussiez rendu.

Qu'ils eussent rendu.

Infinitif.

Present.

Rendre.

Preterit.

Avoir rendu.

Participe Actif.

Present.

Rendant.

Preterit.

Ayant rendu.

Voorleeden Tydt.

Dat ik hebbe wedergegeven.

Dat gy hebt wedergegeven.

Dat hy heeft wedergegeven.

Dat wy hebben wedergegeven.

Dat gylieden hebt wedergegeven.

Dat zy hebben wedergegeven.

Meer dan volmaakte Tydt.

Dat ik hadde wedergegeven.

Dat gy had wedergegeven.

Dat hy had wedergegeven.

Dat wy hadden wedergegeven.

Dat gylieden had wedergegeven.

Dat zy hadden wedergegeven.

Onbepaalde Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Wedergeven.

Voorleeden Tydt.

Wedergegeven hebben.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Wedergevende.

Voorleeden Tydt.

Hebbende wedergegeven.

Par

Participe Passif.

Present.

*Rendu, Rendue, ou étant
rendu rendue.*

Preterit.

*Ayant été rendu, ou ren-
due.*

Gerondif.

*En rendant ou rendant.***Lydelyk Deelwoord.***Tegenwoordige Tydt.*Wedergegeven, of zynde
wedergegeven.*Voorleeden Tydt.*Hebbende wedergegeven,
of zynde wedergegeven.*Gerondif.*Al wedergevende, of we-
dergevende.**T W E E D E L I D T.***Van de Eigenschappen der Werkwoorden.***V. WAT merkt men aan in de Werkwoorden?****A.** Men merkt 'er vier zaaken in aan; te we-
ten, de Getallen, de Persoonen, de Tyden, en de
Wyzen.*Van de Getallen.***V. Wat verstaat gy door de Getallen in de Werk-
woorden?****A.** Ik verstaat daar door het zelve als in de Naam-
woorden; namentlyk, het *Eenvoud* en het *Meer-
voud*. Dus is een Werkwoord in het eenvoud, wan-
neer men iets steld, dat met een enkele zaak overeen-
komt heeft, en het is in 't meervoud, wanneer men
iets steld dat overeenkomt met vericheide zaaken
heeft.*Van de Persoonen.***V. Wat zyn de Persoonen in de Werkwoorden?****A.** Die zyn, gelyk in de Persoonlyke Voornaam-
woorden, de Eerste, de Tweede, en de Derde.**V. Waar**

V. *Waar van bedient men zig om de Perſoonen der Werkwoorden te onderscheiden?*

A. Men bedient zig gewoonlyk van de Perſoonlyke Voornaamwoorden van het eenvoud, om de Perſoonen van het eenvoud te beteekenen; en van de Perſoonlyke Voornaamwoorden van het meervoud, om te beteekenen de Perſoonen van het meervoud.

V. *Welke zyn deeze Voornaamwoorden, en wat is haar gebruik in de Werkwoorden?*

A. *Je*, *Ik*, voor de twee Geſlagten, beteekenende de eerste Perſoon van het eenvoud, *Je reçois*, *Ik ontvang*.

Tu, *Gy*, voor de twee Geſlagten, beteekenende de tweede Perſoon van het eenvoud, *Tu reçois*, *Gy ontvangt*.

Il, *Hy*, voor het Manlyk, of *Elle*, *Zy*, voor het Vrouwlyk, beteekenende de derde Perſoon van het eenvoud, *Il reçoit*, ou *Elle reçoit*, *Hy*, of *Zy* ontvangt.

Nous, *Wy*, voor de twee Geſlagten, beteekenende de eerste Perſoon van het meervoud, *Nous recevons*, *Wy* ontvangen.

Vous, *Gylieden*, voor de twee Geſlagten, beteekenende de tweede Perſoon van het meervoud, *Vous recevez*, *Gylieden* ontvangt.

Ils, *Zy*, voor het Manlyk, of *Elles*, *Zy*, voor het Vrouwlyk, beteekenende de derde Perſoon van het meervoud, *Ils reçoivent*, of *Elles reçoivent*, *Zy* ontvangen.

V. *Worden deeze Perſoonlyke Voornaamwoorden altyd geſteld voor de Perſoonen der Werkwoorden?*

A. *Je & Nous*, *Ik en Wy*, *Tu & Vous*, *Gy en Gylieden*, worden altyd voor de eerste en tweede Perſoonen der Werkwoorden geſteld; maar *Il & Ils*, *Hy en Zy*, *Elle & Elles*, *Zy*, worden niet voor de derde Perſoonen geſteld, dan wanneer de Naamwoorden waar van *zy* de plaats bekleeden, niet uitgedrukt zyn.

V. *Geef*

30 *Van de Eigenschappen der Werkwoorden.*

V. Geef eens eenige Voorbeelden?

A. Men moet altyd zeggen, *Je lis*, Ik lees, *Tu lis*, Gy leest, *Nous lisons*. Wy leezen, *Vous lisez*, Gylieden leeft; maar men moet niet altyd zeggen *Il lit*, Hy leest, of *Elle lit*, Zy leest, *Ils lisent*, Zy leezen, *Elles lisent*, Zy leezen, dan wanneer men de Persoon niet noemt die leeft; want in de noeming zoude men moeten zeggen, zonder Persoonlyke Voornaam, *mon Frere lit*, myn Broeder leest, *ma Sœur lit*, myn Zuster leest, of, *mes Freres lisent*, myne Broeders leezen, *mes Sœurs lisent*, myn Zusters leezen.

V. *Bedient men zig altyd van TU, GY, om een tweede Persoon van 't Eenvoud te beteekenen?*

A. Men bedient 'er zig niet van, dan in het spreken tot Persoonen, die men of bejeegent met veragting, of met gemeenzaamheid; maar ten aanzien van alle andere Persoonen, moet men zig bedienen van *Vous*, Gy, en dus zal *Vous lisez*, Gylieden leest, een tweede Persoon van het eenvoud zyn, zo men niet dan tot een eenige Persoon spreekt, en het zal een tweede Persoon van het meervoud zyn, indien men tot verscheide Persoonen spreekt.

Van de Tyden.

V. Hoe veel Tyden zyn 'er?

A. Men heeft 'er eigentlyk niet meer dan drie, welke zyn, *le présent*, de tegenwoordige, *le passé*, de voorleede, en *l'avenir*, de toekomende, die men de drie natuurlyke Tyden noemt, en tot welke alle de andere gebragt worden.

V. *Welk zyn de Tyden in de Werkwoorden, die de drie natuurlyke Tyden vertoonen?*

A. Het zyn dezulke, welke wy in de Tydvoegingen genoemt hebben *le présent*, de tegenwoordige, *preterit indefini*, onbepaalde voorleeden, en *futur*, toekomende.

V. *Welke zyn die geene, die tot een yder dezzer drie Tyden gebragt worden?*

A, 1.

A. 1. *Le Conditionnel présent*, de Voorwaardelyke tegenwoordige wordt gebragt tot de tegenwoordige Tydt.

2. *L'Imparfait*, de Onvolmaakte, *le Prétérit*, de Voorleede, *le Prétérit antérieur*, de Voor-verleeden, *le Plusque-parfait*, de meer als Volmaakte, en *le Conditionnel passé*, de Voorwaardelyke voorleeden, werden gebragt tot de Onbepaalde voorleeden Tydt.

3. *Le Futur passé*, de Toekomende voorleeden; wordt gebragt tot de Toekomende.

V. *Wat beteekent de Tegenwoordige Tydt?*

A. De Tegenwoordige Tydt beteekent een zaak die is, of die gedaan wordt in den tydt waar in men spreekt: Gelyk wanneer men zegt, *Nous lisons l'Écriture Sainte*, Wy lezen de Heilige Schrift, welk zo veel te zeggen is, als, *Nous lisons présentement l'Écriture Sainte*, Wy lezen tegenwoordig de Heilige Schrift.

V. *Wat beteekent de Voorwaardelyke Tegenwoordige Tydt?*

A. De Voorwaardelyke Tegenwoordige Tydt beteekent, dat een zaak onder zekere voorwaarde tegenwoordig zoude zyn: Gelyk wanneer men zegt, *Nous serions heureux, si Adam n'eut pas péché*, Wy zouden gelukkig zyn zoo Adam niet hadt gezondigt.

V. *Wat beteekent de Onbepaalde Voorleede Tydt?*

A. De Onbepaalde Voorleede Tydt, beteekent een voorleede zaak, in een tydt die nog duurt: Gelyk wanneer men zegt: *J'AI EU la fièvre cette année, Ce printemps, Ce mois-ci, cette semaine, aujourd'hui*, Ik heb de Koorts gehad dit Jaar, deze Lente, deze Maand, deze Week, deze Dag.

V. *Wat beteekent de Onvolmaakte Tydt?*

A. De Onvolmaakte Tydt beteekent, dat een zaak gedaan wierdt in een zelve tydt als een andere in een voorleede tydt: Gelyk wanneer men zegt, *J'ÉTOIS à*

F

Table

Table lorsque vous arrivâtes, Ik was aan Tafel wanneer gy kwaamt.

V. *Wat beteekent de Voorleede Tydt?*

A. De enkele Voorleede Tydt, die men ook nog de Bepaalde Voorleede Tydt noemt, beteekent een voorleede zaak in een tydt van welke niets meer overschiet; gelyk wanneer men zegt, *JE FUS malade l'année dernière*, Ik was het laatste Jaar ziek. *JE RENDIS mes comptes la semaine passée*, Ik deed myn rekeningen in de voorleeden week. *JE REÇUS votre Lettre hier*, Ik ontving gisteren uw Brief.

V. *Wat beteekent een Voor-voorleede Tydt?*

A. De Voor-voorleede Tydt beteekent een voorleede zaak, die een andere voorleede zaak voorafgaat; gelyk in dit voorbeeld, *QUAND J'EUS REÇU mon argent, je m'en allai*, Wanneer ik myn geld ontvangen had ging ik weg.

V. *Wat beteekent de meer als Volmaakte Tydt?*

A. De meer als Volmaakte Tydt beteekent, dat een zaak voorleeden was ten opzigt van een andere zaak, die insgelyks voorleeden was: Gelyk wanneer men zegt, *J'AVOIS ETE malade lorsque vous m'écrivîtes*, Ik was ziek geweest wanneer gy my schreef.

V. *Wat beteekent de Voorwaardelyke Voorleede Tydt?*

A. De Voorwaardelyke Voorleede Tydt beteekent, dat een zaak onder beding van zekere voorwaarden, in een voorleede tydt geschiedt zoude zyn: Gelyk wanneer men zegt, *J'aurais appris ou j'eusse appris la Géographie, si vous eussiez voulu*, Ik zou de Geographia geleert hebben zoo gy gewilt had.

V. *Wat beteekent de Toekomende Tydt?*

A. De Toekomende Tydt beteekent, dat een zaak geschieden zal in een tydt die nog niet is; gelyk wanneer men zegt, *J'AURAI de l'argent*, Ik zal geld hebben: *Nos Corps RESSUSCITERONT au dernier jour*, Onze Lichamen zullen verreizen in den Jongsten Dag.

V. *Wat beteekent de Toekomende Voorleede Tydt?*

A, De

A. De Toekomende Voorleede Tydt beteekent, dat een zaak die nog niet is, voorleeden zal zyn, wanneer een andere zaak geschied: Gelyk in dit voorbeeld, *quand J'AURAI FINI mes affaires, je vous irai voir*, Wanneer ik myn zaaken zal geëindigt hebben, zal ik uw gaan bezoeken; of *J'AURAI FINI mes affaires, quand je vous irai voir*, ik zal myn zaken geëindigt hebben, wanneer ik uw zal gaan bezoeken.

Van de Wyzen;

V. Hoe veel Wyzen zyn 'er?

A. Vier; namentlyk,

L'Indicatif De Toonende Wyze:

L'Imperatif De Gebiedende Wyze.

Le Subjonctif }
ou } De Aanvoegende Wyze.
Conjonctif }

L'Infinitif De Onbepaalde Wyze.

V. Wat is de toonende Wyze?

A. 't Is een Wyze om de verscheide Tyden der Werkwoorden uit te drukken, zonder dat ze noodzaakelyk afhangt van de Woorden die haar konnen voorafgegaan zyn.

V. Geef eens eenige Voorbeelden?

A. Wanneer ik zeg, *J'AIME la Vertu*, Ik bemin de Deugd. *VOUS M'AVEZ RENDU service*, Gy hebt my dienst gedaan. *NOUS FINIRONS votre affaire*, Wy zullen uwe zaak eindigen; onderstellen de Tyden, *J'aime*, Ik bemin; *Vous avez rendu*, Gy hebt gedaan; *Nous finirons*, Wy zullen eindigen; geen enig Woord waar van zy afhangen.

V. Wat is de Gebiedende Wyze?

A. 't Is een Wyze, om de daad van gebieden in de Werkwoorden te beteekenen, of ook die van verzoeken of vermanen.

V. *Brengt eens eenige Voorbeelden by?*

A. Wanneer ik zeg, *RENDEZ témoignage à la vérité*, Geef getuigen aan de waarheid; *CRAIGNEZ Dieu plus que les hommes*, Vrees God meer dan de menschen; welk even zoo veel is als of ik zeide, *Je vous commande*, Ik beveel uw; *Je vous prie*, Ik verzoek uw; *Je vous exhorte de rendre témoignage à la vérité*, Ik vermaan uw om getuigen te geeven aan de waarheid; of, *de craindre Dieu plus que les hommes*, om God meer te vreezen dan de menschen.

V. *Waarom heeft de Gebiedende Wyze geen eerste Persoon?*

A. Om dat men niet gewoon is aan zich zelf iets te gebieden

V. *Waarom wordt de Tydt der Gebiedende Wyze, de Tegenwoordige of Toekomende genoemd?*

A. Dewyl men beveelt in een Tegenwoordige, voor een Toekomende Tydt.

V. *Wat is de Aanvoegende Wyze?*

A. 't Is een Wyze van de verscheide Tyden der Werkwoorden uit te drukken, met een noodzaakelyke afhangig van eenige voorgaande Woorden.

V. *Geef eens eenige Voorbeelden?*

A. In deze Spreekwyze, *Il faut que JE FASSE un Discours*, Ik moet een Reedevoering doen; *Je souhaitois que vous VINSSEZ*, Ik wenschte dat gy overwon; onderstellen de Tyden, *Je fasse*, Ik doen, en *Vous vinssez*, Gy overwon, noodzaakelyk eenige Woorden, die haar voorgaan, en waar van ze afhangen; gelyk deze, *Il faut que, Je souhaitois que*, Het behoort dat, Ik wenschte dat.

V. *Waarom hebt gy de eerste Tydt van de Aanvoegende Wyze, de Tegenwoordige of Toekomende genoemd?*

A. Om dat ze alzo dikwyls gebeezyt word in de zin van den eene, dan in de zin van den andere. Het is in de tegenwoordige Tydt, in deze Spreekwyze, *Croyez-vous qu'il soit en chemin?* Geloofst gy dat hy op weg zy? Dat is te zeggen, *Crayez-vous qu'il EST en che-*

chemin, Geloof gy dat hy op weg is? En het is in den Toekomende Tyd in deze, *Je ne crois pas qu'il vienne demain*, Ik geloof niet dat hy morgen komt; dat is te zeggen, *Je ne crois pas qu'il viendra demain*, Ik geloof niet dat hy morgen zal komen.

V. *Wat is een Onbepaalde Wyze?*

A. 'T is een wyze van beteekenen in de Werkwoorden, zonder Getallen of Persoonen.

V. *Geef eens eenige Voorbeelden?*

A. Wanneer ik zeg, *être*, zyn, weezen, *avoir*, hebben, *aimer*, beminnen, en *finir*, eindigen, doe ik alleenlyk verstaan de beteekenis dezer Werkwoorden die in een algemeene zin zyn, zonder 'er iets meer by te voegen.

DERDE LIDT.

Van de Vorming der Tyden.

WAT noemt men de eenvoudige Tyden van een Werkwoord?

A. De eenvoudige Tyden van een Werkwoord, zyn dezulke, die door een eenig Woord worden uitgedrukt, of alleenlyk van Persoonlyke Voornaamwoorden verzeld zyn.

V. *Hoe veel eenvoudige Tyden zyn 'er?*

A. Men heeft 'er elf; te weeten,

L'Infinitif présent . . . De Onbepaalde Tegenwoordige; gelyk *aimer*; minnen.

Le Participe actif présent . . . Het Tegenwoordig Werkelyk Deelwoord; gelyk *aimant*, minnende.

Le Participe passif présent . . . Het Tegenwoordig Lydelyk Deelwoord; gelyk *aimé*, mind.

Le présent de l'Indicatif . . . De Tegenwoordige Tyd van de Toonende Wyze; gelyk *J'aime*, Ik min.

L'Imparfait de l'Indicatif . . . De Onvolmaakte

Tyd van de Toonende Wyze; gelyk *J'aimois*, Ik minde.

Le Préterit de l'Indicatif . . . De Voorleede Tyd van de Toonende Wyze; gelyk *J'aimai*, Ik minde.

Le Futur de l'Indicatif . . . De Toekomende Tyd van de Toonende Wyze; gelyk *J'aimerai*, Ik zal minnen.

Le Conditionnel présent . . . De Voorwaardelyke Tegenwoordige Tyd; gelyk *J'aimerois*, Ik zou minnen.

L'Impératif . . . De Gebiedende Wyze; gelyk *aime*, mind.

Le présent du Subjonctif . . . De Teegenwoordige Tyd van de Aanvoegende Wyze; gelyk *Que j'aime*, Dat ik minne.

L'Imparfait du Subjonctif . . . De Onvolmaakte Tyd van de Aanvoegende Wyze; gelyk *Que j'aimasse*, Dat ik minde.

V. *Wat noemt men de Zamengestelde Tyden van een Werkwoord?*

A. De Zamengestelde Tyden van een Werkwoord zyn dezulke, die altydt geconjugiert worden met eenige Eenvoudige Tyden van de Behulpzame Werkwoorden *Etre*, of *Avoir*, Weezen of Hebben.

V. *Hoe veel Zaamengestelde Tyden zyn 'er?*

A. Men heeft 'er tien; te weten,

Le Préterit indéfini . . . De Onbepaalde Voorleede Tyd; gelyk *J'ai aimé*, Ik heb bemind; *Je suis tombé*, Ik ben gevallen.

Le Préterit Antérieur . . . De Voor-voorleede Tydt; gelyk *J'eus aimé*, Ik had bemind; *Je fus tombé*, Ik had gevallen.

Le Plusque-Parfait de l'Indicatif . . . De meer als Volmaakte Tydt van de Toonende Wyze; gelyk *J'avois aimé*, Ik hadt bemind; *J'étois tombé*, Ik was gevallen.

Le Futur Passé . . . De Toekomende Voorleede Tydt; gelyk *J'aurai aimé*, Ik zal bemind hebben, *Je serai tombé*, Ik zal gevallen hebben,

Le

Le Conditionel Passé . . . De Voorwaardelyk Voorleede Tyd; gelyk *F'aurois* of *F'eusse aimé*, Ik zou of hadde bemind; *Je serois* of *Je fusse tombé*, Ik zou of hadt gevallen.

Le Präterit du Subjonctif . . . De Voorleede Tydt van de Aanvoegende Wyze; gelyk *Que j'aie aimé*, Dat ik bemind hebbe; *Que je sois tombé*, Dat ik gevallen zy.

Le Plusque-Parfait du Subjonctif . . . De meer als Volmaakte Tydt van de Aanvoegende Wyze; gelyk *Que j'eusse aimé*, Dat ik bemind hadt; *Que je fusse tombé*, Dat ik gevallen waar.

Le Präterit de l'Infinitif . . . De Voorleede Tydt van de Onbepaalde Wyze; gelyk *Avoir aimé*, Bemind hebben; *Etre tombé*, Gevallen zyn.

Le Präterit du Participe Actif . . . De Voorleede Tydt van het Werkelyke Deelwoord; gelyk *ayant aimé*, *être tombé*.

Le Präterit du Participe Passif . . . De Voorleede Tydt van het Lydelyk Deelwoord: gelyk *ayant été aimé*, Hebbende bemind geweest.

V. Welke Tyden zyn het moeilykste te Vormen?

A. De Eenvoudige Tyden.

V. Hoe noemt men die Eenvoudige Tyden waar van alle andere Gevormd worden?

A. Men noemt ze de Oorspronkelyke Tyden.

V. Hoe veel zyn 'er?

A. Vyf; namentlyk,

1. *L'Infinitif Présent* . . De Onbepaalde Tegenwoordige Tydt.

2. *Le Participe Actif Présent* . . . Het Tegenwoordig Werkelyk Deelwoord.

3. *Le Participe Passif Présent* . . . Het Tegenwoordig Lydelyk Deelwoord.

4. *Le présent de l'Indicatif* . . . De Tegenwoordige Tyd van de Toonende Wyze.

5. *Le Präterit de l'Indicatif* . . . De Voorleede Tydt van de Toonende Wyze.

V. Welke Tyden vormd men van de Onbepaalde Tegenwoordige Tydt?

A. Men vormd daar van de Toekomende Tydt van de Toonende Wyze, stellende *ai* by de *r* van de laatste Syllabe: makende dus, by voorbeeld, van *Aimer*, Beminnen; *J'aimerai*, Ik zal beminnen; van *Punir*, je *punirai*, Straffen, ik zal straffen; van *Prendre*, je *prendrai*, Neemen, ik zal neemen

De Werkwoorden die in de Onbepaalde Wyze in *enir*, of *oir* eindigen, verwisselen in de Toekomende Tydt *enir*, met *iendrai*, en *oir*, met *rai*; en dus wordt van *Venir*, Komen; by voorbeeld, gemaakt *Je viendrai*, Ik zal komen; en van *Recevoir*, Ontfangen; *Je recevrai*, Ik zal ontfangen.

V. Waar van wordt de Voorwaardelyke Tegenwoordige Tydt gevormd?

A. Zy wordt in alle de Werkwoorden gevormd van de Toekomende Tydt der Toonende Wyze, veranderende *ai*, in *ois*; en makende dus, van *Je chanterai*, Ik zal zingen, *Je chanterois*, Ik zou zingen; *Je dormirai*, Ik zal slapen, *Je dormirois*, Ik zou slapen; *Je rendrai*, Ik zal wedergeeven, *Je rendrois*, Ik zou wedergeeven; en van *Je voudrai*, Ik zal willen, *Je voudrois*, Ik zou willen.

V. Welke Tyden vormd men van het Tegenwoordig Werkelyk Deelwoord?

A. Men vormd daar van,

1. *L'Imparfait de l'Indicatif* . . . De Onvolmaakte Tydt der Toonende Wyze, verwisselende *ant* in *ois*; als wanneer, by voorbeeld, van *Porter*, Dragen, *Portant*, Dragende, gemaakt wordt, *Je portois*, Ik droeg; van *Lire*, Leezen, en *Lisant*, Leezende; *Je lisois*, Ik leesde; en van *Finir*, Eindigen, en *Finissant*, Eindigende, *Je finissois*, Ik eindigde.

2. *Le présent du Subjonctif* . . . De Tegenwoordige Tydt der Aanvoegende Wyze, verwisselende *ant* met de stomme *e*, en makende dus van *Chanter* & *Chançant*, *que je Chante*; van *dire*, zeggen, en *disant*, zeg-

zeggende, *Que je dise*, Dat ik zegge; en van *écrire*, schryven, en *écrivant*, schryvende, *Que j'écrive*, Dat ik schryve.

Uitgezondert de Werkwoorden, die haar Onbeaalde Wyze in *enir* en *evoir* hebben, want die veranderen *enire* in *ienne*, en *evant* in *oive*: Dus wordt van *tenir*, houden, en *tenant*, houdende gemaakt; *Que je tienne*, dat ik houwe, en van *concevoir*, bevatten, en *concevant*, bevattende; *Que je conçois*, Dat ik bevatte.

3. De eerste en tweede Persoonen in het Meervoud van de Tegenwoordige Tydt der Toonende Wyze; verwisselende *ant* in *ous* en in *et*; makende dus van *donner*, geven, en *donnant*, gevende, *nous donnons*, wy geven, en *vous donnez*, gylieden geeft *batir*, bouwen, en *bâtissant*, bouwende, *nous bâtissons*, wy bouwen, en *vous bâtissez*, gylieden bouwd; van *devoir*, moeten, en *deyant*, moetende, *nous devons*, wy moeten, en *vous devez*, gylieden moet; en van *écrire*, schryven, en *écrivant*, schryvende, *nous écrivons*, wy schryven, en *vous écrivez*, gylieden schryft.

4. De eerste en tweede Persoonen in het Meervoud van de Tegenwoordige Tydt der Aanvoegende Wyze, veranderende *ant* in *ions*, en in *iez*; makende dus van *répondre*, antwoorden, en *repondant*, antwoordende, *Que nous répondions*, dat wy antwoorden, en *que vous répondiez*, dat gylieden antwoorde; van *envoyer*, zenden, en *envoyant*, zendende; *Que nous envoyions*, dat wy zenden, en *que vous envoyez*, dat gylieden zend, en van *avoir*, hebben, *ayant*, hebbende; *Que nous ayions*, Dat wy hebben, en *que vous ayez*, dat gylieden hebt.

V. Welke Tyden vormd men van het Lydelyk Deelwoord?

A. Men vormd daar van alle de samengestelde Tyden, door het byvoegen van de Eenvoudige Tyden der Behulpzame Werkwoorden, *avoir*, hebben, of *être*, wezen of zyn; dus van het Lydelyk Deelwoord

aimé, bemind, maakt men *j'ai aimé*, ik heb bemind, *j'eus aimé*, ik had bemind; en van het Lydelyk Deelwoord *tombé*, vallen, maakt men, *je suis tombé*, ik ben gevallen, *je fus tombé*, ik was gevallen.

V. *Welke Tyden vormd men van de Tegenwoordige Tydt der Toonende Wyze?*

A. Men vormd daar van de Gebiedende Wyze, door alleenlyk het Perfoonlyk Voornaamwoord *Je* te agterhouden; gelyk men dus van *j'aime*, ik beminne, maakt *aime*, mind; van *je finis*, ik eindige, *finis*, eindigt; van *je reçois*, ik ontving, *reçois*, ontvangt; *je rends*, ik geef weder, *rends*, geeft weder.

De twee derde Perfoonen van de Gebiedende Wyze zyn overeenkomstig met die van de Tegenwoordige Tydt der Aanvoegende Wyze.

De eerste en tweede Perfoonen van het Meervoud der Gebiedende Wyze zyn dezelve als die van de Tegenwoordige Tydt der Toonende Wyze, waar van men de Perfoonlyke Voornaamwoorden *Nous*, *Wy*, en *Vous*, Gylieden, afgenomen heeft; krygende men dus van *nous finissons*, wy eindigen, *vous finissez*, gylieden eindigt, *finissons*, laat ons eindigen, en *finissez*, eindigt gylieden.

V. *Welke Tyden vormd men van de Voorleede Tydt, der Toonende Wyze?*

A. Men vormd daar van de Onvolmaakte Tydt der Aanvoegende Wyze, veranderende *ai* in *asse*, voor de Werkwoorden van de eerste Tydvoeging; gelyk voor *je donnai*, ik gaf, *que je donnasse*, dat ik gaf, en door 'er by te voegen *se* voor de Werkwoorden der drie andere Tydvoegingen; gelyk voor *je finis*, ik eindige, *que je finisse*, dat ik eindige; voor *je tins*, ik houde, *que je tinsse*, dat ik houde; voor *je reçus*, ik ontving, *que je reçusse*; voor *je rendis*, *que je rendisse*.

VIERDE LIDT.

Van verscheide soorten van Werkwoorden.

V. **H**OE veel soorten van Werkwoorden zyn 'er?

A. Men heeft 'er eigentlyk niet meer dan twee soorten: te weeten, het Zelfstandig Werkwoord, en de Byvoeglyke Werkwoorden; maar men kan ook nog de Behulpzame Werkwoorden als een derde soort van Werkwoorden aanmerken.

Van het Zelfstandig Werkwoord.

V. Welk is het Werkwoord dat men Zelfstandig noemt?

A. Het Werkwoord *être*, wezen of zyn, wanneer het gevolgt is, of, van een Zelfstandig, of, van een Byvoeglyk Naamwoord, dat gebragt wordt tot het onderwerp of Noemer van een Werkwoord; gelyk in deze voorbeelden: *Le Soleil est LUMINEUX par lui-même*, De Zon is helder door zich zelf. *La Lune & les autres planettes sont DES CORPS opaques*. De Maan en de andere Dwaalstarren zyn duistere lichaamen.

V. Heeft men geen andere dan het Werkwoord *ETRE*, wezen of zyn, die Zelfstandig zyn?

A. Elk Werkwoord dat gevolgt is van een Zelfstandig of Byvoeglyk Naamwoord, welk tot de noemer van een Werkwoord gebragt wordt, kan men als een Zelfstandig Werkwoord aanzien: gelyk dus in deze Spreekwyzen, *La Saison devient belle*, Het Jaargety wordt schoon. *La Terre paroît immobile*, De Aarde schynt onbeweegelyk. *Un assemblage d'étoiles s'appelle Constellation*, Een verzameling van Sterren wordt Gesternte genoemd. De Werkwoorden *devient*, wordt, *paroît*, ichynt, en *s'appelle*, zig noemen, als Zelfstandige Werkwoorden kunnen worden aangezien, dewyl ze gevolgt zyn van Naamwoorden, die ge-

gebracht worden tot de Noemers, *Saison*, Jaargety; *Terre*, Aarde, en *Assemblée*, Verzameling.

Van de Byvoeglyke Werkwoorden.

V. Hoe veel soorten van Byvoeglyke Werkwoorden zyn 'er?

A. Daar zyn 'er van vyf soorten: te weten,

Le Verbe Actif, Het Daadelyk Werkwoord.

Le Verbe Neutre, Het Onzydige Werkwoord.

Le Verbe Passif, Het Lydelyk Werkwoord.

Le Verbe Réciproque, Het Wederkeerend Werkwoord.

Le Verbe Impersonnel, Het Onperfoonlyk Werkwoord.

V. Wat is het Daadelyk Werkwoord?

A. Het Daadelyk Werkwoord, dat is een Werkwoord dat een Daad uitdrukt, en by het welke men altyd deze Woorden stellen kan, namentlyk, *quelqu'un*, of *quelque chose*; dus zyn *porter*, draagen, en *connoître*, kennen, Daadelyke Werkwoorden, dewyl men kan zeggen, *porter quelque chose*, eenige zaak dragen, en *connoître quelqu'un*, iemand kennen.

V. Wat is het Onzydig Werkwoord?

A. Het Onzydig Werkwoord is een Werkwoord dat somtyds een Daad, en dikwyls niets uitdrukt, maar by welke men nooit deze woorden stellen kan; *quelqu'un* of *quelque chose*; dus zyn de woorden *venir*, komen, en *dormir*, slaapen, Onzydige Werkwoorden, dewyl men niet kan zeggen, *venir quelqu'un*, komen iemand, *venir quelque chose*, komen eenige zaak, nog *dormir quelqu'un*, slapen iemand, *dormir quelque chose*, slapen eenige zaak.

V. Hoe worden de Onzydige Werkwoorden geconjugeert?

A. Het meeste gedeelte wordt geconjugeert gelyk de
Daad-

Daadelyke Werkwoorden met de Eenvoudige Tyden van het Behulpzaam Werkwoord *avoir*, hebben, in haar samengestelde Tyden; gelyk *dormir*, slapen, *diner*, middagmaalen, *souper*, avondmalen.

De andere worden geconjugceert met de Eenvoudige Tyden van het Behulpzaam Werkwoord *être*, wezen of zyn, in haar samengestelde Tyden: gelyk *venir*, komen, *arriver*, aankomen, *tomber*, vallen.

V. Conjugceert een Onzydig Werkwoord, met het Behulpzaam Werkwoord *ÊTRE*, wezen of zyn.

Indicatif.

Present.

Je tombe.

Tu tombes.

Il tombe.

Nous tombons.

Vous tombez.

Ils tombent.

Imparfait.

Je tombois.

Tu tombois.

Il tomboit.

Nous tombions.

Vous tombiez.

Ils tomboient.

Preterit.

Je tombai.

Tu tombas.

Il tomba.

Nous tombâmes.

Vous tombâtes.

Ils tombèrent.

Preterit Indefini.

Je suis tombé, ou tombée.

Tu es tombé, ou tombée.

Toonende Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Ik val.

Gy vald.

Hy vald.

Wy vallen.

Gylieden valt.

Zy vallen.

Onvolmaakte Tydt.

Ik viel.

Gy vielt.

Hy viel.

Wy vielen.

Gylieden vielt.

Zy vielen.

Voorleeden Tydt.

Ik viel.

Gy vielt.

Hy viel.

Wy vielen.

Gylieden vielt.

Zy vielen.

Onbepaalde Voorleede Tydt.

Ik ben gevallen.

Gy zyt gevallen.

94 *Van verscheide soorten van Werkwoorden.*

<i>Il est tombé, ou elle est tombée.</i>	Hy is gevallen, of zy is gevallen.
<i>Nous sommes tombés, ou tombée</i>	Wy zyn gevallen.
<i>Vous êtes tombés, ou tombées.</i>	Gylieden zyt gevallen.
<i>Ils sont tombés, ou elles sont tombées.</i>	Zy zyn gevallen.
Preterit Anterieur.	<i>Voor-verleede Tydt.</i>
<i>Je fus tombé, ou tombée.</i>	Ik was gevallen.
<i>Tu fus tombé, ou tombée.</i>	Gy waart gevallen.
<i>Il fut tombé, ou elle fut tombée.</i>	Hy was gevallen, of zy was gevallen.
<i>Nous fûmes tombés, ou tombées.</i>	Wy waren gevallen.
<i>Vous fûmes tombés, ou tombées.</i>	Gylieden waart gevallen.
<i>Ils furent tombés, ou elles furent tombées.</i>	Zy waren gevallen.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan volmaakte Tydt.</i>
<i>J'étois tombé, ou tombée.</i>	Ik was gevallen.
<i>Tu étois tombé, ou tombée.</i>	Gy waart gevallen.
<i>Il étoit tombé, ou tombée</i>	Hy was gevallen, of zy was gevallen.
<i>Nous étions tombés, ou tombées.</i>	Wy waren gevallen.
<i>Vous étiez tombés, ou tombées.</i>	Gylieden waart gevallen.
<i>Ils étoient tombés, ou tombées.</i>	Zy waren gevallen.
Futur.	<i>Toekomstige Tydt.</i>
<i>Je tomberai.</i>	Ik zal vallen.
<i>Tu tomberas.</i>	Gy zult vallen.
<i>Il tombera.</i>	Hy zal vallen, of zy zal vallen.
<i>Nous tomberons.</i>	Wy zullen vallen.
<i>Vous tomberez.</i>	Gylieden zult vallen.
<i>Ils tomberont.</i>	Zy zullen vallen.

Futur,

Futur Passé.

Je serai tombé, ou tombée.

Tu seras tombé, ou tombée.

Il sera tombé, ou elle sera tombée.

Nous serons tombés, ou tombées.

Vous serez tombés, ou tombées.

Ils seront tombés, ou elles seront tombées.

Conditionnel Present.

Je tomberois.

Tu tomberois.

Il tomberoit.

Nous tomberions.

Vous tomberiez.

Ils tomberoient.

Conditionnel Passé.

Je serois, ou je fusse tombé, ou tombée

Tu serois, ou tu fusse tombé, ou tombée.

Il seroit, ou il fut tombé, ou elle seroit, ou elle fut tombée.

Nous serions, ou nous fussons tombés, ou tombées.

Vous seriez, ou vous fussiez tombés.

Ils seroient, ou ils fussent tombés, ou elles seroient, ou elles fussent tombées.

Imparfait.

Present ou Futur;

Tombe.

Qu'il tombe.

Toekomende voorleede Tydt.

Ik zal gevallen zyn.

Gy zult gevallen zyn.

Hy zal gevallen zyn, of zy zal gevallen zyn.

Wy zullen gevallen zyn.

Gylieden zult gevallen zyn.

Zy zullen gevallen zyn.

Voorwaard. Tegenw. Tydt.

Ik zou vallen.

Gy zoud vallen.

Hy zou vallen, of zy zou vallen.

Wy zouden vallen.

Gylieden zoud vallen.

Zy zouden vallen.

Voorwaard. Voorleed. Tydt.

Ik zou zyn, of ik was gevallen.

Gy zoud zyn, of gy waart gevallen.

Hy zou zyn, of was gevallen, of zy zou zyn, of zy was gevallen

Wy zouden zyn, of waren gevallen.

Gylieden zoud zyn, of waart gevallen.

Zy zouden zyn, of waren gevallen.

Gebiedende Wyze.

Tegenw. of Toekom. Tydt.

Vald.

Dat hy valle,

Tom

Tombons.

Tombex

Qu'ils tombent.

Subjonctif ou Conjonctif.

Present ou Futur.

Que je tombe.

Que tu tombes.

Qu'il tombe.

Que nous tombions.

Que vous tombiez.

Qu'ils tombent.

Imparfait.

Que je tombasse.

Que tu tombasses.

Qu'il tombât.

Que nous tombassions.

Que vous tombassiez.

Qu'ils tombassent.

Preterit.

Que je sois tombé, ou tombée.

Que tu sois tombé, ou tombée.

Qu'il soit tombé, ou qu'elle soit tombée.

Que nous soyons tombés, ou tombées.

Que vous soyez tombés, ou tombées.

Qu'ils soient tombés, ou qu'elles soient tombées.

Plusque Parfait.

Que je fusse tombé, ou tombée.

Que tu fusses tombé, ou tombée.

Laat ons vallen.

Valt gylieden.

Dat zy vallen.

Aanvoegende of Samenvoegende Wyze.

Tegenw. of Toekom. Tydt.

Dat ik valle.

Dat gy vald.

Dat hy vald.

Dat wy vallen.

Dat gylieden vald.

Dat zy vallen.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik viel.

Dat gy vielt.

Dat hy viel.

Dat wy vielen.

Dat gylieden vielt.

Dat zy vielen.

Voorleede Tydt.

Dat ik gevallen zy.

Dat gy gevallen zyt.

Dat hy gevallen zy, of dat dat zy gevallen zy.

Dat wy gevallen zyn.

Dat gylieden gevallen zyt.

Dat zy gevallen zyn.

Meer als Volmaakte Tydt.

Dat ik gevallen was.

Dat gy gevallen waart.

Qu'ils

<i>Qu'il fut tombé, ou qu'elle fut tombée.</i>	Dat hy gevallen was, of, dat zy gevallen was.
<i>Que nous fussions tombés, ou tombées.</i>	Dat wy gevallen waren.
<i>Que vous fussiez tombés, ou tombées.</i>	Dat gylieden gevallen waart.
<i>Qu'ils fussent tombés, ou qu'elles fussent tombees.</i>	Dat zy gevallen waren.
Infinitif.	<i>Onbepaalde Wyze.</i>
Present.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>Tomber.</i>	Vallen.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Etre tombé ou tombée.</i>	Zyn gevallen.
Participe Actif.	<i>Werkelyk Deelwoord.</i>
Present.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>Tombant.</i>	Vallende.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Etant tombé.</i>	Zynde gevallen.
Participe Passif.	<i>Lydelyk Deelwoord.</i>
<i>Tombé ou tombée.</i>	Gevallen.
Gerondif.	<i>Gerondif.</i>
<i>En tombant ou tombant.</i>	Al vallende.

V. *Wat is de Regeering van een Werkwoord?*

A. 'T is een Naam- of Voornaamwoord, dat gemeenlyk in het gevolg der Werkwoorden gestelt wordt, en welk daar van afhangt; gelyk dus in deze Spreekwyzen, *J'aime la Vertu*, Ik bemin de Deugd; *Je profite de l'exemple*, Ik trek voordeel uit het voorbeeld; de woorden *la Vertu*, de Deugd, en *de l'exemple*, het voorbeeld zyn de Regeeringen van de Werkwoorden *j'aime*, ik bemin, en *je profite*, ik trek voordeel, dewyl ze in het gevolg van deze Werkwoorden zyn en daar van afhangen.

98 *Van verscheide soorten van Werkwoorden.*

V. Geeft men geen andere naam aan de Regeering van een Werkwoord?

A. Men noemd ze ook de Naamval van een Werkwoord.

V. Hoe veel soorten van Regeeringen zyn 'er?

A. Daar zyn twee soorten: te weten, de Regelregte of Onafhangkelyke, en de Onregelregte of Betrekkelyke.

V. Wat is de Reegelregte of Onafhangkelyke Regeering?

A. 'T is die, welke door een Accusatif of Aanklager wordt uitgedrukt. Dus zyn in de Spreekwyzen, *J'aime Dieu*, Ik bemin God, en *J'étudie la Grammaire*, Ik bestudeer de Spraakkunst, de woorden *Dieu* en *la Grammaire*, de Reegelregte of Onafhangkelyke Regeeringen van *J'aime* en *J'étudie*.

V. Wat is de Onregelregte of Betrekkelyke Regeering?

A. 'T is die, welke uitgedrukt wordt door de Genitief, Teeler, door de Datif, Geever, of door de Ablatif, Neemer; gelyk dus in deze Spreekwyzen, *Je me repens de ma faute*, Ik heb berouw van myn mislag; *Je reponds à votre Lettre*, Ik antwoord op uw Brief; *Je reviens de Rome*, Ik keer weder van Rome. De woorden, *de ma faute*, van myn mislag, *à votre Lettre*, op uw Brief, en *de Rome*, van Romen, zyn de Onregelregte of Betrekkelyke Regeeringen van de Werkwoorden, *Je me repens*, Ik heb berouw, *Je reponds*, Ik antwoord, en *Je reviens*, Ik keer weder.

V. Met welke Werkwoorden komen deze zelve Regeeringen overeen?

A. De Onafhangkelyke Regeering komt niet overeen dan met het Daadelyk Werkwoord.

De Betrekkelyke Regeering komt gelykelyk overeen met het Daadelyk Werkwoord, en alle andere soorten van Byvoeglyke Werkwoorden.

V. Waar van bedient men zich in 't Fransch, om een Lydelyk Werkwoord uit te drukken?

A. Men bedient zich van het Werkwoord *être*, wèzen

zèn of zyn, dat men voegt en conjugteert in al zynè Tyden met het Lydelyk Deelwoord van een Daadelyk Werkwoord; gelyk dus in deze Spreekwyzen, *La Vertu est estimée*, de Deugd wordt geagt; *L'argent a été reçu*, het geld heeft ontvangen geweest; *Les Livres seront rendus*, De Boeken zullen weêr gegeven zyn; de woorden *est estimée*, wordt geagt, *a été reçu*, heeft ontvangen geweest, en *seront rendu*, zullen weêr gegeven zyn, zyn Lydelyke Werkwoorden, dewyl *estimée*, *rendu* en *reçu*, Lydelyke Deelwoorden zyn van de Daadelyke Werkwoorden *estimer*, achten, *Recevoir*, ontvangen, en *rendu*, weêrgeven, die gevoegt zyn tot eenige Tyden van het Werkwoord *être*, wezen of zyn.

V. Welk is de Regeering van een Lydelyk Werkwoord?

A. 'T is altydt een *Ablatif*, of Neemer, of *par*, door, met een *Accusatif*, Aanklaager; gelyk *Je suis connu du Roi*, Ik ben gekend van den Koning; *J'ai été mal-traité par mon Frere*, Ik ben mishandeld geweest door myn Broeder.

V. Conjugeert eens een Lydelyk Werkwoord, alleenlyk door de eerste Persoonen van yder Tydt?

A.

Indicatif.	Toonende Wyze.
Present.	Tegenwoordige Tydt.
<i>Je suis aimé, ou aimée.</i>	Ik ben bemind.
Imparfait.	Onvolmaakte Tydt.
<i>J'étois aimé, ou aimée.</i>	Ik was bemind.
Preterit.	Voorleede Tydt.
<i>Je fus aimé, ou aimée.</i>	Ik was bemind.
Preterit Indefini.	Onbepaalde Voorleede Tydt.
<i>J'ai été aimé, ou aimée.</i>	Ik heb bemind geweest.
Preterit Antérieur.	Voor verleeden Tydt.
<i>J'eus été aimé, ou aimée.</i>	Ik had bemind geweest.
Plusque-Parfait.	Meer als Volmaakte Tydt.
<i>J'avois été aimé, ou aimée.</i>	Ik was bemind geweest.
Futur.	Toekomende Tydt.
<i>Je serai aimé, ou aimée.</i>	Ik zal bemind zyn.

100 *Van verscheide soorten van Werkwoorden.*

Futur Passé.

J'aurai été aimé, ou aimée.

Conditionnel Present.

Je serois aimé, ou aimée.

Conditionnel Passé.

J'aurois, ou j'eusse été aimé, ou aimée.

Imperatif.

Present ou Futur.

Sois aimé, ou aimée.

Subjonctif ou Conjonctif.

Present ou Futur.

Que je sois aimé, ou aimée.

Imparfait.

Que je fusse aimé, ou aimée.

Preterit.

Que j'aie été aimé, ou aimée.

Plusque-Parfait.

Que j'eusse été aimé, ou aimée.

Infinitif.

Present.

Etre aimé, ou aimée.

Preterit.

Avoir été aimé, ou aimée.

Participe Passif.

Present.

Aimé, ou aimée.

Preterit.

Ayant été aimé, ou aimée

Toekomende Voorleede Tydt.

Ik zal bemind geweest zyn.

Voorwaard. Tegenw. Tydt.

Ik zou bemind zyn.

Voorwaard. Voorleede Tydt.

Ik zou zyn, of ik was bemind.

Gebiedender Wyze.

Tegenw. of Toekom. Tydt.

Zyt bemind.

Aanvoegende of Samenvoegende Wyze.

Tegenw of Toekom. Tydt.

Dat ik bemind was.

Onvolmaakte Tydt.

Dat ik bemind was.

Voorleede Tydt.

Dat ik heb bemind geweest.

Meer als Volmaakte Tydt.

Dat ik was bemind geweest.

Onbepaalde Wyze.

Tegenwoordige Tydt.

Bemind zyn.

Voorleede Tydt.

Hebben bemind geweest.

Lydelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Bemind.

Voorleede Tydt.

Hebbende bemint geweest.

V. Wat is het Wederkeerend Werkwoord?

A. Het

A. Het Wederkeerend Werkwoord is dat geene, welk een onderwerp uitdrukt dat haar zelve betreft, en dat altydt geconjugteert wordt met de Samenvoegende Voornaamwoorden *me*, *my*, *te*, *uw*, *se*, *zig*, *nous*, *wy*, *vous*, *gy*, *se*, haar, welke gesteld worden tusschen de Noemers van het Werkwoord en het Werkwoord zelve; gelyk *Je me chagrine*, Ik maak my moeilyk; *Tu te satisfait*, Gy voldoet uw; *Il se trompe*, Hy bedriegt zich.

V. *Van welke Persoon moeten dan de Samenvoegende Voornaamwoorden zyn, die aan de Wederkeerende Werkwoorden worden toegevoegd?*

A. Zy moeten van dezelve Persoon zyn als de Noemers van het Werkwoord; gelyk in *Je me chagrine*, ik maak my moeilyk, zyn de woordjes *je*, *ik*, en *me*, *my*, van de eerste Persoon van het Eenvoud; in *L'homme se trompe*, den man bedriegt zich, zyn de woordjes, *l'homme*, *man*, en *se* *zich*, in de eerste Persoon van het Eenvoud; in *vous vous perdez*, gy verliest uw, zyn de woordjes *vous*, *gy*, en *vous*, *uw*, van de tweede Persoon van het Meervoud; en zoo is het ook met de andere.

V. *Van welke Naamvallen bekleeden de Samenwoegende Voornaamwoorden de plaats in de Wederkeerende Werkwoorden?*

A. In de eene bekleeden zy de plaats van den Aanklaager des Persoonlyke Voornaamwoords; gelyk in *je me flatte*, ik vlei my, dat zoo veel zegt, als *je flatte moi*, ik my vlei.

In de andere bekleeden ze de plaats van den Geever des Persoonlyke Voornaamwoords; gelyk in *Pierre se donne un habit*, Pieter geeft zich een kleeed, dat zoo veel zegt, als *Pierre donne un habit à soi*, Pieter geeft een kleeed aan zich.

Daar zyn eenige, alwaar zy geen plaats van een eenig Naamval bekleeden; gelyk in *Je m'apperçois*, ik wordt gewaar, die men

niet kan omkeeren door *je repens moi*, ik my berouw, of, *à moi*, aan my; *j'aperçois moi*, of *à moi*.

V. Hoe worden de *Wederkeerende Werkwoorden* geconjugiert?

A. Zy worden geconjugiert met 't Behulpzaam Werkwoord *être*, *wezen of zyn*, in haar samengestelde Tyden; gelyk men gaat toonen in de Conjugatie of Tydvoeging van het *Wederkeerend Werkwoord*, *je repens*, zich berouwen.

Indicatif.

Present.

*Je me repens.**Tu te repens.**Il se repent.**Nous nous repentons.**Vous vous repentez.**Ils se repentent.*

Imparfait.

*Je me repentois.**Tu te repentois.**Il se repentoit.**Nous nous repentions.**Vous vous repentiez.**Ils se repentoient.*

Preterit.

*Je me repentis.**Tu te repentis.**Il se repentit.**Nous nous repentimes.**Vous vous repentites.**Ils se repentirent.*

Preterit Indefini.

*Je me suis repenti, ou repentie.**Tu t'es repenti, ou repentie.**Toonende Wyze.**Tegenwoordige Tydt.*

Ik heb berouw.

Gy hebt berouw.

Hy heeft berouw.

Wy hebben berouw.

Gylieden hebt berouw.

Zy hebben berouw.

Onvolmaakte Tydt.

Ik had berouw.

Gy had berouw.

Hy had berouw.

Wy hadden berouw.

Gylieden had berouw.

Zy hadden berouw.

Voorleede Tydt.

Ik had berouw.

Gy had berouw.

Hy had berouw.

Wy hadden berouw.

Gylieden had berouw.

Zy hadden berouw.

Onbepaalde Voorleede Tydt.

Het heeft my berouwt.

Het heeft uw berouwt.

<i>Il s'est repenti, ou elle s'est repentie.</i>	Het heeft hem berouwt.
<i>Nous nous sommes repentis, ou repenties.</i>	Het heeft ons berouwt.
<i>Vous vous êtes repentis, ou repenties.</i>	Het heeft ulieden berouwt.
<i>Ils se sont repentis, ou elles se sont repenties.</i>	Het heeft hun of haar berouwt.
Preterit Anterieur.	<i>Voorverleede Tydt.</i>
<i>Je me suis repenti, ou repentie.</i>	Het heeft my berouwt.
<i>Tu te fus repenti, ou repentie.</i>	Het heeft uw berouwt.
<i>Ils se fut repenti, ou elle se fut repentie.</i>	Het heeft hem berouwt.
<i>Nous nous fumes repentis, ou repenties.</i>	Het heeft ons berouwt.
<i>Vous vous fûtes repentis, ou repenties.</i>	Het heeft ulieden berouwt.
<i>Ils se furent repentis, ou elles se furent repenties.</i>	Het heeft hun of haar berouwt.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan Volmaakte Tydt.</i>
<i>Je m'étois repenti, ou repentie.</i>	Het had my berouwt.
<i>Tu t'étois repenti, ou repentie.</i>	Het had uw berouwt.
<i>Il s'étoit repenti, ou elle s'étoit repentie.</i>	Het had hem of haar berouwt.
<i>Nous nous étions repentis, ou repenties.</i>	Het had ons berouwt.
<i>Vous vous étiez repentis, ou repenties.</i>	Het had ulieden berouwt.
<i>Ils s'étoient repentis, ou elles s'étoient repenties.</i>	Het had hun, of haar berouwt.
Futur.	<i>Toekomende Tydt.</i>
<i>Je me repentirai.</i>	Het zal my berouwen.
<i>Tu te repentiras.</i>	Het zal uw berouwen.
<i>Il se repentira.</i>	Het zal hem berouwen.

*Nous nous repentirons.**Vous vous repentirez.**Ils se repentiront.*

Futur Passé.

*Je me serai repenti, ou repentie.**Tu te seras repenti, ou repentie.**Il se sera repenti, ou elle se sera repentie.**Nous nous seront repentis, ou repenties.**Vous vous serez repentis, ou repenties.**Ils se seront repentis, ou elles se seront repenties.*

Conditionnel Présent.

*Je me repentirois.**Tu te repentirois.**Il se repentiroit.**Nous nous repentirions.**Vous vous repentiriez.**Ils se repentiroient.*

Conditionnel Passé.

*Je me serois, ou je me fusse repenti, ou repentie.**Tu te serois, ou tu te fusses repenti, ou repentie.**Il se seroit, ou il se fut repenti, ou elle se seroit, ou elle se fut repentie.**Nous nous serions, ou nous nous fussions repentis, ou repenties.**Vous vous seriez, ou vous vous fussiez repentit, ou repenties.**Ils se seroient, ou ils se fus-*

Het zal ons berouwen.

Het zal ulieden berouwen.

Het zal hun berouwen.

Toekomstige Voorl. Tydt.

Het zal my berouwt hebben.

Het zal uw berouwt hebben.

Het zal hem of haar berouwt hebben.

Het zal ons berouwt hebben.

Het zal ulieden berouwt hebben.

Het zal hun, of haar berouwt hebben.

Voorwaard Tegenw Tydt.

Het berouwde my.

Het berouwde uw.

Het berouwde hem.

Het berouwde ons.

Het berouwde ulieden.

Het berouwde hun of haar.

Voorwaard. Voorl. Tydt.

Het zou my hebben, of had my berouwt,

Het zoud uw hebben, of had uw berouwt

Het zou hem hebben, of hadde hem berouwt.

Het zou ons hebben, of had ons berouwt.

Het zoude ulieden hebben, of had ulieden berouwt.

Het zoude hun hebben, of sent

sent repentis, ou elles se seroient, ou elles se fussent repenties.

Imparfait.

Present ou Futur.

Repens-toi.

Qu'il se repente.

Repentons nous.

Repentez-vous.

Qu'ils se repentent.

Subjonctif au Conjonctif.

Présent ou Futur.

Que je me repente.

Que tu te repentes.

Qu'il se repente.

Que nous nous repentions.

Que vous vous repentiez.

Qu'ils se repentent.

Imparfait.

Que je me repentisse.

Que tu te repentisses.

Qu'il se repentit.

Que nous nous repentissions.

Que vous vous repentissiez.

Qu'ils se repentissent.

Preterit.

Que je me fais repenti, ou repentie.

Que tu te fais repenti, ou repentie.

had hun berouwt, of het zoude haar, of had haar berouwt.

Gebiedender Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Laat het u berouwen.

Dat het hem berouwt.

Dat het ons berouwt.

Dat het ulieden berouwt.

Dat het hen berouwt.

Byvoegende of Zamenvoegende Wyze.

Tegenwoordige of Toekomende Tydt.

Dat het my berouwe.

Dat het uw berouwt.

Dat het hem berouwe.

Dat het ons berouwt.

Dat het ulieden berouwt.

Dat het hun of haar berouwt.

Onvolmaakte Tydt.

Dat het my berouwde.

Dat het uw berouwde.

Dat het hem berouwde.

Dat het ons berouwde.

Dat het ulieden berouwde.

Dat het hun berouwde.

Voorleede Tydt.

Dat het my heeft berouwt.

Dat het uw heeft berouwt.

Qu'il se soit repenti, ou repentie.

Que nous nous soyons repentis, ou repenties.

Que vous vous soyez repentis, ou repenties.

Qu'ils se soient repenti, ou qu'elles se soient repenties.

Plusque-Parfait.

Que je me fusse repenti, ou repentie.

Que tu te fusses repenti, ou repentie.

Qu'il se fût repenti, ou qu'elle se fût repentie.

Que nous nous fussions repentis, ou repenties.

Que vous vous fussiez repentis, ou repenties.

Qu'il se fussent repenti, ou qu'elles se fussent repenties.

Infinitif.

Present.

Se repentir.

Preterit.

S'être repenti, ou repentie.

Participe Actif.

Present.

Preterit.

S'étant repenti, ou repentie.

Dat het hem heeft berouwt.

Dat het ons heeft berouwt.

Dat het ulieden heeft berouwt.

Dat het hun heeft berouwt, of dat het haar heeft berouwt.

Meer dan volmaakte Tydt.

Dat het my had berouwt.

Dat het uw had berouwt.

Dat het hem had berouwt, of dat het haar had berouwt.

Dat het ons had berouwt.

Dat het ulieden had berouwt.

Dat het hun had berouwt, of dat het haar had berouwt.

Onbepaalde Wyze

Tegenwoordige Tydt.

Zich berouwen.

Voorleeden Tydt.

Zich berouwt hebben.

Werkelyk Deelwoord.

Tegenwoordige Tydt.

Voorleeden Tydt.

Zich berouwt hebbende, of haar berouwt hebbende.

Par-

Participe Passif.	Lydelyk Deelwoord.
Present.	Tegenwoordige Tydt.
<i>Repenti</i> ou <i>repentie.</i>	Berouwt.
Gerondif.	Gerondif.
<i>En se repentant</i> , ou <i>se repentant.</i>	Met zich te berouwen, of zich berouwende.

V. *Wat is het Onpersoonlyk Werkwoord?*

A. Het Onpersoonlyk Werkwoord is dat geene, welk niet in alle de Tyden gebruikt wordt, dan in de derde Persoon van het Eenvoud met het Voornaamwoord *Il*, het, of *on*, men; gelyk *Il pleut*, het reegend, *Il faut*, het moest, *Il importe*, het scheelt niet, *On aime*, men mint, *on étudie*, men studeerd.

V. *Hoe weet men dat een Werkwoord in de derde Persoon van het Eenvoud, voorgegaan zynde van het Voornaamwoord IL, Onpersoonlyk is?*

A. Wanneer het Voornaamwoord *Il* geen plaats van eenig alreede uitgedrukt Naamwoord bekleed; gelyk men dus in deze Spreekwys, *Voilà un beau Chapeau*, ziet hier een schoone hoed, *il convient que je l'achete*, het behoort dat ik hem koope, niet kan stellen *Chapeau*, nog eenig ander Naamwoord in de plaats van *Il*, het; en men zou niet kunnen zeggen, *Ce Chapeau convient que je l'achete*, deze hoed is raadzaam dat ik hem koope, en by gevolg is *il convient* een Onpersoonlyk Werkwoord.

Maar in deze, *Voilà un bon Chapeau, il convient à ma tête*, ziet hier een goede hoed, hy is eigen aan myn hoofd, is, *il convient*, hy is eigen, niet Onpersoonlyk, dewyl men daar voor stellen kan *chapeau*, hoed, in de plaats van *il*, hy, en zeggen, *ce chapeau convient à ma tête*, deze hoed is eigen aan myn hoofd.

V. *Hoe worden de Onpersoonlyke Werkwoorden geconjucert?*

A. Zy

A. Zy worden geconjugeert gelyk de andere Werkwoorden, uitgezondert dat ze in alle Tyden niet hebben dan de derde Persoon des Eenvouds, voorgaan van het Voornaamwoord *il*, *hy*, of *on*, men.

V. Conjugeert de twee Onpersoonlyke Werkwoorden *il faut*, men moet, en *il y a*, daar is, die van een groot gebruik zyn?

Indicatif.	<i>Toonende Wyze.</i>
Présent.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>Il faut.</i>	Men moet.
Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>Il falloit.</i>	Men moest.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Il fallut.</i>	Men moest.
Preterit Indefini.	<i>Onbepaalde Voorleede Tydt.</i>
<i>Il a fallu.</i>	Men heeft dat moeten.
Preterit Anterieur.	<i>Voor verleeden Tydt.</i>
<i>Il eut fallu.</i>	Men heeft dat moeten.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan Volmaakte Tydt.</i>
<i>Il avoit fallu.</i>	Men had dat moeten.
Futar.	<i>Toekomende Tydt.</i>
<i>Il faudra.</i>	Men zal dat moeten.
Conditionnel Présent.	<i>Voorwaard. Tegenw. Tydt.</i>
<i>Il faudroit.</i>	Men zou moeten.
Conditionnel Passé.	<i>Voorwaard. Voorleede Tydt.</i>
<i>Il auroit, ou il eut fallu.</i>	Men zou gemoeten hebben, of het had gemoeten.
Subjonctif ou Conjonctif.	<i>Byvoegende of Zamenvoegende Wyze.</i>
Présent ou Futur.	<i>Tegenw. of Toekom. Tydt.</i>
<i>Qu'il faille.</i>	Dat men moete.

Im-

Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>Qu'il fallut.</i>	Dat men moest
Preterit.	<i>Voorleede Tydt.</i>
<i>Qu'il ait fallu.</i>	Dat men heeft moeten.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan Volmaakte Tydt.</i>
<i>Qu'il eût fallu.</i>	Dat men hadde moeten.
Participe Actif.	<i>Werkelyk Deelwoord.</i>
Present.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>Ayant fallu.</i>	Hebbende moeten.

De Tyden en de Wyzen welke aan dit Werkwoord ontbreken zyn niet meer in het gebruik.

Infinitif.	<i>Onbepaalde Wyze.</i>
Present.	<i>Tegenwoordigen Tydt.</i>
<i>Il y a.</i>	Daar is.
Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>Il y avoit.</i>	Daar was.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Il y eut.</i>	Daar is geweest.
Preterit Indefini.	<i>Onbepaalde Voorleede Tydt.</i>
<i>Il y a eu.</i>	Daar is geweest.
Preterit Anterieur.	<i>Voorverleede Tydt.</i>
<i>Il y eut eu.</i>	Daar was geweest.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan volmaakte Tydt.</i>
<i>Il y avoit eu.</i>	Daar was geweest.
Futur.	<i>Toekomende Tydt.</i>
<i>Il y aura.</i>	Daar zal zyn.

Futur

210 *Van verscheide soorten van Werkwoorden.*

Futur Passé.	<i>Toekomende Voorleede Tydt.</i>
<i>Il y aura eu.</i>	Daar zal geweest zyn.
Conditionnel Présent.	<i>Voorwaard Tegenw. Tydt.</i>
<i>Il y auroit.</i>	Daar zou zyn.
Conditionnel Passé.	<i>Voorwaard. Voorleede Tydt.</i>
<i>Il y auroit, ou il y eut eu.</i>	Daar zoude zyn, of daar zou geweest zyn
Imperatif.	<i>Gebiedender Wyze.</i>
Preterit ou Futur.	<i>Tegenw. of Toekom Tydt.</i>
<i>Qu'il y ait.</i>	Dat 'er zy.
Subjonctif ou Conjonctif.	<i>Aanvoegende of Zamenvoegende Wyze.</i>
Present ou Futur.	<i>Tegenw. of Toekom. Tydt.</i>
<i>Qu'il y ait.</i>	Dat 'er zyn.
Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>Qu'il y eût.</i>	Dat 'er was.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Qu'il y ait eu.</i>	Dat 'er waren.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan Volmaakte Tydt.</i>
<i>Qu'il y eût eu.</i>	Dat 'er geweest was.
Infinitif.	<i>Onbepaalde Wyze.</i>
Présent.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>Y avoir.</i>	Daar zyn.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Y avoir eu.</i>	Daar geweest zyn.
Participe Actif.	<i>Werkelyk Deelwoord.</i>
Présent.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>Y ayant.</i>	Daar zynde.
Preterit.	<i>Voorleeden Tydt.</i>
<i>Y ayant eu.</i>	Daar geweest zynde.

V. *Conjugeert een Onpersoonlyk Werkwoord met het algemeen Voornaamwoord On?*

In-

Indicatif.	<i>Toonender Wyze.</i>
Present.	<i>Tegenwoordige Tydt.</i>
<i>On aime.</i>	Men bemind.
Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>On aimoit.</i>	Men beminde.
Preterit.	<i>Voorleede Tydt.</i>
<i>On aimo.</i>	Men beminde.
Preterit Indefini.	<i>Onbepaalde voorl. Tydt.</i>
<i>On a aimé.</i>	Men heeft bemind.
Preterit Anterieur.	<i>Voorverleede Tydt.</i>
<i>On eut aimé.</i>	Men had bemind.
Plusque-Parfait.	<i>Meer dan volmaakte Tydt.</i>
<i>On avoit aimé.</i>	Men had bemind gehad.
Futur.	<i>Toekomende Tydt.</i>
<i>On aimera.</i>	Men zal beminnen.
Futur Passé.	<i>Toekomende voorleede Tydt.</i>
<i>On auroit aimé.</i>	Men zou bemind hebben.
Conditionnel Present.	<i>Voorwaard. Tegenw. Tydt.</i>
<i>On aimerait.</i>	Men zou beminnen.
Conditionnel Passé.	<i>Voorwaard. Voorl. Tydt.</i>
<i>On aurait, ou on eut aimé.</i>	Men zou bemind hebben, of men had bemind gehad.
Imperatif.	<i>Gebiedender Wyze.</i>
Present ou Futur.	<i>Tegenw. of Toekom. Tydt.</i>
<i>Qu'on aime.</i>	Men beminne.
Subjonctif of Conjonctif.	<i>Aanvoegende of Zamenvoegende Wyze.</i>
Present ou Futur.	<i>Tegenw of Toekom. Tydt.</i>
<i>Qu'on aime.</i>	Dat men beminne.
Imparfait.	<i>Onvolmaakte Tydt.</i>
<i>Qu'on aimât.</i>	Dat men beminde.
Preterit.	<i>Voorleede Tydt.</i>
<i>Qu'on ait aimé.</i>	Dat men bemind hebbe.
	Plus.

Plusque-Parfait.	Meer dan volmaakte Tydt.
Qu'on eut aimé.	Dat men bemind had.
Infinitif.	Onbepaalde Tegenw. Tydt.
Présent.	Toekomende Tydt.
Aimer.	Beminnen.

Van de Behulpzame Werkwoorden.

V. Hoe veel Behulpzame Werkwoorden zyn 'er?

A. Twee: te weten, het Werkwoord *avoir*, hebben, en het Werkwoord *être*, wezen of zyn.

V. Zyn deze Werkwoorden altyd Behulpzame?

A. Neen: zy zyn geen Behulpzame, dan wanneer zy gevolgt zyn van een Lydelyk Deelwoord, met het welke zy de Samengestelde Tyden der Werkwoorden vormen; gelyk in *J'ai aimé*, ik heb bemint, *nous AVIONS reçu*, wy hadde ontfangen, *vous vous ETES repenti*, het heeft uw berouwt, *nous SERONS estimés*, wy zullen geagt worden.

V. Van welke Werkwoorden vormen ieder der Behulpzame Werkwoorden de Samengestelde Tyden?

A. Het Behulpzaam Werkwoord *avoir*, hebben, gevolgt van een Lydelyk Deelwoord, vormd de Samengestelde Tyden van zich zelf en van het Werkwoord *être*, wezen of zyn, van alle de Dadelyke Werkwoorden, van een gedeelte der Ontydelyke Werkwoorden, en van de Onpersoonlyke Werkwoorden; gelyk *J'ai eu*, ik heb gehad, *J'ai été*, ik heb geweest, *J'ai rendu*, ik heb wedergegeven, *J'ai dormi*, ik heb geslapen, *Il a fallu*, het heeft behoort.

T. Behulpzaam Werkwoord *être*, zyn, gevolgt van een Lydelyk Deelwoord, vormd de Samengestelde Tyden van een gedeelte der Ontydige Werkwoorden, van de Wederkeerende, en van alle de Tyden der Lydelyke Werkwoorden; gelyk *Je suis tombé*, ik ben gevallen, *Je me suis repenti*, het heeft my berouwt, *Je suis aimé*, ik wordt bemint.

V. Wat

V. *Wat zijn de Werkwoorden AVOIR, hebben; en ETRE, wezen, wanneer ze niet van een Lydelyk Deelwoord gevolgt en geen Behulpzame Werkwoorden zyn?*

A. *Avoir* is een Daadelyk Werkwoord, dat dezelve zaak beteekent, als *posséder*, bezitten; gelyk wanneer men zegt, *J'ai de l'argent*, Ik heb geld, is even zo veel gezegt, als *Je possède de l'argent*, Ik bezit geld.

Etre, wezen of zyn, gevolgt van een Byvoeglyk of Zelfstandig Naamwoord, dat gebragt wordt tot de Noemer van een Werkwoord, is eenvoudiglyk een Zelfstandig Werkwoord; gelyk wanneer men zegt, *Dieu est bon*, God is goed. *Cette figure est un triangle*. Deze figuur is een driehoek.

ZEVENDE HOOFD-STUK.

Van het Deelwoord.

V. **W**AT is een Deelwoord?

A. **W**AT is een Byvoeglyk Naamwoord, dat van een Werkwoord gevormd is en daar van eenige Eigenschappen heeft; gelyk *aimant*, beminnde, en *aimé*, bemind, gevormd worden van het Werkwoord *aimer*, beminnen, en *recevant*, ontvangende, en *reçu*, ontvangen, van het Werkwoord *recevoir*, ontvangen.

V. *Waarom noemt men het een Deelwoord?*

A. Om dat het Deelwoord is van de natuur van een Byvoeglyk Naamwoord, en van de natuur van een Werkwoord.

V. *Waar in is het Deelwoord van de natuur van een Byvoeglyk Naamwoord?*

A. Daar in dat ze gewoonlyk een Zelfstandig Naamwoord onderfeld, tot het welke zy gebragt wordt; gelyk wanneer men zegt, *Pierre aimant*, Pieter beminnde, ou *recevant*, of ontvangende, *l'argent aimé*, ou *reçu*, het beminde of ontvangen geld.

H

V. *Welk*

V. Welke zyn de Eigenschappen der Deelwoorden die van de Werkwoorden ontleend zyn?

A. Het heeft de Regeering van het Werkwoord, waar van het gevormd is, en het wordt gebragt dan tot de Tegenwoordige, en dan tot de Voorleede Tydt; dus, als men zegt, *Pierre aime l'étude*, Pieter bemind de studie, of *Pierre est aimé de Dieu*, Pieter is bemind van God; zo zegt men van gelyke *Pierre aimant*, ou *ayant aimé l'étude*, Pieter beminnende, of hebbende bemind de studie, *Pierre aimé, étant aimé*, ou *ayant été aimé de Dieu*, Pieter bemind, zynde bemind, of hebbende bemind geweest van God.

V. Hoe veel soorten van Deelwoorden zyn 'er?

A. Twee foorten: te weten, de Daadelyke en de Lydelyke.

V. Wat zyn de Daadelyke Deelwoorden?

A. Het zyn dezulke, die geëindigt worden in *ant*, en die gewoonlyk een Daadelyke beteekenis hebben; gelyk *aimant*, beminnende, *finissant*, eindigende, enz.

V. Hoe onderscheid men het Gerondif van het Daadelyk Deelwoord, wanneer zy beide in *ant* uitgaan?

A. Daar door, dat men gewoonlyk steld, en altyd stellen kan, voor het Gerondif het woordje *en*; gelyk wanneer men zegt *en étudiant* en *devient habile*, met te ftudeeren wordt men bekwaam, of *vous le perdez*, gy verliest het, hem vleiende gelyk gy doet, *le flattant comme vous faites*, dat te zeggen is, *en le flattant comme vous faites*, met hem te vleien gelyk gy doet.

In plaatze dat men het zelve woordje *en* niet stellen kan voor een Daadelyk Deelwoord, zonder de zin der Spreekwyze te veranderen; alzo, by voorbeeld, is 't niet dezelve zaak te zeggen, *Je vous ai vu priant Dieu*, ik heb uw gezien God biddende, of *Je vous ai vu en priant Dieu*, of ik heb uw gezien met God te bidden.

V. Wat zyn de Lydelyke Deelwoorden?

A. Het zyn dezulke, die niet uitgaan in *ant*, en welke gemeenlyk een Lydelyke beteekenis hebben; gelyk *aimé*, bemind, *fini*, geëindigt, *reçu*, ontvangen.

V. Welk

V. Welk is het gebruik van de Lydelyk Deelwoorden in de Tydvoegingen der Werkwoorden?

A. Dat zy (gelyk wy reeds gezien hebben) alle de Samengestelde Tyden vormen, met behulp van de Behulpzame Werkwoorden *avoir*, hebben, en *être*, zyn.

V. Waar vind men gemakkelyk het Lydelyk Deelwoord in yder Werkwoord?

A. In de eerste der Samengestelde Tyden, die de Onbepaalde Voorleede is; gelyk dus, *rendu*, wedergegeven, en *crain*t, gevreeft, Lydelyke Deelwoorden zyn van de Werkwoorden *rendre*, wedergeven, en *craindre*, vreezen, dewyl zy in de Onbepaalde Voorleede Tydt maken, *j'ai rendu*, ik heb wedergegeven, en *j'ai crain*t, ik heb gevreeft.

ACHTSTE HOOFD-STUK.

Van de Bywoorden.

V. W A T is een Bywoord?

A. Het is een Onbuigzaam Woord, dat gemeenlyk met een Werkwoord wordt t'samen gevoegt, om eenige omstandigheid uit te drukken; dus, wanneer men zegt, *je vous aime tendrement*, ik bemin u teederlyk, *vous m'avez servi fidèlement*, gy hebt my getrouwelyk gedient, dan drukken de woorden *tendrement*, teederlyk, en *fidèlement*, getrouwelyk, eenige omstandigheden uit van de Werkwoorden *aimer*, beminnen, en *servir*, dienen.

V. Wat verstaat gy, wanneer gy zegt, dat het Bywoord een Onbuigzaam Woord is?

A. Dat het Bywoord heeft geen Geslagt, noch Getal, noch Naamval, gelyk echter de Naamwoorden en Voornamen hebben.

V. Hoe veel soorten van Bywoorden zyn 'er?

A. Men onderscheid ze gewoonlyk in zeven soor-
ten: te weten,

1. De Bywoorden van den Tydt, die tot antwoord dienen op de vraag, *quand*, wanneer, zodanig zyn de woorden, als

Hier.

Autrefois.

Demain.

Bien-tôt.

Souvent.

Toujours.

Gisteren.

Eertyds, voor deezen.

Morgen.

Wel haast.

Dikwyls.

Altyd.

2. De Bywoorden van plaats of schikking, die op de vraag *ou*, waar, antwoorden; gelyk

Ici.

La.

Loin.

Dedans.

Dehors.

Ailleurs.

Par-tout.

Hier.

Daar.

Ver.

In, binnen.

Buiten.

Elders.

Overal.

3. De Bywoorden van orde en van schikking; gelyk

Premièrement.

Secondement.

Devant.

Après.

Ensemble.

Eerstelyk.

Ten tweden.

Voor.

Na, vervolgens.

t'Samen, gezamentlyk.

4. De Bywoorden van hoeveelheid, of van getal, die beantwoorden op de vraag, *combien*, hoe veel; gelyk zyn

Peu.

Beaucoup.

Weinig.

Veel.

Guerre.

A C H T S T E H O O F D S T U K. 117

<i>Guerre.</i>	Weinig.
<i>Affez.</i>	Genoeg.
<i>Tant.</i>	Zodanig.
<i>Autant.</i>	Zo veel, gelyk, vangelyken.
<i>Trop.</i>	Te veel.

5. De Bywoorden van bevestiging, of van ontkenning en twyffeling; zodanig zyn de woorden, als

<i>Oui.</i>	Ja.
<i>Certes.</i>	Zeker.
<i>Certainement.</i>	Zekerlyk.
<i>Non.</i>	Neen.
<i>Ne.</i>	Niet.
<i>Ne pas.</i>	Niet.
<i>Ne point.</i>	Niet.
<i>Non pas.</i>	Niet, Neen.
<i>Ni.</i>	Noch.
<i>Nullement.</i>	Geenzins.
<i>Peut-être.</i>	Misschien.

6. De Bywoorden van vergelyking, zodanig zyn, als

<i>Comme.</i>	Gelyk.
<i>Ainsi.</i>	Alzoo.
<i>Pareillement.</i>	Ook, van gelyken.
<i>Aussi.</i>	Alzoo, ook, daarom, nochtans.
<i>Plus.</i>	Meer, boven dat, daar- enboven.
<i>Davantage.</i>	Meer, Hooger.
<i>Pis.</i>	Erger.
<i>Mieux.</i>	Beter.
<i>Moins.</i>	'T minst, minder, onder.
<i>Presque.</i>	Byna.

7. De Bywoorden van hoedanigheid, of van wyze, die antwoorden op de vraag, *comment*, hoe, op wat wyze, zodanige zyn, als

<i>Bien.</i>	Goed, Wel.
<i>Mal.</i>	Kwaad.
<i>Modestement.</i>	Zeediglyk.
<i>Sévèrement.</i>	Gestrengelyk.
<i>Courageusement.</i>	Kloekmoediglyk.

V. *Waar van wordt het grootste gedeelte der Bywoorden van Hoedanigheid, of Wyze gevormd?*

A. Het meeste gedeelte der Bywoorden van Hoedanigheid, of Wyze, worden gevormd van het Vrouwelyk Geslacht der Byvoegelyke Naamwoorden, door byvoeging van *ment*, dus, van *grande*, 't Vrouwelyk Geslacht, van *grand*, maakt men *grandement*, van *douce*, 't Vrouwelyk Geslacht, van *doux*, maakt men *doucement*, van *nouvelle*, *nouvellement*, en van *certaine*, *certainement*, &c.

V. *Zyn de Bywoorden van Hoedanigheid, of van Wyze niet vatbaar voor de Trappen van vergelyking, gelyk als de Byvoegelyke Woorden?*

A. Ja: men vormd daar van de vergrotende en de overtreffende Trap, door byvoeginge van dezelve woorden, als tot de Byvoegelyke Woorden: dus,

De vergrotende Trap van gelykheid der Bywoorden *généreusement*, mildelyk, en *fidèlement*; getrouwelyk, zal zyn *aussi*, of *si généreusement*, en *aussi*, of *si fidèlement*.

De vergrotende Trap van overdaad zal zyn *plus généreusement*, en *plus fidèlement*.

De vergrotende Trap van gebrek zal zyn, *moins généreusement*, min mildelyk, en *moins fidèlement*, min getrouwelyk.

De onafhankelyke overtreffende Trap zal zyn *très* of *fort généreusement*, en *très* of *fort fidèlement*.

De betrekkellyke overtreffende Trap zal zyn, *le plus généreusement*, en *le plus fidèlement*.

De vergrotende Trap van overdaad van het Bywoordje *bien*, is *mieux*, en dit van het Bywoordje *mal*, is *pis*.

NEG ENDE HOOFD-STUK.

Van de Voorzetzels.

V. **W**AT *zyn Voorzetzels?*

A. Het *zyn Onbuymbare Woorden*, die altyd een Naam- of Voornaamwoord hebben om te regeeren; gelyk wanneer men zegt, *dans la Maison*, in het Huis, *avec moi*, met my, *après l'étude*, na de studie, *pour lui*, om hem.

V. *Waarom zyn deze Woorden Voorzetzels genoemt?*

A. Om dat ze altyd gesteld worden voor het Naam- of Voornaamwoord welk zy regeeren.

V. *Op wat wyze kan men de Voorzetzels verdeelen?*

A. Door de Naamvallen welke zy regeeren, en dus heeft men daar van drie soorten.

1. Zulke, die de Teeler of Neemer regeeren; gelyk

<i>Loin de.</i>		Ver van.
<i>Près de.</i>		Omtrent van.
<i>Après de.</i>		Naby van.
<i>Proche de.</i>		Digt by van.
<i>Hors de.</i>		Behalven van.
<i>Autour de.</i>		Omtrent, rondom van.

2. Zulke, die de Geever regeeren, gelyk

<i>Jusqu'à, ou jusques à.</i>		Tot aan.
<i>Quant à.</i>		Aangaande.

3. Zulke, die den Aanklaager regeeren, waar van het getal zeer groot is; zoo zyn, als

<i>Après.</i>		Daar na, na dien tydt.
<i>Avant,</i>		Voor, verder.
<i>Avec.</i>		Met.

H 4

Chez,

<i>Chez.</i>	Tot, by.
<i>Contre.</i>	Tegen.
<i>Dans.</i>	In.
<i>Depuis.</i>	Van, zedert.
<i>Derrière.</i>	Achter.
<i>Des.</i>	Der.
<i>Devant.</i>	Voor.
<i>Durant.</i>	Gedurende.
<i>En.</i>	In, na.
<i>Entre.</i>	Tuffchen, onder.
<i>Envers.</i>	Tegen, omtrent.
<i>Environ.</i>	Omtrent.
<i>Excepté.</i>	Uitgezondert, behalven.
<i>Malgré.</i>	In fpyt, in weêrwil.
<i>Outre.</i>	Behalven, boven.
<i>Par.</i>	Door, om.
<i>Parmi.</i>	Onder, in 't midden, tuffchen.
<i>Pendant.</i>	Gedurende.
<i>Pour.</i>	Om, voor, ter oorzake.
<i>Sans.</i>	Zonder, behalven.
<i>Selon.</i>	Na, volgens.
<i>Sous.</i>	Onder.
<i>Suivant.</i>	Na, na volgens.
<i>sur.</i>	Op, boven.
<i>Vers.</i>	By, na, omtrent, &c.

TIENDE HOOFD-STUK.

Van de Voegwoorden.

V. **W**AT *zyn de Voegwoorden?*

A. Het *zyn Onbuygbare Woorden*, die dienen tot de leezing van een *Spreekwys of Redevoering*, en waar van het grootste gedeelte voor de *Werkwoorden* gesteld worden.

V. *Welk*

V Welk zyn de voornaamste Voegwoorden?

A. Deze volgende:

Que.

Ni.

Ou.

Mais

Pourtant.

Quoique,

Si.

Quand.

Comme.

D'ailleurs.

Encore.

Car.

Parce que.

Puisque.

Pourquoi.

Afin que.

De peur que.

De peur de.

Or.

Donc.

Ainsi.

C'est.

Pourquoi.

Par conséquent:

De sorte que.

Lorsque.

Pendant que.

Avant que.

Depuis que.

Aussi-tôt que.

Dès que.

Enfin.

Die.

Noch.

Of.

Maar.

Nochtans, echter.

Wat, wat het zy.

Zoo, indien, byaldien.

Wanneer, als.

Als, gelyk, gelyk als.

Daar en boven:

Noch, alhoewel, niettegenstaande.

Want, overmits, dewyl, nadien.

Overmits, dewyl, om dat.

Nadien, dewyl, om dat.

Waarom, daarom.

Op dat, om dat.

Uit vreeze dat.

Uit vreeze van.

Nu, maar, doch.

Dan, alsdan, dieswegens.

Alzoo.

Het is, 't is.

Waarom.

By gevolg.

Zoo dat.

Wanneer, als.

Terwyl.

Eer dat, voor dat.

Zedert dat.

Zoo haast als.

Zoo ras, zoo draa, zoo haast.

Eindelyk, ten laatsten.

V. In welke gelegenheden is **QUE** een Voegwoord?

A. *Que*, is een Voegwoord, wanneer men het niet kan verwisselen door *lequel* of *laquelle*, noch door *quelque chose*; gelyk wanneer men zegt, *Dieu veut que nous l'aimions*, God wil dat wy hem minnen.

V. Zyn de Voorzetzels niet somtyds gangbaar, in het getal der Voegwoorden?

A. Ja: wanneer zy in de plaatze van een Naam- of Voornaamwoord te regeeren, in tegendeel een Werkwoord regeeren; gelyk wanneer men zegt, *loin de blâmer votre conduite*, verre van uw gedrag te berispen. *Jusqu'à mépriser la vie*, tot veragting des levens; *après avoir prié Dieu*, na God gebeden te hebben; *pour mériter le Ciel*, om de Hemel te verdienen. *Sans écouter mes raisons*, zonder myn redenen aan te horen.

ELFDE HOOFD-STUK.

Van de Tusschenwerpzels.

V. **W**AT zyn de Tusschenwerpzels?

A. Het zyn die Onbuygbaare Woorden, waar van men zich bedient om eenige bewegingen des Ziel uit te drukken, als van de Blydschap, de Droefheid, de Vreeze, de Afkeerigheid, de Aanmoediging, enz.

V. Geef eens eenige voorbeelden van isder dixer bewegingen?

A. Om uit te drukken de Blydschap, zegt men, *ah bon!* ach goed!

Om de Droefheid uit te drukken, zegt men, *ai!* *ah!* ach! *och!* *bélas!* eilaas! *mon Dieu!* myn God! *hé!* hu! he!

Om de Vreeze uit te drukken, zegt men, *ah!* ach! *bélas!* eilaas! *hé!* he!

Om

Om de Afkeerigheid uit te drukken, zegt men, *fi!*
fy! *foei!* *fi donc!* *foei dan!*

Om iemand aan te moedigen, zegt men, *ça, ça,*
allons, *ras,* *courage,* *schep moed.*

Om te verwonderen, zegt men, *oh!* *ho!*

Om iemand te noemen, zegt men, *hola!* *hela!*
hem! *hé!* *hem!*

Om te doen ophouden, zegt men, *hola!* *hy daar!*

Om te bedwingen, zegt men, *tout beau,* *al zachtjes!*

V. *Hoe onderscheid men een zelve Tusschenwerpsel,
 dat verscheide bewegingen van de Ziel uitdrukt?*

A. Men onderscheid ze door verscheide Toonen
 der Stem, met welke men haar uitspreekt.

TWAALFDE HOOFD-STUK.

*Algemeene Aanmerkingen over de Deelen eener
 Reedervoering.*

I. Overeenkomst van het Byvoeglyk met het
 Zelfstandig Naamwoord.

V. **W**ELKE overeenkomst is 'er tusschen het By-
 voeglyk en het Zelfstandig Naamwoord?

A. Het is niet noodzakelyk dat een Zelfstandig
 Naamwoord van een Byvoeglyk Naamwoord verzeld
 zy, maar een Byvoeglyk Naamwoord ondersteld altyd
 een Zelfstandig, tot het welke zy gevoegt wordt.

V *Op wat wyze stemt het Byvoeglyk Naamwoord
 in 't Fransch met het Zelfstandig overeen?*

A. In Geslacht en Getal; dat is te zeggen, dat een
 Byvoeglyk Naamwoord altyd van het zelve Geslacht
 en Getal moet zyn als het Zelfstandig, tot het welke
 zy gebragt wordt; gelyk wanneer men zegt, *l'homme*
prudent, de voorzigtige Man, *la Femme prudente*, de
 voor-

voorzigtige Vrouw, *les Hommes prudens*, voorzigtige Mannen, *les Femmes prudentes*, voorzigtige Vrouwen.

V. Is deze Regel niet betrekkelijk dan tot de Byvoeglyke Naamwoorden?

A. Zy is ook noch betrekkelijk tot de Voornaamwoorden en Deelwoorden; die in het Manlyk en Vrouwlyk Geslacht, en in het Een- en Meervoud onderscheidene uitgangen hebben; en dus moet men in de overeenstemming te maken met het Zelfstandig Naamwoord, tot het welke zy gebragt wordt, zeggen, *mon Livre*, myn Boek, *mes Livres*, myne Boeken, *ma Sœur*, myn Zuster, *mes Sœurs*, myne Zusters, *un Homme estimé*, een geacht Man, *une Femme estimée*, eene geachte Vrouw, *des Hommes estimés*, geachte Mannen, *des Femmes estimées*, geachte Vrouwen.

V. Vind men altyd in dezelve Spreekwys het Zelfstandig Naamwoord tot het welke het Byvoeglyke gebragt wordt?

A. Neen: zomtyds is het Zelfstandig Naamwoord daar onder verstaan, om dat het in eenige voorgaande Spreekwys is uitgedrukt geweest; en dus moet men, om het te vinden, onderzoeken waar mede dat overeen kan komen, welke door de Byvoeglyke Naam is uitgedrukt.

Maar het gebeurt dikwyls dat de Byvoeglyke Naamwoorden geen overeenkomst hebben, met eenig Zelfstandig Naamwoord, dat in de Redevoeringe is uitgedrukt; als wanneer zy altyd Manlyk zyn, en niets hebben als een Zelfstandig, dat onzeker en algemeen is, en welke men kan vertaalen door een der twee Naamwoorden *Chose*, Zaak, of *Homme*, Mensch; gelyk wanneer zegt, *il est utile d'étudier*, het is nuttig te studeeren, *les Sçavans admirent votre Ouvrage*, de Geleerden verwonderen uw Werk, *celui qui aime Dieu*, de geene die God bemind, *écoutez ce que je vous dis*, hoort dat 't geen ik u zeg: dat is te zeggen, *c'est une chose utile d'étudier*, 't is een nuttige zaak te

- stu-

studeeren, *les Hommes Sçavans admirent votre Ouvrage*, de Geleerde Mannen verwonderen zig over uw Werk, *l'Homme qui aime Dieu*, de Man die God bemind; *écoutez la chose que je vous dis*, hoort de zaak die ik uw zeg.

V. In welk Getal, en in welk Geslagt stelt men het Byvoeglyk Naamwoord, wanneer het tot verscheide eenvoudige Zelfstandige; in onderscheide Geslagten gebragt wordt?

A. 1. Men stelt het in 't Meervoud, dewyl dat twee of verscheide Eenvouden, een Meervoud waardig zyn; dus moet men zeggen, *mon Frère & ma Sœur sont estimables*, myn Zuster en myn Broeder zyn prysbaar, en niet *estimable*.

2. Het Mannelyk eedeler zynde dan het Vrouwelyk, stelt men gewoonlyk in het Mannelyke, of men geeft de Mannelyke Eindwyze aan de Byvoeglyke, die tot verscheide Zelfstandige, van verscheide Geslagten gebragt worden; en men zegt dus, *mon Frère & ma Sœur sont contents*, myn Broeder en myn Zuster zyn te vreedden, en niet *contentes*.

II. Overeenstemming van het Werkwoord met zyn Noemer.

V. Welke overeenkomst is 'er tusschen een Werkwoord en den Noemer?

A. Een Naamwoord in den *Nominatif* of Noemer, vereischt altyd een Werkwoord, en elk Werkwoord dat niet Onpersoonlyk is, of niet in de Onbepaalde Wyze staat, ondersteelt altyd een Zelfstandig Naamwoord in den Noemer, waar van zy afhangt, 't zy dat het uitgedrukt is, of daar onder verstaan wordt.

V. Wat komt 'er in de plaats, wanneer het Zelfstandig Naamwoord of Noemer niet is uitgedrukt?

A. Dan komt 'er altyd het een of ander Persoonlyk Voornaamwoord in de plaats; gelyk wanneer ik (na van God gesproken te hebben) zeggen, *il jugera les*
kom-

hommes, hy zal de menschen oordeelen, of *lui qui jugera les hommes*, hy die de menschen zal oordeelen.

V. Hoe vind men de Noemer van een Werkwoord, of de Zelfstandige Naam, waar van het Voornaamwoord de plaats bekleed?

A. Door de Vraagwoorden *qu'est ce qui*, wie is het die, voor het Werkwoord te stellen, want dan zal het antwoord maaken dat men de Naam vind welke men zoekt. Dus zal men in het zeggen, *Qui est ce qui jugera les hommes?* Wie is het die de menschen zal oordeelen? Vinden, dat het *Dieu*, God is, die derhalven ook de Noemer is van het Werkwoord, en waar van de Voornaamwoorden *Il* en *Qui*, Hy of Wie, de plaats bekleeden.

Van gelyken, om te weten welk de Noemer van het Werkwoord in deze Spreekwyze is, *l'arrivé de grands malheurs*, 't gebeuren van groote onheilen, zal men door te vraagen, *Qu'est ce qui arrive?* Wat is het dat 'er gebeurd? vinden, dat het, *des grands malheurs*, groote onheilen zyn.

V. Op wat wyze stemt het Werkwoord met zyn Noemer overeen?

A. In Getal en Persoon; dat is te zeggen, dat het Werkwoord in 't Eenvoud moet zyn, wanneer de Noemer niet meer dan een eenige zaak uitdrukt, en dat het in 't Meervoud moet zyn, wanneer de Noemer verscheide zaken uitdrukt, of zoo hy de Noemers van verscheide Namen in 't Meervoud heeft; en dat het in dezelve Persoon moet zyn als zyn Noemer.

V. Geef eens eenige Voorbeelden?

A. In de Spreekwys, *Je cultiverai les Sciences*, Ik zal de Wetenschappen aankweken, is het Werkwoord *cultiverai*, zal aankweken, in de eerste Persoon van het Eenvoud, dewyl zyn Noemer *Je*, Ik, in het Eenvoud, en van de eerste Persoon is.

In deze, *Mon Frere, vous négligez l'étude*, Myn Broeder; gy verwaarloosd de studie; is het Werkwoord

woord *négligez*, verwaarloosd, in de tweede Persoon van het Eenvoud, dewyl *Vous*, Gy, dat de plaats bekleed van *Mon Frere*, Myn Broeder, in 't Eenvoud van de tweede Persoon is.

In deze: *Dieu punira les méchans*, God zal de boosdoenders straffen, in de derde Persoon van het Eenvoud, dewyl *Dieu*, God, is de derde Persoon van het Eenvoud.

In deze: *Les Payens adorent les Idoles*, De Heidenen aanbidden de Afgoden, *la sagesse & la modestie conviennent aux Jeunes-Gens*, de Wysheid en de Zedigheit komen toe aan de jonge Lieden; zyn de Werkwoorden *adorent en conviennent*, aanbidden en overeenkomen, in de derde Persoon van het Meervoud, dewyl de Noemer van de eerste in de derde Persoon is van het Eenvoud, en die van de andere twee Noemers van Naamwoorden heeft van de derde Persoon van 't Eenvoud, die een Meervoud uitmaaken.

Eindelyk in deze Spreekwys, *la plupart furent du même avis*, het grootste gedeelte waren van 't zelve gevoelen; is het Werkwoord *furent*, waaren, in de derde Persoon van het Meervoud, dewyl zyn Noemer, *plupart*, 't grootste gedeelte, (alhoewel zy in 't Eenvoud is) verscheide Persoonen uitdrukt.

V. *In welke Persoon moet men een Werkwoord stellen, wanneer zy verscheide Noemers van onderscheide Persoonen heeft?*

A. Men moet ze stellen in de Persoon die de voortreffelykste is. De eerste Persoon is voortreffelyker dan de tweede, en de tweede is voortreffelyker dan de derde, en dus moet men om deze reden zeggen, *vous & mon Frere avez été les plus sages*, Gy en myn Broeder zyn de verstandigste geweest, *vous, ma Sœur, & moi, irons ensemble à la Compagne*, Gy, myn Zuster, en ik, zullen samen na buiten gaan.

III. Aanmerkingen over de Regeering.

V. *Wat is de Regeering der Werkwoorden?*

A. De Daadelyke Werkwoorden regeeren de Aanklaager; de Lydelyke Werkwoorden regeeren de Neemer, of het Voorzetsel *par*, gevolgt van een Aanklaager; de Ontydige en Onperfoonlyke Werkwoorden regeeren, of niets, of fomtyds de Geever, en fomtyds de Neemer.

V. *Regeeren de Daadelyke Werkwoorden nooit iets, dan den Aanklaager?*

A. Daar zyn 'er eenige die ook nog een Geever of een Neemer regeeren met de Aanklaager; gelyk wanneer men zegt, *donner quelque chose à quelqu'un*, eenig ding aan iemand geeven, *recevoir quelque chose de quelqu'un*, eenige dingen van iemand ontvangen

V. *Wat regeeren de Wederkeerende Werkwoorden?*

A. 1. Daar zyn 'er die het Samenvoegend Voornaamwoord hebben voor de Onafhankelyke Regeering in den Aanklaager, en fomtyds nog een Betrekkelyke Regeering in de Geever, of in den Neemer; gelyk wanneer men zegt, *Je me donne à la Vertu*, Ik begcef my tot de Deugd; *je me sépare de vous*, ik zondere my van uw af; dat zo veel te zeggen is, als, *je donne moi à la vertu, je sépare moi de vous*.

2. Daar zyn 'er die de Saamenvoegende Voornaamwoorden hebben voor de Betrekkelyke Regeering in den Geever, en die gewoonlyk ook nog een Onafhankelyke Regeering hebben in de Aanklaager; gelyk wanneer men zegt, *je me donne un habit*, ik geeve my een kled; dat is te zeggen, *je donne à moi un habit*, ik geeve een kled aan my.

3. Daar zyn andere waar van het Samenvoegend Voornaamwoord geen eenig plaats van Regeering bekleed, en die fomtyds een andere Naam Regeeren in den Geever, of in de Aanklaager; gelyk wanneer men zegt, *je me meurs*, ik sterve, *je me plais au jeu*, het spel behaagt my, *je me repens de ma faute*, ik be-

beklaag my over myn misdaad , die men niet kan omkeeren door *je meurs moi* , nog *je plais moi au jen* , nog *je repens moi de ma faute* .

V. *Hebben de Werkwoorden nooit iets te Regeeren dan de Naam- of Voornaamwoorden ?*

A. Zy hebben ook nog dikwyls andere Werkwoorden in de Onbepaalde wys , zonder Geslagtwoord , te regeeren ; te weten , zoo ze in de Onafhangkelyke Regeering zyn ; of zy worden voorgedaan van de Geslagtwoorden *à en de* , zoo ze in de Betrekkelyke Regeering zyn ; gelyk wanneer men zegt , *je veux étudier* , ik wil studeeren , *je m'occupe à étudier* , ik oeffene my in de studie , *je m'ennuie d'étudier* , het verdriet my in de studie .

Daar zyn verscheide Werkwoorden waar van de Onafhangkelyke Regeering uitgedrukt is door een Werkwoord in eenige der Tyden van de Toonende of van de Aanvoegende Wyze , en voorgedaan van het Voegwoord *Que* ; gelyk dus in deze Spreekwyzen , *je crois que vous travaillez* , ik geloove dat gy werkt , *je crains que Dieu ne me punisse* , ik vreeze dat God my straffe ; de Onafhangkelyke Regeering van het Werkwoord *je crois* , ik geloof , is uitgedrukt door *que vous travaillez* , dat gy werkt ; en de Onafhangkelyke Regeering van het Werkwoord *je crains* , ik vrees , door *que Dieu ne me punisse* , dat God my straffe .

V. *Zyn 'er geen andere dan de Werkwoorden die een Regeering hebben ?*

A. 1. De Zelfstandige Naamen Regeeren dikwyls de andere Zelfstandige Naamen in den Teeler ; gelyk wanneer men zegt , *la bonté de Dieu* , de goedheid van God , *la lumière du Soleil* , het licht van de Zon , *les vérités de la Religion* , de waarheden van den Godsdienst .

2. Daar zyn Byvoeglyke Naamwoorden die voor de Regeering hebben Zelfstandige Naamwoorden in den Teeler , of in de Geever , of in den Neemer ; gelyk wanneer men zegt , *jaloux de sa gloire* , jalours van

van de glorie, *convenable à mon dessein*, eigen aan myn voorneemen, *digne de récompense*, de vergelding waardig.

3. Alle de Voorzetsels regeeren (gelyk we gezegt hebben) de Teeler, of de Neemer, de Geever of de Aanklaager; gelyk wanneer men zegt, *après du Roi*, by de Koning, *jusqu'à Rome*, tot Rome toe, *pour la gloire*, voor de glorie.

V. Hoe vind men de Regeering van een Werkwoord, van een Naamwoord, of van een Voorzetsel?

A. Men vind de Onafhangkelyke Regeering van een Daadelyk Werkwoord, of van een Voorzetsel dat de Aanklaager regeerd, door de Woordjes *quoi*, of *qui* in ondervraaging te stellen by het Werkwoord of het Voorzetsel; gelyk men dus in deze Spreekwys, *demandons à Dieu les graces nécessaires pour notre Sanctification*, vraage aan God de noodige Genadens voor onze zaligmaking; door *quoi* te stellen, by *demandons*, en by *pour*, bevind men dat *les graces* de Regeering is van de een, en dat *notre Sanctification* de Regeering is van de ander.

2. Men vind de Betrekkelyke Regeering in de Teeler, in de Neemer, of in de Geever, der Werkwoorden, der Naamwoorden en der Voorzetsels, door daar by in ondervraaging te stellen *de quoi*, of *de qui*, *à quoi*, of *à qui*; gelyk men dus in de Spreekwyzen, *offrons toutes nos actions à Dieu*, laat ons onze werken God opofferen, *j'ai obtenu une grace du Roi*, ik heb een gunst van den Koning verworven, *les Ouvrages de Ciceron*, de Werken van Cicero, *près de la Ville*, by de Stad, de Betrekkelyke Regeeringen vind door te zeggen, *Offrons à qui? à Dieu. J'ai obtenu de qui? du Roi; les Ouvrages de qui? de Ciceron; près de quoi? de la Ville.*

3. Men zal van gelyke de Regeering der Lyde-lyke Werkwoorden vinden, door 'er by te stellen, *par qui*, *de qui*, of *de quoi*. *J'ai été maltraite, par qui? par mon Frere*, Ik ben kwalyk behandelt geweest; door

door wie? door myn Broeder. *Je suis connu, de qui? du Roi, &c.* Ik ben bekent, van wie? van den Koning.

IV. Aanmerkingen over de Geslagtwoorden.

V. Zyn de Woordjes *le, la, les*, altydt Geslagtwoorden?

A. *Le, la, les*, zyn geen Geslagtwoorden, dan wanneer ze gesteld zyn voor de Naamwoorden in de Noemer, of in de Aanklaager; gelyk wanneer zegt, *le Prince*, de Prins, *la Table*, de Tafel, *les Livres*, de Boeken.

Maar *le, la, les*, zyn t'Samenvoegende Voornaamwoorden, wanneer ze gevoegt zyn tot de Werkwoorden, waar van zy de Onafhangkelyke Regeering zyn, en welke men kan omkeeren door de Aanklaager der Persoonlyke Voornaamwoorden; gelyk wanneer men zegt, *je le connois*, ik ken hem, *je la vois*, ik zie haar, *je les estime*, ik acht haar; dat is te zeggen, *je connois lui*, *je vois elle*, *j'estime eux*, of *elles*.

V. Op wat wyze weet men dat een Naam zonder Geslagtwoord, of van de Geslagtwoorden *LE, LA, LES* voorgegaan, in de Noemer of Aanklaager staat?

A. Een Naam zonder Geslagtwoord, of voorgegaan van de Geslagtwoorden *le, la, les*, is in de Noemer, wanneer hy is onderworpen aan de Noemer van een Werkwoord; gelyk wanneer men zegt, *Dieu est juste*, God is rechtvaardig, *le temps perdu ne se répare pas*, de verloren Tydt wordt niet meer verkreegen, *la mort nous surprend*, de dood overvalt ons, *les pécheurs seront punis*, &c. de zondaars zullen gestraft worden.

Een Naam zonder Geslagtwoord, of voorgegaan van de Geslagtwoorden *le, la, les*, is in den Aanklaager, wanneer hy de Onafhangkelyke Regeering is van een Werkwoord, of van een Voorzetsel; gelyk wanneer men zegt, *il faut aimer Dieu*, men moet God beminnen, *ne pardons pas le temps*, laat ons geen

tydt verliezen, *pratiquons la Vertu*, laat ons de Deugd oeffenen, *cultivons les Sciences*, laat ons de Wetenschappen bouwen, *vivons selon l'Evangile*, &c. laat ons volgens het Euangelium leven.

V. Op wat wyze kan men weten dat een Naamwoord in de Teeler, of in de Neemer is, indien het van de Geslagtwoorden DU, DES, DE LA, DE, wordt voorgegaan?

A. Een Naamwoord voorgegaan van de Geslagtwoorden *du, de la, des, de*, is gemeenlyk in de Teeler, wanneer het geregeert wordt door een Naamwoord; gelyk wanneer men zegt, *l'horreur du vice*, de vreeze voor het kwaad, *l'amour de la Vertu*, de liefde van de Deugd, *l'utilité des Sciences*, het voordeel der Wetenschappen, *la crainte de Dieu*, &c. de vreeze van God.

Een Naamwoord voorgegaan van de Geslagtwoorden *du, de la, des, de*, is gemeenlyk in de Neemer, wanneer het geregeert wordt door een Werkwoord, of door een Voorzetsel; gelyk wanneer men zegt, *nous dépendons d'un Roi*, wy hangen af van eenen Koning, *je suis édifiée de votre conduite*, ik ben gesticht door uw gedrag, *loin de la Rivière*, &c. wydt van de Riviere.

V. Op wat wyze weet men wanneer DU, DE LA, DES, DE, Teelers of Neemers zyn van de Bepaalde en Onbepaalde Geslagtwoorden; en wanneer zy Noemers of Aanklaagers zyn der deelende Geslagtwoorden?

A. *Du, de la, des, de*, zyn Teelers of Neemers der Bepaalde Geslagtwoorden, of ook der Onbepaalde, wanneer de Naamwoorden die zy voorgaan, Betrekkelyke Regeeringen zyn van een Naamwoord, en van een Werkwoord, en van een Voorzetsel.

Maar *du, de la, des, de*, zyn Noemers of Aanklaagers der Deelende Geslagtwoorden, wanneer de Naamwoorden die zy voorgaan, Noemers van een Werkwoord zyn, of Onafhangkelyke Regeeringen van een Daadelyk Werkwoord, of van een Voorzetsel dat de

Aan-

Aanklaager regeert ; gelyk in deze voorbeelden , *du Pain me suffit* , 't Brood is my genoegzaam , *j'ai lu de bons Livres* , ik heb goede Boeken gelezen , *on trouve rarement des jeunes-gens sages* , men vind zelden wyze jonge Liederen , *Dieu forme l'homme avec de la Terre* , God maakt de mensch van Aarde.

V. Aanmerkingen over de Voornaamwoorden.

V. Zyn de Woordjes NOUS , VOUS en LUI , *alt* , de Persoonlyke Voornaamwoorden ?

A. *Nous* , *vous* en *lui* , zyn Persoonlyke Voornaamwoorden , wanneer ze voorgegaan zyn van de Geslagtwoorden *à* en *de* , of , wanneer ze (zonder Geslagtwoord zynde) de Noemers zyn van een Werkwoord , of de Regeeringen van een Voorzetsel ; gelyk in deze voorbeelden , *il s'adresse à nous* , hy schikt zig aan ons , *je me plains de vous* , ik beklaage my over uw , *fiez vous à lui* , vertrouwt uw op hem , *nous étudions* , wy studeeren , *vous travaillez* , gy werkt , *contre nous* , tegen ons , *avec vous* , met uw , *pour lui* , &c. voor hem .

Nous , *vous* en *lui* , zyn Samenvoegende Voornaamwoorden , wanneer ze (zonder Geslagtwoord zynde) Onafhangkelyke of Betrekkelyke Regeeringen zyn van eenige Werkwoorden , en de plaats bekleeden der Persoonlyke Voornaamwoorden in de Geever , of in de Aanklaager ; gelyk in deze voorbeelden , *l'étude nous est utile* , de Studie is ons dienstig , *je vous estime* , ik achte uw , *ce Livre lui plaît* , dat Boek behaagt hem ; dat is te zeggen , *l'étude est utile à nous* , *j'estime vous* , *ce Livre plaît à lui* , of *à elle* .

V. Zyn EN en Y , Samenvoegende Voornaamwoorden ?

A. I. *En* , is een Samenvoegend Voornaamwoord , wanneer het de plaats van een Persoonlyke Naam bekleed , of van eenige Naam in de Teeler , of in de Neemer ; gelyk wanneer men zegt , *je vous en parle* , ik spreek uw daar van ; dat te zeggen is , *je vous parle*

le de lui, of *d'elle*, *de cela*, of *de cette chose*. Maar *En*, is een Voorzetsel, wanneer het nog de plaats bekleed van een Naam, nog van een Voornaam, en als het voor een Naam- of Voornaamwoord staat dat het regeert; gelyk in deze voorbeelden, *j'ai confiance en Dieu*, ik heb vertrouwen op God, *j'irai en Italie*, ik zal naar Italië gaan.

2. *Y*, is een Samenvoegend Voornaamwoord, wanneer het de plaats bekleed van eenige Naam in den Geever; gelyk wanneer men zegt, *je m'y applique*, ik oeffene my daar aan, dat is te zeggen, *je m'applique à cela*, of *à cette chose*. Maar het is een Bywoord van plaats, wanneer het antwoord op de vraag *où*, waar, en dat men het kan omkeeren door de woorden, *en ce lieu*, in die plaats, of door het Bywoord *là*, daar; gelyk in deze voorbeelden, *nous y sommes restés*, wy zyn daar gebleeven, *vous y allez*, gy gaat daar heen, dat is te zeggen, *nous sommes restés-là*, of, *en ce lieu*, *vous allez-là*, of, *en ce lieu*.

V. In welke gelegenheden is *LEUR* een Samenvoegend of een Bezittend Voornaamwoord?

A Leur, hun of haar, is een Samenvoegend Voornaamwoord, wanneer het (zonder Geslagtwoord zynde) Samengevoegd is, met een Werkwoord, waar van het de Betrekkelyke Regeering in de Geever uitdrukt, en als het kan omgekeert worden door *à eux*, of *à elles*, of ook door eenige Naam in de Meervoudige Geever; gelyk wanneer men zegt, *je leur offre mon amitié*, ik biede hun of haar myn vriendschap aan; dat is te zeggen, *j'offre mon amitié, à eux*, of *à elles*.

Leur, is een Onafhangelijk Bezittend Voornaamwoord, wanneer het voor een Naamwoord staat; gelyk *leur Livre*, haar Boek, *leur Maison*, haar Huis, en het is een Betrekkelyk Bezittend Voornaamwoord, wanneer het (niet gevolgt zynde van eenige Naam) voorgegaan wordt van een Bepaald Geslagtwoord, gelyk *le leur*, het hunne, *du leur*, van 't hunne, *de la leur*, van het haar.

V. Op

V. Op wat wyze kan men de voorgaande van een Betrekkelyk Voornaamwoord vinden?

A. Door de verwiffeling met *lequel*, *laquelle*, *duquel*, *de laquelle*, &c. Volgens de Naamval waar van zy is, en door de byvoeging van een, van te vooren uitgedrukte Naam, met welke zy een reedelyke zin kan uitmaken; gelyk men dus in deze Spreekwyze (*songeons à appaiser la colère de Dieu, dont nous devons craindre les effets*, laat ons denken de gramschap van God, waar van wy de gevolgen moeten vreezen, te stillen) bevind, dat het *la colère* is, en niet *Dieu*, die de voorgaande is van *dont*, dewyl men kan zeggen, *songeons à appaiser la colère de Dieu, de laquelle colère, nous devons craindre les effets*; en dat men niet zou kunnen zeggen, *duquel Dieu nous devons craindre les effets*.

V. Is de voorgaande van betrekking altyd door een Naamwoord uitgedrukt?

A. Hy is dikwyls door een Voornaamwoord uitgedrukt, en wanneer het de aanwyzende Voornaamwoorden *celui*, *ceux*, of *ce* zyn; zoo hebben zy geen overeenkomst met eenige alreede uitgedrukte Naamwoorden: Men kan *celui* verwisselen door *l'homme*, de mensch, *ceux* door *les hommes*, de menschen, en *ce*, door *la chose*, of *les choses*, de zaaken; gelyk wanneer men zegt, *celui qui craint Dieu*, die geene die God vreeft, *ceux qui méprisent les richesses*, die geene welke de rykdommen verachten. *ce que je vous prédis*, dat ik uw voorzeg; dat te zeggen is, *l'homme qui craint Dieu*, de man die God vreeft, *les hommes qui méprisent les richesses*, de menschen die de rykdommen verachten, *la chose*, of *les choses que je vous prédis*, de zaak of de zaaken die ik uw voorzeg.

V. Op wat wyze stemt het Betrekkelyke met zyn voorgaande overeen?

A. In Geslagt, in Getal, en in Persoon; dat is te zeggen, dat het Betrekkelyke moet zyn in het zelve Geslagt, in het zelve Getal, en in dezelve Persoon,

als zyn voorgaande ; gelyk dus, in *moi qui aime l'étude*, ik die de Studie beminne, het Woordje *qui* in 't Mannelyk of Vrouwelyk Geslagt is, volgens de Persoon die spreekt, zo wel als het is in 't Eenvoud, en van de eerste Persoon, gelyk zyn voorgaande *moi*, In *vous qui perdez votre temps*, gy die uw tydt verliest, is *qui* in 't Manlyk of Vrouwlyk Geslagt, in 't Eenvoud, of in 't Meervoud, volgens het Geslagt en het Getal der Persoonen tot wien men spreekt, even gelyk zyn voorgaande *vous* ; In *les écoliers qui étudient la Langue Française*, de Scholieren die de Fransche Spraak leeren, is *qui* in 't Manlyk Geslagt in 't Meervoud, en van de derde Persoon, gelyk zyn voorgaande, *les Ecoliers*, de Scholieren.

V. Waar van hangt de Naamval des Betrekkelyken Voornaamwoords af?

A. Hy hangt gemeenlyk af van een Werkwoord, of van een volgend Naamwoord.

V. Op wat wyze kan men ontdekken, in welke Naamval het Betrekkelyk Voornaamwoord is, en door welk Werkwoord, of door welke Naam het geregeert wordt?

A. Door de voorgaande in de plaats te stellen van het Betrekkelyk Voornaamwoord, en door deze voorgaande (zoo hy geen Noemer van een Werkwoord is) over te brengen tot zulk een Naamwoord, in wiens gevolg zy een reedelyke zin kan maken.

Dus in *Dieu de qui nous avons reçu tant de bienfaits*, God, van wien wy zoo veele weldaden ontfangen hebben, staan de Woordjes *de qui* in de Neemer, en Betrekkelyke Regeering van het Werkwoord *avons reçu*, dewyl men zegt *nous avons reçu tant de bienfaits de Dieu*, wy hebben zoo veele weldaden van God ontfangen ; In *Cicéron dont on admire l'éloquence*, Cicero, welkers welspreekentheid men over verwondert staat, is *dont* in de Teeler, geregeert door het Zelfstandig Naamwoord *éloquence*, dewyl men zegt, *on admire l'éloquence de Cicéron*, men verwondert de welspreekentheid van Cicero.

V In

V. *In welke Naamvul zyn , of kunnen zyn , eenige der Betrekkelyke Voornaamwoorden ?*

A. *Qui* , is in 't Eenvoud , -en in 't Meervoud altyd de Noemer van het volgende Werkwoord , zoo hy niet is in het gevolg en Regeering van een Voorzetsel ; gelyk in *le Maître qui enseigne* , de Meester die onderwyft , *les Ecoliers qui écoutent* , &c. de Scholieren welke aanhooren.

Que , is altydt in de Aanklaager van het Eenvoud of Meervoud , en in de Onafhangkelyke Regeering van het volgende Werkwoord ; gelyk in *Dieu que j'aime* , God die ik beminne , *les Vertus que j'admire* , &c. de Deugden over welke ik my verwonder.

Duquel , *de laquelle* , *de qui* , *dont* , zyn in de Teeler , of in de Neemer.

Zy zyn in de Teeler , wanneer zy geregeert worden door een volgend Zelfitandig Naamwoord ; gelyk in *Alexandre de qui le courage est connu* , of *Alexandre dont on connoît le courage* , Alexander van wien of welkers moed bekend is.

Zy zyn in den Neemer , wanneer zy geregeert zyn door een volgend Werkwoord ; gelyk in *le Roi de qui j'attends une grace* , de Koning van wien ik eene gunite verwaagt , *les exemples dont il faut profiter* , &c. de voorbeelden waar van men zich moet bedienen.

Auquel , *à laquelle* , *à qui* , & *à quoi* , zyn altyd in den Geever , geregeert door een Werkwoord . of door een volgend Byvoeglyk Naamwoord ; gelyk in *la Science à laquelle je m'applique* , de Wetenschap in welke ik my oeffene , *les Ecoliers à qui les punitions sont nécessaires* , de Scholieren aan welke de straffen noodig zyn , *les dangers à quoi on s'expose* , &c. De gevaarlykheden aan welke men zich blood stelt.

VI. Aanmerkingen over de Deelwoorden.

V. *Wat verstaat men wanneer men zegt dat de Deelwoorden Buygbaar of Onbuygbaar zyn ?*

A. Wanneer men zegt dat de Deelwoorden Buygbaar zyn, verstaat men, dat ze van uitgangen veranderen, om overeen te stemmen met de Naamen of Voornaamen, tot welken zy gevoegt worden; dat is te zeggen, dat ze (gelyk de Byvoeglyke Naamwoorden) een stomme *l* aanneemen, om overeen te stemmen met een Vrouwelyke Naam; en een *s*, om overeen te stemmen met een Meervoudig Naamwoord. En wanneer men zegt dat de Deelwoorden Onbuygbaar zyn, verstaat men, dat ze niet van uitgang verwisselen, van welk Geslagt, en van welk Getal het Naamwoord ook zy, tot het welke zy gevoegt worden.

V. *Zyn de Daadelyke Deelwoorden, en de Gerondif in ant Buygbaar?*

A. Neen: dewyl ze niet van uitgang veranderen, 't zy dat ze gevoegt worden tot de Mannelyke of Vrouwelyke Naamen, tot het Eenvoud of tot het Meervoud; want dus zegt men gelykelyk, *un homme lisant de bons Livres*, een Man lezende goede Boeken, *une Femme lisant de bons Livres*, eene Vrouw lezende goede Boeken, *des Hommes lisant de bons Livres*, Mannen lezende goede Boeken, *des Femmes lisant de bons Livres*, Vrouwen lezende goede Boeken.

V. *Wat moet men aanmerken met betrekking tot de Lydelyke Deelwoorden?*

A. Men moet aanmerken dat ze somtyds Buygbaar, en somtyds Onbuygbaar zyn.

V. *In welke gelegenheden zyn de Lydelyke Deelwoorden Buygbaar of Onbuygbaar?*

A. De Lydelyke Deelwoorden zyn Onbuygbaar, wanneer ze met het Behulpzaam Werkwoord *avoir*, de Samengestelde Tyden vormen van een onzydig Werkwoord, of ook van een Dadelyk Werkwoord dat niet voorgegaan is van zyn Onafhangkelyke Regeering; en wanneer zy met 't Behulpzaam Werkwoord *être*, de Samengestelde Tyden van een Wederkeerend Werkwoord vormen, dat van zyn Onafhangkelyke Regeering gevolgt is, gelyk in deze voorbeelden;

J'ai

J'ai dormi, Ik heb gellapen, *nous avons dormi*, wy hebben gellapen, *j'ai écrit une Lettre*, ik heb een Brief geschreven, *nous avons écrit une Lettre*, wy hebben een Brief geschreven, *nous nous sommes donné des Livres*, wy hebben ons van Boeken bezorgt. De woorden *dormi*, *écrit*, en *donné*, veranderen niet van uitgang, alhoewel de Werkwoorden in 't Eenvoud en in 't Meervoud zyn, en dat het woord *Lettre* zy van 't Vrouwlyk Geslagt, en *Livres* in 't Meervoud.

Buiten deze gevallen zyn de Lydelyke Deelwoorden gemeenlyk buygbaar.

V. *Waar mede doet men de Lydelyke Deelwoorden overeen stemmen wanneer ze buygbaar zyn?*

A. Men doet ze overeenstemmen, of met een Zelfstandig Naamwoord, of met de Noemer van een Werkwoord, of met de Onafhangkelyke Regeering van een Werkwoord.

V. *In welke gelegenen doet men de Lydelyke Deelwoorden met een Zelfstandig Naamwoord overeenstemmen?*

A. Wanneer ze niet forméeren eenige Samengestelde Tyd van een Werkwoord, en dat ze alleenlyk gebruikt worden, gelyk byvoeglyk van een Zelfstandig Naamwoord; gelyk wanneer men zegt, *Un Ouvrage achevé*, Een gedaan werk, *une Maison achevée*, een voltooid Huis, *des Ouvrages achevés*, voltooide werken, *des Maisons achevées*, voltooide Huizen.

V. *In welke gelegenheid stemmen de Lydelyke Deelwoorden overeen met de Noemer van een Werkwoord?*

A. Wanneer zy met het Behulpzaam Werkwoord *être*, de Samengestelde Tyden van een Werkwoord vormen, dat geen Onafhangkelyke Regeering heeft; gelyk in deze voorbeelden, *mon Frere est tombé*, myn Broeder is gevallen. *ma Sœur est tombée*, myn Zuster is gevallen, *mes Freres sont tombés*, myne Broeders zyn gevallen, *mes Sœurs sont tombées*, myne Zusters zyn gevallen, *mon Frere a été puni*, myn Broeder is gestraft geweest, *ma Sœur a été punie*, myn Zuster is ge-

gestrakt geweest, *mes Freres ont été punis*, myne Broeders zyn gestraft geweest, *mes Sœurs ont été punies*, myne Zusters zyn gestraft geweest.

V. In welke gelegenheid stemmen de Lydelyke Deelwoorden overeen, met de Onafhangkelyke Regeering van een Werkwoord?

A. Wanneer zy met het Behulpzaam Werkwoord *avoir* of *être*, de Samengestelde Tyden vormen van een Werkwoord, voorgegaan van zyn Onafhangkelyke Regeering; 't geen voornaamlyk gebeurd, zo dikwyls als de Onafhangkelyke Regeering uitgedrukt is door een Samenvoegend, Betrekkelyk, of Onafhangkelyk Voornaamwoord; gelyk wanneer men zegt, *cette Maison est à moi*, dit Huis is aan my, *je l'ai achetée*, ik heb het gekogt, *je vous rends vos Livres*, ik geef uw de Boeken weêr, *je les ai lus les Lettres que j'ai écrites*, ik heb de brieven gelezen, welke ik geschreeven heb, *les meubles que je me suis donnés*, de huisraden welke ik my voorzorgt heb, *quels ennemis ne me suis-je pas faits*, &c. welke vyanden heb ik my gemaakt.

VII. Aanmerkingen over de Bywoorden, Voorzetsels en de Voegwoorden.

V. Waar in zyn de Bywoorden, de Voorzetsels, en de Voegwoorden onderscheiden van de ander Deelen der Reedevoering?

A. Daar in, dat ze Onbuigbaar en aan generlei verandering onderhevig zyn, alzo men ze noch buigen kan gelyk de Naamwoorden, nog conjugereen, gelyk de Werkwoorden.

V. Op wat wyze kan men weten, dat een Onbuigbaar Woord, eerder een Bywoord, dan een Voorzetsel, of een Voegwoord is?

A. Alle Onbuigbare Woorden zyn Bywoorden, wanneer zy eenige omftandigheid van een Werkwoord uitdrukken, dat by het Werkwoord kan gesteld

WOR-

worden, of als het antwoord op eenige der Vraagstukken, *quand? où? combien? comment?* enz. dusdanig zyn de woorden *presque, aujourd'hui, ici, beaucoup, bien, &c.*

V. Op wat wyze onderscheid men een Voorzetsel van een Bywoord, of van een Voegwoord?

A. Een Onbuygbaar Woord is een Voorzetsel, wanneer men 'er in de ondervraging by kan stellen *qui* of *quoi*, *de qui*, of *de quoi*, *à qui*, of *à quoi*; 't geen men niet doen kan met Betrekking tot de Bywoorden of de Voegwoorden. Dus zyn de Woorden *auprès, jusques, avec en sur*, Voorzetsels, dewyl men kan vraagen *auprès de qui?* by wien? *jusqu'à quoi?* tot waar toe? *avec qui?* met wie? *sur quoi?* waar op?

V. Hoe onderscheid men een Voegwoord van een Bywoord, of van een Voorzetsel?

A. Een Onbuygbaar Woord is een Voegwoord, wanneer het niet dan voor een Werkwoord gesteld kan worden, of als het dient om de eene Spreekwys met de ander, of een Werkwoord met een ander, of een Naamwoord met een ander, of een Bywoord met een ander, te verbinden; zoo als zyn de Woordjes *mais, maar, car, want, en ou, of, &c.*

A L G E M E E N E
B E G I N Z E L E N
D E R
F R A N S C H E S P E L L I N G .

Van de Spelling.

V. **W**A T is de Spelling?

A. 'T is de manier om alle de woorden eener Taal zuiver te schryven.

V. *Wat verstaat gy door zuiver te schryven?*

A. Zig in het schryven te bedienen van alle de letteren en figuren, die door het gebruik voorgeschreeven zyn.

V. *Hoe verdeelt men de Spelling?*

A. In Spelling van Beginsel, en Spelling van Gebruik.

V. *Wat verstaat gy door Spelling van Beginsel?*

A. Daar verstaat ik die door, welke gegrond is op dezelve beginselen van de Taal, en die men niet kan leeren, dan door een byzondere studie der Fransche Spraakkonst, waar in deze beginselen besloten zyn.

V. *Wat heeft men in dit kort begrip verklaart, dat daar van kennis kan geeven?*

A. De verscheide Eindwyzen of Uitgangen der Naamwoorden, door overbrenging tot de Geslagten, en tot de Getallen, en van de Werkwoorden, door overbrenging tot de Tyden, tot de Persoonen, en ieder deel der Reedevoering.

V. *Wat verstaat gy door Spelling van Gebruik?*

A. Ik

A. Ik verftaa daar door de Spelling, volgens welke de Lettergreepen der Woorden, eerder op de eens dan op de andere wyze gefchreeven worden, zonder andere reeden daar voor te hebben, dan die van't gebruik, of de woordgronding.

V. *Hoe leert men deze Spelling?*

A. Door de leezing der Woordenboeken en andere goede Boeken.

V. *Kan men deze Spelling van Gebruik niet verdeelen?*

A. Ja: men kan haar in oude en nieuwe Spelling onderscheiden.

V. *Wat is de oude Spelling?*

A. 'T is de Spelling dier Schryvers, die het oude gebruik bewaren willen, voornamentlyk om niet te verliezen de kennis der woordgronding, door welke men ziet van welke Latynfche of Griekfche woorden zekere Fransche woorden gekomen zyn.

V. *Wat is de nieuwe Spelling?*

A. 'T is de Spelling dier Schryvers, welke die Letteren van de Lettergreepen afgetrokken hebben, die niet wierden uitgefproken, en dat alleen om de Spelling, zoo veel het mogelyk was, na de uitspraak te fchikken

V. *Welke van deze twee Spellingen moet men volgen?*

A. De nieuwe Spelling is lichter, natuurlyker, en zelfs gemeener in de tegenwoordige tydt dan de oude spelling, en by gevolg gefchikter tot het gebruik.

Van de Teekenen die de Spelling toelaat onafhankelyk van de Letteren.

V. *Welke zyn de Teekenen die men ook noob in't fchryven gebruikt?*

A. Het Affaydings Teeken ('), de Streep van vereniging (-), de twee Stippen op een Vocaal (..), de Cedille (,), de Tuffchenrede (), de Aanmerking (;),
de

de Hoofd-letters, de Geluid-teekens, de Afstipping, en de nieuwe Reegels.

Van het Affnydings-Teeken.

V. *Wat is 't gebruik van 't Affnydings-Teeken?*

A. 'T Affnydings-Teeken beteekent een uitlating, dat is te zeggen, de achterhouding van een eindigende Vocaal, werdende geplaatst aan de top van de letter, die de agtergehoude letter voorgaat.

V. *Wanneer wordt de uitlating van een eindelyke Vocaal gedaan?*

A. De uitlating van een eindelyke Vocaal, wordt gewoonlyk gedaan, wanneer het volgende woord door een Vocaal begint, of door eene niet-uitgeazemde *k*; gelyk men dus zegt, *j'aime*, ik minne, in plaats van *je aime*, *s'il vient*, of hy komt, en niet *si il vient*, *l'harmonie*, *l'homme*, voor *la harmonie*, en *le homme*.

Van de Voegstreep.

V. *Waar toe dient de Voegstreep?*

A. De Voegstreep dient om twee woorden in de uitspraak t'zamen te voegen; gelyk als of hy niet was dan een, het is ook om dat men het noemt streep van vereeniging; by voorbeeld, *peut-être*, misschien, *quelques-uns*, eenige.

V. *Waar is het daar men ze gemeenlyk zet?*

A. Tusschen een *t* van een ondervragend Werkwoord, en de Persoonelyke Voornaamwoorden, *il*, *elle*, *on*, gelyk *vient-il*, komt hy, *lit-elle*, leeft hy, *dit-on*, zegt men, wanneer de *t* is afgetrokken van het Werkwoord, en het geen 'er niet by gevoegt wordt dan om de stameling te vermyden; men zet haar tusschen twee Voegstreepen, gelyk *viendra-t-elle*? zal zy komen? *crie-t-il*? roept hy?

V. *Is 'er geen ander gebruik?*

A. Men

A. Men bedient zig hier nog van op het einde van een reegel als men verplicht is, over te brengen het overblyfzel van een woord der volgende reegel.

Van de twee Stippen op eene Klinkletter.

V. Welk is het gebruik van de twee Stippen op eene Klinkletter?

A. De twee Stippen op een Klinkletter beteekenen dat deze Klinkletter niets maakt dan een zelve Lettergreep met de Klinkletter welke onmiddelyk is voorgedaan.

V. Geef daar eenige voorbeelden van?

A. In *Saül*, *Moïse*, *aiguë*, zet men de twee Stippen op *Pü*, *Pi* en *Pe*, om dat men die niet uitspreekt *Saül* gelyk *Paul*, de twee eerste Lettergreepen van *Moïse*, gelyk de eerste van *moisi* &c. de laatste *d'aiguë*, gelyk de laatste van *langue*, *fatigue*.

Van de Cédille.

V. Waar toe dient de Cédille?

A. De Cédille, welke een soort van een comma of een kleine 'c is, wordt onder de *ç* gezet, door hem te geeven voor de *Pa*, *Po* en *Pu*, zynde dezelve, roon welke men voor *Pe* en *Pi* zet, dat is te zeggen, dat ze dezelve zyn als *Ps*.

V. Geef hier eenige voorbeelden van?

A. In *commença*, *leson*, *avançons*, *il consut*, *resumes*, zet men onder de *c* een Cédille om te teekenen dat ze uitgesproken wordt, gelyk als of men schreef, *il commensa*, *leson*, *avançons*, *il consut*, *resumes*, &c.

Van de Tusschenstelling?

V. Wat is de Tusschenstelling?

A. Het zyn twee soorten van haaken, welke een klein

K

klein

Klein getal der woorden insluiten, die men in de ree-
den invoegt, welke gelyk als de gedagten afbreeken,
en dat men geloofst noodig voor 't verstand, om deze
Spreekwyze te verstaan.

V. Geef hier een voorbeeld van?

A. Die tegen hem kunnen (tegen God) alle de
Koningen der Aarde.

Van de Aantrekkingsteeken of dubbelde Comma.

V. Wat zyn de Aantrekkingsteeken en of dubbelde Com-
maa's.

A. Het zyn kleine dubbelde Commaa's (,,), wel-
ke men stelt aan de kant van een Boek, op de zyde
eener Redevoering, om te beteekenen dat deze Rede-
voering is van een andere Schryver.

Van de nieuwe Regel.

V. Wat is het een nieuwe Regel te schryven?

A. Het is het beginnen van een nieuwe regel, waar
van het voorgaande niet van te vooren was ingevult.

V. Wanneer is het dat men een nieuwe Regel moet
schryven?

A. Men doet het zo dikwils als men het heeft te
schryven, en de voorgaande en onmiddelyke leezing
niet overeen komt met het geen men alreede geschre-
ven heeft.

Van de Hoofdletters.

V. Wat noemt men Grootte of Hoofdletters?

A. De groote Letters.

V. Waar zet men haar?

A. Aan het begin van de eige Vootnaamwoorden
van Dieu, God, d'ANGES, Engelen, d'Hommes, Men-
schen, de Royaumes, van de Koningryken, de Pro-
vinces, van de Landschappen, Villes, Steeden, Bourgs,
Vlek-

Vlekken, *Villages*, Dorpen, *Châteaux*, Kasteelen, *Mers*, Zeeën, *Rivières*, Rivieren, *Tribunaux*, Regtbanken, en *Jurisdictions*, Regtsgebieden.

V. Zet men ze ook niet aan het begin der waardigheden en der hoedanigheden?

A. Ja, wanneer men daar van de toepassing doet aan enig byzonder onderwerp.

V. Geef daar eenige voorbeelden van?

A. Wanneer ik zeg, *le Roi*, de Koning, dat is te zeggen, *le Roi de France*, de Koning van Vrankryk. Het woord *Roi* schryf ik met een Hoofdletter; maar dit zelve woord in een algemeene zin genomen, wordt geschreeven met een kleine letter; gelyk in dit voorbeeld, *un roi sage & pieux fait le bonheur de ses Sujets*, een wys en godvrugtig koning bevordert het geluk zyner Onderdaanen; het is van 's gelyke in andere naamen van waardigheden en hoedanigheden.

V. Bedient men zig 'er nog niet elders van?

A. Ja, aan het begin der naamen van *Sciences*, Wetenschappen, *d'Arts*, van de Konsten, en de *Possessions*, van de Bezittingen, wanneer zy maken het voornaamste onderwerp eener Redevoering, en eindelyk aan het begin van het eerste woord van een Redevoering, van een Spreekwys, en van een Vaers, om het meer te onderscheiden en in netheid te stellen.

Van het Geluidteeken.

V. Wat verstaat gy door een Geluidteeken?

A. Ik versta hier door een zeker Teeken dat men zet op de Klinkletters, om haar te doen uitspreken, d'een hard of de ander zagt. Het getal der Geluidteekens en haar voornaamst gebruik vind men in 't eerste Hoofdstuk van het Kort Begrip hier voor.

V. Stelt men het zware Geluidteeken niet dan op de geöpende e, wanneer zy zig bevind op het einde der woorden, welke opgevolgt worden door een s?

A. Men gebruikt het zwaar Geluidteeken op de *d*,

wanneer het een Geflagtwoord is om te onderscheiden de *a* van 't Werkwoord, van de *a* Bywoord, om te onderscheiden de *la* als Geflagtwoord of Voornaamwoord, op *ou*, Bywoord, om te onderscheiden van *ou*, Zamenvoegend woord, enz.

V. Stelt men het Geboogen Geluidteeken niet dan boven de lange Klinkletters?

A. Men fteld ze ook op zekere woorden, om voor te komen eenige dubbelzinnigheid, gelyk in *dú*, Deelwoord van het Werkwoord *devoir*, om te onderscheiden van 't (*du*) Geflagtwoord in *crú*; van het Werkelyk Deelwoord *croître*, om te onderscheiden *cru*, Deelwoord van 't Werkwoord *croire*, gelooven; in *súr* Byvoeglyk Woord, om te onderscheiden van *sur*, voorftel, enz.

V. Moeten alle de geöpende e geteekent zyn met een zwaar Geluidteeken, en de gefloote e van een spits Geluidteeken; en alle de lange Klinkletters van een geboogen Geluidteeken?

A. Neen: men kan daar eenige algemeene regelen op maaken, maar zy zyn aan zo veele uitzonderingen onderworpen dat de beste regel in dat opzigt is het gebruik en het voorbeeld van Schryvers, welke nauwkeurigyk fchryven.

Van de Stipping.

V. Wat is de Stipping?

A. Het is in 't fchryven te beteekenen de wyzen en plaats van een Redevoering waar men moet ophouden, om in de onderscheiding der Leeden, en om in 't leezen de ademing te hervatten.

V. Van welke teekenen bedient men zig om dit te doen?

A. Men bedient zig van een Comma (,) van een Stip en Comma (;), van twee Stippen (:), van een Stip (.), van een Vraagteeken (?), en van een Verwonderingsteeken (!).

V. Wat moet men kennen om de Stipping wel te verftaan?

A. Men moet weten wat dat de zin der Spreekwyze is.

V. Wat

V. *Wat is een Spreekwys?*

A. Het is een Versameling van Woorden, daar een of meer Naamwoorden te vinden zyn, welke een of meer onderwerpen uitdrukken, waar van men spreekt; en een of meer Werkwoorden, welke uitdrukken het geen men verzekert.

V. *Wat is de zin eener Spreekwys?*

A. Het is een Verzameling van verscheide Spreekwyzes, hangende de een aan de anderen, en zyn verbonden door Zamenvoegfels om een volkomen zin uit te maken.

V. *Wat is het gebruik van de Comma?*

A. Zy worden gebruikt achter de Naamwoorden, de Werkwoorden, de Bywoorden, en achter de onderscheidene Deelen eener Spreekwys, of van een zin welke niet nodig is te worden t'zaamgevoegd; en waar men natuurlyker wyze den adem kan herhaalen, alhoewel de zin niet geëindigt is, gelyk als men ziet in deze Spreekwyze.

La Grammaire, de Spraakkonst, la Géographie, de Aardrykskunde, l'Histoire, de Geschiedkunde, la Musique, de Zangkunde, sont des Sciences & des Arts qu'il convient aux Dames d'étudier, zyn Wetenschappen en Konsten, die overeenkomen met Juffrouwen van studie.

Quand on veut obtenir quelque faveur, il faut courir, briguer, flatter, & faire souvent mille bassesses.

Wanneer men eenige gunst wil verkrygen, moet men loopen, jaagen, vlyen, en duizend wisje wasje doen.

Un Discours doit être prononcé clairement, distinctement, noblement & vivement.

Een Redevoering moet uitgesproken worden klaarlyk, onderscheidentlyk, treffelyk en leevendig.

V. *Wat is het gebruik van een Stip met een Comma daar onder?*

A. Het is om een volkomer zin te beteekenen dan de enkele Comma. By voorbeeld, *Un Prince qui apprenoit à jouer des Instrumens, ayant touché un corde pour un autre, & se formalisant de ce que son Maître l'en reprenoit; si c'est comme Roi, répondit le Maître, vous*

avez droit de le faire ; si c'est comme Musicien, vous faites mal Een Prins, welke op Muzyk Instrumenten leerde speelen, liet de eene Snaar voor en de andere na stukken springen, en verstoort zynde dat zyn Meester hem daar over berispte, zo antwoorde de Leermeeester ; indien gy dit als Koning doet, dan hebt gy recht om 't doen ; maar zo het als Musikant geschied is, dan doet gy kwalyk.

V. *Wat is het gebruik van de twee Stippen?*

A. Zy dienen om te teekenen het zakelykste der zin, of een volkomener zin dan de Stipping met de Comma: By voorbeeld, *Roscius est un si excellent Acteur, qu'il paroît seul digne de monter sur le Théâtre: mais d'un autre Côté, il est si homme de bien, qu'il paroît seul digne de n'y monter jamais.* Roscius is zulk een vermaart Toneelspeelder, dat hy alleen waardig schynt van het Toneel te beklimmen : maar vaneen ander kant is hy ook zulk een deugdzaam Man, dat hy alleen waardig schynt van daar nooit op te klimmen.

V. *Wat is het gebruik van een Stip?*

A. Met zet het op het einde van eene Spreekwys of Redenvoering, wanneer de zin volstrektelyk geëindigt is: dat is te zeggen, dat ze op het volgende geen betrekking hebben. De voorgaande Spreekwyze kunnen dienen tot voorbeelden.

V. *Welk is het gebruik van een Vraagteeken en van een Verwonderingsteeken?*

A. Het Vraagteeken zet men op het einde van de Spreekwyzen, welke een Vraag uitdrukken. By Voorbeeld, *Qui fit jamais de grandes choses?* Wie dede ooit zo grote zaken? *Qui le dit avec plus de retenue?* Wie zegt het met meerder wederhouding? *Où allez-vous?* Waar gaat gy? *Qui a fait cela?* Wie heeft dat gedaan?

Het Verwonderingsteeken wordt gezet op het einde van de Spreekwyzen, welke een Verwondering of Uitroeping uitdrukken. Voorbeelden, *Qu'il est difficile d'être victorieux & humble tout ensemble.* He mon Dieu! Wat is het moeijelyk victorieus en te zamen nederig te wesen. Och myn God!

BYVOEGZELEN

V A N

SPREEK WYZEN, ZAMEN-
SPRAKEN, BRIEVEN,

E N

NUTTIGE OPSTELLEN;

Dienende tot de Overzetting van de eene
in de andere Taal.

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

NAAMWOORDEN.

Les jours de la Semaine
font.

Dimanche,
Lundi,
Mardi,
Mécredi,
Jeudi,
Vendredi,
Samedi,

Des douze mois de
l'année.

Janvier,
Février,
Mars,
Avril,
Mai,
Juin,
Juillet,
Août,
Septembre,
Octobre,
Novembre,
Decembre,
Un An, une Année,
Un An bissextil,
Un quart d'An,
Un Siècle,
Une Année Solaire,
les jours Caniculaires, la
Canicule,

De dagen der Weeken zyn,

Zondag.
Maandag.
Dingsdag.
Woensdag.
Donderdag.
Vrydag.
Zaturdag.

Van de twaalf maanden
van 't Jaar.

January.
February.
Maart.
April.
Mayus of May.
Juny.
July.
Augustus.
September.
October.
November.
December.
Een Jaar.
Een Schrikkeljaar.
Een Vierendeel Jaars.
Een Eeuw.
Een Zonnejaar.
De Hondsdagen.

Des quatre saisons de
l'Année.

Le Printems,
l'Eté,
l'Automne,
l'Hiver,

Du tems.

Une heure,
Une demi heure,
Un quart d'heure,
Une Minute,
Le Matin, la Matinée,

Avant Midi,

Après Midi,
Le Soir,
La nuit,
Minuit, le milieu de la
nuit,

Demain,

Après-demain,

Hier,

Avant-Hier,

Aujourd'hui,

La Semaine prochaine,

En quinze jours,

Pâques,

Le jour de l'Ascension,

La Pentecôte,

Le jour de Noël,

Le Carême,

La tous-Saints.

Van de vier getyden van
's Jaar.

De Lente.
De Zomer.
De Herfst.
De Winter.

Van de Tjd.

Een Uur.
Een half Uur.
Een quartier Uur,
Een Minuut.
De Morgen, Morgen-
stond
's Voormiddags, voor den
Middag.

Na de Middag,

Den Avond.

De Nagt.

Middernagt.

Morgen.

Overmorgen.

Gisteren.

Eergisteren.

Heden, van daag.

De toekomstige Week,

Over veertien dagen,

Paaschen.

Hemelvaartsdag.

Pinksteren.

Kersdag.

De Vasten.

Aller Heiligen.

Des

Des Elémens & des Phénomènes.

*L'Air ,
Le Feu ,
La Terre ,
l'Eau ,
Le Soleil ,
La Lune ,
Les Astres ,
Une étoile ,
Une Comète ,
Une Nuë , une nuée ,
l'Arc-en Ciel ,*

Effets Naturels de l'Air.

*La Pluie ,
La Grêle ,
La Glace ,
La Foudre ,
l'Eclair ,
Le Tonnerre ,
Le Vent ,
La Lumière ,
Une Vapeur ,
Le Brouillard ,*

Des Métaux.

*De l'Or ,
De l'Argent ,
Du Cuivre ,
De l'Etain ,
Du Plomb ,*

*Van de Hoofdstoffen en
Luchtverschynfels.*

De Lucht.
Het Vuur.
De Aarde.
Het Water.
De Zon.
De Maan.
De Sterren.
Een Ster.
Een Staartster.
Een Wolk.
De Regenboog.

*Natuurlyke Uitwerkingen
der Lucht.*

De Regen.
De Hagel.
Hët Ys.
De Blikzem.
Het Weerlicht.
De Donder.
De Wind.
Het Licht.
Een Damp.
De Mist.

Van de Metaalen.

Goud.
Zilver.
Koper.
Tin.
Loodt.

Du *Vif. Argent*, du *Mer-*
cure,
 Du *Fer*,
 De l'*Acier*,
 Du *Fer blanc*,

De la Monnoye.

Une *Dute*,
 Un *demi fou*, deux *Liards*,
 Un *Sol*, un *fou*,
 Deux *Sous*,
 Cinq *sous & demi*,
 Un *Efcalin*,
 Un *Florin*, un *Franc*, une
Livre,
 Une *pièce de vingt-huit*
Sous,
 Une *pièce de trente sous*,
 Une *Risdale*,
 Une *pièce de trois Florins*,
 Un *Ducat*,

Des Mefures & des Poids.

Une *Aune*,
 Une *demi-Aune*,
 Un *quart d'aune*,
 Un *Pot*,
 Une *pinte*, un *Sétier*,
 Une *Chopine d'eau de vie*,
 Un *pas*,
 Une *lieuë*,
 Une *Livre*,
 Une *demi Livre*,
 Un *quarteron*, *quart de*
Livre.

Quikzilver.

Yzer.
 Staal.
 Blik.

Van de Munt.

Een *Duyt*.
 Een halve *Stuiver*,
 Een *Stuiver*.
 Een *Dubbeltje*.
 Een *Sesthalf*.
 Een *Schelling*.
 Een *Gulden*.
 Een *Agt en twintig of*
Goudgulden.
 Een *Daalder*.
 Een *Ryksdaalder*.
 Een *Driegulden*,
 Een *Ducaat*.

Van de Maaten en Ge-
wigten.

Een *El*.
 Een halve *El*.
 Een *Vierendeel van een El*.
 Een *Pot*.
 Een *Pint*.
 Een *pintje Brandewyn*,
 Een *Schreede*.
 Een *Myl*.
 Een *Pond*.
 Een *half Pond*.
 Een *Vierendeel*.

Une

Une Once,
 Une demi Once,
 Le Poids,
 La Balance,
 le Trébuchet,

Des Parties de l'Homme.

Le Corps,
 l'Âme,
 La tête,
 Le Front,
 Le Visage,
 Les Yeux,
 Un Oeil,
 La prunelle de l'Oeil,
 Les Oreilles,
 Les Sourcils,
 Les Paupières,
 Le Nez,
 Les Narines,
 Les Joues,
 La Bouche,
 Les Lèvres,
 Les Dents,
 La Langue,
 La Gencive,
 La Barbe,
 Le Menton,
 Le Cerveau, la Cervelle,
 Les Cheveux,
 Le Cou,
 La Nuque,
 Les Epaules,
 Les Bras,
 Le Coude,
 Les Doigts,
 Le pouce,

Een Once.
 Een half Once, een loodt,
 Het Gewigt.
 De Schaal.
 Het Goudgewigt,

Van 's Menschen deelen.

Het Lighaam.
 De Ziel.
 Het Hoofd.
 Het Voorhoofd.
 Het Aangezigt.
 De Oogen.
 Een Oog.
 De Oogappel.
 De Ooren.
 De Winkbraauwen.
 De Oogleden.
 De Neus.
 De Neusgaten.
 De Wangen.
 De Mond.
 De Lippen.
 De Tandem.
 De Tong.
 Het Tandvleesch.
 De Baard.
 De Kin.
 De Herffenen.
 Het Hair.
 De Hals.
 De Nek.
 De Schouders.
 De Armen.
 De Elleboog.
 De Vingers.
 De Duim.

Les

Les Ongles,
Les Jambes,
Les Nerfs,
La Peau,
Les Mamelles,
Le Dos,
l'Epine du Dos,
La Poitrine,
Le Nombriil,
Le Côté,
Les Côtes,
Le Coeur,
l'Estomac,
Le Ventre,
Les Boyaux,
Le Poumon,
Le Foie,
La Rate,
La Bile,
La Vessie,
Les Rognons,
Les Genoux,
Les Pieds,
Les Talons,
Le Sang,
Une Veine,

De Nagels.
 De Beenen.
 De Zenuwen.
 Het Vel.
 De Borsten.
 De Rug.
 De Ruggraat.
 De Borst.
 De Navel.
 De Zyde.
 De Ribben.
 Het Hert.
 De Maag.
 De Buyk.
 De Darmen.
 De Longe.
 De Lever.
 De Milt.
 De Gal.
 De Blaas.
 De Nieren.
 De Kniën.
 De Voeten.
 De Hielen.
 Het Bloed.
 Een Ader.

De la proximité ou de la
 Consanguinité.

Van de Bloedverwandschap.

Le Père,
La mère,
Le Frère,
La Sœur,
Le Fils,
La Fille,
l'Ainé,
Le Puîné,

De Vader.
 De Moeder.
 De Broeder.
 De Zuster.
 De Zoon.
 De Dogter.
 De Oudste Zoon.
 De tweede Zoon.

Le

Le Cadet,
Un jeune Homme,
Une femme Fille,
Un Vieillard,
Une Vieille,
Le grand père, l'Aieul,
La Grand' Mère, l'Aieule,
Le Bifaieul;
La Bifaieule,
l'Oncle,
La tante,
Le Neveu à l'Oncle.

Le Cousin,
Mon Cousin Germain,
Le Beau Père,
La belle Mère,
Le beau Frère,
La Belle-Soeur,
Le Gendre, le Beau-fils,
La Belle fille,
l'Accouchée,
La Nourice,
Le Mari,
La Femme,
Les Enfants,
Le Mariage,

Des Sens & de l'Entende-
ment de l'Homme.

La Vuë,
L'Odorat;
L'Ouïe,
Le Gout,
l'Atouchement, le toucher.

De jongste Zoon.
 Een Jongeling.
 Een Jonge Dogter.
 Een Oud Man.
 Een Oude Vrouw.
 De Grootvader.
 De Grootmoeder.
 De Overgrootvader.
 De Overgrootmoeder.
 De Oom.
 De Moei.
 De Neef, als men 'er Oom
 van is,
 De Neef.
 Myn volle Neef.
 De Schoonvader.
 De Schoonmoeder.
 De Schoonbroeder.
 De Schoonzuster.
 De Schoonzoon.
 De Schoondogter.
 De Kraamvrouw.
 De Minnemoeder.
 De Man.
 De Vrouw.
 De Kinderen.
 Het Huwelyk.

Van de Zinnen en het Ver-
stand der Menschen.

Het Gezicht.
 De Reuk.
 Het Gehoor.
 De Smaak.
 Het Gevoel.

La volonté,
La Mémoire,
Le Jugement,
La Voix,
Les Larmes,
l'Haleine,
Un Soupir,
Un Songe,
Le Sommeil,
La Sueur,
La Vie,
La Mort,

De Wille.
 Het Geheugen.
 Het Oordeel.
 De Stem.
 De Traanen.
 Den Adem.
 Een Zugt.
 Een Droom.
 De Vaak.
 Het Zweet.
 Het Leven.
 De Dood.

Des Livres & de l'Ecri-
ture.

*Van de Boeken, en het
Schryven.*

Un Alphabet.
Un Catéchisme,
Une Grammaire,
*Les Sentences ou les pro-
verbes de Salomon,*
Un Livre d'Evangile,
Un Livre de Prière,
Une Bible,
Le Nouveau Testament,
Une Méthode Familière,

Een ABC Boek.
 Een Katechismus.
 Een Letterkonst.
 De Spreuken Salomons,

Un Dictionnaire,
Une rame de papier,
Une main de Papier,
Une feuille de Papier,
Un Livre d'Arithmétique,
Une Ardoise,
Une touche,
Une Eponge,
Un Pupitre,
La Gazette,
De la Cire,
Le Cachet,

Een Evangelieboek.
 Een Gebedeboek.
 Een Bybel.
 't Nieuwe Testament.
 Een Gemeenzaame Leer-
wyze.
 Een Woordeboek.
 Een riem Papier.
 Een boek Papier.
 Een vel Papier.
 Een Cyfferboek.
 Een Ley.
 Een Grif.
 Een Spons.
 Een Lessenaar.
 De Courant.
 Lak.
 Het Signet.

Des habits d'homme.

Le Chapeau,
La Perruque,
Une Cravate,
Un Tour de Cou,
Une demi Chemise,
Le Jabor,

Les Manches,
Les Manchettes,
Un Manchon,
La Chemise,
Les Chaussettes,
Les Souliers,
Le Caleçon,
Une Culote,
La Chemisette, ou la bras-
siere,
La Veste,
Le justau Corps,
Un Manteau,
Une Robe de Chambre,

Des habits de Femme.

Une Coiffure, fontange,
Bonnet à Barbe,
De la dentelle de Brabant,
De la dentelle de Harlem,
De la Baptiste.
Un Bonnet de Nuit.
Un Mouchoir de Nuit.
Un Mouchoir fin.
Un Corps.
Un Lacet.
Une jupe de dessus.

Van de Mans kleederen.

De Hoed.
 De Paruik.
 Een Das.
 Een Stropje.
 Een half Hemd.
 De Strook van het half
 Hemd.
 De Mouwen.
 De Lobben.
 Een Handmof.
 Het Onderhemd.
 De Onderkousfen.
 De Schoenen.
 De Onderbroek.
 Een Broek.
 Het Hemdrok.

Het Kamizool.
 De Rok.
 Een Mantel.
 Een Japon.

Van de Vrouw Kleederen.

Een Kuyfmutts.
 Een Kuyf met Slippen.
 Brabandse Kant.
 Haarlemmer Kant.
 Kameriksdock.
 Een Nagtmuts.
 Een Nagtdock.
 Een fyne Neusdock.
 Een Ryglyf.
 Een Veter.
 Een Bovenrok.

L

Une

Une Manteline.

Un Manicau.

Un Tablier.

Une Coëffe.

Une écharpe.

Des Gauds.

Un Masque.

Des Ornemens de Femme.

Des Boucles d'Oreilles, Oreillettes.

Des Perles.

Une rose, ou, agrafe de Diamans.

Un tour de Coral.

Une Chaine, un colier d'or.

Une Ceinture.

Une boucle de Ceinture.

Des Bracelets.

Des Foiaux.

Des Bagues.

Des Bagues d'Or.

Des bagues Garnies de pierres.

Une bourse à ressort.

Une Tabatière.

Une boîte d'Eau de la Reine.

Une Montre.

Des nécessitez de Femme.

Un Couffin à Coudre.

Un étui à Aiguilles.

Des Aiguilles.

Een Jak.

Een Samaar.

Een Voorchoot.

Een Kaper.

Een Regenkleed.

Handschoenen.

Een Masker.

Van der Vrouwen oergerfelen.

Oorringen.

Paarlen.

Een Diamante Boot.

Koralen.

Een Goude Ketting.

Een Lyfband.

Een Ceintuurgesp.

Armbanden.

Juweelen.

Ringen.

Goude Ringen.

Juweele Ringen.

Een Beugeltas.

Een Snuyfdoos.

Een Eau de la Reine doosje.

Een Horologie.

Vrouwen Noodwendigbeden.

Een Naaikussen.

Een Naaldekokker.

Naalden.

Des

Des épingles,
 Du fil,
 Du Ruban,
 Fil de laine à tricoter,
 Un Affiquet,
 Des Aiguilles à tricoter,
 De la Soie à Coudre,
 De la Soie à rentraire,
 De la Gance,
 De Ruban de fil,
 Une boîte à coudre,
 Un Peloton,
 Des Ciseaux,
 Un Poinçon,

Des Occupations des
 Femmes.

Coudre,
 Tricoter,
 Rentraire,
 Piquer,
 Broder.
 Faire de la dentelle aux fu-
 seaux,
 Servir du Thé,
 Faire cuire le Pot,
 Aller à la Poissonnerie,

On trouve dans la Ville.

La Porte,
 Une rue, une ruelle,
 Un Canal,
 Un Pont,
 Un Marché,
 La Poissonnerie,

Spelden.
 Gaaren.
 Lint.
 Sayet.
 Een Breykoker.
 Breynaalden.
 Naaizyde.
 Stopzyde.
 Liskoorde.
 Mutzeband of Garenlint.
 Een Naaidoos.
 Een Speldekussen.
 Een Schaar.
 Een Priem.

Vrouwelyke Beroepnamen.

Naayen.
 Breyen.
 Stoppen.
 Stikken.
 Borduuren.
 Spelde werken.
 Thee Schenken.
 De Pot koken.
 Naar de Vismarkt gaan.

In de Stad vind men

De Poort.
 Een straat, een steeg.
 Een Gragt.
 Een Brug.
 Een Markt.
 De Vismarkt.

<i>La Friperie,</i>	De Voddemarkt.
<i>Le Marché aux herbes,</i>	De Groenmarkt.
<i>Le Marché au bled,</i>	De Korenmarkt.
<i>Le Marché aux boeufs,</i>	De Beestemarkt.
<i>La Maison de Ville,</i>	Het Stadhuis.
<i>l'Eglise,</i>	De Kerk.
<i>La Bourse,</i>	De Beurs.
<i>Le Poids.</i>	De Waag.
<i>La Boucherie,</i>	De Vleeschhal.
<i>La Maison de discipline,</i> ou, de correction ou de force,	Het Tugthuys.
<i>Un Manège,</i>	Een Rytschool.
<i>Une sale d'Armes,</i>	Een Schermſchool.
<i>Une sale à danser,</i>	Een Dansſchool.
<i>l'Ecole Latine,</i>	Het Latynſche School.
<i>l'Académie,</i>	Het hooge School.
<i>La Maison des Indes O-</i> <i>rientales,</i>	Het Ooſtindiſch huys.
<i>La Maison des Indes Occi-</i> <i>dentales.</i>	Het Weſtindiſch huys.
<i>l'Amirauté,</i>	Het Princen Hof, d'Ad- miraliteit.
<i>La Comedie,</i>	De Schouwburg.
<i>Le Labirinte,</i>	Het Doolhof.
<i>Une Tour,</i>	Een Toren.
<i>La Maison des Orphelins,</i>	Het Burgerweeshuys.
<i>La Maison des Aumoniers,</i>	Het Armenhuys.
<i>l'Hôpital,</i>	Het Gaſthuys.
<i>Les petites Maisons,</i>	Het Dolhuys.
<i>Une Auberge,</i>	Een Herberg.
<i>Un Logement,</i>	Een Logement.
<i>Un Atelier,</i>	Een Timmerwert.
<i>Une Monnaie,</i>	Een Munt.
<i>Un Moulin,</i>	Een Moolen.
<i>Une Prison,</i>	Een Gevangenhuis.

Les Parties d'une Maison
font.

Le Perron,
Les Croisées,
La Porte de dessous,
La porte de dessus,
La Serrure,
Le Loquet,
Les Verroux,
Une Sonnette,
Les Fenêtres de bois,
Les Fenêtres vitrées,
Le Vestibule.
L'Antichambre,
La Cuisine,
L'Escalier, le degré, la mon-
tée.

la Chambre d'enhaut,
La Chambre où l'on couche,
Le pavé, le plancher,

Le Foier,
La Cheminée,
Le Lit,
Le Garde Manger, l'office,
Le Grenier,
Le Galetas,
Les tuiles,
Le Toit,
La Façade,
Lapoulie, le guindas,

Il appartient dans une
Maison.

Une boutique,

De deelen van een Huys
zyn.

De Stoep.
De Kozynen.
De Onderdeur.
De Bovendeur.
Het Slot.
De Klink.
De Grendels.
Een Schel.
De hout Vensters.
De Glaaze Vensters.
Het Voorhuys.
De Zykamer.
De Keuken.
De Trap.

De Bovenkamer.
De Slaapkamer.
De steene Vloer, de hout-
te Vloer.
De Haardsteê.
De Schoorsteen.
De Bedsteede.
De Spyskamer.
De Zolder.
De Vliering.
De Pannen.
Het Dak.
De Voorgeevel.
Het Windaas.

In een Huys behoord.

Een Winkel.

<i>Un banc de boutique,</i>	Een Toonbank.
<i>Des Marchandises,</i>	Winkelwaaren.
<i>Des Chaises,</i>	Stoelen.
<i>Une Table,</i>	Een Tatel.
<i>Table de Cuisine ou à dresser les viandes,</i>	Een rekbank, aan-regt-bank.
<i>Un Dressoir, ou un porte Vaisselle,</i>	Een Schotelrek.
<i>Des Plats,</i>	Schotels.
<i>Des Assiettes,</i>	Borden.
<i>Des Chaudrons,</i>	Ketels.
<i>Un Caffetière,</i>	Een Koffykan.
<i>Un pot à bière,</i>	Een Bierkan.
<i>Un Pot aux Cendres,</i>	Een Aspot.
<i>Un tour de Cheminée,</i>	Een Schoorsteenkleed.
<i>Un réchaud,</i>	Een Komfoor.
<i>Des Pincettes,</i>	Een Tang.
<i>Un Gril,</i>	Een Rooster.
<i>Une pelle à feu,</i>	Een Afschop.
<i>La Chaine de la Cheminée,</i>	Een Schoorsteenketen.
<i>Un Balai,</i>	Een Beezem.
<i>Un bac aux Ordures,</i>	Een Vulnisbak.
<i>Un Houffoir,</i>	Een Stoffer.
<i>Une Poêle,</i>	Een Koekepan.
<i>Des pots & Poëles, la vaisselle de terre,</i>	Potten en Pannen.
<i>Une Vergette,</i>	Een Kleerborstel.
<i>Une Armoire Vitree,</i>	Een Tinnikas.
<i>Une Armoire où l'on met la Porcelaine,</i>	Een Porcelynkas.
<i>Une Armoire à mettre les habits,</i>	Een Kleerekas.
<i>Une Presse,</i>	Een Pers.
<i>Un fer à repasser le linge,</i>	Een Strykyfer.
<i>Un miroir,</i>	Een Spiegel.
<i>Un Seau,</i>	Een Wateremmer.
<i>Un Curvier, une Cuve,</i>	Een Tobbe.
<i>Un Chauffepié,</i>	Een Stoof.

Une

Une Terrine ,

Een Vuurteft.

Il appartient sur la Table.

Op de Tafel behoord.

La Nape ,

Het Tafellaken.

Des Serviettes ,

Servetten

Des Porte Assiettes ,

Tafelkranffen.

Un Plat ,

Een Schotel.

Des Assiettes ,

Borden.

Des Cuilliers ,

Lepels.

Des Fourchettes ,

Vorken.

Des Couteaux ,

Messen.

La Saliere ,

Het Zoutvat.

Un réchaud de Table ,

Een Bordkomfoor.

Des Assiettes d'eau ,

Waterborden.

Un Ecuelle ,

Een Kom.

Façons de Parler.

Spreekwyzen.

Pour demander & Pour
Animer ,Om te verzoeken en aan te
moedigen.Mon cher ami, faites moi
ce Plaisir ,Myn waarde Vriend, doet
my dit vermaak.Ayez la bonté, de m'hon-
orer de vos faveurs ,Zyt zoo goed, my met
uwe gunst te vereeren.J'aurai-je de l'honneur de
votre Compagnie ,Zal ik de eer van ugezel-
schap genieten.Faites moi l'honneur de me
venir voir ,Doet my de eer, my eens
te koomen bezoeken.Ne vous formalisez pas de
la liberté que j'ai prise ,Neem de Vryheid niet
kwalyk die ik genoo-
men hebbe.Ne vous iritez pas contre
moi ,

Zyt niet toornig op my.

Pardonnez moi ,

Vergeef my.

Ne le prenez pas en mau-
vaise part ,

Neemt het niet kwalyk.

Courage Messieurs ,

Luftig Heeren.

L 4

Aça ,

*A ça,
Hâtons vous,
Prenez Courage,
Soiez Content,
Mettez des bornes à votre
tristesse,
Patience,*

Pour témoigner de l'hon-
nêteté.

*Votre Serviteur, Monsieur,
Mademoiselle votre obeis-
sant Serviteur,
J'ai l'honneur de vous sa-
luer.
Je suis le (la) vôtre,
J'ai le bonheur de vous voir
en bonne santé,
A vos Ordres,
Faites mes Complimens à la
Famille,
Comment se porte votre Fa-
mille?
Couvrez vous,
Entrez s'il vous plaît,
J'aurai l'honneur de vous
suivre,
Ne faisons point de Compli-
mens.
Prenez une Place s'il vous
plaît, ou, asseiez vous,
Je vous suis bien obligé,
Je vous remercie,
Vous n'avez qu'à Ordonner,
J'attends vos Ordres,
Vous êtes trop obligeant.*

Wel aan.
Laaten we ons haasten.
Schep moed.
Zyt te vreden.
Steld uwe droefheid paa-
len.
Geduld.

*Om beleefdheid te betuy-
gen.*

Uwe Dienaar, Myn Heer.
Mejuffrouw uwe Gehoor-
zaame Dienaar.
Ik heb de eer, uw te
groeten.
Ik ben de uwe.
Ik heb 't geluk van uw
welvarende te zien.
Tot uwe ordres
Myn Compliment, aan de
Famielje.
Hoe vaard uwe Famielje?
Dekt uw.
Treed in als 't u gelieft.
Ik zal de eer hebben u te
volgen.
Laat ons geen pligtplee-
gingen maaken.
Neemt plaats als 't u ge-
lieft, of, zit neêr.
Ik ben u zeer verpligt,
Ik bedank U.
Gy hebt maar te bevelen.
Ik verwagt uwe bevelen.
Gy zyt al te verpligten-
de.

Ya

*Y a t'il quelque chose à vo-
tre Service?*

*Vous me Couvrez de honte,
ce n'est que mon devoir,*

Pour se Plaindre.

*Malheureux que je suis, fa
cela est!*

Hélas!

Ab! quelle douleur,

A quoi sommes nous réduits?

C'est fait de nous,

Nous sommes perdus,

*Qui est ce qui auroit pu pré-
voir cela!*

Je suis au désespoir,

L'Avanture Mauvaise ne

sera t'elle jamais lasse

de me persécuter? ou, la

Mauvaise Fortune ne se

lassera t'elle jamais de me

persécuter?

Quels malheurs égalent les

miens?

Serai je donc toujours Mal-

heureux?

Tout semble avoir Consentit

à ma perte,

Expressions d'Affirmation,

de consentement, de

Confiance & de

rétus.

Id est Vrai,

L

Il

Is 'er iets van uwen dienst.

*Gy maakt my beschaamd,
't is niet meer als myn
pligt.*

Om zig te beklagen.

*Wat ben ik ongelukkig,
zoo dat zoo is!*

Eilaas!

Ach wat pyn!

Waar toe zyn we gebragt?

't Is met ons gedaan.

Wy zyn verlooren.

*Wie hadt dat konnen voor-
zien!*

Ik ben Wanhoopende.

*Zal het moeiljk geval,
nooit nalaaten; my te
vervolgen?*

*Wiens rampen konnen by
de myne vergeleeken
worden?*

*Zal ik dan altoos onge-
lukkig zyn?*

*Alles schynd in myn ver-
derf gesterid te hebben.*

*Uydrukkingen van beves-
tiging, toestemming,
Vertrouwen, en Wei-
gering.*

Het is waar.

L

Il

*Il n'est que trop vrai,
Vous pouvez vous reposer la
dessus,*

*En effet il est ainsi,
N'en doutez pas,
Il n'y a rien de si Certain,
Vous en pouvez être entiè-
rement assuré,*

*Oui,
Je Crois qu'oui,
Je gage que si,
Vous l'avez deviné,
Vous avez raison,
Vous avez bien fait,
Je me repose là dessus,
Je vous Crois,
Qu'il soit ainsi,
Je la laisse à vous,
Non.*

*Je ne l'accorderai pas,
Vous ne l'aurez pas,
N'en parlez plus,
Vos Flateries sont en vain,
Ne demandez rien d'Avan-
tage,
Je dis que Non,*

Pour Nier.

*Il n'est pas vrai,
Pardonnez moi cela,
Cela est faux,
C'est un Mensonge, une men-
terie,*

*Il n'y a rien de moins vrai,
N'en Croiez rien,
Il ne peut pas être verita-
ble,*

*Il est impossible,
Il n'y a pas la moindre vrai-*

Het is niet dan al te waar.
Gy kondt 'er staat op maa-
ken.

Het is inderdaad zoo.
Twyffeld 'er niet aan.
Niets is zoo zeker.
Gy kunt 'er ten wöllen van
verzekerd zyn.

Ja.
Ik geloove van Ja.
Ik wedde van Ja.
Gy hebt het geraden.
Gy hebt gelyk.
Gy hebt wel gedaan.
Ik vertrouw 'er op.
Ik geloove u.
Het zy zoo.
Ik laat het op u staan.

Nee.
Ik zal het niet toestaan.
Gy zult het niet hebben.
Spreekt 'er niet meer van.
Uw vleijen is te vergeefs.
Vraag niet meer.
Ik zeg van Nee.

Om te Loochenen.

Het is onwaar,
Vergeeft het my,
Dat is Valsch.
Het is een Leugen

Niets is minder waar.
Gelooft 'er niets van.
Het kan niet waar zyn.

Het is onmoogelyk.
Daar isgeende minstewaar-
semblance,

semblance,
Je ne l'ai pas dit,
Il ne l'a pas fait,
Nous ne l'avons pas vu,

Pour Souhaiter du bien &
 du Salut à quelqu'un.

Le Ciel vous en préserve,

Je vous en félicite,

Dieu vous Conduise,
Je vous Souhaite une bon-
ne Santé,

Bon Voyage,
J'espere que vous exécute-
rez heureusement vos des-
seins,
A Dieu,

Pour ménacer.

Je le Dirai,
Vous me le païerez,
Vous vous en repentirez,
Je suis bon, mais . . .
Vous me ferez perdre pa-
zience.

N'éveillez pas, le chat qui
dort.

Nous nous parlerons bien
l'un l'autre.

Pour se railler.

Quel Petit drole!

fchynlykheid voor.

Ik heb het niet gezegt.
 Hy heeft het niet gedaan.
 Wy hebben het niet ge-
 zien.

Om iemand goed toe te
wenschen.

De Hemelbehoede U daar
 voor.

Ik wensch 'er u geluk
 mede.

God geleide U.
 Ik wensch uw gezondheid.

Goede reyze.

Ik hoope dat ge U voor
 neemen gelukkig ter uyt-
 voer zult brengen.
 Vaar Wel.

Om te dreigen.

Ik zal het zeggen.
 Gy zult het my betaalen.
 Gy zult het uw beklagen.
 Ik ben goed, maar . . .
 Gy zult my myn geduld
 doen verliezen.

Maakt de slaapende Hond
 niet wakker.

Wy zullen elkanderen wel
 spreken.

Om te bespotten.

Wat een aardige snaak!
 He!

He! quelle beauté!

*Vous êtes une beauté ache-
vée!*

*D'où vous vient tant d'E-
sprit?*

*Hé, que vous êtes vertu-
euse!*

*Je ne puis assez vous ad-
mirer,*

*Je voudrais bien que je fusse
aussi belle, moi,*

*Qui ne seroit épris de tant
de belles Charmes? (de
beaux traits)?*

Que vous êtes Aimable!

*Qui peut être mise en pa-
rallèle avec vous?*

Pour exprimer notre Ad-
miration.

Que dites vous!

Est il possible!

Quelle Merveille!

Ho! Ho!

Cela est incompréhensible,

Qui auroit cru Cela?

Cela est surprenant,

Auriez vous bien cru cela?

ô! Que je suis heureux!

Pour Appeller.

Ecoutez ici,

Où êtes vous?

N'entendez vous pas?

Ei zie hoe mooi!

Gy zyt een volmaakte
schoonheid!

Hoe koomt gy zoo ver-
standig?

Wel, wat zyt gy deugd-
zaam.

Ik kan uw niet genoeg
bezien.

Ik wenschte dat ik ook zoo
schoon was.

Wie zoude door zulke
bekoorlyke hoedanighe-
den, niet getroffen wor-
den?

Wat zyt gy beminlyk.

Wie kan by u vergeleeken
worden?

Om onze *Verwondering* uys
te drukken.

Wat zegt gy!

Is het moogelyk!

Welk een wonder!

Ey Ey!

Dat is onbegrypelyk.

Wie zou dat gedagt heb-
ben?

Dat is verwonderlyk!

Hadt ge zulks wel gedagt?

ô Wat ben ik gelukkig!

Om te roepen.

Hoort eens hier.

Waar zyt gy?

Hoort gy niet?

Hâtez

*Hâtez vous un peu,
Un mot, s'il vous plait,*

*Arrêtez vous un peu,
Attendez un peu,
Descendez,
Faut il que je vous attende
encore plus longtems?
N'avez vous pas encore
fait?*

*Protestation d'Amour &
d'estime.*

*Mon Coeur.
Ma mie,
Mon tout,*

*Pour faire voir notre dé-
dain.*

*Laissez moi en Repos,
Ne m'échauffez pas la tête,*

*Otez vous de devant mes
Yeux, ou, éloignez
vous de Mes Yeux,
Allez, Allez,
Je ne veux pas avoir af-
faire à vous,
Mêlez vous de vos affaires,*

*Il ne faut pas que vous vous
presentiez jamais plus
devant mes Yeux,
Ne revenez jamais plus ici,
Vous m'ennuiez,*

*Haast uw Wat.
Een Woordje als 't u ge-
lieft.*

*Blyf wat staan.
Wagt een weinig.
Koomt eens beneden.
Moet ik nog langer naar
uw wagten?
Hebt gy nog niet gedaan?*

*Betuygingen van Liefde en
Agting.*

*Myn Hart.
Myn Waarde.
Myn Al.*

*Om onze verontwaardiging
te betoonen.*

*Laat my met Vrede.
Maakt my het hoofd niet
warm.*

Gaat uyt myne oogen.

*Weg, weg.
Ik wil niet met u te doen
hebben.
Moeit u, met uwe eigene
zaaken.*

*Gy moet uw nooit meer
voor myn gezigt ver-
toon.*

*Komt hier nooit weêr.
Gy verveeld my.*

Pour

Pour interroger.

Comment est ce que vous dites?

Qu'en dit on?

Quelles Nouvelles avez vous?

Que voulez vous,

Qu'y a-t-il?

Qu'est ce?

Qu'allez vous?

D'où venez vous?

Où avez vous été?

Que sera cela?

A quoi bon cela?

Que vous en Semble-t-il?

Pourquoi faire tant d'Em barras?

Voulez vous avoir quelque chose?

Que cherchez vous?

Qu'avez vous là?

Que vois je?

Qu'avez vous dit?

Y avez vous été?

Etoit il à la Maison?

Quand reviendrez vous?

Quand partirez vous?

Pour défendre.

Laissez cela,

N'y touchez pas,

Ne parlez plus,

Taisez vous,

Ne partez pas d'ici,

Om te onderstaagen.

Hoe zegt gy?

Wat zegt men 'er van?

Wat nieuws hebt gy?

Wat wildt gy?

Wat is 'er?

Wat is het?

Waar gaat gy?

Waar komt gy van daan?

Waar hebt gy geweeft?

Wat zal dat zyn?

Waar toe dient dat?

Wat dunkt u daar van?

Waar toe zoo veel omslag gemaakt.

Wilt ge iets hebben?

Wat zoekt gy?

Wat hebt gy daar?

Wat zie ik?

Wat hebt gy gezegt?

Hebt gy 'er geweeft?

Was hy t'huys?

Wanneer komt ge weder?

Wanneer vertrekt gy?

Om te verbieden.

Laat dat staan.

Raak daar niet aan.

Spreek niet meer.

Zwyg stille.

Gaat hier niet van daan.

Fe

*Je ne le veux point,
Prenez garde, que je ne le
voie plus,*

DIALOGUE
PREMIER.

*Guillaume, vous plait-il
d'aller avec moi à l'E-
cole?*

*Oui, mais j'ai peur que nous
ne dussions payer l'A-
mende,*

*Pourquoi? Croiez vous que
nous viendrons trop tard?*

*Non, mais parce que nous
ne savons pas notre leçon,
Voulons nous donc plutôt
rester à la Maison?*

*Non, nous devons écrire des
Thèmes,*

*Allons, bâtons nous un peu,
il est plus que neuf heu-
res?*

*Monsieur, je vous donne le
bonjour,*

D'où venez vous si tard,

*Il ne fait que sonner neuf
heures, Monsieur,*

*Prenez vite votre place, il
est tems d'écrire des Thè-
mes,*

*Charles combien de fautes
avez vous?*

J'en ai Sept,

Ik wil het niet.

Draag zorg dat ik het niet
meer zie.

EERSTE
ZAAMENSpraak.

Willem, gelieft gy, met
my naar School te gaan?

Ja, maar ik vrees, dat we
boete, zullen moeten
betaalen.

Waarom? meendt gy dat
we te laat zullen koo-
men?

Neen, maar om dat we
onze Les niet kennen.
Willen we dan liever t'huys
blyven?

Neen, wy moeten The-
ma's schryven.

Koom, laaten we ons dan
wat haasten, het is over
negen uren.

Goeden Morgen Mr.

Waar koomt ge zoo laat
van daan?

Mr. het is eerst negen uu-
ren.

Neem schielyk plaats, het
is tyd om Thema's te
schryven.

Karel, hoe veele fouten
hebt gy?

Ik heb 'er zeeven.

*Alors je vous devance,
Combien de fautes avez
vous donc?*

*J'en ai Cinq,
Qui est devenu Observa-
teur, (marqueur)?*

*Nicolas B, l'est demeuré,
Il a donc moins de fautes
que Henri W,*

*Il n'a pas une seule, il n'en
a aucune,*

*Je voudrais bien, que Henri
W. fut devenu Marqueur.*

Pourquoi?

*Il me dispense (m'excuse)
toujours, quand je parle
Flamand,*

*Je Voudrais bien vous de-
mander quelque chose,
mais je ne sçaurois le dire
en François,*

*Dites le donc en Flamand,
Voulez vous venir avec moi
au mail cet après midi?*

*Je vous suis obligé, j'apprens
à dessiner l'après midi,*

*Monsieur, Guillaume &
Charles parlent Flamand.
Dites à l'Observateur qu'il
les Marque,*

*Je suivrai vos ordres, Mon-
sieur,*

*Monsieur mon pere m'a dit
de venir à dix heures à
la Maison,*

Dan ben ik voort u.
Hoe veele fouten hebt gy
dan?

Ik heb 'er Vyf.
Wie is Aantekenaar ge-
worden?

Klaas B, is het gebleyen.
Hy heeft dari minder fou-
ten, als Hendrik W.
Hy heeft 'er geen een.

Ik wenschte wel dat Hen-
drik W. aantekenaar ge-
worden was

Waarom?
Hy verschoond my altyd,
als ik duytsch spreek.

Ik wilde u wel iets vraa-
gen, maar ik kan het in
't Fransch niet zeggen.

Zegt het dan in 't duytsch.
Wilt gy deeze namiddag,
met my naar de Malie-
baan gaan?

Ik ben u verpligt, ik leer
's namiddags het teke-
nen.

Mr. Willem en Karel
spreeken duytsch.
Zegt den aantekenaar, dat
hy hen aantekene.

Ik zal uw bevelen opvol-
gen Mr.

Mr. myn Vader heeft ge-
zegt, dat ik ten tien uu-
ren moet'huys koomen.

Allez

*Allez donc, mais revenez
après midi de bonne heure
à l'Ecole.*

*Je suis vôtre Serviteur
Monsieur.*

Bonjour Guillaume.

DIALOGUE
SECOND.

*Vous voilà Jacob; avez
vous Aporté votre thème
d'hier?*

*Oui Monf. je l'ai traduit en
Hollandois.*

Voions que je le Corrige.

Quand il vous plaira Mr.

Venez reciter votre Leçon.

*Je n'en sai que la moitié
Monsieur.*

*Si vous n'apprenez pas par
Coeur, il est impossible
que vous puissiez posséder
la Langue.*

*Ce n'est pas ma faute, Mr.
mon Cousin Louis, m'a
désourné.*

*Prenez donc mieux garde u-
ne autre fois.*

Je n'y manquerai pas.

Mettez votre thème net.

*Je n'ai point de bonnes plu-
mes Mr.*

En voilà une qui est bonne.

L'ai je bien écrit mainte-

*Gaat dan heen; maar
koomt namiddag by
tyds weêr ter school.*

Uw dienaar Mr.

Goeden dag Willem.

TWEEDE
ZAAMENSpraak.

*Zyt gy daar Jacob; hebt
ge uwen Thema van gis-
teren mede gebragt?*

*Ja Mr. ik heb ze in het
duytsch overgezet.*

Laat ik ze dan eens nazien.

Als 't u geliefd Mr.

Koomt uw les opzeggen.

*Ik kan 'er de helft maar
van Mr.*

*Indien ge niets van buyten
leerd kundt ge onmoo-
gelyk de taal magtig wor-
den.*

*'t Is myn schuld't niet Mr.
myn Neef Lodewyk
beeft my opgehouden.*

*Pas dan op eene andere tyd
beter op.*

*Ik zal niet in gebreke
blyven.*

*Schryft uw Thema in 't
net.*

*Ik heb geen goed pennen
Mr.*

*Daar is 'er een, die goed
is.*

Mr. Heb ik het nu wel

M

nant,

nant ?

C'est fort bien à présent.

*Monsieur vous plaît-il que j'aille
à la Maison ?*

*J'accorde votre demande,
parce que vous avez si
bien traduit votre Thème.*

Votre serviteur Mr.

Bonjour Jacob.

**DIALOGUE
TROISIEME.**

*Elizabeth, Réveillez votre
frère.*

S'il vous plaît ma mère.

*Henri il fait que vous vous
levez.*

*J'aimerois mieux dormir en-
core un peu.*

Ma mère me l'a ordonné.

Quelle heure est il ?

Il est presque sept heures.

L'Air paroît un peu obscur.

Il fait un tems pluvieux.

*Je ferai ma prière, & puis
je descendrai.*

Voilà du linge blanc.

*Vous êtes une sœur sagesse
& prudente.*

*Ma mère, Henri viendra
dans un Moment, le voilà
déjà.*

*Je vous souhaite le bonjour
ma Mère, mon père n'est*

geschreeven ?

Het is nu zeer wel.

*Belieft het u dan Mr. dat
ik naar huys gaa ?*

*Ik zal uw verzoek toestaan,
om dat ge uwe Thema
zoo wel vertaald hebt.*

Uw dienaar Mr.

Goeden dag Jacob.

**DERDE
ZAAMENSpraak.**

*Elizabeth, gaat wekt uw
broeder op.*

Als het u getiefd Moeder.

Hendrik gy moet opstaan.

*Ik wil liever, nog wat
slaapen.*

*Moeder heeft het my be-
voolen.*

Hoe laat is het ?

*Het is omtrend zeven
Uuren.*

*De Lugt vertoond zig wat
donker.*

Het is Regen-agtig weêr.

*Ik zal myn gebed doen,
en dan beneden koomen.*

Daar legt schoon linnen.

*Gy zyt een zorgvuldige
Zuster.*

*Moeder; Hendrik zal aan-
stonds koomen, ... daar
is hy al.*

*Goede morgen Moeder,
is Vader hier niet ?*

il

Il pas ici?
Il est déjà dans son Comptoir.

Je m'en vais lui souhaiter le bonjour.

Ne le faites pas à présent, votre père a besoin de solitude (d'être seul).

Où est mon frere Ferdinand?

Il dort encore, il n'a pas beaucoup reposé cette nuit.

Petronelle, vous plait il de me donner de l'eau claire, & un essui-mate?

Le Voilà qui est prêt.

Déjeunerons nous bientôt?

Votre sœur, nous a déjà appelé.

Vous plait il que j'aillè à l'Ecole ma mere,

Où Henri, mais il faut que vous mettiez votre manteau.

Puis-je bien aller demander mon Cousin Louis?

Oui, mais demandez lui donc à même tems, comment se porte votre Oncle V. D. L.

Puis-je bien prendre avec moi mon livre neuf, dont je me sers à l'Ecole?

Oui, mais vous ne devez pas vous le laisser ôter comme l'autre.

Hy is al op 't Comptoir.

Ik zal hem goede morgen gaan wenschen.

Doet dat nu niet, uw Vader moet stuite hebben.

Waar is broeder Ferdinand?

Hy slaapt nog, en heeft deezen nagt niet veel gerust.

Petronella, gelieft gy my schoon water, en eens handdoek te geëven?

Het is al gereed.

Zullen we haast onthytten?

Uw Zuster heeft al geroepen.

Moeder, liefd het u, dat ik naar School gaa?

Ja Hendrik, maar gy moet uw mantel omslaan.

Mag ik Neef Lodewyk wel aanspreken?

Ja, maar vraag dan ook, hoe uw Oom V. D. L. vaardt.

Mag ik myn nieuw Schoolboek wel mede neemen?

Ja, maar gy moet het niet, zoo als het andere, u laten ontneemen.

*On a manqué depuis quel-
que temps plus de livres à
l'Ecole.*

*Hâtez vous un peu, car la
pluie continué encore.*

*Je vous souhaite le bonjour
ma mère.*

DIALOGUE QUATRIÈME.

*Mon Cousin Louis, ma Mé-
re ma chargé de m'infor-
mer de la Santé de Mr.
votre Père.*

*Mon Père se porte un peu
mieux présentement.*

*Vous plaît il de venir avec
moi à l'Ecole?*

*Très Volontiers; j'étois tout
prêt à sortir.*

*Je viens donc tout à point,
Où il est déjà tard, &
il fait mauvais tems.*

*Ne voulons nous pas pren-
dre le plus court chemin?*

Où assurément.

*Ne devons nous pas faire
(composer) des thèmes au-
jourd'hui?*

à Ce Matin, je pense.

M'aideriez vous un peu?

Op ons School, zyn ze-
dert cenigen tyd, meer
boeken vermiſt.

Haast uw wat, want de
Regen blyft nog aan-
houden.

Goede morgen Moeder.

VIERDE ZAAMENSpraak.

Neef Lodewyk, myne
Moeder heeft my be-
voelen, naar de gezond-
heid van myn Hr. uw
Vader te vraagen.

Myn Vader is nu wat be-
ter

Gelieft gy met my naar
School te gaan?

Zeer gaarne; ik zoude
zoo aanſtonds uytgegaan
hebben.

Dan koom ik net van pas.
Ja, het is reeds laat, en
ſlegt weér.

Willen we de kortſte weg
niet neemen?

Ja zekerlyk.

Moeten we van daag geen
Thema's maaken?

Ik meen deeze voormid-
dag.

Zult gy my een weinig
helpen?

Si j'en trouve l'occasion, je le ferai.

En recompense je vous ferai présent de quelques plumes taillées.

De qui les avez vous?

De mon Pere.

Vous m'enferrez plaisir, j'aime fort à écrire avec une bonne plume.

Si vous souhaitez quelque fois quelques feuilles du meilleur papier pour écrire, vous n'avez qu'à parler.

Combien vaut la feuille?

Je l'ai à bon Marché.

Je voudrais bien Savoir Combien?

Je n'en donne pas une dute.

Je ne puis l'acheter à ce prix là.

Le Libraire de mon Père, m'a fait présent de deux mains de ce papier là.

Les Libraires ne sont pas justement si Libéraux.

Il est vrai, mais celui de mon Père est un homme généreux.

Pout on avoir chez lui tout ce qui est à l'Usage des Ecoles?

Non la plupart à celui du Comptoir.

Tout en discourant, nous voilà à l'Ecole; Entrons.

Als ik 'er gelegenheid toe heb, zal ik het doen.

Ik zal 'er u eenige versneden pennen voor geeven.

Van wien hebt gy die?

Van myne Vader.

Gy zult 'er my dienſt mede doen, ik ſchryve gaarne met een goede pen.

Als ge eens eenige vellen beſt ſchryfpapier wildt hebben, hebt ge maar te beveelen.

Hoe veel koſt het vel?

Ik heb het goed koop.

Ik wilde wel weeten, hoe goed koop?

Het koſt my geen duyt.

Tot die prys kan ik niet koopen.

Myn Vaders Boekverkoop- per. heeft my twee boe- ken van dat papier ver- eerd.

De Boekverkoopers ver- eeren anders niet veel.

't Is waar, maar die van myn Vader is een edel- moedig man.

Kan men alle Schoolbe- hoeftens by hem kry- gen?

Neen, het meeste is Comp- toir goedt.

Dus koomen we al pra- tende aan het School; laat ons in gaan.

DIALOGUE
CINQUIEME.

*Mons. Je suis votre Servi-
teur.*

*Mons. Je suis le vôtre.
Voulons nous un peu jouer.*

*Que dites vous? à peine êtes
vous à l'Ecole, & par-
lez vous déjà de jouer?*

*Ne vous fâchez pas, je vous
prië.*

Bien loin de cela.

*Pourquoi vous comportez
vous donc ainsi?*

Je réprends votre folie.

*Le jeu est il donc une chose
illicite?*

*Non, mais il faut distinguer
le tems.*

Oh, que vous êtes sage!

*Je voudrois bien qu'il fut
vrai, mais examinons un
peu, ce que nous devons
reciter tout à l'heure.*

*Je suis content, commençons
d'abord.*

*Quoi! à quoi bon un chan-
gement si imprévu, ne
parliez vous pas tout à
cette heure de jouer?*

*Oui, mais non pas sérieuse-
ment.*

*Pourquoi feignez vous donc
ainsi?*

VYFDE
ZAAMENSPRAAK.

Myn Heer ik ben uwe
Dienaar.

Myn Heer ik ben de Uwe,
Willen we een weinig
speelen,

Wat zegt gy? Gy kooomt
naauylks ter School, en
spreekt ge al van speelen?

Wordt niet boos bidde ik
u.

Verre daar van daan,

Waarom vertoond gy u
dan zoo?

Ik berisp uwe dwaasheid,
Is het speelen dan eene on-
geoorloofde zaak?

Neen: maar men moet
onderscheid in den tyd
maaken.

ô wat zyt gy wys!

Ik wenschte dat het waar
was. Maar laten we dat
gene eens nazien, 't welk
we straks moeten op-
zeggen.

Ik ben te vreden, begin-
nen we aanstonds.

Hoe! wat wil zulk een
schielyke verandering,
spraaft gy zoo aanstonds
niet van speelen?

Ja, maar zonder ernst.

Waarom veinsd gy dan
zoo? Pou

Pour causer avec vous.

A quoi servira cela ?

Demandez vous cela encore, ne savez vous pas ce que le maitre a dit ?

Au moins, je ne m'en souviens pas.

C'est pour nous exercer dans la langue Françoisse.

C'est bien fait, je loué votre conduite.

Je vous suis obligé. Mais commençons à répéter notre leçon, Monsieur viendra bien dans un moment. Sans délai.

DIALOGUE SIXIEME.

Avez vous beaucoup de livres Corneille.

Non, j'en ai fort peu, mais ceux que j'ai sont bons.

Quels livres avez vous ?

Les principes de la grammaire Françoisse, les Colloques, Terence, les lettres de Cicéron avec les Remarques Françoises; Caton, le Dictionnaire de l'Académie Françoisse, & encore un Livre à écrire; pour y marquer ce que le Maitre nous apprend.
Quels livres avez vous ?

Om een praatje met u te maaken.

Waar toe dient dat ?

Vraagt gy dat nog; weet gy niet wat de meester gezegt heeft ?

Ik kan het my, ten minsten, niet erinneren.

't Is om ons in de Fransche taal te oefnenen.

Wel gedaan: ik prys uw gedrag.

Ik ben u verpligt. Maar beginnen we onze leste herhaalen, Mr. zal wel aanstonds koomen, Zonder uytstel.

Z E S D E Z A A M E N S P R A A K .

Hebt gy veel Boeken Cornelis.

Neen: ik heb 'er zeer weinige, dog die ik hebbe zyn goed.

Welke hebt gy ?

De beginzels der Fransche Spraakkonst, de Schoolsche Zaamenspraaken, Terentius, de brieven van Cicero met de Fransche Uytlegging; Cato, het Woordenboek van de Fransche Academie, en nog een Schryfboek, om daar in aan te tekenen, 't geen de Meester

J'ai ceux que vous avez nommez, excepté Caton, Terence, & les lettres de Cicéron; car que ferois je des livres, dont on ne se sert jamais à l'École.

Il est vrai, qu'on ne s'en sert point aux Ecoles, mais cela n'empêche pas, qu'ils méritent d'être lus. On y peut apprendre quantité de belles sentences, particulièrement celles qui regardent la morale.

Vous avez raison de vous servir de tels livres; je suis marri de n'en avoir pas fait usage jusqu'à présent; mais mon ignorance en est la cause; c'est à peine que je sache ce que c'est que d'être étudiant.

Apprenez le donc, car il vaut mieux d'apprendre tard que jamais.

Prêtez moi votre Cicéron, pour deux jours s'il vous plaît.

*Je ne saurois.
Pourquoi non?*

ons leerd. Welke hebt gy?

Ik heb dezelve die gy hebt opgenoemd, behalven Cato, Terentius, en de brieven van Cicero; want wat zou ik met boeken doen, die nooit in de Schoolen gebruykt worden?

't Is waar, dat men 'er zig in de Schoolen niet van bedient, maar 'dat neemt niet weg, dat zy verdienen gelezen te worden. Men kan 'er zeer veele fraaije Spreuken uyt leeren, byzonderlyk, die op de Zedeleer betrekelyk zyn.

Gy hebt gelyk, u van zulke Boeken te bedienen; het is my leedt, daar van tot nog toe geen gebruyk gemaakt te hebben; maar myne onkunde is de oorzaak daar van; ik weet naauwlyks wat het is, Student te zyn.

Leerd het dan, want het is beter, laat te leeren, dan nooit.

Leendt my uw Cicero, voor twee dagen als 't u gelieft?

Ik kan niet.
Waarom niet?

Je

Je l'ai prêté à un de mes amis.

Voulez vous donc me prêter votre Terence?

Très volontiers, mais à condition, que vous me le rendiez au plus vite.

Je vous le promets.

A lors il est à votre service, mais aïez la bonté de ne pas le saler.

Alors je mériterois que vous ne me prêtiez jamais quelque chose.

DIALOGUE SEPTIEME.

Mon Garçon, Monsieur votre Maitre est il à la maison?

Oui, Monsieur, n'Est il pas empêché?

Je crois qu'oui Monsieur, Pourrois je donc parler à Madame?

Elle n'est pas encore levée.

Quand aurai-je occasion de pouvoir parler à Monsieur?

Je crois l'après midi, environ trois heures Monsieur.

Je prendrai donc la liberté de revenir.

Ik heb hem, aaneen myner vrienden geleendt.

Wilt gy my dan uwe Terentius leenen?

Zeergaarne, maar op voorwaarde, dat ge hem my, ten spoedigsten weder geeft.

Dat beloove ik u.

Dan is hy tot uwen dienst, maar zyt zoo goed hem wat zindelyk te bewaaren.

Ik zoude anders onwaardig zyn, dat gy my ooit iets leenden.

ZEVENDE ZAAMENSpraak.

Jongman, is myn Heer c'huys?

Ja myn Heer.

Is hy belet?

Ik geloove Ja myn Heer.

Kan ik Mevrouw dan spreken?

Die is nog niet by der hand.

Wanneer zal ik gelegenheid hebben om myn Heer te kunnen spreken?

Ik denk namiddag, omtrend drie uuren myn Heer.

Ik zal dan de vryheid gebruiken, van wederom te koomen.

J'en avertirai Monsieur,

Monsieur j'ai l'honneur de vous faire les Baisemains de Monsieur C. H.

Monsieur, je vous suis obligé; comment se porte Monsieur C. H. mon ami?

Monsieur, il se porte très bien.

J'en ai bien de la joie, quand est ce que vous lui avez parlé?

Jeudi passé.

Monsieur sera certainement venu ici, pour des affaires?

Je ne suis venu ici, que pour voir ce qu'il y a de remarquable.

Cette ville, vaut bien l'attention des voyageurs.

Je n'en doute nullement, Monsieur.

Combien de tems comptez vous de rester ici?

Huit jours Monsieur.

Je vous prie donc, d'avoir quelque fois l'honneur, de pouvoir profiter de votre Compagnie?

Monsieur je suis votre serviteur.

Vous plait il de diner demain chez moi?

Ik zal Myn Heer daar van verwittigen.

Myn Heer ik heb de eer uw de groetenis van den Heer C. H. te doen.

Myn Heer, ik ben uw verplicht: hoe vaardt de Heer C. H. mynen Vriend!

Myn Heer hy is zeer welvaarende.

Dat is my lief. Wanneer hebt gy hem gesproken?

Voorleeden Donderdag.

Myn Heer zal zekerlyk hier gekoomen zyn, om eenige zaaken te verrigten?

Niet anders myn Heer, als om hier het merkwaardigste te bezigtigen.

Deeze Stadt, is de oplettenheid eenes Reizigers wel waardig.

Ik twyffel daar niet aan myn Heer.

Hoe lang denkt gy hier te vertoeven?

Agt dagen myn Heer.

Ik verzoek dan, zomtyds de eer te hebben, van uw gezelschap te mogen profiteeren?

Myn Heer uwe dienaar.

Gelieft gy morgen by my het middagmaal te houden?

Je

*Je n'ose prendre cette li-
berse, Monsieur,
Ne faisons point de Compli-
mens : s'il vous plait,
je vous attendarai à deux
heures.*

*Je profiterai donc de votre
obligeante invitation,
Monsieur.*

DIALOGUE HUITIEME.

*Comment Monsieur, êtes
vous là ?*

*Où Monsieur, en êtes vous
tant surpris ?*

Je vous croiois mort.

*Nous sommes mortels Mon-
sieur, mais pour quelle
raison croiez vous cela ?*

*Parce qu'il y a bien des tems
que je n'avois rien appris
de vos nouvelles.*

*Figurois votre demeure,
sans cela je n'aurois pas
manqué de vous envoyer
une lettre.*

*Où avez vous votre demeu-
re ? (où demeurez vous)*

Je demeure à Paris.

Etes vous marié ?

Déjà depuis six ans.

Avez vous une Française ?

Ik durf die vryheid niet
neemen myn Heer.

Laat ons geen Compli-
menten maaken: indien
het u behaagt, zal ik u
ten twee uren op wag-
ten.

Myn Heer, ik zal dan van
uwe beleeftde uyt noodi-
ging gebruyk maaken.

AGTSTE ZAAMENSpraak.

Hoe myn Heer, zyt gy
daar ?

Ja myn Heer, verwondert
ge uw daar zoo over ?

Ik meende dat gy dood
waart.

Wy zyn sterffelyk myn
Heer, maar om welke
reeden meende gy dat ?

Om dat ik in een geruy-
men tyd, niets van uw
vernooten hadt.

De onbewustheid van uwe
woonplaats was de oor-
zaak daar van: anders
zoude ik niet naargelaa-
ten hebben uw eene
brief toe te zenden.

Waar hebt gy uw verblyf ?

Ik woon te Parys.

Zyt zy getrouwdt ?

Al reeds zes Jaaren.

Hebt ge een Franfche
Vrouw ? Oui

Oui Monsieur.

Combien d'enfans avez vous ?

Nous n'en avons qu'un.

Est ce un fils ou une fille ?

C'est un fils.

Quel Age a't il ?

Environ cinq ans.

Voire Epouse n'a't-elle pas en plus d'Enfans ?

Oui, mais ils sont morts.

Les Françoises sont elles bonnes ménagères ?

Quelques unes Monsieur : mais la plupart aiment trop les délices.

C'est le propre de cette Nation.

Il est vrai Monsieur.

Subsistez vous de vos Revenues ?

Non Monsieur, je suis un Médecin.

Les Medecins Hollandois y sont ils beaucoup reputez ?

Autant que les François.

Quand comptez vous de partir d'ici.

Pas avant le sixieme du mois prochain.

Nous aurons, donc le plaisir, de faire revivre l'amitié, qui sembla être étouffée par votre Absence.

Ja myn Heer.

Hoe veele kinderen hebt gy ?

Wy hebben 'er maareen.

Een Zoon of een Dogter?

Het is een Zoon.

Hoe oudt is hy ?

Omtrent vyf Jaaren.

Heeft uwe huysvrouw geen meer kinderen gehad ?

Ja, maar die zyn gestorven.

Zyn de Fransche Vrouwen, goede huyshoudsters ?

Zommige myn Heer: maar de meeste beminnen de vermaaken te veel.

Dat is het eigen van die landaardt.

't Is waar myn Heer.

Leefdt gy van uwe inkomsten ?

Neen myn Heer, ik ben een Doctor.

Koomen 'er de Hollandsche Doctors wel veel in aanmerking ?

Zoo veel als de Fransche.

Wanneer denkt gy van hier te vertrekken ?

Niet voor den 6, dertoe-komende Maand.

Wy zullen dan 't vermaak hebben van de Vriendschap, die door uw afwezen als verſmoord lag, wederom te doen herleeven. Rien

Rien ne me ſera plus agréable, Monsieur.

DIALOGUE
NEUVIEME.

*Ma ſœur Guillemette vous
plait il d'aller avec moi
au Jardin?*

*Oui, ma Sœur; en avez
vous la clef?*

*J'irai la querir chez le Jar-
dinier.*

*Il fait extrêmement chaud
au Soleil.*

*Nous nous promenerons à
l'ombre,*

J'en ſuis content.

*Il ſe leve un vent un peu
frais.*

*C'eſt tout à fait rafraichis-
ſant*

Voilà une belle roſe.

*Vous plait il de la cueillir
pour moi?*

Très volontiers.

*Les fleurs ſentent depuis
avant-hier beaucoup plus
agréables.*

*La pluie y contribuë beau-
coup.*

*Le Ciel eſt libéral à tous les
êtres créés.*

*Puiſſent ces bénédictions
nous exciter à la récon-
noiſſance!*

La plupart du genre humain

Niets zal my aangenaamer
zyn, myn Heer.

NEGENDE
ZAAAMENSPPRAAK.

Zuſter Willemina, gelieft
gy mer my naar de tuyn
te gaan?

Ja Zuſter, hebt gy de ſleu-
tel?

Ik zal ze van den tuyn-
man haalen.

De Zon is buyten gemeen-
heet.

We zullen in de ſchaduw
wandelen.

Ik ben te vreedem.

Laar beginde een koeltje te
koomen.

Dat is verkwikkende.

Daar ſtaat een ſchoone
Roos.

Gelieft gy die voor my te
plukken?

Zeer gaarne.

De bloemen ruyken zedert
eergisteren veel aange-
naamer.

De Regen heeft daar veel
deel in.

Den Hemel is mildt over
al 't geſchapene.

Mogten die Zegeningen
ons tot dankbaarheid op-
wekken!

Het Menſchdom is meeft
eſt.

est coupable de la dernière ingratitude.

N'irons nous pas au Jardin potager ?

Quand il vous plaira.

Il croit ici beaucoup d'herbes potagères.

N'en aurons nous pas quelque chose sur la table à ce midi ?

Je crois, de jeunes fèves, Les pois sont ils encore bons ?

Nou, si ce n'est que pour Ecoiffer.

Il est tems que nous allions à la maison.

Oui, mais je voudrais bien prendre un bouquet.

Demandez le au Jardinier.

Henri, voulez vous bien me donner un bouquet ?

Oui bien Mademoiselle ; ces fleurs viennent d'être cueillies ce matin.

Je vous en remercie.

Mademoiselle, votre Serviteur.

DIALOGUE DIXIEME.

Je vous donne le bonjour, mon Cousin.

Je suis votre très obéissant serviteur, ma Cousine.

Comment vous portez vous ?

al aan eene uiterste on-
dankbaarheid schuldig.

Zullen we niet eens in de
Moestuyt gaan ?

Als 't u gelieft.

Hier wacht zeer veel
groente.

Zullen we deezen middag,
niet iets daar van op tafel
hebben ?

Ik denk jonge boontjes.

Zyn de peulen nog goed ?

Niet als om te doppen.

't Werd tyd dat wy naar
huys gaan.

Ja, maar ik wilde weleen
ruykertje mede neemen.

Vraagd het aan de Tuyn-
man.

Hendrik gelieft gy my een
ruykertje te geeven ?

Ja wel Juffrouw ; die bloe-
men zyn deeze morgen
eerst geplukt.

Ik bedank 'er u voor.

Mejuffrouw, uw Dienaar.

TIENDE ZAAMENSPRAAK.

Ik wensch u. goeden dag
Neef.

Nigt, ik ben uwegehoor-
zaame dienaar.

Hoe vaard gy ?

Foré

Fort bien, Dieu merci, & vous?

Je me porte auffi très bien.

N'avez vous encore rien appris de Mademoiselle votre mère?

J'en regus hier une lettre, par laquelle elle me marque ſa bonne arrivée à la Haye dimanche paſſé.

J'en ſuis ravi; quand l'attendez vous de retour?

Je ne l'attends pas avant vendredi prochain en huit jours.

Y demeurera t'elle ſi longtemps?

C'eſt là ſon deſſoin.

Ne vous paroît il pas ennuiſant, en ſon Abſence?

En doutez vous? rien ne me ſeroit plus agréable, que de me voir ſouvent honorée de votre viſite.

Je ne crois pas, que vous faſſiez grand cas de ma Compagnie.

En vertté c'eſt beaucoup pour moi, de pouvoir plaire en quelque façon à un Seigneur comme vous, car

Poursuivrez ma Couſine,

Zeer wel God, dank, en gy?

Ik ben ook in eene redelyke welſtand.

Hebt gy nog geen tyding van Mejuffrouw uwe Moeder gehad?

Ik heb gisteren een brief van haar ontvangen, waar in ze my berigt, voorleeden Zondag in een goede welſtand in den Haag gekomen te zyn.

Dat is my lief; wanneer verwacht gy haar weder.

Niet voor aanſtaande Vrydag over agt dagen.

Zal ze daar zoo lang vertoeven?

Zoo is haar voornemen.

Is het u niet zeer eenzaam in haar afweezen?

Kund gy daar aantwyffelen? Niets zoude my aangenaamer zyn, dan dat gy my dikwils met uw bezoek vereerde.

Ik geloove niet, dat myn gezelschap van veele waarde voor u is.

't Is waarlyk veel voor my, aan een Heer als gy zyt eenigermaaten te konnen behaagen, want

Gaat voort. Nigt, uw vos

vos vailleries sont trop aimables, pour en demeurer là.

Je ne dis plus mot, mais quand écrirez vous à Mademoiselle votre Mère?

Peut être Demain. Aidez donc la bonté de l'assurer de mes respects.

Je n'y manquerai pas.

Vous m'obligerez. Aurai je l'honneur de vous présenter une tasse de Thé?

Je profiterois très volontiers de votre bonneté, mais j'ai promis à Mademoiselle P. de l'aller voir, de sorte que je n'ose m'arrêter plus longtems.

DIALOGUE ONZIEME.

Mademoiselle un mot, s'il vous plait?

Qu'y a t'il de votre service Mademoiselle?

On m'a dit que vous aviez besoin d'une fille de boutique.

C'est la verité Mademoiselle.

schertzen is te aanminnig, om dus gesmoord te worden.

Ik zeg niet meer, maar wanneer zyt gy voornemens aan Mejuffrouw uw Moeder te schryven?

Misschien morgen.

Zyt dan zoo goed; om haar van myne agting te verzeekeren.

Ik zal niet in gebreke blyven.

Gy zult my verpligten.

Zal ik de eer hebben u een kopje thee te presenteren?

Zeer gaarne zoude ik van uwe aanbieding profiteren willen, maar ik heb Mejuffrouw P. toegezegd haar te zullen bezoeken; zoo dat ik my niet langer durve ophouden.

ELFDE ZAAMENSpraak.

Mejuffrouw een woordje als 't u geliefd?

Wat is 'er van uwen dienst Mejuffrouw?

My is gezegd dat gy een Winkeldogter noodig had.

Dat is ook waar Mejuffrouw. *Pour*

Pour cet effet , je voulois vous offrir ma fille.

Parlez vous Mademoiselle de celle qui vous accompagne ?

Oui Mademoiselle , il y a déjà longtems qu'elle m'en a importunée.

Elle me paroît bien jeune encore.

Elle a eu quatorze ans le mois passé.

Celles qui sont un an ou deux plus âgées me plaisent d'avantage.

Je ne doute gueres qu'elle ne vous donne contentement , car elle est adroite & passablement habile.

Cela étant ainsi , je veux bien tâcher de convenir avec vous.

Pour combien d'années engagez vous ordinairement une fille de boutique à votre service ?

Ordinairement pour quatre années. Mais cette Demoiselle , étant encore bien jeune , je ne l'engagerois pas volontiers moins de six années.

Ce tems là m'est un peu trop long.

Hé bien Mademoiselle ; qu'il soit donc comme vous le trouverez bon , soit pour

Ik wilde u ten dien einde myne dogter aanbieden. Meend Mejuffrouw deeze welke u verzeld?

Ja Mejuffrouw , zy heeft 'er my al een geruymen tyd om lastig gevallen. Zy komt my wat jong voor.

Zy is in de voorleeden maand voertien jaaren geweest.

Ik heb ze liever die een jaar of twee ouder zyn.

Ik twyffel niet of zy zal u genoeg geven , want zy is handig en redelyk schrande.

Dat zoo zynde , wil ik het wel met u tragten eens te worden.

Voor hoe veel Jaaren zyt gy gewoon een Winkel-dogter in uwen dienst te nemen?

Gemeenlyk voor vier jaaren. Maar deeze Juffer nog wat jong zynde , wilde ik niet gaarne onder de vyf of zes jaaren aanneemen.

Die tyd is my wat te lang.

Wel Mejuffrouw ; Ik zal het dan aan uw goedvinder laten , of gy haar

N

qua.

quatre ou pour cinq ans.

Fixons le donc à quatre années. Mais à quelles conditions?

Les deux premières années vous me donnerez cent vingt florins annuellement, mais les suivantes vous me paierez sans bourse délier.

Je n'y ai rien contre, nous le tiendrons donc pour une affaire faite.

Fort bien Mademoiselle.

Quand vous plait il qu'elle entre en votre service?

Le plutôt qu'il est possible, quand ce seroit lundi prochain.

Fort bien je l'enverrai. Mais permettez moi de vous demander quelque chose.

Vous n'avez qu'à ordonner Mademoiselle

Ma fille étant ce tems là hors de ma vue, je vous prie d'user envers elle s'il vous plait comme une Mère: je vous la donne à votre direction.

Vous pouvez être assurée, qu'on acquiescera à votre demande.

Je suis votre servante, Mademoiselle.

Mademoiselle, je suis la votre

voor vier, of vyf jaaren verbinden wild.

Laaten we het dan op vier jaaren stellen. Maar op welke Conditien?

De eerste twee jaaren, moet gy my 's Jaarlyks honderd en twintig guldens geeven; maar de volgende, zult gy met niets te geeven vry zyn.

Ik heb 'er niets tegen, wy zullen het dan voor gedaan houden.

Zeer wel Mejuffrouw.

Wanneer gelieft gy van haar gediend te zyn?

Zoo spoedig als mogelyk zy, al was het aanstaande Maandag.

't Is goed ik zal haar zenden. Maar sta my toe, dat ik u een verzoek doe.

Gelieft maar te beveelen Mejuffrouw.

Myn dogter, voor dien tyd buyten myn opzigt zynde, verzoek ik u, dat gy u omtrent haar als een Moeder gelieft te gedraagen: ik geefze aan u bestier over.

Gy kund verzeekerd zyn, dat aan uw verzoek voldaan zal worden.

Ik blyve uwe dienaares Mejuffer.

Mejuffrouw ik ben de uwe.

DIA-

DIALOGUE
DOUZIEME.

Vous voilà encore à l'Etude Monsieur ? Vous ne passerez pas le tems inutilement.

Je pense aussi Monsieur, que c'est là une chose inexcusable.

Les connoissances dont nous avons besoin, pour nous comporter comme des Etres raisonnables, sont assurément trop nombreuses, & le tems de notre vie est trop court, pour en laisser perdre beaucoup.

Cependant la plupart semblent être d'une autre opinion.

Il est vrai, qu'en voyant la conduite de la plupart, on croiroit presque que la durée du tems de notre vie est trop étendue.

Cependant le contraire est certain,

Sans doute. Mais quel livre est ce dont vous vous serviez tout à cette heure?

C'est le Traité des Dieux & du monde par le Philosophe grec Salustius.

TWAALFDE
ZAAMENSpraak.

Al weder in de boekoeffening myn Heer? Gy zult uwen tyd niet nuteloos doorbrengen.

Ik ben ook van gedagten myn Heer, dat zulks een onverantwoordelyke zaak is.

De kundigheden welke we noodig hebben, om ons als redelyke wezens te gedraagen, zyn zekerlyk te talryk, en onze leeftyd is te kort, om 'er veel van verloren te laten gaan.

De meeste egter; schynen van een ander gevoelen te wezen.

Het is waar, als men het gedrag der meeste beschouwd, zou men byna denken, dat de duurzaamheid onzer leeftyd, veel te uytgestrekt was.

Het tegendeel is egter zeker.

Ongetwyffeld. Maar wat boek is het, daar ge u zoo aanstonds van bediende?

Het is de verhandeling over de Goden en de Waereld, van den Griek.

*J'en ai entendu parler avec
louange, mais je ne l'ai
pas lu faute d'intelligence
des langues.*

*On y trouve des pensées
qu'à peine on oseroit les
attribuer à un Païen
comme Salustius.*

*On ne sauroit disconvenir
que la Raison seule porte
plusieurs Païens si loin,
que leurs positions tant de
la Nature, que de la
Morale, sont beaucoup
plus raisonnables que cel-
les de quelques chrétiens.*

*Votre remarque est juste.
Mais pourquoi êtes vous
venu si tard. Je vous ai
déjà attendu il y a une
heure?*

*Je serois aussi venu plus tôt,
mais j'ai été empêché par
Monsieur P.*

*Si nous parlions tantôt de
gens dont le tems de leur
vie semble trop long, du
moins nous ne pouvons
pas disputer à ce Mon-
sieur d'être de ce nom-
bre.*

*Il est vrai, qu'il s'arrête
à toutes sortes de baga-
telles, pour abrèger le*

sche n wysgeer Salustius.

Ik heb 'er met lof van hoor-
ren spreken, maar het
by gebrek van taalkun-
de nooit gelezen.

Men vind 'er gedagten in,
die men naauylks aan
een Heiden, als Salus-
tius was, zoude durven
toeschryven.

Men kan niet outkennen,
dat het enkele redenligt,
zommige Heidenen zoo
verre gebracht heeft, dat
hunne stellingen zoo o-
ver de Natuur als Zede-
leer, veel redelyker dan
die van zommige Chri-
stienen zyn.

Uwe aanmerking is juyft.
Maar waarom zyt gy
zoo laat gekomen? Ik
had u al voor een uur
verwagt.

Ik zou ook eerder geko-
men hebben, maar ik
wierd door myn Heer
P daar in belet.

Indienwe straks van lieden
spraken wiens leeftyd te
lang schynd te zyn, men
kan dien Heer altans niet
betwisten onder dat ge-
tal te behooren.

't Is waar, dat hy allerley
tydverkwistende beuze-
lingen by de hand heeft,

tems

tems qui lui ſemble fort long.

Vous voudriez aſſurément bien différer notre promenade propoſée, puis- qu'il eſt devenu trop tard.

Très volontiers Monsieur, & outre cela, mon oncle m'a fait dire, de me rendre une viſite ce ſoir, de ſorte que je ne ſuis venu que pour vous demander, de nous honorer de votre Compagnie.

Monsieur, vous m'honorez extrêmement par votre demande, je ne manquerai pas de venir.

Je compte donc là deſſus : A Dieu.

Juſqu'à revoir.

**DIALOGUE
TREIZIEME.**

Bon ſoir Meſſieurs. C'eſt comme j'étois l'avant-Courteur de la Compagnie. Du moins, on ne peut vous diſputer d'être le dernier.

Quelles Nouvelles, Meſſieurs ?

om de tyd, die hem zeer lang ſchynd te vallen, te verkorten.

Gy zult zekerlyk onze voorgenomen wandeling nu wel willen uitſtellen, naardien het reeds telaar geworden is.

Zeer gaarne myn Heer, want behalven dat, heeft myn Oom my laaten weten, van avond my een bezoek te zullen geeven; zoo dat ik alleenlyk kwam om u te verzoeken, ons met uw gezelschap te willen vereeren.

Myn Heer, gy vereerd my grootelyks met uw verzoek; ik zal niet ingebreke blyven van te komen.

Ik maak 'er dan ſtaat op: Vaar wel.

Tot wederziens.

**DERTIENDE
ZAAMENSpraak.**

Goeden avond Heeren: 't is of ik de Hardlooper van 't gezelschap ben.

Men kan u altoos niet betwiften, de laaſte te zyn.

Wat nieuws hebben de Heeren?

N 3

Rien

Rien ſi non qu'on nous a dit, qu'un certain Seigneur, épouſera avec Mademoiſelle L....

Puis-je ſavoir qui eſt ce Seigneur là ?

On dit que c'eſt Monsieur C....; peut être il vous eſt connu.

Je n'avois pas cru qu'on m'eut tant turlupiné ce ſoir.

Ce n'eſt qu'un commencement Monsieur: vous avez mérité par votre ſilence encore un autre châtiment, que nous vous impoſons.

En quoi conſiſtera t'il ?

Que vous donnerez ce ſoir pour un regal à toute notre Compagnie, quatre Cens Huitis d'Angleterre, & une demi douzaine de bouteilles de vin.

Rien d'avantage ?

Non, ce ſera aſſez provisionnellement.

Tope, Mais voions auparavant ſi le Tabac eſt bon.

Faites cela; mais ne voulez vous pas un peu plus vous approcher du feu ?

Cela n'étoit pas mal, car pour vous dire la vérité, je ſuis bien loin d'avoir chaud.

Niets als dat men ons gezegd heeft, dat een zeker Heer, met Mejuffrouw L.... trouwen zal.

Mag ik weeten wie dien Heer is ?

Men zegt dat het myn Heer C.... is; mogelijk is het u bekend.

Ik had niet verwagt, van avond zoo by de neus geleid te worden.

't Is maar een begin myn Heer: gy hebt door uw ſtilzwygen nog een andere ſtraf verdiend, die we u opleggen.

Waar in zal die beſtaan ?

Dat gy van Avond, ons geheele Gezelschap op vier hondert engelsche Oesters en een half douzyn vleiſchen wyn tracteren zult.

Niet meer ?

Neen, dat zal voor eerst genoeg zyn.

Fiat. Maar laatenwe dan eerst zien of de Tabak goed is.

Doet zoo; maar wilt ge niet wat nader by het vuur komen ?

Dat was niet kwaad, want om u de waarheid te zeggen, ik ben zeer verre van heet te zyn.

*Il fait auffi fort froid.
Cependant un amant ne
devoit pas le ſentir.*

*Croiez vous donc Monsieur,
qu'un homme change
(quand il aime) dans une
image infensible?*

*N'est il pas ſi ſenſible, du
moins il a toutes attaques
que les autres.*

*Votre Philoſophie ne s'ac-
corde pas avec mon ex-
périence: Car je ne crois
pas qu'aucun des Mes-
ſieurs, ait plus de froid
que moi.*

*Les Huitres & le vin, vien-
dront donc d'autant mieux
à propos, pour vous ré-
chauffer.*

*Vous faites bien de ſonger
aux Huitres, je ne m'en
ſouviendrois plus.*

*Jean, fourniffez nous qua-
tre cens Huitres, & ſix
bouteilles de vin.*

*Vous les aurez d'abord Mes-
ſieurs.*

*Le plutôť ſera le meilleur,
il eſt déjà tard.*

*Mesſieurs ſouhaitez vous
qu'on apporte les Huitres.*

*Les avez vous déjà prêtes?
Oui Monsieur.*

*Apportez les donc ſeulo-
ment.*

Het is ook zeer koud weer.
Een minnaar egter, be-
hoorde daar geen gevoel
van te hebben.

Denkt gy dan myn Heer,
dat een man, als hy
mind, in een gevoelloos
beeld veranderd?

Ten minſten, dat hy niet
voor alle gewaarwordin-
gen zoo vatbaar als an-
dere is.

Uwe Philoſophie komt
met myne ondervinding
niet overeen: want ik
geloof niet dat iemand
van de Heeren kouder is
dan ik.

Dan zullen de Oeſters en
de Wyn des te beter ko-
men, om u te verwar-
men.

't Is goed dat gy van de
Oeſters ſpreekt, ik zou
ze al vergeeten hebben.

Jan, bezorgd ons eens vier
hondert Oeſters, en zes
vleſſchen Wyn.

Gy zult ze aanſtonds heb-
ben Heeren.

Hoe eerder hoe liever, het
begind al laat te worden.

Gelievert de Heeren van
de Oeſters gediend te
zyn.

Hebt ge ze al gereed?

Ja myn Heer.

Brengt ze dan maar binnen:

Les voilà Messieurs.

*Ces Huitres ont bonne mine,
voions si le goût y répon-
dra aussi.*

*Elles sont délicates mais
nous oublions le vin.*

Cela ne doit pas être.

*Ces Huitres sont bientôt ex-
pédiées; c'est dommage
que nous n'en aions plus.*

*Messieurs considerez s'il vous
plait, qu'il est déjà nuit,
& que de manger beau-
coup ne peut pas causer
beaucoup de somme.*

*Quelle heure est il déjà
Monsieur?*

Environ minuit.

*Alors il est tems de retour-
ner chez nous, autrement
le matin nous surprendroit
bien.*

DIALOGUE QUATORZIEME.

*Où avez vous été depuis
quatorze jours?*

J'ai fait un petit voiage.

*En quel endroit avez vous
été?*

*J'ai été voir la Gueldre &
POveryssel.*

Vous avez eu fort beau

Zie daar Heeren,

Die Oesters zien 'er wel
uyt, latenwe eens zien,
of ze zoo wel smaaken
zullen.

Ze zyn lekker. Maar we
vergeeten de Wyn.

Dat moest niet waar zyn.
Die Oesters zyn gaauw
onzigtbaar geworden; 't
is jammer dat we 'er niet
meer hebben.

De Heeren gelieven te be-
grypen, dat het reeds
nagt is, en dat veel eeten
geen goede nagtruft ver-
wekken kan.

Hoe laat is het al myn
Heer?

Omtrent twaalf Uuren.

Dan is het tyd, dat we naar
huys keeren, het zoude
anders wel morgenwerk
worden.

VEERTIENDE ZAAMENSPPRAAK.

Waar zyt ge zedert veer-
tien dagen geweest?

Ik heb een klein reysje ge-
daan.

Waar zyt gy heen geweest?

Ik heb Gelderland en O-
veryssel warzen bezig-
tigen.

Gy hebt zeer goed weder
... tems

tems en votte voiage.

Je n'ai pas lieu de m'en plaindre.

La saison est aussi la plus favorable pour voir ces Provinces.

Cela est vrai: car il est justement le tems, que les grains (étant presque en maturité) produisent une des plus belles vuës, qu'on puisse se l'imaginer.

La montre du blé Sarrafin, aiant ses fleurs, est sans doute charmante.

Ces fruits sont en croissant aussi agréables aux yeux des Contemplateurs, qu'ils sont utiles, étant mûrs, pour le genre humain.

Je ne puis jamais voir avec attention ces productions de la Nature, sans admirer avec respect la miséricorde de l'Être suprême; qui ne s'est non seulement Contenté d'avoir soin des nécessitez des mortels; mais qui a aussi employé toutes sortes de moyens pour satisfaire à la curiosité de

op uwe reyze gehad:

Ik heb my daar omtrent niet te beklagen.

Het Jaargety is ook wel het allergunstigste om die Provintien te bezien.

Dat is waar: want het is juyft de tyd, dat de graanen (byna haare volkomenheid verkreegen hebbende) een der fraayste gezigten uytleveren, die men zig verbeelden kan.

Het gezigt der Boekwyt, in haare bloemen staande, is buyten twyffel verrukkelijk.

Zoo nuttig als deeze gewassen, als ze haare rypheid gekreegen hebben, voor het menschdom zyn, zoo vermaakelyk zyn ze (gedurende haaren groei) voor het gezigt der Aanschouwers.

Ik kan deeze voortbrengzels der Natuur nooit met oplettenheid beschouwen, zonder my met oerbied, over de goodertierenheid van het Opperwezen te verwonderen; welk zig niet vergenoegd heeft, met op een uytneemende wyze, voor de behoefkens der stervelingen te zorgen;

leurs ſens.

Il ſeroit à ſouhaiter , que de telles remarques accompagnaffent un peu plus la Contemplation des œuvres de la Nature.

La quantité des objets , fait que nous en ſoyons moins charmez.

Dites plutôt , que l'imexactitude , & le plus grand attachement de la plupart aux plaiſirs animaux ; eſt la véritable Cauſe de cette inſenſibilité. Mais quelles Villes avez vous viſitées dans votre voyage ?

Point d'autres , que Harderwyk , Deventer , Zutphen , Zwolle & Kampen.

Que vous ſemble de Harderwyk ?

Excepté l'Académie , cette ville n'a pas beaucoup , qui ſoit digne de remarque.

N'avez vous pas vu Leo ?

Non qu'en paſſant.

Vous n'en pouvez donc juger beaucoup.

maar ook alles heeft aangewend , om aan de keurigheid hunner zintuygen te voldoen.

't waare te wenschen , dat diergelyke aanmerkingen , met de beſchouwing van de werken der Natuur wat meerder ge- paard gingen.

De gemeenzaamheid der voorwerpen , maakt , dat we 'er te minder door getroffen worden.

Zeg liever , dat de onoplettenheid ende al te sterke aankleefing der meeste aan de dierlyke vermaaken , de waare reden dezer gevoelloosheid is. Maar welke ſteden hebt ge in uwe reyze aangedaan ?

Geen andere , dan Harderwyk , Deventer , Zutphen , Zwolle , en Kampen.

Wat dunkt u van Harderwyk ?

Behalven het Hoogſchool , heeft die Stad niet veel dat aanmerking verdiend.

Hebt gy het Loo niet bezigtigd ?

Niet als in 't voorbygaan. Gy kond 'er dan niet veel over oordeelen.

PONT

Pour autant que j'en pouvois voir en dehors, il me sembloit bien plaisant.

Je ne doute pas, que vous n'aiez vu Deventer avec plus d'attention.

Je m'y suis arrêté le plus.

Cette ville capitale d'Overyssel vous a-t'elle pu satisfaire un peu?

Nous sommes trop affriandez par la beauté de la ville de notre naissance, pour trouver beaucoup de goût, dans la malpropreté qui y domine.

J'apperçois bien que cette ville ne doit pas attendre votre Eloge.

Ne jugez pas trop légèrement; le Negoce, la Richesse, & la situation de cette ville sur la fameuse Riviere de l'Yssel, méritent sans doute votre attention.

Il est vrai que cette ville, est dans le Negoce une des principales de toutes les villes d'outre Mer.

Du moins elle en surpasse toutes celles que j'ai rencontrées dans mon petit voyage: néanmoins je

Voor zoo veel als ik 'er uysterlyk van beschouwen konde, schein het my toe zeer fraay te zyn.

Ik twyffel niet, of gy zult *Deventer*, met meer oplettenheid bezigtigd hebben.

Ik heb 'er my den meesten tyd opgehouden.

Heeft die Hoofstad van *Overyssel*, u wat kunnen voldoen?

Wy zyn te zeer verlekkerd door de fraayheid onzer Geboortestad, om veel smaak te vinden, in de onzynlykheid, welke daar heerscht.

Ik merk wel, dat die stad geen Lofrede van u te verwagen heeft.

Oordeel niet te voorbarig; den Koophandel, Rykdom, en de legging dezer stad aan de vermaarde Rivier den *Yssel*, verdienen ongetwyfeld, onze aanmerking.

Het is waar dat die Stad, in den Koophandel, wel een der allervoornaamste van alle de Overzeefche Steden is.

Ten minsten overtreft ze daar in alle die ik in myn reysje ontmoet heb: egter moet ik bekennen,

dois

dois avouer, que si Zwolle n'a pas plus de Negoce, elle en a du moins autant.

Outre cela, Zwol est plus proprement bâtie, & ressemble plus en tout, à la propreté Hollandoise.

J'ai contemplé cette ville avec un plaisir extrême, & si le tems n'avoit pas été si borné; j'y aurois passé encore quelques jours.

Combien de tems avez vous été à Zutphen?

Deux jours.

Vous aurez sans doute vu la maison de Dort & de Voorst?

J'ai vu la première; mais non pas l'autre.

On dit qu'il s'en faut beaucoup qu'elle n'est plus si belle, qu'elle a été autrefois.

La maison considérée elle même, n'a rien de particulier; mais le jardin, le parc, & ce qu'il y a de plus, mérite bien qu'on la visite.

Y avoit il encore quelque gibier dans le parc?

dat Zwolle is het niet meer, ten minsten zoo veel Koophandel heeft.

Zwol is daarenboven vaer netter betimmerd, en zweemd over 't geheel, meer naar de Hollandische Zinlykheid.

Ik heb die stad met het uyerste genoegens beschouwd, en indien myn tyd zoo bepaald niet geweest waare; zoude ik 'er my nog eenige dagen opgehouden hebben.

Hoe lang zyt gy te Zutphen geweest?

Twee dagen.

Gy zult ongetwyffeld het Huys te Dort en te Voorst gezien hebben?

Het eerste heb ik gezien, maar het andere niet.

Men zegt dat het op verre na zoo fraay niet meer is, als het voor deezen geweest heeft.

Het huys op zig zelve, heeft niets dat byzonder is; maar de tuyn, de wildbaan, en wat 'er meer onder behoort, verdiend wel, dat men het bezigtige.

Was 'er nog enig Wild in de Wildbaan?

Je n'y ai vu, que quelques Cerfs.

Avez vous été à Kampen en retournant?

Oui.

Après avoir vu les villes précédentes, je ne doute pas, que Kampen ne vous ait représentée une pauvre figure.

Favorisé que cette ville ne m'a pas bien satisfait: cependant il est vrai qu'elle n'est pas entièrement privée de beauté.

A peine trouvera t'on une ville, qui n'enferme quelque chose digne de remarque.

Ainsi est le Carillon à Kampen, qui est plus agréable, que je n'ai entendu ailleurs.

Combien de tems avez vous été en chemin, depuis Kampen jusques ici?

Environ vint & quatre heures.

Le vent ne vous aura donc pas été favorable.

Nous avions toujours le vent contraire.

Je ne trouve rien de plus ennuyant, que de devoir errer longtems sur mer.

S'il avoit aussi duré plus longtems, j'aurois été en

Ik heb 'er niet dan eenige Harten gezien.

Zyt ge over *Kampen* te rug gekomen?

Ja.

Na dat ge de voorgige ſteden gezien had, twyffel ik niet, of *Kampen* zal een ſlegte figuur. by u gemaakt hebben,

Ik beken dat die *Stad* my niet veel genoegén gegeven heeft: egter is het waar, dat ze niet geheel en al, van 't fraaye beroofd is.

Men zal naauwlyks een ſtad vinden, die niet iets heeft, dat aanmerking verdiend.

Zoo is het Klokkeſpel te *Kampen*, fraayer, dan ik het ergens elders gehoord hebbe.

Hoe lang hebt ge van *Kampen* tot hier onder weg geweest?

Omtrent vier en twintig uren.

Gy hebt dan geen goede wind gehad.

Wy hadden het altoos in de wind.

Niets vind ik verdrietiger, dan lang op Zee te moeten zukkelen.

Indien het ook langer geduurd hadde, zou ik 'er

malvais état, puisque je n'étois pas assez pourvu, pour un long voyage.

Vous auriez été en peine assurément. Mais je vous ai retenu assez longtemps.

Comment; vous m'allez donc déjà quitter?

Ne dites pas déjà, il me semble que je vous ai déjà arrêté bien longtemps.

A Dieu.

DIALOGUE QUINZIÈME.

Enfin j'ai donc le bonheur de vous pouvoir parler, Monsieur.

L'occasion en est elle si extraordinaire pour vous?

Du moins je n'y ai pu réussir jusqu'à présent après plusieurs tentatives que j'ai faites.

La proposition que vous me ferez sera donc sans doute de grande importance, Monsieur.

Pour moi Monsieur, il est bien certain, qu'à peine il pourroit y avoir quelque chose de plus grande

legt by geſtaan hebben; vermits ik geengenoegzaame voorzorg, tegen een lange reys genomen hadde.

Dan zoud ge 'er zekerlyk ongemak by geleden hebben. Maar ik heb u al lang genoeg aan de praat gehouden.

Hoe zult gy my dan alreeds begeeven?

Laat 'er het alreeds maar af, my dunkt dat ik U al vry lang opgehouden hebbe.

Vaar wel.

VIJFTIENDE ZAAMENSpraak.

Ik heb dan eindelyk het geluk, u te kunnen ſpreken, myn Heer.

Is de gelegenheid daar toe zoo zeldzaam voor u?

Ten minſten heb ik naar vertcheide gedaane poogingen, daar in tot nog toe niet kunnen ſlaagen.

't Voorſtel dat gy my doen zult, zal dan buyten twyfel, zeer gewigtig zyn, myn Heer.

Aan de zyde van my, myn Heer, is het altoos zeker, dat naauwlyksiets, van meerder belang zou-

im.

importance.

*En quoi conſiſte t'elle donc?
Il ne s'agit ici qu'en ce
qu'il vous plaiſe de me
donner en mariage votre
fille Jeanne.*

*J'avouë, que votre propo-
ſition eſt d'importance.
Mais quels motifs vous
font agir, les qualitez de
ma fille vous ſont elles
bien connües de près?*

*Oui Monsieur: j'ai eu le
bonheur de rencontrer
plusieurs fois Mademoi-
ſelle votre fille chez ma
Cousine C. ſon amie fa-
milière, & c'eſt ce qui
m'a produit l'avantage
de m'aſſurer de l'excel-
lence de ſon caractère
modeste.*

*Ma fille ſait elle donc,
que vous me feriez cette
propoſition à ſon égard?*

*Oui Monsieur.
Vous aurez donc apparem-
ment perfectionné à peu
près cette affaire enſem-
ble?*

*Bien loin de cela, Monsieur.
Mademoiſelle votre fille*

de kunnen zyn.

Waar in beſtaat het dan?
Alleenlyk daar in, dat hee-
u behaagen mogte, uwe
dogter Johanna, my ten
Huwlyk te willen gee-
ven.

Ik beken, dat uw voor-
ſtel gewigtig is. Maar
op wat grond doet ge
zulks, zyn u de hoedaa-
nigheden van myne dog-
ter wel van naby be-
kendt?

Ja myn Heer: ik heb het
geluk gehad van Me-
juſffrouw uwe dogter
verſcheide reizen, ten
huyze van myne Nigt
C. haare gemeenzaame
Vriendin te ontmoeten,
en dit heeft my in ſtaat
geſteld, om my van de
voortreffelykheid van
haar zedelyk Karakter te
verzekeren.

Is myn dogter dan bewuſt
dat gy my dit voorſtel
ten haaren opzigte zou-
det doen?

Ja myn Heer.
Gy zult dan moogelyk met
elkander die zaak al ten
naaften by, tot volkoo-
menheid gebragt heb-
ben?

't Is 'er zeer verre van daan
myn Heer. Mejuffrouw

a. entièrement refusé de m'écouter en aucune manière avant que je ne vous eusse parlé vous même, & qu'elle ne fut persuadée de votre contentement.

Elle s'est donc comportée à cet égard bien soumise.

Je ne doute pas, Monsieur, que sa conduite envers vous, ne soit semblable à tous égards.

Il semble que vous ayez déjà de bonne opinion d'elle.

Je tiens ferme & je pense en fait Monsieur, qu'on feroit tort à sa vertu, si on osoit soupçonner le contraire.

Nous Briserons là dessus. Mais vos revenus vous permettent ils bien, de vous engager à de grandes dépenses, qui sont inséparablement attachées au Mariage, & au Ménage.

Sans cela Monsieur, j'aurois bien eu garde, de m'engager au Mariage, puisque je sais très bien, à quels dangers on s'expose autrement,

uw dogter heeft my volstrektelyk geweigerd, eenig gehoor te geeven, zonder dat ik u zelve, eerst gesproken hadt, en zy van uwe toestemming verzekerd was.

Zy heeft zig dan, in dat opzigt zeer onderwerpelyk getoond.

Ik twyffel niet, myn Heer, of haar gedrag omtrend u, zal in allen opzigten, eenstemmig zyn.

Gy schynd al een goed gevoelen van haar te hebben.

Ik stel vast myn Heer, dat men haare Deugd zeer veel te kort zoude doen; indien men het tegendeel, slegts durfde vermoeden.

Wy zullen dat op zyn plaats laten. Maar laten uwe inkomsten wel toe, dat ge uw in de uytgestrekte uytgaaven wikkeld, die onafscheidelyk aan het Huwlyk, en het huyshouden verbonden zyn.

Zonder dat myn Heer, zoude ik my wel gewagt hebben, om een Huwlyk te willen aanvangen, dewyl ik zeer wel weet, aan welke gevaaren men

Les

Les gens de votre âge ne sont pas d'ordinaire accoutumés d'y réfléchir beaucoup; on consulte le plus dans cet âge ses passions, & pourvu que l'on soit marié, on croit que tout le reste est facile.

Ceux là Monsieur, ressentent le plus souvent le mécontentement, de voir suivi leur choix insensé d'un repentir trop tard.

En des choses de si grande importance que le mariage, on ne peut jamais être assez prudent. Par un seul moment on risque souvent le bien temporel des deux, pour un siècle & plus; & si l'on a été assez malheureux, de l'avoir commencé d'une manière imprudente, sans avoir réfléchi sérieusement, sur tout ce qui l'accompagne inséparablement, on est après cela (si l'on réussit mal) son propre accusateur.

anders zig zelveu bloot ſteld.

Lieden van uwe Jaaren, zyn anders niet zeer gewoon, daar veel aanmerking op te maaken; men raadpleegt in dien ouderdom meest met zyne driften; en als men slegts getrouwd is, meent men, dat al het overige zig wel zal laaten vinden.

Dezulke myn Heer, hebben ook doorgaans het ongenoegen, van hunne dwaaze keuze door een ontydig berouw, agtervolgd te zien.

In zaaken van zoo veel gewigt als het Huwlyk, kan men nooit te omzigtig zyn. Van een enkel oogenblik, hangt dikwyls het tydelyk welzyn, van beide voor een halye eeuw, en meerder af; en indien men ongelukkig genoeg geweest is, van op een onvoorzigtige wyze het zelve te hebben aangevangen, zonder alyoorens alles wat daar onaffcheidelyk mede verzeld gaat, ry-pelyk overwoogen te hebben; verſtrekt men naderhand (wanneer het kwalyk slaagt) zig zelve tot beſchuldiger.

*Vos remarques ſont juſtes
Monsieur . mais ſoyez
aſſuré , que pas une d'el-
les ne peut ſervir contre
moi , puis que je n'ai pas
conſulté mes paſſions ,
mais ſeulement la raiſon.*

*Sur ce pied là Monsieur , je
veux volontiers vous
permettre , que vous tâ-
chiez de faire entrer ma
fille dans vos intérêts .
Je penſe aſſi être ſuffi-
ſamment convaincu de
votre bonne conduite ,
pour n'être pas en droit
de vous diſputer cette li-
berté ; & ſi ma fille ſe
peut perſuader de conſen-
tir à votre propoſition ,
vous pouvez être aſſuré ,
de mon conſentement .*

*Vous m'obligez extrêmement
Monsieur : permettez que
je vous en témoigne ma
juſte reconnoiſſance , &
ſoyez aſſuré , que je ferai
ſous mes efforts , pour ne
pas me rendre indigne de
votre bonté .*

*J'avertirai ma fille de vo-
tre propoſition & de mon
conſentement ; & ſi vous
trouvez bon , de parler*

Uwe Aanmerkingen , zyn
regtmatig myn Heer :
maar zyt verzekerd dat
geen derzelver tegen my
dienen kan ; dewyl ik
niet met myne driten ,
maar alleen met de rede
geraadpleegt hebbe .

Op dien Voet myn Heer ,
wil ik u gaerne toestaan
dat gy myne dogter in
uw belang tragt te bren-
gen . Ik meen van de
deugdzaamheid van uw
gedrag ook genoegzaam
verzekerd te zyn , om
het regt niet te hebben ,
uw deeze vryheid te be-
twiſten ; en indien my-
ne dogter zig overreden
kan om in uwen voor-
ſlag te bewilligen , zoo
kunt gy verzekerd zyn ,
van myne toeftemming .

Gy verpligt my grootelyk
myn Heer : gedoog dat
ik u daar voor myne
dankbaarheid betuyge ,
en zyt verzekerd , dat
ik , alles wat moogelyk
is zal te werk ſtellen ,
om my uwer goedheid
niet onwaardig te ma-
ken .

Ik zal myne dogter van
uwen voorſlag , en my-
ne toeftemming verwit-
tigen ; en zoo gy kunt

à elle même , vous n'avez qu'à prendre la peine , de la venir voir ici.

Je ne manquerai pas Monsieur , de profiter de la liberté que vous voulez bien m'accorder si gracieusement. En attendant je me recommande à votre protection , & je vous prie très respectueusement de soutenir mes tentatives.

Vous n'avez pas sujet , de vous plaindre de moi.

DIALOGUE SEIZIEME.

Etes vous prêt Monsieur de faire notre petit voyage sur l'I., que nous avons arrêté?

Oui Monsieur : mais quelle route prendrons nous?

Il me semble que le meilleur sera de voler à Durgendam.

En suis consent.

Votre booyer semble être un bâtiment solide Monsieur.

Il n'est pas mauvais voi-

goedvinden , om haar zelve te ſpreken , zōo behoeft ge ſlegts demoeite te neemen van haar , hiertekoomenbezoeken.

Ik zal niet nalaaten myn Heer , van de Vryheid , die gy my zoo gunſtig geliefd te verleenen gebruyk te maaken. Ik beveele my ondertuffchen aan uwe agting , en verzoeke uw op het aller-vriendelykſte , myne poogingen te onderſteunen.

Gy zult geen reden hebben , u over my te beklagen.

ZESTIENDE ZAAAMENSpraak.

Zyt gy gereed myn Heer , om ons voorgenomen Y togtje ter uytvoer te brengen?

Ja myn Heer : maar waar heenen zullen we onzen Cours wenden?

My dunkt dat het beſt zal zyn naar *Durgendam* te zeilen.

Ik ben te vreden.

Uwe booyer ſchynd een ſtevig Vaartuyg te zyn myn Heer.

Hy is ook niet traag in 't
liet

lier non plus.

Le vent se renforce ; si cela continué ainsi , je crois que nous serons bien vite à Durgerdam.

Il ne nous sera pas de grande Utilité en retournant.

Non , nous aurons alors le vent contraire.

Peut être qu'il tourne à ce tems là.

Cela se pourroit Les vents changent bien vite dans ces pais.

Il en est tout autrement en plusieurs endroits des grandes Indes ; En chine, par exemple , vous avez le Moufon, (un vent ainsi nommé) & qui souffle pour un demi an d'un côté, & l'autre demi an d'un autre côté ; ce qui est fort commode pour les Mariniers ; puisqu'ils y peuvent toujours faire état.

Proche de Bantem & dans le détroit de la Sonde, le vent d'est souffle depuis minuit jusqu'à environ dix heures du matin ; alors il change en un vent d'ouest, qui dure jusqu'à minuit.

Le vent d'est, est certaine-

zeilen.

De Windt begint te wakkeren ; indien het zoo wil aanhouden, vertrouwt ik, dat we spoedig te Durgerdam zullen zyn.

Hy zal ons in 't wederkeeren niet veel dienen.

Neen, dan zullen wy het regt in de wind hebben.

Misschien loopt hy tegen dien tyd nog om.

Dat is moogelyk. De Winden zyn hier te Land zeer ligt veranderende.

't Is op veele plaatzen van Oostindiën anders daar mede gelegen ; in China by voorbeeld, waaid de zoogenaamde Moufon, een half jaar uyt den eenen, en een half jaar uyt den anderen hoek ; dat zeer gemakkelyk voor de Zeelieden is, wylze daar altoos staat op konnen maaken.

By Bantam, en in de straat Sunda waaid de Oostewind altyd van middernagt tot 's morgens ontrent ten tien uren : wanneer hy door de Weste wind afgewisselt word, die dan wederom tot middernagt toewaaid.

De Ooste wind, is wel

770708

ment un des plus ſains vents & cauſe ordinairement un tems beau & clair. A Metylene, une ville dans l'île de Lesbos, le peuple eſt malade lorsqu'il fait un vent de Sud: & s'il fait un vent nord ouëſt, ils commencent à touſſer, mais par les vents d'eſt & de nord, ils recouvrent la ſanté.

Les vents contribuent beaucoup à la ſanté de l'homme. Lorsque la peſte régnoit ſor par toute l'Asie & la Grece, Hipocrate fit fermer pluſieurs portes & ſenêtres, & ouvrir d'autres, afin que les vents les plus ſains ſouffleroient par les maiſons.

C'eſt ainſi que fit auſſi Marcus Varro à Corcyro où les maiſons étoient remplies de ſoldats malades. Il fit faire des ſenêtres au nord eſt, afin que ce vent ſouffleroit par ces maiſons, & fit fermer toutes les portes & les ſenêtres au ſud, & ainſi il reconduiſoit ſon peuple ſain & ſauf.

een der allergezondſte; en geeft doorgaans ſchoon en helder weêr. Te Metylene een Stad in het Eyland Lesbos, is het volk ziek, als de zuyde wind waaid: als de Noordweſte wind waaid, beginnen ze te hoefſten; maar door de Ooſte en Noord: winden, worden ze wederom gezond.

De winden brengen veel toe, tot de gezondheid der Menſchen. Toen de peſt, in geheel Aziën en Griekenland ſterk woede, liet Hippocrates, zommige deuren, en vengſteren ſluyten, en andere open zetten; op dat de gezondſte winden door de huizen zouden waaijen.

Zoo deedt ook Marcus Varro te Corcyro daar de huizen met zieke Soldaaten opgepropt waren. Hy liet vengſteren maaken naar het Noord-ooſten, op dat die wind door de huizen zoude waaijen, en deede alle deuren en vengſteren naar het Zuyden toefſtoppen; en dus bragt

Ce moyen d'être à l'abri du vent du sud, réussit mieux, que l'entreprise des Psylles. Ce vent avoit séché entièrement l'eau des Psylles: ils firent la guerre au vent, & marchèrent bien munis contre le sud; lequel vent les remplissoit de tant de sable, qu'ils en étoufferent.

Les Psylles agissoient trop ridiculement, en voulant combattre contre le vent. D'autres peuples quoi qu'assez idolâtres, n'ont pas agi d'une manière si grotesque. Près de la ville de Methana le vent épre dessechoit quelquefois les jeunes raisins; Alors deux hommes prenoient d'entre eux un coq blanc, le mettoient en deux pièces, & en prenoient chacun une moitié dans la main, ils vont courir ainsi autour des vignes, & enterroient les pièces à l'endroit où ils avoient été la première fois. C'étoit là leur offrande

hy zyn volk gezond t'huys.

Dit middel om zig tegen de Zuydewind te dekken, was beter, dan de onderneeming der *Psyllen*. Die wind hadt al het water der *Psyllen* uytgedroogt: zy naamen den Oorlog tegen den Wind aan, en trokken gewapend naar het Zuyden; dog de Zuydewind joeg haar zoo veel zands en stof op het lyf, dat zy daar onder versmoorden.

Het was te kinderlyk, dat de *Psyllen* tegen de wind wilden vegten. Andere volken, schoon anders Afgodisch genoeg, hebben zoo bot niet te werk gegaan. By de Stad *Methana* verdorde zomtyds de scherpe wind, de jonge druifjes; dan namen twee mannen eene witte haan, scheurden die in twee stukken, yder nam eene helft in de hand, daar mede liepen zy rondsom de Wyngaarden, en begroeven de stukken ter plaatze daar ze eerst stonden. Dit was haare offerbande om den God der Winden

pour

peux appaiser le Dieu des vents.

Je crois que cette offrande a été faite souvent en vain . . . Mais il me semble, que l'air devient fort obscur; Nous aurons encore de l'Orage, ou de la pluie, avant notre arrivée.

Ce n'est que pour mouillir nos habits. Quand on voyage en Allemagne, & qu'on y rencontre deux Moines, on dit, qu'il pleuvra: d'où peut venir ce proverbe?

Voici la raison qu'as en donne. Il y avoit une grande Sécheresse en Bohême: Adelbert Evêque de Prague, vint de Rome, & encore six autres Ecclesiastiques; & dès qu'il venoit en Bohême il commençoit à pleuvoir.

Je ne crois pas que ces Ecclesiastiques y aient contribué quelque chose. Il est remarquable, qu'il est tombé des pluies si merveilleuses selon le rapport des Historiens.

A peine la pourroit on croire, si l'on ignoroit, que le soleil attire les vapeurs

te verzoenen.

Ik geloof dat die offerhande dikwyls vrugteloos gedaan zal zyn. . . . Maar my dunkt, de lugt begint 'er vry wat graauw uyt te zien; wy zullen nog Onweer of Reegen hebben eer we over zyn.

Het is maar om een nat rokje te doen. Als men in *Duytschland* reisdt, en twee Monniken ontmoet, dan zegt men, het zal reegenen: waar of dat zeggen van daan kooft?

Men geeft 'er deze reden van Daar was in *Bohemen* eengroote droogte: *Adelbertus*, Bisschop van *Praag* kwam van *Rome* met nog zes andere Kerkelyke; en zoo als hy in *Bohemen* kwam, begon het te regenen.

Ik geloof niet dat 'er die Geestelyken wat toe gedaan hebben. 't Isaanmerkelyk dat 'er dikwyls zulke wonderlyke regens gevallen zyn als eenige Historieschryvers ons verhaalen.

Men zou het naauwlyks gelooven konnen, indien men niet wist, dat

de la terre ; & ſouvent quelques autres choſes avec ces vapeurs , qui retombent de l'air avec la pluie.

On a vu , que de telles pluyes ſont ſouvent des préſages d'évenemens remarquables. En Ecoſſe il pleuvoit des ſerpens , après quoi le Roi Donald fut fait priſonnier par les Anglois. Après la mort d'Arnulphe dernier héritier de Charles le grand , lors que les François avoient élu Capetus pour Roi , il pleuvoit premièrement du bled , après cela de l'eau , & enfin de petits poiſſons.

Ainſi on a vu pleuvoir auſſi des cendres , de la laine , du ſang , des pierres &c. Mais que jugerons nous des évenemens ſi merveilleux ? Il eſt vrai , qu'on en peut donner des raiſons naturelles , & auſſi ſelon ce qu'en diſent les Philoſophes , Quoi qu'il y ait ſuivi quelque choſe d'extraordinaire , cela ne s'eſt pas fait par ces pluies , comme étant la

de Zon ; de Dampen van de Aarde optrekt , en met die dampen , zomtyds eenige andere dingen , die wederom met de regen , uyt de Lugt vallen.

Men heeft zulke regens , veelyds als voortekenen van aanmerkelyke Gebeurteniffenaangemerkt. In *Schootland* , regende het Slangen , waar op de Koning *Donaldus* van de Engelsche gevangen wierdt. Na de dood van *Arnulphus* , laaſte Erfgenaam van *Karel den Grooten* , toen de *Franschen* , *Capetus* tot Koning verkooren , regende het eerſt koorn , daar na water , en eindelyk kleine Viſchjes.

Zoo heeft men het ook *Aſſche* , *Wolle* , *Bloed* , *Steenen* &c. zien regenen Maar wat zullen we van voorvallen , die zoo wonderlyk zyn , oordeelen ? 't Is waar , dat men 'er Natuurlyke redenen van geeven kan , en ook , dat , volgens het zeggen der *Wyſgeeren* , *Schoon 'er iets byzonders op gevolgd is , zulk egter niet door die*
cau-

cauſe finale.

Cependant je n'oſe pas en exclure les deſſeins particuliers de la providence.

Alors on ſeroit plus irraiſonnable que les Paiens mêmes. Hannibal faiſant la guerre très victorieuſement aux Romains, étoit prêt de riſquer une bataille avec eux; mais il s'éleva une tempête, pour laquelle la bataille fut différée, & auſſitôt il ſe remit au beau comme auparavant: La même choſe arriva le lendemain: A lors Hannibal, dit, ce combat ne plait point aux Dieux; & il décampa incontinent.

Tout en parlant ainſi du vent & du tems, nous avons achevé notre voiage ſans avoir eu de la pluie: Nous ſommes déjà à la place où nous voulons être. Attachons le boijer, & rafraichifſons nous dans la première Auberge que nous rencontrerons.

Voulons nous entrer ſeulement dans cette Auberge. Il m'eſt indifférent.

regens, als door eene oorzaak gewrogt is.

Evenwel durf ik 'er de byzondere bedoelingen der Voorzienigheid niet uytſluyten.

Dan zoude men onredelyker dan de Heidenen zelve handelen. *Hannibal*, zeer Victorieus tegen de Romeinen oorlogende; ſtond gereed om eene Veldſlag met hun te waagen; 'er ontſtond een onweêr, om het welke den ſtryd wierdt uytgeſteld, en terſtond was het wederom lieflyk weêr: het zelfde geſchiede den volgenden dag: doe zeide *Hannibal*. *Dit Vegten behaagt de Goden niet; en hy trok aanſtonds af.*

Terwyl we dus, van wind en onweer ſpreeken, hebben we ons reiſje nog droog ten einde gebragt. Wy zyn reeds ter plaatſe daar wy weezen willen. Laat ons de boeyer vaſt maaken, en in de eerſte Herberg die we aantrefſen, ons een weinig ververſchen.

Wilten we in deeze Herberg maar ingaan?

't Is my het zelfde.

O 5

Nous

Nous ſommes ici affez agréablement.

Nous pouvons (en buvant un verre) découvrir par ce nombre ſi conſidérable de vaiſſeaux, que l'on voit devant la ville, la force de notre République.

Il eſt certain, que notre lieu de rafraichiffement eſt à cet égard auſſi utile pour l'eſprit, qu'il eſt agréable pour les ſens.

C'eſt dommage que le tems ne nous permette pas, de nous arrêter plus long-tems ici, nous pourrions avoir autrement, par la quantité de tant d'objets, qui nous environnent ici de toutes parts, occaſion de faire beaucoup de remarques utiles.

Je crois Monsieur qu'il faudra bien nous retourner quand notre bouteille ſera vuidé.

Il faudra bien nous hâter, car le vent nous eſt maintenant tout à fait contraire: nous le devons réitérer une autre fois, mais il faut que nous ſortions plutôt, que nous n'aions fait à préſent.

Partons donc ſeulement, la

Wy zitten hier vry vermaakelyk.

Wy kunnen onder het drinken van een glaasje Wyn; in zulk een aanzienlyk getal Scheepen, als we voor de Stad zien leggen, de Zenuw onzer Republyk beſchouwen.

't Is zeker, dat onze ruſt-plaats in dit opzigt, zoo nuttig voor 't verſtand, als treffende, voor de zintuygen is.

't Is jammer dat de tyd niet toelaat, ons hier lang op te houden, we zouden anders, door de verſcheidenheid van zoo veele voorwerpen, als zig hier van alle zyden opdoen; gelegenheid tot het maaken van veel nutteaanmerkingen hebben.

Ik geloof myn Heer, dat wy als onze Vleſch ledig is, wel te rug mogen keeren.

We zullen ons zelfs haſten moeten, want de wind is nu geheel in ons nadeel: op een anderen tyd moeten we het eens hervatten, maar vroeger uytgaan, dan we nu gedaen hebben.

Laaten we dan maar ver-
vin

*vin est consommé, horsmis
deux verres.*

*Je suis content.
Nous devrions louer à
présent.*

*Alors nous devons parler
un peu moins, & travail-
ler un peu plus.*

*C'est ennuyeux d'avoir ainsi
le vent contraire.*

*C'est toujours plus agréable
d'avancer que de reculer.*

*Il me semble que le vent
tourne du côté du Sud.*

*D'autant mieux, (tant
mieux).*

*Cependant nous aurons bien-
tôt la hauteur de l'atte-
lier de la Compagnie des
Indes.*

*Nous sommes avancez, plus
que je n'avois attendu,
je ne doute point, que
nous n'arrivions assez à
tems.*

*Je ne voudrais pas aussi
volontiers rester dehors,
parce que ma femme s'in-
quiéteroit extrêmement.*

*Nous voilà déjà devant
le port; je suis bien aise
de ce que nous sommes
siôt arrivez.*

trekken, de Wyn is, ſlegts
op een paar glaasjes na,
geconfumeerd.

Ik ben te vreden,

We zullen ons nu met la-
veeren moeten bezig
houden.

Dan moeten we wat min-
der praaten en wat meer-
der werken.

't Is verdrietig, als men
dus de Wind tegen heeft.

Voorſpoed myn Heer, is
altoos aangenaamer dan
tegenſpoed.

My dunkt dat de wind een
weinig Zuidelyker be-
gind te loopen,

Zo veel te beter.

We zullen evenwel, haast.
op de hoogte van de
de Oostindische Werf
zyn.

We vorderen spoediger,
dan ik verwacht hadde;
ik twyffel niet, of wy
zullen tydig genoeg aan
weezen.

Ik zoude ook niet gaarne
buyten geflooten willen
worden, vermits myne
Vrouw in de uysterſte
ongerustheid zyn zoude.

Zie daar, wy zyn reeds,
voor de haven; ik ben
blyde dat het zoo wel
afgeloopen is.

Soyez le bien venu Monsieur : Vous plait il de souper avec moi ?

Je vous suis bien obligé , Monsieur.

A lors je vous remercie de l'honneur de votre agréable Compagnie , & je vous prie de faire mes complimens à votre famille.

Monsieur , je vous suis de même extrêmement obligé , & j'ai l'honneur de vous souhaiter la bonne Nuit.

DIALOGUE DIX & SEPTIEME.

Comment Monsieur , je vous trouve encore occupé à l'Arithmetique , c'est pour perdre l'Esprit.

Vous parlez Monsieur comme une personne qui ne sait presque ce que c'est que l'Arithmétique , & de quelle importance il est , de bien entendre cette utile science.

J'avouë Monsieur qu'on peut bien me mettre de ce nombre : mais à propos vous parlez d'une science utile ; je vous prie quelles utilitez renferme t'elle ;

Welkom myn Heer : Geliest ge nu met my het Avondmaal te houden ?
Ik ben u zeer verpligt myn Heer.

Dan bedank ik U voor de Eer van uw aangenaam gezelschap, en verzoek myn Compliment aan uwe famielje?

Myn Heer, ik ben uw insgelyks ten hoogsten verpligt, en heb de eer u een goede Nagtruft toe te wenschen.

ZEVENTIENDE ZAAMENSPRAAK.

Hoe myn Heer, vinde ik u al weder in de Cyferkonst bezig? 't is om uwe Zinnen 'er by te verliezen.

Gy spreek myn Heer als iemand die byna niet weet wat de *Arithmetica* is, en van hoe veel aan gelegenheid het is, deeze nuttige weetenichap wel te verstaan.

Ik beken myn Heer, dat ik onder dat getal wel gerekend mag worden: Dog gy spreek daar van een nuttige weetenichap; ik bid u welke nuttig-
je

je m'y ſuis déjà appliqué deux années en l'apprenant & juſqu'à préſent je ne ſais pas, à quoi elle m'eſt Utile.

Cela vient de l'ignorance de pluſieurs maitres, que les diſciples ne voyent pas l'utilité de ce qu'ils ont appris, puisqu'ils poſent les Operations ainſi, comme le maitre les leur dit ſans en ſavoir la raiſon pourquoy.

De tels maitres avoient beſoin d'apprendre encore eux mêmes, or ce qui eſt le plus inſupportable, C'eſt qu'ils veulent le plus ſouvent être plus ſages que d'autres; Mais Monsieur puisſque vous parlez de l'Arithmétique, je vous prie de me dire en quoi elle conſiſte.

Monsieur l'Arithmétique eſt une ſcience, qui apprend à faire des Calculs, & qui a le nombre pour objet.

Qu'eſt ce qu'on entend par un nombre?

Un nombre peut être de deux ſortes, ſavoir, on

heden zyn daar tog in opgeſlooren; ik heb al twee Jaaren bezig geweest om dezelve te leeren, en nog weet ik niet waar toe zy my dienſtig is.

Het komt uit de onkunde van veele Meesters voort, dat de diſcipelen de nuttigheid, van het gene zy geleert hebben, niet beſpeuren; vermits die dan de bewerkingen maar ter neder ſtellen, zoo als de Meeſter haar dat zegt, zonder de reden te weten, waarom.

Zulke Meesters behoorden zelfs nog wel te leeren; dog het onverdraaglykſte is, dat zy nogtans veel wyzer willen zyn als andere; maar myn Heer dewyl ge nu tog van de *Arithmetica* ſpreekt, zoo verzoek ik eens te mogen weten waar in die beſtaat.

De *Arithmetica* myn Heer is een weetensſchap, die wel leerd tellen, en het getal tot onderwerp heeft.

Wat verſtaat men door een getal?

Een getal kan tweederley zyn, te weeten heel of

un nombre entier, ou une fraction; un nombre entier est celui qui est représenté par quelques chiffres, rangez les uns à côté des autres; & une fraction est une ou plusieurs parties d'un nombre entier.

Comment est ce qu'on écrit une fraction?

On pose sous le nombre entier, un nombre qui représente autant d'unités, que le nombre entier a de parties de la fraction, & l'on trace entre ces deux nombres une raije, & à lors le nombre qui est au dessus de la raije s'appelle Nominateur, & celle qui est au dessous de la raije s'appelle dénominateur.

Que faut il savoir pour bien faire toutes les opérations de l'Arithmétique?

Qu'on entende bien l'Addition, la soustraction, la multiplication, tant en nombres entiers qu'en fractions, & avec cela de bien entendre la règle de trois.

Que contient la règle de trois?

Que l'on trouve à trois

gebrooken; een heeltal is dat geene, het welk door eenige Cyfferletters, naast elkander gesteld zynde, afgebeeld word; en een breuk is een of meer deelen van een heeltal.

Hoe beschryft men een breuk?

Men steld onder het heeltal een getal dat zoo veel eenheden verbeeld, als de breuk een deel is van het heeltal, en men trekt tusschen beide een streep wanneer het getal dat boven de streep staat Teller, en het geen 'er onder staat Noemer genaamd word.

Wat word 'er vereischt om alle bewerkingen der Arithmetica wel te kunnen doen?

Dat men de vergaaring, aftrekking, vermenigvuldiging en deeling zoo in 't geheel als in 't gebrooken, en daarenboven de Regel van Driën wel verstaat.

Wat vereischt de Regel van Driën?

Dat men tot drie gegee-

gran-

grandeurs données, une quatrième proportionnelle; ce que l'on fait, en multipliant ensemble les deux grandeurs qui sont dans la règle à main gauche, & en divisant le produit par la première grandeur.

D'où vient cette Règle ?

Elle vient de la propriété d'une Progression Géométrique de quatre termes, dont le produit des deux extrêmes, est égal à celui des deux du milieu.

Comment cela se peut-il faire Monsieur, puisqu'une Règle de trois ne consiste qu'en trois nombres, & vous parlez maintenant de quatre termes.

Le quotient d'une Règle de trois doit être toujours considéré comme le quatrième terme, de sorte qu'on peut dire, que dans une Règle de trois le produit du premier nombre dans la règle par le quotient, est égal au produit du nombre second par le troisième nombre.

ven grootheden, een vierde evenredige vind; het welk men ter uitvoer brengt, als men de twee grootheden, die aan de rechterhand in de regel staan, zaamen vermenigvuldigd, en dit product door de eerste grootheid deeld.

Waar uit volgd deeze Regel?

Dezelve volgd uit de eigenschap eener Geometrische Progress van vier termen, waar van het vermenigvuldigde der twee uiterste termen gelyk is aan dat van de twee middensten.

Hoe kan dat weezen myn Heer, een Regel van Drien bestaat immers maar uyt drie getallen, en gy spreekt hier van vier termen.

De uitkomst van een Regel van Drien moet altyd als de vierde term aangemerkt worden, zoodat men zeggen kan, dat in een Regel van Drien het vermenigvuldigde van het eerste getal in de regel met de uitkomst, gelyk is aan het vermenigvuldigde van het tweede en derde getal.

Mon-

Monsieur je vous suis bien obligé de l'instruction de l'Arithmétique dont il vous a plu de me faire part, & j'ai l'honneur de vous souhaiter une bonne nuit.

*Votre Serviteur Monsieur;
A Dieu.*

DIALOGUE
DIX & HUITIEME.

Monsieur j'ai entendu que vous avez besoin d'un teneur de livres à votre Comptoir, & parce que je crois posséder les capacités requises, je voudrois bien m'y faire employer.

Il faut bien de la capacité, pour bien tenir un Comptoir, dont la principale chose est de tenir les livres en parties doubles; c'est pourquoi je prendrai la liberté de vous en examiner auparavant.

Cela me plaixra fort Monsieur, je ne doute pas, que je ne vous contente bien quant à cela.

Qu'est ce que de tenir les livres?

Myn Heer ik ben u zeer verpligt voor het onderwijs dat gy my van de *Arithmetica* hebt gelieven mede te deelen, en hebbe de eer u goede nagt te wenschen.

Uw Dienaar myn Heer, vaar wel.

AGTIENDE
ZAA MENS PRAAK.

Myn Heer ik heb verstaan dat gy een Boekhouder op uw Comptoor noodig hebt, en dewyl ik meen de vereichte bekwaamheden te bezitten, wilde ik my zelven daar toe wel aanbieden.

Daar worden al veele bekwaamheden vereischt, om een Comptoor wel te bedienen, waar van het Italiaans Boekhouden wel het voornaamste is; Derhalven zal ik de Vryheid neemen, u daar het allereerst in te onderzoeken.

Zulks zal my zeer aange-naam zyn, myn Heer, ik twyffel niet, of ik zal u ten dien opzigte wel genoeg geven.

Waar in bestaat het Boekhouden?

C'est

Ceſt un enrégitrement, & un ordre ſubtil des comptes, de tout ce qui ſe paſſe dans le Négoce.

Que faut il obſerver néceſſairement touchant cet enrégitrement?

De connoitre les Debitéurs & les Créditeurs; & que les débiteurs ne ſont mis ſur le débet dans un ſeul & même article pour plus ou moins, que les Créditeurs ſont mis ſur le crédit.

Si quelqu'un vous doit de l'argent à paier dans un certain tems, & qu'il en rabatte, parce qu'il paie plutôt, qui eſt donc le débiteur ou le créateur?

Alors il faut poſer. Les ſuivans doivent à celui qui nous paie, ſavoir la caiffe pour ce que l'on reçoit, & gain & perte, pour le rabat du payement avant le terme.

Quand on achette des marchandises pour le compte d'un autre, qui eſt donc le débiteur ou le créateur?

Celui pour qui on achette doit aux ſuivans ſavoir;

Het zelve beſtaat in een Aantekening, en konſtige Reekening's orde, van alles wat in de Koophandel voorvald.

Wat moet 'er omtrent die Aantekening als noodzaakelyk in agt genomen worden?

Wie dat Ontfangers of Uitgeevers zyn; en dat de Ontfangers in een en dezelfde poſt niet voor meer of minder werden gedebiteerd; als de Uitgeevers gecrediteerd.

Als iemand geld aan ons ſchuldig is op zekere tyd, en om dat hy eerder betaald, voor de vroegere betaaling rabatteerd, wie is dan debet of credit?

Dan moet men ſtellen. De onderſtaande debet aan die ons betaald, te wecten Caſſa voor het geen men ontfangt, en winſt en verlies, voor de korting wegens het Rabat.

Als men goederen voor Rekening van een ander koopt, wie is dan debet of credit?

Daar men voor koopt, is debet aan de onderſtam-

A celui dont on achète, pour le montant des marchandises, & au compte de frais, pour les charges.

Je trouve suffisamment par ce petit essai, que vous savez fort bien tenir les livres, c'est pourquoi je tâcherai autant qu'il est possible, de convenir avec vous.

Je suis charmé Monsieur, de ce que je vous ai bien contenté, & dont je ne sçaurois assez me réjouir, je ne doute pas, que nous ne Conviendrions ensemble.

Je n'en doute non plus; mais pour combien d'années pensez vous de vous engager, & à combien par an?

Vous me donnerez 800 francs annuellement, quant au reste, je laisse à vous de m'engager pour tant d'années qu'il vous semblera bon.

Monsieur le salaire que vous demandez est trop, cependant j'ai cru de vous donner 600 francs annuellement, & de vous

de, te weteen; aan die; daar men van koopt, voor 't beloop der goederen, en aan Rekening van onkosten voor de ongelden.

Ik hebbe uit dit kleine staaltje genoegzaam bespeurd, dat ge het Bockhouden zeer wel verstaat, derhalven zal ik, zoo veel mogelyk is, met u tragten overeen te komen.

Het is my lief myn Heer, dat ik u zoo veel gegeven hebbe, waar over ik my niet genoegzaam verblyden kan, en twyffele niet of wy zullen het met mal-kander weleens worden. Daar twyffele ik ook niet aan; maar hoe veel Jaaren meend ge u te verbinden, en voor hoe veel 's Jaarlyks?

Gy moet my 's Jaarlyks 800Guldens geeven myn Heer, dog laat het verders aan u over voor hoe veel Jaaren gy my verbinden wild.

Myn Heer, het loon dat gy eischt is al te hoog, dog ik heb gedagt u 600 guldens 's Jaarlyks te geeven, en dan voor zes

en-

*engager pour ſix années :
& repondez moi oui ou
non , car je ſuis toujours
accoutumé de dire en peu
de paroles ce que jepenſe.*

*Puiſque vos Conditions ſont
raiſonnables , je les ac-
cepterai : mais quand ſou-
haiteriez vous de m'em-
ployer en votre ſervice ?*

*Le plutôt qu'il ſera poſſible,
quand même ce ſeroit de-
main.*

*Monsieur je ſuis à votre
ſervice , je ne manquerai
pas de venir.*

DIALOGUE DIX & NEUVIEME.

*Bon ſoir mon Couſin , d'où
venez vous ſi tard ?*

*J'ai été au College de Mon-
ſieur S . . . , où je me ſuis
exercé avec beaucoup de
plaiſir aux Mathématiques.*

*J'avouë mon Couſin , que
j'ignore entièrement ces
ſciences , par conſéquent je
voudrois volontiers ſa-
voir , ce qu'elles renfer-
ment , & qui ſont ceux
qui en ont été les premiers
inventeurs.*

Jaaren te verbinden : en
gelieft daar maar ja of
neeh op te zeggen , want
ik ben altyd gewoon myn
meening in weinig
woorden te uytē.

Dewyl uwe conditien re-
delyk zyn , myn Heer ,
zal ik dezelve aannee-
men ; maar wanneer ge-
liefd gy van my gediend
te zyn ?

Zoo ſpoedig als het mo-
gelyk is , al was het zelft
morgen.

Ik ben tot uw dienſt myn
Heer , ik zal niet nalaa-
ten te komen.

NEGENTIENDE ZAAMENSpraak.

Goeden avond Neef , waar
komt gy zoo laat van
daan ?

Ik heb op 't Collegie van
de Heer S . . . geweest ,
alwaat ik my met veel
genoegen in de *Wiſkonſt*
geoeffend hebbe.

Ik moet bekennen Neef , dat
my die weetenschappen
ten eenemaal onbekend
zyn , derhalven wilde ik
gaarne weeten , wat de-
zelve beheld , en wie de
eerſte uitvinders daar van
geweeſt zyn.

Quant à leur Origine, Joſephe la porte dans les tems les plus reculez, & pour favoriſer l'eſtime qu'on en faiſoit de ſon tems, il ne craint point d'aſſurer qu'une des raiſons principales, qui engageoit Dieu lui même à prolonger ſi loin la vie des Patriarches avant le déluge, étoit afin qu'ils euſſent le loisir de cultiver & de perfectionner ces ſciences.

Mais ne ſait on pas le premier inventeur de ces ſciences ?

Joſephe témoigne que depuis le déluge elles furent ſoinſeuſement conſervées parmi les Chaldéens, & qu'Abraham qui étoit originaire, de Chaldée les alla enſeigner aux Egyptiens, d'où elles paſſèrent enſuite chez les Grecs. Mais ſans nous arrêter à toutes ces Conjectures, quelque vraiſemblables qu'elles ſoient; nous trouvons en remontant juſques à leur véritable Origine, que Dieu même en eſt le Principe,

Wat deſſelfs Oorſprong aangaat, Joſephus brengt dezelve tot de eerſte tyden, en om de agting, die men daar voor in zynen tyd hadde, te begunſtigen, ſchroomd hy niet te verzeekeren, dat eene der voornaamſte redenen, die God zelfs aanspoorde, om het leven der Oudvaders voor de Zondvloed zoo ver te verlengen, was, op dat zy tyd overig zouden hebben, om die wetentſchappen aante kweeken, en te volmaaken.

Maar weet men niet door wie die wetentſchap het eerſt gevonden is?

Joſephus getuigd, dat dezelve zedert de Zondvloed zorgvuldig onder de Chaldeen bewaard wierd, en dat Abraham welke uyt Chaldea was, dezelve aan de Egyptenaaren ging leeren, waar van dezelve vervolgens tot de Grieken overgegaan is. Maar zonder ons met alle die gifſingen op te houden, hoe waarſchynlyk dezelve ook zyn moogen, vinden wy, als we tot haare waare Oorſprong over-

Et qu'il est le premier Professeur qui les a enseignées & démontrées à l'homme.

Je vous prie mon Cousin de poursuivre, votre discours me plait si fort, que j'oublie le souper.

Dieu a consulté avant tous les siècles les idées qu'il a des nombres, des figures, & des mouvemens; & lors qu'il a gravé son image sur l'homme, il a versé dans son ame un rayon de cette éclatante lumière. La raison reçut dans son sein les semences fécondes des Mathématiques. Elle commença à découvrir avec admiration les idées des nombres & de la Géométrie; ces idées pures & intelligibles, qui ne peuvent souffrir aucun mélange terrestre & matériel, qui ne sont point sujettes au changement, & qui selon la sage pensée des Philosophes Platoniciens, sont dans Dieu de toute éternité, & incréées comme lui même; ces idées par où comme par une échelle sans fin l'esprit élève ses

gaan, dat God zelfs 'er het grondbeginzel van is, en de eerste Hoogleeraar welke dezelve aan de mensch onderweezen en betoogd heeft.

Ik bid u Neef, gaat voort, uw verhaal behaagd my zoo wel, dat ik de Avondmaaltyd vergeet.

God heeft voor alle eeuwen de denkbeelden (welke hy van de getallen, figuren, en bewegingen heeft) overwoogen; en toen hy zyn beeld in de mensch gedrukt heeft, heeft hy een straal van dat flonkerend licht in zyne Ziel gestort. De reden ontving in haare boezem, het vrugtbare Zaad der *Wiskonst*. Dezelve begon de denkbeelden der getallen en der *Meetkonst* met verwonderinge te ontdekken, deeze zuivere en verstaanbaare denkbeelden, welke geen Aardsche en stoffelyke vermenginge kunnen plaats geeven, welke niet aan de verandering onderworpen zyn, en welke volgens de wyze gedagte der Platonische wysgeeren in God van alle eeuwigheid, en als zig

pensées du tems à l'éternité, du point à l'infini, du rien au tout, & de soi-même jusques à son Auteur.

Je vous prie mon Cousin, puisque vous m'avez donné une si haute idée des Mathématiques, qu'il vous plaise maintenant de me dire ce qu'elles sont?

Les Mathématiques sont des sciences, qui nous enseignent tout ce qui se peut mesurer & compter, ce qui se peut compter, sont les nombres, & s'appelle Arithmétique; ce qui se peut mesurer, sont les longueurs & les largeurs, le retardement & la vitesse du mouvement, la force & la diminution du son, l'augmentation & la diminution des qualités, ce qui s'appelle Géométrie.

zelfs ingeschaapen zyn; deeze denkbeelden waar door, gelyk als door een ladder zonder einde, de Geest zyne Gedagten van de tyd tot de eeuwigheid, van het stip of punct tot het oneindige, van het geene niets is tot alles, en van zig zelfs tot zyne maaker verheft.

Ik bid u Neef, dewyl gy my daar zulk een voortreffelyk denkbeeld van de *Wiskonst* hebt medegedeeld, dat gy my nu ook eens geliefd te zeggen, wat die is?

De *Wiskonst* is een Weetenschap, welke al het gene gemeeten en berekend kan worden, leerd; het geen berekend kan worden, zyn de getallen, en wordt *Arithmetica* (Rekenkonst) genaamd; het geen gemeeten kan worden, zyn de lengtens en breettens, de traagheid en snelheid der beweging, de kragt en de vermindering der klank, de vermeerdering en vermindering der hoedanigheden, en dit word gemeenelyk *Geometria* (Meetkonst) genaamd.

Mon

Mon Cousin je comprends de ce que vous venez de dire, que les Mathématiques doivent être des sciences parfaites.

On ne peut réfléchir avec attention sur les connoissances exactes des diverses grandeurs, sans être intérieurement convaincu qu'elles sont ordonnées à de très grands desseins, puisqu'il n'y a point de science naturelle si claire & si exacte, ni par conséquent si parfaite, que la science des nombres & de la Géométrie. Car celui qui est le Père & la source universelle des sciences & des lumières, fait toujours concourir ce qui est le plus parfait à de plus excellentes fins. Et pour vous dire cela en peu de paroles; une personne qui n'a que peu de lumière dans les Mathématiques, sera en Etat de démontrer, que des sciences si nobles & si parfaites, sont un des dons les plus inestimables que l'homme ait reçu dans sa création; Heureux, s'il eut scû s'en servir selon l'institution de l'Auteur de son Etre.

Ik bemerk uyt uw zeggen Neef, dat de *Wiskonst* een zeer volmaakte weetenſchap moet weezen.

Men kan de nauwkeurige kenniffen der verschillende grootheden niet overweegen, sonder inwendig overtuigd te zyn, dat dezelve tot zeer verhevene-voorneemens geschikt zyn; dewyl 'er geen natuurlyke weetenſchap zoo klaar en nauwkeurig, nog by gevolg zoo volmaakt is, als de Weetenſchap der getallen en de Meerkonst. Want die welke de Vader en de algemeene bronader der Weetenſchappen en der lichten is, doet altyd het volmaakte tot uitneemen der einden medewerken. En om u dit maar kortelyk te zeggen; iemand welke maar een weinig licht in de *Wiskonst* heeft, zal in ſtaat zyn, aan te roonen, dat zulke edele en volmaakte weetenſchappen, een der onwaardeerlykſte gaven zyn, welke de menſch in zyn Schepping ontfangen heet; Gelukkig,

P 4 *Mais*

Maar mijn Cousin, si les Mathématiques sont si parfaites, d'où vient il donc qu'il y a des gens raisonnables qui désapprouvent l'étude des Mathématiques. Car, disent ils, en ouvrant un livre où on les enseigne, à quoi bon toutes ces comparaisons de nombres & de lettres, & toutes ces figures? Est ce qu'on est plus sage ou plus heureux, parce qu'on sait que des grandeurs sont égales, ou qu'elles ont certains rapports entr'elles? Sommes nous faits pour nous occuper à connoître des vérités si vaines & si peu solides? Et ne vaut il pas mieux s'appliquer à des choses meilleures & plus importantes?

J'avoué mon Cousin qu'on doit toujours préférer le plus parfait à ce qui l'est moins, & que l'étude des vérités saintes &

indien hy dezelve hadde weten te gebruyken. Volgens de instelling des Scheppers van zyn Weezen.

Maar Neef, indien de *Wiskunst*, zoo volmaakt is, hoe komt het dan dat 'er lieden van een goed oordeel gevonden worden, welke de studie der *Wiskunst* niet goed keuren. Want, zeggen zy, openende een boek waar in men dezelve onderwyft, waar toe dienen alle die vergelykingen van getallen en letteren, en alle die figuren? is men wyzer of gelukkiger, om dat men weet dat grootheden gelyk zyn, of dat dezelve zekere betrekkingen tot elkander hebben? zyn wy gemaakt om ons bezig te houden met zulke zenuwlooze en weinig gegronde waarheden te kennen? En is het niet beter dat men zig op betere en gewigtiger zaaken toelegt?

Ik bekenne Neef dat men altoos het volmaakste voor het minder volmaakte moet kiezen, en dat de studie der heilige

di.

divines doit infiniment l'emporter sur celui des vérités naturelles. Mais il ne faut pas pour cela qu'un bien plus excellent en détruise un moindre. Et puisque la sagesse souveraine ne dédaigne pas de nous exciter elle-même à considérer dans une simple fleur, qui passe & flétrit en un jour, des graces & des beautés, qui effacent ce qu'il y d'éclatant dans les riches & superbes habits des Rois de la Terre; n'est ce pas l'honneur & lui rendre gloire que de cultiver des sciences dont elle même prend soin de nous instruire, & qui sont éternelles comme elle, & par conséquent qui sont beaucoup plus fixes, plus solides & plus estimables que tous les objets prévisibles des sens? Ne seroit ce pas lui faire une espèce d'injure d'oser les condamner, puisqu'elle les communique aux hommes, & qu'elle les Ordonne pour des fins qui leur sont de la dernière importance? Car il n'y a rien dans l'ordre

en Goddelyke Waarheden, oneindig boven die der Natuurlyke Waarheden uytmunt. Maar daarom moet geen uytneemender goed een minder vernietigen. En dewyl de opperste Wysheid zig niet verontwaardigd om ons zelfs aan te zetten, van in een geringe bloem, welke in eene dag voorbygaat en verdord, bevalligheden en schoonheden (welke de uytmuntendheid der ryke en prachtige kleedren van de Koningen der Aarde uytwischen) te beschouwen; is zulks dan niet hem eeren, en heerlijkheid geeven, als men wetenschappen aankweekt, waar voor ze zelfs zorg draagd om ons te onderwyzen, en welke eeuwig zyn gelyk zy, en by gevolg veel vaster, gegronder en waardiger als alle de vergankelyke voorwerpen der Zinnen? zou zulks dan ook niet zyn hem eenigermaten smaad aandoen, dezelve te durven afkeuren, dewyl zy dezelve de menschen mededeeld, en toe zo-

naturel qui puisse imprimer si vivement dans leurs esprits la forte & terrible idée de l'Eternité, ni leur faire admirer d'avantage la perfection de tous les ouvrages que ses mains ont formez, ou leur donner une si haute idée de sa Toute puissance, de sa grandeur incompréhensible, & de l'étendue infinie de ses Divines Perfections.

Quelques uns disent que l'Astronomie est une science divine, & d'autres qu'elle est une science inutile, que faut il que j'en croie, mon Cousin.

Pourquoi la souveraine Sagesse a-t-elle placé l'homme comme un jeune disciple dans le centre du monde? Pourquoi lui a-t-elle fourni ces cristaux admirables, je veux dire les yeux; si ce

danige einden schikt, welke haar van de uiterste aangelegentheid zyn? Want daar is niets in de natuurlyke orde, welke het kragtige en schrikkelyk denkbeeld van de eeuwigheid zoo levendig in haare Geesten kan drukken, nog haar meerder de volmaaktheid van alle de werken, welke zyne handen gemaakt hebben, met verwondering kan doen beschouwen, of haar zulk een verheven denkbeeld van zyn Almagtigheid, van zyn onbegrypelyke grootheid, en van de oneindige Uitgestrektheid zynner Goddelyke volmaaktheden kan geeven.

Zommige zeggen dat de Sterrekonst een Goddelyke, en andere dat ze een nuttelooze Wetenschap is, wat moet ik hier van denken Neef?

Waarom heeft de opperste Wysheid de Mensch als een jonge Leerling in het Centrum des werlds geplaatst? Waarom heeft ze hem die wonderbaare Cristalen, ik wil zeggen de oogen, gegeven; in-
z' est

w'eft pour confidérer les traits infinis que ſes-doigts divins ont tracé ſur chaque créature ; ſi ce n'eſt pour contempler les figures très parfaites que ſa main ſçavante a décrites ſur la ſurface de toute la nature ; ſi ce n'eſt pour ſpéculer les divers phénomènes & les objets charmans dont elle a rempli l'Univers ; ſi ce n'eſt pour développer les miſtères ſecrets de la Géométrie ; ſi ce n'eſt pour admirer par tout les prodigieux effets d'une mécanique toute inimitable & incompréhenſible ; & ſi ce n'eſt enfin pour publier par tout & en tout les louanges de la même ſageſſe , qui fait réjaillir ſur tous ſes ouvrages tant de beaux rayons de ſa gloire ?

dien het niet is om de oneindige trekken, welke zyne Goddelyke Vingeren op ieder creatuur getrokken hebben, te beſchouwen; indien het niet is om de zeer volmaakte figuren, welke zyne geleerde hand op de oppervlakte der gantsche Natuur beſchreeven heeft, te beſchouwen; indien het niet is om de onderscheidene Hemelverſchynfels en de bekoorlyke voorwerpen, waar mede zy het Geheel-al vervuld heeft, te beſchouwen; indien het niet is om de verborgene geheimender Meetkonſt te ontdekken; indien het niet is om de wonderbaare uytwerkingen eener gantsch onnavolgelyke en onbegrypelyke konſtwerktuigkunde over al met verwondering te beſchouwen; en indien het eindelyk niet is om over al en in alles de lof van dezelve wyſheid te verkondigen, die op alle haare werken zoo veel ſchoone ſtraalen haarer heerlykheid doet afſtraalen.

Belle

Belle & agréable occupation, où l'homme étudie des sciences, dont un Dieu ne dédaigne pas d'observer les règles. Car l'Écriture & la raison nous enseignent également qu'il a fait toutes choses avec nombre, avec poids & avec mesure. Platon même reconnoit cette vérité, lorsqu'il dit élégamment que Dieu exerce sans interruption l'office d'un Géomètre souverainement parfait. Mais mon Cousin je ne scaurois laisser de vous faire connoître mon admiration, de ce que les Astronomes ne soient point rebutez de leurs forces Etudes, & qu'ils fassent mille pénibles Observations, & mille supputations ennuyeuses.

Comment est ce que vous en pouvez être étonné mon Cousin, puisque j'ai éclairé tellement vos idées, pour le pouvoir comprendre facilement. C'est que la vue de ces éclatantes

Wat is het dan niet een schoone en aangename bezigheid, waar in de mensch wetenschappen leerd, waar van een God zig niet verontwaardigd de regelen na te komen. Want de Schriftuur en de reden leeren ons te gelyk dat by alle dingen met getal, gewigt, en maat, gemaakt heett. Plato zelfs erkend deeze waarheid, wanneer hy zoetvloeyend zegt, dat God het Ampt van een Meetkonstenaar in de hoogste volmaaktheid zonder tegenhouding oeffend. Maar Neef ik kan niet nalaten u myn verwondering te kennen te geeven, hoe dat het weezen kan, dat de Sterrekundige van haare kragtige Studien de moed niet bevoomen is, en dat zy duyzend moeilijke waarneemingen, en duyzend verdrietige Uytcyfferingen doen.

Hoe kan u zulks verwonderen Neef? daar ik uw denkbeelden reeds zoo zoo veel ligt gegeven hebbe, om zulks gemakelyk te kunnen begrypen. Het is om dat het

mer-

merveilles les enlève & les charme agréablement. Ils brûlent toujours d'une nouvelle ardeur de connoître au juſte les règles d'une Géométrie ſi ſublime, ſi parfaite, & ſi magniſque. Combien de fois les charmes puiſſans de l'Aſtronomie ont ils adouci l'amertume de tous leurs ennuis ? Combien a-t-elle occupé de précieux momens de leur belle vie ? Et quels transports d'amour & d'admiration n'a-t-elle point excité dans leur ame céleſte envers l'Auteur de tous les prodiges qu'elle expoſoit ſans ceſſe à leurs yeux ? Leur coeur ſans doute étoit hors de lui-même, & ſ'écrioit dans ſes extaſes avec David au Pſeume dix & neuvième. Les Cieux racontent la gloire du Dieu fort, & l'étendue donne à connoître l'ouvrage de ſes mains. Un jour dégorge de bons propos à l'autre jour, & une nuit montre ſcience, à l'autre nuit. Il n'y a point en eux de langage, & il n'y a point de paroles : toutetois

gezig van die uitblinkende wonderen hear aangenaamelyk bekoord en in verrukking brengt. Zy branden altyd van een nieuwe yver omde regelen van zulk een verhevone, volmaakte en Heerlyke Meetkonſt op het naauwkeurigſte te kennen. Hoe dikwils hebben de kragtige verrukkingen der Sterrekonſt de bitterheid van alle hunne moeyelykheden verzoet ? Hoe veel koſtelyke oogenblikken heeft zy van haar ſchoone leven niet vervuld ? En welke verrukkingen van liefde en verwondering heeft zy niet in haar hemelſche Ziel verwekt, jegens de Maaker van alle de wonderen, welke zy geduurig voor hunne oogen ſtelde ? Haar herte was ongetwyffeld buiten zig zelve, en riep in zyne opgetogheden, en verrukkingen met David in zyn negentiende Pſalm uit. *De Hemelen vertellen Gads eere, en het mytſpanſel verkondigd zynen bandenwerk. De dag aan den dag ſtort overuloediglyk leut*

leur voix est ouïe sans cela.

Mais pour revenir à la chose mon Cousin, je vous prie, de me donner une courte explication de quelques parties particulières des Mathématiques, comme l'Algèbre, la Trigonométrie, l'Optique, la Dioptrique, la Catoptrique, & la Perspective, vous m'obligerez extrêmement.

Encore que l'Arithmétique ou la science des nombres soit une science universelle dont tant d'autres dépendent, néanmoins l'Algèbre est incomparablement plus générale & plus étendue. Cette science sert merveilleusement à éclaircir, à étendre, & à perfectionner l'Arithmétique même & la Géométrie, & toutes les autres parties que les Mathématiques renferment. Elle est si générale qu'elle considère toutes sortes de grandeurs, & que ce qu'elle démontre peut s'appliquer non

spraak uyt; en de nagt aan de nagt toond weeten-schap. Geene spraake, nog geene woorden zyn der; daar haare stemme niet word gehoord.

Maar om weder tot de zaak te komen Neef, ik bid u, dat gy eens een korte verklaring van eenige byzondere deelen der *Wiskonst*, als de *Algebra*, *Trigonometria*, *Optica*, *Dioptrica*, *Catoptrica* en de *Perspectieve*, geliefd te geeven, gy zult 'er my grootelyks door verpligten.

Schoon de *Arithmetica* of de Weeten-schap der getallen, een algemeene weeten-schap is, waar van zoo veel andere afhangen, is nochtans de *Algebra* onvergelykelyk veel algemeender en uitgestrekter. Deeze weeten-schap diend wonderbaarlyk om zelfs de *Arithmetica* en de *Geometrie*, en alle de andere deelen welke de *Wiskonst* bevat, op te helderen, uit te breiden, en te volmaaken. Dezelve is zoo algemeen dat ze allerhande grootheden beschouwd, en dat het

sou-

ſeulement aux nombres, aux lignes & aux figures, aux poids & aux viteſſes, & à toutes les autres eſpèces de grandeurs; mais encore à tous les nombres, à toutes les lignes, à toutes les viteſſes, & à toutes les grandeurs en particulier que l'on peut concevoir dans chaque eſpèce de grandeurs. Mais ce qu'il y a de plus conſidérable dans cette ſcience n'eſt pas ſon étendue & ſon univerſalité, s'il m'eſt permis de parler ainſi; Car, comme nous venons de dire, l'Arithmétique eſt aſſez générale pour les ſciences. C'eſt la facilité qu'elle donne à l'eſprit pour découvrir les vérités les plus cachées, & dont il ſeroit abſolument impoſſible de s'éclaircir par l'Arithmétique & par la Géométrie ordinaire. Cette ſcience répréſente l'Eſprit ſous des expreſſions très courtes un aſſemblage de pluſieurs idées, & l'aide à parcourir avec beaucoup d'adreſſe, de promptitude, & de facilité, tous les rapports des grandeurs qu'il examine. Enſin cet-

geene zy bewyſd niet alleenlyk op de getallen, lynen en figuren, op de zwaartens en ſnelheden, en alle andere zooten van grootheden kan toegepalt worden; maar nog op alle getallen, alle lynen, alle ſnelheden, en op alle grootheden in 't byzonder, welke men in ieder zoort van grootheden bevatten kan. Maar het geen 'er aanmerkelyker in deeze weetenschap is, is geenzins deſſelfs uitgeſtrektheid en algemeenheid, indien het my geoorlofd is aldus te ſpreken, want gelyk ik zoo aanſtons gezegd hebbe is de *Arithmetica* algemeen genoeg voor de Weetenſchappen. Het is de gemakkelykheid welke dezelve den Geest aanbied om de verborgenſte waarheden te ontdekken, en waar van het volſtrekt onmogelyk zou zyn, door de *Arithmetica* en de gemene Meetkonſt daar eenig licht in te vinden. Deeze weetenschap vertoond den Geest onder zeer korte uytdrukkingen een

te sciences est le fondement de toutes les sciences exactes & parfaites, ou en un mot, du corps entier des Mathématiques.

La Trigonométrie s'exerce à mesurer les longueurs, les hauteurs, & toutes les surfaces. L'Optique, la Dioptrique, la Catoptrique, & la Perspective, sont toutes fondées sur la connaissance de l'œil, & sur les merveilles qui s'y passent; c'est à dire sur la transmission & la refraction des rayons au travers de ses humeurs. La Dioptrique apprend encore à rompre les rayons en diverses manières, lorsqu'ils doivent passer au travers des corps transparents; & la Catoptrique à les réfléchir lorsqu'ils choquent les corps.

verzameling van verscheide denkbeelden, en helpt dezelve, om met veel behendigheid, snelheid en gemakkeelykheid, alle betrekkingen der grootheden, welke zy onderzoekt, door te loopen. Eindelyk deezee wetenschap is de grond van alle nauwkeurige en volmaakte wetenschappen, of met een woord, van de geheele *Wiskunst*.

De *Trigonometrie* bestaat in het meten der lengtens, hoogtens, en van alle oppervlaktens. De *Optica*, *Dioptrica*, *Catoptrica*, en de *Perspectieve*, zyn alle op de kennis van het Oog, en op de wonderen welke daar in voor vallen gegrond; dat is op de overbrenging en straalbrekkingd wars door deszelfs vogten. De *Dioptrica* leerd nog om de stralen op onderscheidene manieren te breeken, wanneer dezelve dwarsdoor doorschynende lichaaften moeten gaan, en de *Catoptrica* om dezelve te overwegen, wanneer zedelichaaften stooten. *Votre*

Notre récit m'a donné un tel penchant pour les Mathématiques, que j'ai formé le dessein de commencer cette étude avec ardeur, cependant j'ai peur que les difficultés que j'y rencontrerai peut-être, ne soient les écueils, où mon petit génie fera naufrage.

Vous devez d'abord avoir un peu de fermeté mon Cousin, & vous ne devez point ne vous effrayer si facilement des difficultés imaginaires, qu'on a coutume alors de se figurer. Dès que vous aurez commencé, contentez vous de regarder toujours fixement & par ordre les seules idées ou les vérités seules qui se présentent immédiatement à vous, & n'allez point en chercher ailleurs. Car cela ne serviroit qu'à figurer des monstres dans votre imagination, que vous ne trouverez jamais, & dont le vain Phantôme ne manquera pas de s'évanouir, quand un ordre exact vous aura fait avancer plus loin. Ta-

Ik hebbe uit uw verhaal, zoo veel agting voot de *Wiskonst* gekreegen, dat ik voorneemens ben die Studie met yver te aanvangen, dog de zwaarigheden welke ik mogelijk daar in ontmoeteri zal, vreeze ik dat de klippen zullen zyn, waar op ik met myn zwak verstand vervallen zal.

Gy diend in het eerst een weinig Standvastigheid te hebben Neef, en gy moet zoo ligt niet verbaasd worden van de verbeelde zwaarigheden, welke men dan gewoon is zig te verbeelden. Zoo dra gy zult begonnen hebben, zoo vergenoegd u altyd niet onbeweeglyk en met orde de eenige denkbeelden of de eenige waarheden welke zig onmiddelyk voor u opdoen, te beschouwen, en gaat dezelve niet ergens elders zoeken. Want dat zou niet dienen als om uwe verbeelding monstres voor te stellen welke gy nooit vinden zult, en waar van het beuzelagtige schim, niet haalaten zal te verdwynen,

Q

shox

chez donc à ne rien pas
 ser d'important sans le
 concevoir distinctement,
 & ne vous dégoûtez
 point, si quelque diffi-
 culté vous arrête un peu.
 On n'étudie pas les Ma-
 thématiques, comme on
 lit des histoires, ou des
 Romans, ou des Comédies.
 Mais ce tems là n'est pas
 perdu pour vous, on a-
 vance beaucoup lorsqu'on
 fait s'arrêter de la sorte.
 C'est pourquoi mon cher
 Cousin suivez mes con-
 seils & vous ferez bien.

Je tâcherai de suivre de
 toute ma force vos Con-
 seils mon Cousin, & je
 ne doute pas aussi, qu'en
 faisant ainsi, je n'attei-
 gne au but.

Je le souhaite de tout mon
 coeur mon Cousin, en at-
 tendant j'ai l'honneur de
 vous souhaiter une bonne
 nuit.

Je vous souhaite pareille-
 ment mon Cousin, faites
 mes complimens à la fa-
 mille.

wanneer een naauwkeu-
 rige order u verder zal
 hebben doen vorderen.
 Tragt dan om niets van
 aangelegenheid te laten
 voorbygaan, zonder het
 klaarlyk te begrypen, en
 laat de lust u niet be-
 nomen wezen, indien
 u eenige zwaarigheid te-
 gen houd. Men leerd
 de *Wiskunst* niet, gelyk
 men de Historien, Ro-
 mannen, of Comedien
 leest. Maar die tyd is
 voor u niet verlooren.
 Men vorderd veel, als
 men zig zodanig weet
 op te houden. Daarom
 waarde Neef volgd myn
 raad en gy zult wel doen.

Ik zal uw raad met al myn
 vermogen zoeken te
 volgen Neef, en twyf-
 fele ook niet of ik zal
 dus doende myn oog-
 merk wel bereiken.

Ik wensche zulks van gant-
 scher herten Neef, en
 hebbe inmiddels de eer
 U een goede nagt te
 wenschen.

Goeden nagt Neef, pre-
 senteert myn dienst aan
 de Familie.

DIALOGUE
VINTIEME.

Il y a déjà longtems que vous m'avez promis de me donner une description succinte de la figure du monde; mais jusqu'à présent Monsieur je n'ai pas pu jouir de ce bonheur: avez vous maintenant l'occasion de satisfaire à votre promesse.

Fort bien Monsieur. Si vous avez assez de patience de me venir voir souvent pour deux heures, je vous communiquerai une succinte Cosmographie; qui, quoi qu'elle ne soit pas sans fautes, satisfera néanmoins assez, pour vous donner en quelque façon une idée de tant de differens & merveilleux Phénomènes, qui nous environnent de toutes parts sur ce Théâtre sublunaire.

Quelle courte, & comme il vous a plu de dire, quelque imparfaite qu'elle puisse être; elle m'en

TWINTIGSTE
ZAAMENSPPRAAK.

Gy hebt my al eene ge-ruymen tyd beloofd, eene beknopte beschryving van het gestel der waereld te zullen geeven; maar tot nog toe myn Heer, heb ik dat geluk niet moogen genieten: hebt ge thans gelegenheid, om aan uwe belofte te voldoen?

Zeer wel myn Heer. Indien uw geduld groot genoeg is, om my nu en dan, eens een paar uuren te koomen bezoeken, zal ik u eene beknopte Waereldbeschryving mededeelen; die wel is waar, niet gebrekloos zyn zal, maar egter voldoende genoeg, om u eenigermaten een denkbeeld te geeven, van zoo veel verscheidene en wonderlyke Verschynzelen, als ons op dit ondermaansch toneel, van alle kanten omringen.

Hoe kort, en zoo als gy u gelieft uyt te drukken, hoe onvolkoomen ze ook zyn mag; ze zal

aprendra cependant plus, que je n'en sache pour le présent. Ayez seulement la bonté de commencer votre description, vous pouvez être assuré de ma patience & de mon attention: premièrement je voudrois bien savoir, ce qui est proprement la signification du mot Cosmographie.

La Cosmographie selon son étymologie, n'est autre chose qu'une description du monde ou de l'univers: & ainsi on entend par là une science Mathématique, qui nous représente la structure de tout l'univers, & qui en examine aussi bien la grandeur, la figure & la disposition, que le nombre, les distances, & les mouvemens de ses parties particulières.

C'est alors que je comprends quel est le sujet de cette science, savoir tout l'univers. Mais qu'est ce qu'on entend par l'univers?

L'univers est un assemblage

'er my nogtans meer van doen kennen, dan ik 'er voor het tegenswoordige van weet. Zyt maar zoo goed uwe beschrijving te beginnen, gy kunt van myn gedult en oplettenheid verzekert zyn. In de eerste plaats, wenschte ik wel te weeten wat eigentlyk de betekenis van het woord *Cosmographia* is?

Cosmographia is, volgens de oorspronkelyke betekenis van het woord, niet anders, dan eene beschrijving des Waerelds, of van het Heelal: en dus wordt daar door eene wiskonstige Weeten-schap verstaan, die ons het maakzel van het gantsch Heelal voorsteld, en de grootte, gedaante en de gesteldheid daarvan, zoo wel als het getal, de afftanden, en de bewegingen van der zelve byzondere deelen onderzoekt.

Dus begryp ik, wat het onderwerp deezer weeten-schap is, namentlyk, het gantsch Heelal. Maar wat verstaat men door het Heelal?

Het Heelal, is een verza-

du.

du Ciel & de la terre, ou plutôt de tous les corps, que Dieu y a créés pour manifester sa puissance & sa gloire. On le comprend aussi sous le nom de monde, & on le divise en monde supérieur, & en monde inférieur.

Qu'appelle t'on le monde supérieur?

Le monde supérieur est le monde céleste & incorruptible, qui comprend les cieux & les astres.

Qu'est ce que le monde inférieur?

Le monde inférieur est le monde terrestre, & élémentaire, qui est sublunaire & corruptible, & qui comprend les élémens & tous les corps mixtes qui en sont composés.

Vous parliez d'abord d'Éléments Monsieur, que faut il entendre par là?

On entend par là certaines parties simples & en quelque façon immuables, dont tous les corps mixtes sont composés, & aux-

meling van Hemel en Aarde; of liever van alle Lighaamen, welke God, om zyne magt en Heerlykheid te doen uitblinken, geschapen heeft. Het word ook onder den Naam van Waereld begrepen, en in bovenste en benedenste Waereld, verdeelt.

Wat noemd men de bovenste waereld?

De bovenste Waereld, is de Hemelsche en onbederflike Waereld, die de Hemelen, en de Starren bevat.

Wat is de benedenste Waereld?

De benedenste, is de Aardsche, of Hoofdstoffelyke Waereld, die ondermaans en bederflijk is, en de Hoofdstoffen, beneffens alle gemengde Lighaamen, welke daar uyt zaamengesteld zyn, begrypt.

Gy spreek daar zoo aantsonds van Hoofdstoffen myn Heer, wat verstaat men daar door?

Daar door verstaat men zekere eenvoudige en eenigermaten onveranderlyke deelen, uyt welke alle gemengde ligha-

quels elles peuvent rejoindre, lorsque quelque Opération influente les fait changer.

Je puis donc conclure facilement que les Elemens sont les principes naturels de tous les Etres corporels. Mais n'y a-t-il pas plusieurs sortes d'Elemens?

On en compte communément quatre: savoir le feu, l'air, l'eau, & la terre.

Qu'est ce que le feu?

Le feu est une substance invisible & éclairante, qui échauffe toute la Nature, & qui compose les feux grossiers, qu'on peut tirer de tous les corps mixtes. On le place ordinairement au dessus de l'air, qui n'en peut pas bruler, parce qu'il est fort humide.

Qu'est ce que l'air?

L'air est une substance fluide & invisible, servant à la respiration de tous les animaux qui

men zyn zaamengeſteld, en in welke ze wederom kunnen ontbonden worden, wanneer eenige vermogende werking haar veranderen doet.

Dus begryp ik dan gemakelyk, dat de Hoofdstoffen, de eigentlyke grondbeginzels van alle Lighaamlyke Wezens uitmaaken. Maar, zyn'er niet verſcheiden ſoorten van Hoofdstoffen?

Men teld 'er gemeenlyk vier; te weten: Het Vuur, de Lugt, het Water, en de Aarde.

Wat is het Vuur?

Het Vuur is een onzichtbaare en ligrende Zelfſtandigheid, die de geheele Natuur verwarmd, en de groove Vuuren zamenſteld, welke uyt alle gemengde Lighaamen kunnen getrokken worden. Men plaatſt het gemeenlyk boven de Lugt, die daar door niet gebrand kan worden, om dat ze zeer vogtig is.

Wat is de Lugt?

De Lugt is eene vloeibaa-re, en ongewaarwordelyke zelfſtandigheid, dienende tot de Adem-

ont

ont un poumon, & est de sa nature humide & modérément chaud.

Si je ne me trompe pas, l'air est divisé par les Naturalistes en trois Régions, qu'ils distinguent par les noms, de haute, de moyenne, & de basse Région. Qu'entendent ils par chaque Région en particulier?

Par la haute Région, ils entendent celle, qui est entre le feu élémentaire, & les plus hautes montagnes de la terre. Cet air est plus pur, & plus léger, que les deux autres, & chaud & humide de sa nature.

Par la moyenne Région ils entendent celle, qui s'étend depuis la cime des plus hautes montagnes, jusqu'à la basse Région où nous vivons. Celle-ci est plus pesante que la haute, & a par les vapeurs & les exhalaisons, que le soleil par sa chaleur, tire de la terre & de l'eau, la nature froide

haaling van alle dieren, welke van Longenvoorzien zyn; en is van eene vogtige, en matige warme Natuur.

Indien ik my niet bedrieg, wordt de Lugt door de Natuurbeschryvers, in drie strecken verdeelt, welk zy, van elkanderen, door de Naamen van bovenste, middenste, en onderste onderscheiden. Wat verstaan ze door ieder dezer byzondere strecken?

Door de bovenste Lugtstreek, verstaan ze die, welke tusschen het Hoofdstoffelyk vuur, en de hoogste Bergen der Aarde is. Deeze lugt is zuiverer. en ligter dan de twee andere, en heeft een warme en vogtige Natuur.

Door de middenste Lugtstreek, verstaan ze die, welke zig uytstrekt van den top der hoogste Bergen, tot aan de onderste Lugtstreek, waar in wy leven. Deeze is zwaarder dan de bovenste, en heeft, door de dampen, en uytwaasselingen, die de Zon door zyne warmte, uyt

& humide.

Enfin la basse Région est celle, dans laquelle nous vivons & que l'on borne par la reflexion des rayons du soleil; ce qui lui donne une figure inégale & Ovale, à cause des diverses reflexions des rayons du soleil en différentes saisons de l'année & Régions de la terre. Cette Région est, suivant les différentes contrées & saisons, tantôt d'une nature chaude, & tantôt d'une nature froide.

Qu'est ce que l'eau ?

L'eau est un élément liquide, & visible, qui baigne autour du globe terrestre, & qui a la nature froide, & modérément humide.

Qu'est ce que la terre ?

La terre ou plutôt le globe terrestre est un corps grossier & pesant, qui a la forme d'une Sphère, & qui est entièrement sec, & modérément froid, & qui est placé

de Aarde, en het Water om hoog trekt, een koude, en vogtige Natuur.

De onderste Lugtſtreek eindelyk, is die, waar in wy leeven; en die men bepaald, door de weeromkaatzing der Zonneſtraalen, het geen aan haar een ongelyke, en ovaale gedaante geeft, ter oorzaake van de verſcheiden weeromſtuytingen der Zonneſtraalen in de verſcheiden Jaargetyden, en gewesten der aarde. Deeze lugtſtreek is, volgens de verſcheiden Landſtrecken en Jaargetyden, dan eens van eene koude, en dan eens van eene warme Natuur.

Wat is het Water ?

Het Water, is een vlietend en zigtbbaar Element, dat rondſom den Aardbol ſpoeld, en eene koude, en maatig vogtige Natuur heeft.

Wat is de Aarde ?

De Aarde of liever Aardkloot is een grof, en zwaar Lighaam, dat de gedaante eener Sphære heeft, volſtrekt droog, en maatig koud is, en zyne plaats heeft in 't

au milieu des trois précédens élémens, ou environ au milieu du monde.

Vous avez déjà plusieurs fois parlé des Corps ſimples & mixtes; & parce que je n'en ai pas encore une bonne idée, je voudrois bien que vous m'en donniez une description plus claire.

Des Corps ſimples ſont ceux qui ne ſont point mêlez d'autres Corps: Comme ſont les quatre Élémens & les Corps céleſtes.

Les Corps mixtes ſont ceux qui ſont formez du mélange des élémens, ils peuvent être ou parfaits, ou imparfaits.

Les Corps mixtes & parfaits, ſont des Corps animés, auxquels les élémens ſont transformez par un parfait mélange. A ceux ci appartiennent les plantes, les bêtes, & les hommes.

Les corps mixtes & imparfaits, ſont des Corps

midden der drie voorgaande, of, byna in 't midden der Waereld.

Gy hebt nu al verſcheide reizen van eenvoudige, en zaamengeſtelde Lighaamen geſprooken; dog, dewyl ik daar van als nog, geen regt denkbeeld hebbe, wenschte ik wel dat gy daar van een naadere beſchryving gaf.

Eenvoudige Lighaamen, zyn dezulke, welke met geen andere Lighaamen vermengd zyn: gelyk de vier Hoofdſtoffen, en de Hemelſche Lighaamen.

Zaamengeſtelde Lighaamen zyn, welke door een mengſel der Hoofdſtoffen worden opge maakt. Deeze kunnen of volmaakt, of onvolmaakt zyn.

De volmaakte, gemengde Lighaamen, zyn bezielde Lighaamen, waar in de Hoofdſtoffen, door een volmaakte vermenging vervormd zyn. Onder deeze behooren de Plabten, de Dieren, en de Menſchen.

De onvolmaakte gemengde Lighaamen, zyn on-

Q 5

ina-

inanimex, dont la forme ne diffère de celle de Elements. A ceux ci appartiennent les météores, les Mineraux & les Métaux.

Qu'est ce que sont les Météores?

Les Météores, sont des Corps qui paroissent en l'air, & qui sont formez de la matière des Elements, qui n'est pas transformée, mais seulement altérée. On les divise en trois sortes, ſavoir en ignées, comme le tonnerre, les feux folets, les Dragons ardents, & tous les phénomènes de feu: & en Aériens; comme les vents & les tourbillons. Et en Aqueux qui sont les plus ordinaires, comme les nuës, l'Arc-en Ciel, la grêle, la neige, la frimas, la pluie, la rosée & d'autres semblables.

Aidez la bonté Monsieur, de m'expliquer chacun de ces Météores en particulier. Qu'est ce que le tonnerre?

bezielde Lighaamen, welkers vorm, niet van die der Elementen verschilt. Hier onder behooren de verhevelingen de Mineraalen, en de Metaalen.

Wat zyn de Verhevelingen?

De Verhevelingen, zyn Lighaamen, welke zig in de Lugt opdoen, en uyt de Stof der Hoofdstoffen, die niet gevormd, maar alleenlyk verandert is, worden zaamengesteld. Men verdeeld ze in drie zorten; te weten, in vuurige, gelyk den Donder, de Dwaalligten, de vallende Starren, en alle andere vuurige Lugtverschynfels: In de uit lugt bestaande; gelyk de Winden, en Wervelwinden. En in wateragtige, die de gemeenste zyn, gelyk de Wolken, den Regenboog, de Hagel, Sneeuw, Ryp, Regen, den Laauw, en diergelyke.

Zyt zo goed Myn Heer, om my, een ieder dezer Verschynzelen afzonderlyk te verklaren. Wat is den Donder?

Le

Le tonnerre est un bruit , causé, de ce que l'air , enfermé & pressé entre les nuës , s'étend tellement par les matières de feu qui sont enlevées en haut , qu'il tâche , en se frayant un chemin, de sortir d'entre les nuës , mais parce qu'il en est empêché par des vents contraires , il fait ce bruit , que nous avons coutume d'appeller tonnerre. Ce tonnerre est, comme il nous semble, précédé de l'éclair , & suivi de la foudre , qu'on confond souvent mal à propos avec le tonnerre.

Qu'est ce que l'Eclair ?

L'Eclair est une lumière lancée & réfléchie , qui est causée dans l'air par la flamme de la foudre.

Qu'est ce que la foudre ?

La foudre consiste en certaines exhalaisons grasses, sulfureuses, bitumineuses, & par consequent combustibles , qui sont élevés dans l'air par la

Den Donder, is een gerugt, dat veroorzaakt wordt, door dien de Lugt, tusschen de Wolken beslooten, door de Vuurstoffen welke om hoog gevoerd zyn, zodanig wordt uytgebreid, dat zy, zig zelve eenen weg baanende, tusschen de wolken tragt uyt te breeken, maar dewyl ze hier in door tegenwinden belet wordt, maakt ze dat gerugt, welk wy gewoon zyn, Donder te noemen. Deeze Donder, wordt zoo als het ons toefchynd, voorgegaan van het Weerligt, en gevolgt van den Blixem, die men dikwyls ten onregten, met den Donder verwardt.

Wat is het Weerligt ?

Het Weerligt, is een spietsagtig, en weerschynd Ligt; dat in de Lugt, door de Vlam van den Blixem veroorzaakt wordt.

Wat is den Blixem ?

De Blixem bestaat uyt zekere vette, zwavelagtige, bitumineuse, Salpeteragtige, en by gevolg, brandbaare uytwaasmingen, welke door de

cha-

chaleur au ſoleil, & de celle du feu ſouterrain, & qui après cela en tems d'orage, ſe répandent comme un ruiſſeau de feu.

Vous avez auſſi parlé des feux folets, dans votre ſupputation des Météores de feu. Je les ai vus plus d'une fois, & la terreur qu'ils m'ont toujours donné, me donne envie, de connoître leur nature.

Les feux-folets ces monſtres horribles à la vuë des ſuperſtitieux; ne ſont autre choſe, qu'une certaine ſorte de petites flammes continuelles, formées d'une matière, qui eſt un peu grasse, & qui eſt allumée à cauſe de l'antiperiſtaſe du froid de la nuit. Néanmoins ils ſont ſans aucune chaleur ſenſible.

Qu'eſt que ſont des Dragons ardans?

Les Dragons ardans, qui reſſemblent en quelque

hitte der Zon, en voornaamlyk door die van het onderaardsche Vuur, in de Lugt opgeheven wordende, naderhand, in tyden des Onweers, als eene vuurige beek neder ſtort.

Gy hebt in uwe optelling van de vuurige verhevelingen, ook van de dwaalligten geſprooken. Ik heb dezelve meermaalen gezien: en, de vrees welke zy my telkens hebben aangejaagd, maakt my begerig om derzelve Natuur te kennen.

De Dwaalligten, die vreesfelyke gedrogten in het oog van Bygeloovige Menſchen; zyn niet anders dan een zeker zoort van kleine aanhoudende Vlammetjes, gemaakt uyt eene Stof, die een weinig vetagtig is, en aangeitooken word door de tegenſtrydige hoedaa-nigheid van de koude des Nagts. Zy zyn nogtans, zonder eenige ge-waarwordelyke hitte.

Wat zyn vallende Starren?

De vallende Starren, die enigermaaten naar Star-fa-

façon à des aſtres , ne ſemblent être autre choſe , que des feux , de la même nature que les précédens , & ne diffèrent des précédens , qu'en ce qu'ils ſe montrent plus hauts.

Qu'eſt ce que le vent ?

Le vent eſt un air , agité par une exhalaiſon , chaude & ſèche , qui ſort avec impetuofité des entrailles de la terre , & principalement des creux des montagnes.

Le tourbillon auquel on attribue de ſi terribles effets , n'eſt il pas d'une autre Nature ?

Le tourbillon eſt un vent violent , qui ſurvient , lorsque les vents qui ſouffloient auparavant , s'uniffent avec d'autres vents , qui ſortent de pluſieurs aſſemblages de nuës. Tous ces vents ſe pouſſant avec véhémence les uns les autres , font tourner l'air , & la vapeur qu'il pouſſe en bas , fait tourner la poudre qu'il fait lever ; l'obſcurité qu'il cauſe &c. &c.

ren gelyken , ſchynen niet anders , dan vuuren , van dezelfde Natuur ; als de voorgaande , te zyn ; en verſchillen alleenlyk , daar in van de voorige , dat zy zig hooger vertoonen.

Wat is de Wind ?

De wind , is eene Lugt , bewoogen door een warme en drooge uytwaazeming , die op eene onſtuymige wyze , uyt de ingewanden der Aarde , en wel voornaamlyk uyt de hoolen der Bergen breekt.

De Wervelwind , waar aan zulke ſchrikkelyke gewrochten toegeschreeven worden , is die niet van eene andere Natuur ?

De Wervelwind is eene geweldige Wind , welke dan ontſtaat , als 'er by de Winden welke te vooren bliezen , uyt verſcheide verzaamingen van Wolken , nog andere Winden gevoegd worden. Alle deeze Winden , al gonzende tegen elkanderen ſtootende , doen de lugt in 'tronde draaijen ; en , de damp die ze neerdryft ; het ſtof , dat ze doet opryzen ;

Pam.

pendent le trouble & la déſolation de tous côtés, tellement qu'il n'y a proſque rien qui n'en eſt pas endomagé ſoit peu ſoit beaucoup. Il ſemble que ces tourbillons ſe font dans les concavitez de la terre, & il n'eſt point abſurde de penſer, qu'ils ſont en partie cauſe des tremblemens de terra.

De quelle maniere ſe font les tremblemens de terre?

Les tremblemens de terre ſont cauſez par une inflammation ſoudaine de quelque exhalaiſon, ſulphureuſe, & bitumineuſe, furieuſement agitée dans les cavernes ſouter- raines, qui ne ſont pas beaucoup éloignées de la ſurface de la terre.

Les Nuées que ſont elles?

Les nués ou les nuées, ſont des vapeurs qui obſcur- ciſſent l'air, cauſées par les exhalaiſons qui ſor- tent de la terre & des eaux, attirées par la cha- leur du ſoleil, amaffées enſemble, & arrêtées

de duyſterheid welke ze verwekt enz. verſprei- den, de ontroering en verwoeſting aan alle kanten, zoo dat 'er by- naar niets is, dat niet meer of min, door haar beſchadigt wordt. Dee- ze werveelwinden ſchy- nen in de holligheid der Aarde, gemaakt te wor- den; en 't is niet onge- rymd te denken, dat ze gedeeltelyk de oorzaak der Aardbevingen zyn.

Op wat wyze geſchieden de Aardbevingen?

De Aardbevingen worden veroorzaakt door de ſchielyke ontſteking van eenige zwavelagtige, en bitumineuſe uytwaaffe- ming die op een ver- ſchrikkelyke wyze, in de onderaardsche Hoo- len, welke niet verre van de oppervlakte der Aarde, afgelegen zyn, bewoogen wordt.

Wat zyn de Wolken?

De Wolken zyn dampen, welke de lugt verduys- teren; veroorzaakt door uytwaaffemingen, welke uyt de Aarde en Wate- ren, door de hitte der Zon opgetrokken, t'zaa- mengehoopt, en even

environ au deſſus de la baſſe Region de l'air. Quand elles s'arrêtent vers la terre, on les appelle brouillards:

Monſieur de quelle maniere l'Arc- en Ciel ſe forme t'il?

L'Arc-en-Ciel eſt un tiffu de pluſieurs couleurs diſpoſées en arc dans les Nuées. Ces couleurs paroiffent tout d'un Coup dans un tems de pluie en la partie de l'air oppoſée au ſoleil. Les principales couleurs de l'Arc-en-Ciel ſont cinq; ſavoir: le Rouge, le Jaune, le Vert, le Bleu, & le Violet ou Pourpre.

Qu'eſt ce que la grêle?

La grêle, ce ſont des gouttes d'eau, engendrées dans la partie ſuperieure d'une nuée, ou d'une vapeur, leſquelles en tombant doucement, ont le tems de ſe geler dans

boven de onderſte Lugtſtreek opgehouden worden. Wanneer deeze, zig in de gedaante van Waasſem, of Rook, digt by de oppervlakke der Aarde onthouden, noemd men het eene Miſt.

Op welk eene wyze, myn Heer, wordt tog de Regenboog gevormd?

De Regenboog is niet anders, dan eene zaamenweaving van verſcheide koleuren, welke t'zaamen de gedaante eener boog uytmaaken, en in de Wolken geplaatſt is. Deeze kouleuren verſchynen oogenbliklyk als het regend, in een gedeelte der Lugt, dat tegen de Zon overgeſteld is. De voornaamſte kouleuren des Regenboogs, zyn vyf, te weten: Het Rood, Geel, Groen, Blaauw, en het Violet of Purper.

Wat is de Hagel?

De Hagel beſtaat alleenlyk uyt droppelen Water, geteeld in het bovenſte deel van eenen Wolk, of Damp, welke door eene langzaamme nedervalling, den tyd heb-

l'air

L'air froid où elles se rencontrent.

Qu'est ce que la nège?

La nège, ce sont de petites parties de nuées, séparées par l'agitation du vent, lesquelles se condensent, & s'épaississent par le froid de la moyenne Région de l'air; & tombent sur la terre en petits flocons blancs.

Qu'est ce que la gelée?

La gelée selon Democrite & Epicure, ce sont des gouttes de rosée, qui se gèlent legerement par la froideur de l'air.

Qu'est ce que la pluie?

La pluie est une eau qui tombe du Ciel; & qui provient de la compression des Nuées, en ce que plusieurs particules, ou petites gouttes insensibles d'eau s'approchant les unes des autres, & se poussant mutuellement, il s'en forme de plus grosses, qui tombent sur la terre, par leur propre

ben, om, door de koude der Lugt, welke zy ontmoeten, te bevroezen.

Wat is de Sneeuw?

De Sneeuw, bestaat uyt kleine gedeeltens der Wolken; die door de beweging des Winds; daar van afgescheiden wordende, en door de koude der middenste Lugtstreek verdikt, en als bevrooren zynde, onder de gedaante van kleine witte vlokken, op de Aarde vallen

Wat is de Ryp?

De Ryp, bestaat volgens het gevoelen van Democritus en Epicurus; uyt dauwdroppelen, welke door de koude der Lugt, ligtelyk bevrooren worden.

Wat is de Regen?

De Regen, is een Water; dat van den Hemel valt; en 't welk ontstaat door de drukking der Wolken, die verscheiden deeltjes, of kleine ongevaarwordelyke dropeltjes water tot elkander persen, en daar door grootere vormdt, welke vervolgens, door hunne eigen zwaarte, pvids:

pois.

Qu'est ce que la Rosée?

La Rosée ce sont des parties d'eau très subtiles élevées en l'air pendant le jour par la chaleur du Soleil, lesquelles étant resserrées par la froideur de la nuit, tombent en petites gouttes insensibles sur les herbes, & sur les feuilles des arbres, où elles font par leur assemblage de plus grosses gouttes.

Jusques à présent Monsieur vous m'avez donné, d'une manière succinte, une idée si claire de plusieurs parties, touchant le sujet de la Cosmographie, & votre discours m'a tellement plu, que je voudrois bien, n'être pas obligé de vous demander (parce qu'il fait trop tard) à différer le reste jusqu'à demain.

Il y a aussi déjà longtems que nous nous avons occupé Monsieur, & des Sujets de cette nature, ne pouvant pas bien se traiter par un Esprit lassé, exi-

op de Aarde vallen.

Wat is den Daauw?

De Daauw, bestaat uyt zeer kleine Waterdeeltjes, welke, gedurende den dag, door de hitte der Zon, in de Lugt opgetrokken, en door de koude des Nagts tot elkanderen geperft wordende, in kleine ongevaarwordelyke dropeltjes, op de kruyden, en bladen der boomen; valt; alwaar ze door hunne verzaaming, grooter droppelen maakt.

Gy hebt my, tot hier toe myn Heer, op eene beknopte wyze, zulk een klaar denkbeeld van verscheiden deelen, (het onderwerp der Waereldbeschryving raakende) gegeven, en uw gesprek, is my zoo aangenaam geweest, dat ik wel wenschte, door de tyd niet genoodzaakt te zyn, om U te verzoeken, het vervolg daar van, tot morgen uyt te stellen.

Wy hebben nu ook al eene geruymen tyd bezig geweest, myn Heer, en onderwerpen van dien aardt, niet gaarne door een vermoeid verstand,

R

gent

gens que l'on n'en fait pas les Discours trop longs, mais que l'on les finisse avec les relâches requises, afin de les recommencer ensuite d'un Nouveau Zèle & d'une vive attention.

Je suis avec vous d'un même Avis; c'est pourquoi je modérerai ma curiosité, jusqu'à notre assemblée prochaine.

DIALOGUE VINT & UNIEME.

Monsieur nous avons fini hier avec les météores; & ainsi nous avons traité, si je ne me trompe pas, une partie des corps mixtes & imparfaits; vous plait il maintenant de poursuivre avec les autres corps mixtes?

Très volontiers Monsieur. Nous commencerons donc, quand il vous plaira, avec, les minéraux.

willende behandelt worden; eyschen, dat men de gesprekken daar over niet te lang maake; maar door behoorlyke verwiffelingen van Rust afbreeke, om ze naderhand met een vernieuwden Yver, en gescherpte aandacht wederom te hervatten.

Ik ben met u, van dezelfde gedagten; en zal daarom, myne nieuwsgierigheid, tot onze volgende byeenkomst inbinden

EENENTWINTIGSTE ZAAMENSpraak.

Wy zyn giferen myn Heer met de verhevelingen geëindigd; en hebben dus, indien ik my niet bedrieg ééngedeelte, der onvolmaakte gemengde Lighaamen afgehandelt; gelieft ge nu zoo goed te zyn, met de andere gemengde Lighaamen te vervolgen?

Zeer gaarne Myn Heer. Wy zullen dan, indien het u behaagt, met de Mineraaten, een aanvang maaken.

Qu'est

*Qu'est ce que ſont les Mi-
neraux, Monsieur?*

*Les Mineraux ſont des
mixtes imparfaits compo-
ſez de terre; qui ſe tirent
ordinairement deſentrail-
les de la terre même, &
qui ne ſont ni fuſibles,
ni malléables: comme les
Pierres précieuſes & com-
munes; le ſel Mineral,
le ſoufre, le biſume, l'An-
timoine, & pluſieurs au-
tres.*

*Quelles ſont les pierres
communes?*

*La pierre d'Architecture;
la pierre de chaux; la
pierre à aiguifer, la pierre
à fuſil; la pierre d'Ami-
ante; la pierre de ponce;
la pierre d'Ardoiſe, le
Marbre, l'albâtre; le
Caillon &c.*

*Quelles ſont les pierres pré-
cieuſes?*

*Le Diamant; le Rubis; le
Grenat; l'Hyacinthe; l'A-
méthiſte; le Béril; l'E-
meraude; le Saphir; le
Topaſe ou le Chryſolite;
l'Opale; le Jaſpe; l'A-
gaſte &c.*

*Quels ſont les Sels qui ap-
partienent au ſel mine-*

*Wat zyn Mineraalen, myn
Heer?*

De Mineraalen, zyn on-
volmaakte mengzels,
uyt Aarde zaamenge-
ſteld, welke gemeenlyk
uyt de ingewanden des
Aardryks zelve getrok-
ken worden, en nog
ſmelt- nog ſmeedbaar
zyn. Hier onder behoo-
ren de gemeene, en de
Edele Geſteentens; het
Mineraale Zout; de
Zwavel; het Bitumen;
het Spiesglas; en ver-
ſcheiden andere.

*Welk zyn de gemeene ge-
ſteentens?*

De Bouwſteen; de Gres,
of Kalkſteen; de Slyph-
ſteen; de Vuurſteen; de
Amiantſteen; de Puym-
ſteen, de Leyſteen, het
Marmer; het Albaſter;
de Keiſteen &c.

*Welk zyn de Edele Ge-
ſteentens?*

De Diamant; de Robyn;
de Granaat; Jacinth;
Amathiſt; Berille; Sma-
ragd; Saphier; Topaas
of Chryſolyt; Opaal;
Jaſpis; Agaat &c.

*Welke Zouten behooren,
onder het Mineraale*

R 2

ral?

ral?

L'Alun, le Vitriol, le Borax &c.

Qu'est ce que le soufre?

Le Soufre naturel, est une Matière qui se trouve dans les Minieres, on le trouve aussi en d'autres endroits. Si on le met dans un vaisseau de terre sur le feu, il se fond.

Qu'est ce que le Bitumè?

Le Bitume approche fort la Nature du soufre, on le trouve dans la terre; souvent comme une masse fragile, qui est graisse & inflammable; & souvent comme une bouë gluante, qui ressemble à la poix, qui sort du pin.

Qu'est ce que l'Antimoine?

L'Antimoine est une sorte de pierre de Metal, dont la couleur ressemble bien au crayon bleu, tellement qu'étant fondu, il a la force pour prendre & engloutir la terre fine, & les Métaux qu'il rencontre, excepté l'or qu'il laisse en repos en le lâchant.

Zout?

De Aluyn; Vitriool; Borax &c.

Wat is de Zwavel?

De natuurlyke Zwavel, is een stof, welke gemeenlyk rondom de brandende Bergen gevonden wordt. Men vindt ze ook op andere plaatsen. In een vat, op het vuur gezet zynde, smelt zy.

Wat is het Bitumen?

Het Bitumen, kooft zeer de Natuur van Zwavel naby; men vindhet onder de Aarde; altemet als eene broozen klomp, die vet, en brandbaar is; altemet als een kleverig slyk, vry gelyk aan het Pek, dat uyt den Pynboom vloeidt.

Wat is het Spiesglas?

Het Spiesglas is een soort van Metaalagtige steen, van kouleur vry wel naar potlood gelykende, dat, wanneer het gesmolten is, het vermoogen heeft om de fyne Aarde, en Metaalen die het aantreft, te vatten, en te verzwelgen, het Goud uytgezondert, 't welk het bynaar geheel ongemoeid, en zakken laat.

Qu'est

Qu'est ce que ſont les Metaux? Monsieur?

Les Metaux ſont des mixtes imparfaits ductiles & malléables, ils ſont compoſez de terre, & renfermez aux entrailles de la terre. Comme l'or, l'argent, l'etain, le plomb, le cuivre, le fer, & le viſ argent.

Qu'est ce que l'or.

L'or eſt un Metal jaune & rougeâtre; qui eſt plus péſant & plus précieux que tous les autres. Il ſe trouve dans les mines ſouterraines, où il s'enveloppe, ou par de la terre, ou par une matiere pierreuse, qui lui ſert d'habit. En le forgant c'eſt le plus précieux de tous. Il ne tache rien comme d'autres métaux, & embellit tout ce qu'il touche.

Qu'est ce que l'argent?

L'argent eſt un Metal, dont la valeur approche le plus l'Or; On le tire des mines de Poſofi en

Wat zyn de Metaalen, Myn Heer?

De Metaalen zyn onvolmaakte mengzels, die tot draaden kunnen getrokken worden, en ſmeedbaar zyn. Zy zyn zaamengeſteld uyt Aarde; en in de ingewanden des Aardryks beſlooten. Hier onder behooren, het Goud, het Zilver, het Tin, het Lood, het Kooper, het Yzer, en het Kwikzilver.

Wat is het Goud?

Het Goud is een Roodagtig Geel Metaal; het zwaarſte, en waardigſte van alle de andere. Het word in de Mynen, onder de Aarde, gevonden, waar in het, of door Aarde, of door een ſteenagtige ſtof, die het als tot een kleed dient, omwonden wordt. Geſmeed wordende, is 't het deelbaarſte van alle. Het ſmet niet af, gelyk andere Metaalen, en verfraaid alles wat het aanraakt.

Wat is het Zilver?

Het Zilver is een Metaal; dat in waarde, het naaſt by het Goud koomt, het wordt uyt de My-

R 3

Peru;

Zaamenſpraaken.

Peru; de pluſieurs autres en Amerique; & de quelques unes d'Allemagne.

Qu'est ce que l'Etain?

L'Etain de ſon origine n'eſt autre choſe qu'une matière de plomb, & qui ne diffère du plomb commun que par ſa blancheur. Tous deux, tant l'Etain que le plomb ſont malléables, mols, & fort péſans; & ſervent à pluſieurs uſages utiles, tant à l'Architecture, qu'au ménage.

N'y a t'il pluſieurs ſortes de cuivre, Monsieur?

Il n'y a que deux ſortes, ſavoir: le rouge, & le jaune. Le Rouge eſt le meilleur, & le plus Malléable. Il ſe trouve par tout, mais celui de Suede eſt bien le meilleur. En le fondant, & y mêlant une même quantité de la calamine, ou augmente par là la maſſe de cuivre, qui devient à lors jaune, & qui eſt appelle pour cela du cuivre jaune, ou au laiton.

nen van Potoſi in Peru; uyt verſcheiden andere in America; en uyt eenige, in Duytſchland gehaaldt.

Wat is het Tin?

Het Tin, is oorspronkelyk, niet anders, dan een Loodſtof, die van het gemeene Lood, alleenlyk, door deſſelfs witheid verſchildt. Beiden, zoo wel het tin, als het Lood, is ſmedig, week, en heel zwaar; en dienen tot verſcheide nuttige gebruyken, zoo in de bouwkunde, als Huysbhuding.

Zyn 'er niet verſcheiden ſoorten van Koper, myn Heer?

Daar zyn niet meer, dan twee ſoorten, te wecten: het Roode, en het Geele. Het Roode is het beſte, en het ſmedigſte. Het wordt overal gevonden, maar het zweedsche is verre het beſte. Als men het ſmelt, en 'er eene gelyke hoeveelheid ſyn geſtooten Kalamynſteen onder mehg, vermēerdert men daar doorden klomp Koper, en het
Eſt

Est ce que l'on tire aussi le fer de la terre ?

Certainement. Le fer en-fermé dans son enveloppe, est ainsi tiré de la terre, cassé avec des pilons, lavé avec de l'eau, versé dans des bacs, & se réduit après cela à l'aide d'un four en barres ou quelque autre corps.

Qu'est ce que le Mercure ou le vis argent ?

Le mercure est une matière liquide, fort pesante & blanche, que l'on trouve dans la terre, en des concavitez où il est liquide, ou mêlé de soufre & de terre, cependant il fait alors un mineral dur, que l'on appelle cinnabre.

Qu'appelle-t-on des Plan-tes ?

Les Plantes sont des corps vivans, qui se nourris-sent, croissent, & se multiplient. On les divise en six sortes; savoir: en Arbres, tiges, & au bled, aux herbes, aux racines, & aux chevre

wordt geel, en daarom geel Koper, of Latoen genaamd.

Wordt het Yzer ook, uyt de Aarde gehaaldt?

Wel te weeten. Het Yzer, in zynen Erts beslooten zynde, wordt dus uyt de Aarde gehaald, met stampers gebrooken, door water, in bakken gedaan, afgewassen, en naderhand, door behulp eener Oven, in staven, of eenige ander lighaam gebragt.

Wat is de Quik ?

De Quik is een zeer zwaare, en witte vloeistof, die men onder de Aarde vindt, in holligheden waar in ze vloeibaar is, of vermengt met zwavel en aarde; dog dan maakt ze een hardt Mineral, 't welk men Cinnaber heet.

Wat noemd men Planten ?

Planten zyn levende lighaamen, welke gevoed worden, groeijen, en zig vermenigvuldigen. Men verdeeld ze in zes soorten; te weeten: in Boomen, Struyken, het Koorn, de Kruyden,

R 4

seuils.

feuils

Qu'est ce que ſont les Animaux ?

Les Animaux ſont des corps vivans & Senſibles, qui ſe diſtinguent ſelon leurs qualitez différentes, en trois fortes diverſes; ſavoir: les volants, les animaux de l'eau, & les animaux de la terre, dont les derniers ſe diviſent encore, en reptiles, & bêtes à quatre pieds.

Donnez moi une deſcription de l'homme ?

L'homme eſt une compoſition parfaite, vivante, & ſenſible, qui a par la perfection de ſon corps, & de ſon ame, une entiere autorité ſur toutes les creatures de l'Univers. Les hommes ſont généralement diſtinguez en pluſieurs fortes, ſelon les différentes contrées qu'ils habitent.

Juſqu'à préſent Monsieur, nous avons parcouru la terre, & vous m'avez donné une courte idée, des différentes choſes ſu-

de Wortels, en de Kampernoeiljes.

Wat zyn de Dieren ?

De dieren zyn Levende, en gevoelende Lighaamen, welke, naa haare verſcheidene hoedanigheden in drie verſcheiden zoorten onderscheiden worden; namelyk, de vliegende, de Waterdieren, en de Landdieren, welke laaſte wederom, in kruypende en loopende, verdeelt worden.

Geeft eens eene beſchryving van den Menſch.

De Menſch, is een volmaakt, levend, en gevoelend zaamenſtel, dat door de volkoomenheid van zyn Lighaam en Ziel, een volſtrekte magt over alle Schepzelen van 't Heelal heeft. De Menſchen in 't algemeen, worden, naar de verſcheiden gewelten der Aarde, welke zy bewoonen, in verſcheiden zoorten onderscheiden.

Tot hier toe Myn Heer, hebben we, de Aarde doorwandelt, en gy hebt my van de verſcheidene ondermaanſche dingen,

blu-

blunaires ; avez vous maintenant l'envie de vous élever au ciel, en me donnant une description ſuccincte de tant de corps excellents, qui paroiffent à l'agréable étendue qui nous couvre ?

Fort bien Monsieur, nous commencerons donc des aſtres ; qui font certainement parmi tous les corps céleſtes, le plus grand nombre.

Comment eſt ce que vous décrivez les Aſtres ?

Comme des corps maſſifs, qui éclairent, & échauffent tous les corps ſublunaires, comme autant de boules lumineuſes. On les diſtingue en errants, qu'on appelle auſſi planetes ; & en fixes qu'on appelle ſimplement étoiles, ou auſſi bien, étoiles fixes.

Combien de planetes y a-t-il ?

On en compte communément ſept ; ſavoir : la Lune, Mercure, Venus, la terre, Mars, Jupiter, &

een kort denkbeeld d'gegeeven ; luſt het u nu, naar den Hemel op te klimmen, en my eene beknopte beſchryving van zoo veele uytmuntende Lighaamen te geeven, als zig aan het lieerlyk uytſpantel dat ons dekt opdoen ?

Zeer wel Myn Heer ; wy zullen dan met de Starren, welke onder alle de Hemelſche Lighaamen, zekerlyk het grooſte getal uytmaaken, een aanvang neemen.

Hoe beſchryft gy de Starren ?

Als vaſt in een gedrongen Lighaamen, welke als zoo veele liggende klootten, alle ondermaanſche Lighaamen verligten, en verwarmen Zy worden onderſcheiden in dwaalende, die men ook Planeeten noemdt ; en in vaſte, welke men eenvoudiglyk Starren, of ook wel, vaſte Starren noemdt.

Hoe veele Planeeten zyn 'er ?

Men teld 'er gemeenlyk zeeven ; te weeten : de Maan, Mercurius, Venus, de Aarde, Mars, &

Saturne.

Toutes ces planetes ont elles une même grandeur ?

Non : ils différent en grandeur considérablement les unes des autres, car, la lune est 39 fois plus petite que la Terre ; Mercure est environ 22000 fois plus petite que la Terre ; Venus est 28 fois, ou selon quelques uns, 37 fois plus petite que la Terre ; Mars est environ la moitié ou une troisieme partie plus grande que la Terre ; Mais Selon Cassini elle est à la Terre comme 27 à 125 ; Jupiter est suivant quelques uns 81 fois, & suivant d'autres 95 fois plus grande que la Terre. Saturne est selon quelques uns 79 fois, & selon d'autres 91 fois, plus grande que la Terre.

Le Soleil est il plus grand ou plus petit que la Terre ?

Le Soleil est 166, ou 167 fois plus grand que la Terre.

Les Planetes sont elles en différentes distances de la Terre ?

Oui da, & la distance de chacune d'elles est différente, en des tems différens ; & ces distances in-

Jupiter, en Saturnus.

Zyn alle deeze planeten van dezelfde grootte ?

Neen : zy verschillen in grootte, zeer merkelyk van elkanderen, want, de Maan is 39 maal kleiner dan de Aarde ; Mercurius is 22000 maal of daar omtrend, kleiner dan de Aarde, Venus is 28 maal, of volgens eenige 37 maal kleiner dan de Aarde, Mars, is omtrend de helft, of een derde grooter dan de Aarde ; maar volgens Cassini is ze tot de Aarde, als 27, tot 125 : Jupiter is 81 maal, volgens eenige, en 95 maal volgens andere, grooter dan de Aarde. Saturnus is volgens eenige 79, en volgens andere 91 maal, grooter dan de Aarde.

Is de Zon, grooter, of kleiner dan de Aarde ?

De Zon is 166, of 167 maal grooter dan de Aarde.

Staan de Planeten ook in eene verscheiden afstand van de Aarde ?

Ja tog, en de afstand van een ieder derzelve is verschillende in verschillende tyden ; en dee-
egales

egales se mesurent communément par des demi-diametres de la Terre, & sont suivant la Table du Sieur Cassini, comme il suit.

ze ongelijke afftanden worden gemeenlyk door halve middenlynen der Aarde afgemeeeten, en zyn volgens detaafel van den Hr. Cassini, als volgt.

De la Lune.

Maans.

<i>La plus grande Distance.</i>	61
<i>La Mediocre.</i>	57
<i>La Petite.</i>	53

Grootste afstand.	61.
Middenmaat.	57
Kleine.	53

De Mercure.

Mercurius.

<i>La plus grande.</i>	33000
<i>La Mediocre.</i>	22000
<i>La Petite.</i>	11000

Grootste.	33000
Middenmaat.	22000
Kleine.	11000

De Venus.

Venus.

<i>La plus grande.</i>	33000
<i>La Mediocre.</i>	22000
<i>La petite.</i>	6000

Grootste.	33000
Middenmaat.	22000
Kleine.	6000

De Mars.

Mars.

<i>La plus grande.</i>	59000
<i>La Mediocre.</i>	33500
<i>La petite.</i>	8000

Grootste.	59000
Middenmaat.	33500
Kleine.	8000

De Jupiter.

Jupiters.

<i>La plus grande.</i>	143000 10
<i>La Mediocre.</i>	115000
<i>La Petite.</i>	87000

Grootste.	143000 10.
Middenmaat.	115000
Kleine.	87000

D₉

De Sarurne.

La plus grande. 244000

La Mediocre. 210000

La Petite 176000

Quelle distance y a-t-il entre le soleil & le globe terrestre?

La plus grande distance du Soleil de la terre, est suivant la table au dit Sieur 22374; la mediocre 22000, & la petite 8000 demi-diametres du globe terrestre.

Qu'appelle-t-on l'Aspect des Planetes?

L'Aspect des Planetes, est une certaine distance, où elles sont placées, par un raport mutuel, dans le Zodiaque, & par le moien duquel ils concourent ou s'opposent ensemble, selon le dire aes Astronomes. Les Aspects qui ont le plus de pouvoir sur les choses sublunaires, sont le Sixieme, le quatrieme, le troisieme, & l'Opposition.

Qu'est ce que le sixieme Aspect?

Saturnus.

Grootste. 244000

Middenmaat. 210000

Kleine. 176000

Hoe ver staat de Zon van den Aardkloot?

De grootste afstand der Zon, van de Aarde, is volgens de taafel, vanden zelve Heer, 22374 de middenmaatige 22000, en de kleine, 8000 halve Aardkloots middenlynen.

Wat noemdt men het Aspect der Planeeten?

Het Aspect der Planeeten is eene zekeren afstand, waar in zy, met betrekking tot elkanderen, in den dierenriem geplaatst zyn, en door middel van welke zy (volgens het zeggen der Sterrekundige) met elkanderen medewerken, of, tegen elkanderen stryden. De Aspects, welke het meeste vermoogen op de ondermaansche dingen hebben, zyn het zesde, het vierde, het derde, en de Oppositio.

Wat is het zesde Aspect?

Le

Le Sixieme Aspect est, lorsque deux Planetes sont distantes l'une de l'autre 60 degrez, ou la sixieme partie du Zodiaque.

Qu'est ce que le quatrieme Aspect?

Le quatrieme Aspect, est lorsque deux Planetes sont distantes l'une de l'autre 90 degrez, ou la quatrieme partie du Zodiaque.

Qu'est ce que le troisieme Aspect?

Le troisieme Aspect est lorsque deux Planetes sont distantes l'une de l'autre 120 degrez, ou la troisieme partie du Zodiaque.

Qu'est ce que l'opposition.

L'opposition est, lorsque la distance de deux Planetes, est 180 degrez, ou la Moitié du Zodiaque.

Qu'est ce que la Conjonction de deux Planetes?

La Conjonction de deux Planetes, est lorsqu'elles se rencontrent sous une même ligne droite, à l'égard d'un certain lieu de la Terre.

Cette Conjonction n'est elle pas distinguée en plusieurs sortes.

Het zesde Aspect is, wanneer twee Planeeten, 60 graaden, of het zesde gedeelte der Dierenriem van elkanderen staan.

Wat is het vierde Aspect?

Het vierde Aspect is, wanneer twee Planeeten, 90 graaden, of het vierde gedeelte der dierenriem van elkanderen staan.

Wat is het derde Aspect?

Het derde Aspect is, als twee Planeeten 120 graaden of de derde der dierenriem van elkanderen staan.

Wat is de Oppositio?

De Oppositio is, als de afstand van twee Planeeten van elkanderen, 180 graaden, of, de helft der dierenriem is.

Wat is de Conjunctio van twee Planeeten

De Conjunctio van twee Planeeten, is, als dezelfde elkanderen, onder een zelfde regte lyn, ten opzigt van eene zekere plaats der Aarde, ontmoeten.

Wordt deeze Conjunctio, niet in soorten onderscheiden.

EL

Elle est distinguée en une apparente & certaine, & en une grande & très grande.

Aidez la bonté de m'éclaircir un peu cela ?

La conjonction apparente est, lorsque la ligne droite, tirée par les centres des deux Planetes qui sont conjointes, ne passe pas par le centre de la terre.

La conjonction certaine, est lors que la ligne droite, tracée par les centres des deux Planetes conjointes (étant allongée) passe aussi par le centre de la Terre.

Les grandes conjonctions sont celles qui ne se font qu'après une longue suite d'années: comme celles de Saturne & Jupiter, qui ne se font que de vint à vint ans.

Les très grandes Conjonctions sont celles qui ne se font qu'après une plus longue suite d'années: comme celles de Saturne, Jupiter & Mars, qui ne se font que tous les cinq

Zy wordt in eene waar-
schynlyke en zekere,
en in eene groote en zeer
groote onderscheiden.

Zyt zoo goed, van my
zulks een weinig op te
helderen?

De waarschynlyke Con-
junctio is, wanneer de
regte lyn, getrokken
door de middenpunten
der twee planeeten die
zaamengevoegt zyn,
niet door het midden-
punt der Aarde gaat.

De zekere Conjunctio is,
ingevalle de regte lyn,
getrokken door de mid-
denpunten der twee zaa-
mengevoegde planeeten
(verlengt zynde,) ook
door het middenpunt
der Aarde gaat.

De groote Conjuncties
zyn, welke niet, dan
naa een aanzienlyk tyd-
verloop gebeuren: ge-
lyk die van Saturnus en
Jupiter, welke alleenlyk
van twintig tot twintig
jaaren voorvallen.

De zeer groote Conjun-
cties zyn, die naa een,
nog grooter tydverloop
gebeuren: gelyk die van
Saturnus, Jupiter, en
Mars, welke niet, dan
om de vyfhondert Jaa-

cents

cens ans.

Les différens Aspects ne causent ils pas plusieurs différentes représentations des Planetes à notre vuë?

Les différens Aspects d'une Planete, & principalement celui de la Lune avec le Soleil, causent à l'égard de nous plusieurs Phases, c'est à dire plusieurs formes, auxquelles elle nous paroît, étant illuminée de différentes manières par le Soleil. Car quoi que la moitié de la lune est toujours illuminée par le Soleil, cependant elle ne nous peut pas toujours représenter, cette moitié illuminée par le Soleil, parce qu'elle change souvent de position, & qu'elle est souvent entre nous & le Soleil; mais elle le fait plus ou moins, selon qu'elle est plus ou moins distante du Soleil.

Combien de Phases y a-t-il dans la lune ?

Comme il n'y a proprement que quatre aspects (la Conjonction étant un A-

ren gebeuren.

Veroorzaaken de verscheidene Aspecten, niet verscheiden verschillende vertooningen der planeeten, aan ons gezigt?

De verscheiden Aspecten eener planeet, en voornaamlyk die van de Maan, met de Zon, veroorzaaken ten opzigt van ons verscheiden Phases, dat is te zeggen, verscheidene gedaantens, in welke zy zig aan ons (op verschillende wyzen door de Zon verligt zynde) vertoond. Want schoon de helft der Maan, altoos door de Zon verligt wordt, kan zy nogtans niet altoos, (om dat ze dikwyls van stelling verandert, en zomtyds tusschen ons en de Zon staat) deeze, door de Zon verligte helt aan ons vertoonen; maar dan eens meer, en dan eens minder, agtervolgens dat ze meer of min, van de Zon afstandig is.

Hoe veele Phases zyn 'er in de Maan?

Gelyk 'er eigentlyk, niet meer dan vier Aspecten zyn (de Conjunctio een

specie

speët figuré) il n'y a pas aussi plus de quatre Phases dans la Lune: Car lorsqu'elle rencontre le Soleil, auquel cas on la nomme nouvelle, elle n'a point de Phases, parce que la partie illuminée, étant toujours tournée au Soleil, ne nous peut pas paroître; ainsi la Lune, n'est pas visible pour nous alors; mais on dit alors qu'elle est obscure, & le tems, pendant lequel on ne la voit point, s'appelle interlune.

Quelle est la premiere phase de la Lune?

Lorsque la Lune, ne faisant que sortir de la Conjonction attire au crépuscule quelques raions du Soleil, & lors qu'elle commence à nous montrer une petite partie de sa moitié éclairée; l'autre partie étant tournée du côté du Ciel, & principalement, lorsqu'elle est presque au sixieme Aspect. Cette Phase s'appelle le croissant de la Lune, & l'on dit à lors, que la Lune croit.

oneigen Aspect zynde) zyn 'er ook niet meer, dan vier Phases in de Maan: want, wanneer ze de Zon ontmoet, in welk geval men haar nieuw noemdt, heeft ze geene Phases, om dat het verligte deel, altoos naar de Zon gekeerd zynde, zig niet aan ons vertoonen kan; dus is de Maan als dan niet zichtbaar voor ons; maar men zegt dan dat zy duyster is, en den tyd, waar in men haar niet ziet, wordt interlunium genoemdt.

Welk is de eerste Phasis der Maan?

Wanneer de Maan, eerst uyt de Conjunctio gaande, in den avondstond eenige stralen der Zon tot zig trekt, en als ze aan ons een klein gedeelte van haare verligte helft begint te vertoonen; het andere gedeelte naar de zyde des Hemels gekeerd zynde, en wel voornaamlyk, als ze, omtrend het zesde Aspect is. Deeze Phases wordt het waschen der Maan genaamd, en men zegt

Quel-

Quelle est la ſeconde Phase de la Lune ?

Lorsqu'elle eſt diſtante du ſoleil la quatrième partie du Zodiaque, comme il arrive environ le ſeptième ou huitième Jour; auquel tems elle nous fait voir la moitié entière de ſa partie éclairée. Cela s'appelle le premier quartier de la Lune.

Quelle eſt la troiſième ?

Lorsque la Lune eſt avancée juſques dans l'oppoſition, & lors qu'elle eſt diamétralement oppoſée au ſoleil, de telle maniere, que notre œil ſe trouve entre elle & le ſoleil, & qu'ainſi elle nous fait voir toute ſa partie éclairée. Cette phase s'appelle pleine Lune.

Et la quatrième ?

Lorsque la Lune eſt venue au troiſième Aſpect, pour aller en conjonction, & lorsqu'elle nous fait voir plus que la moitié de ſa partie éclairée. Cela s'appelle le troiſième ou dernier quartier.

als dan, dat de Maan waſſchende is

Welk is de tweede Phasē der Maan ?

Als ze een vierde gedeelte der dierenriem van de Zon aſſtaat; zoo als gebeurt omtrend den zevenden, of achtſten dag; in welken tyd, zy ons de geheele helft van haar verligte deel toekeerd. Dit wordt het eerste quartier der Maan genoemd.

Welk is de derde ?

Als de Maan, tot in de Oppoſitio gevordert is, en als ze middenlyng, tegen de Zon is overgeſteld, indiervoegen, dat ons oog, zig tuſſchen haar en de Zon bevindt, en zy dus haar geheel verligte deel, aan ons vertoond. Deze Phasē, wordt volle Maan genoemd.

En de Vierde ?

Wanneer de Maan, in het derde Aſpect geraakt is, om in Conjunctio te gaan, en als ze ons meer dan de helft, van haar verligte deel vertoond. Dit wordt het derde, of laaſte quartier genoemd.

S

Quand

Quand est ce que l'on dit, que la lune croit, & quand est ce que l'on dit qu'elle est en décroissance?

On dit que la lune croit, quand elle se fait voir le soir, & qu'elle a tournée ses cornes du côté du soleil levant. On dit qu'elle est en décroissance, quand elle se fait voir le matin, & qu'elle a tournée ses cornes du côté du soleil couchant.

Comment peut-on reconnoître les planetes les unes pour les autres.

Pour ce qui est de la Lune, elle se fait connoître assez d'elle même à un chacun; & les autres Planetes se distinguent les unes des autres par les particularitez suivantes.

Venus est la plus claire, & semble être en même tems la plus grande Etoile du ciel. Lorsqu'elle en éclairant, se montre avant le lever du soleil, on l'appelle Phosphore ou l'étoile du jour; & lorsqu'elle suit le soleil on l'appelle Hesperus ou l'étoile du soir.

Wanneer zegt men, dat de Maan wascht; en wanneer, dat ze afneemt?

Men zegt dat de Maan wascht, wanneer zy zig des Avonds vertoond, en haare hoornen, naar den kant der opgaande Zon gekeert heeft. Men zegt dat ze afneemt, als zy zig 's morgens vertoond, en haare hoornen, naar den kant der ondergaande Zon gekeert heeft.

Waar door kan men de Planeeten, van elkander onderkennen?

Wat de Maan betreft, deze is aan elk van zig zelve kenbaar genoeg; en de andere Planeeten worden door de volgende byzonderheden, van elkanderen onderscheiden.

Venus, is de helderste, en scheidt teffens, de grootste Star, des Hemels te zyn. Wanneer zy, schynende, zig voor het opgaan der Zon vertoond, noemt men haar Phosphorus, of de Morgen Star; en, wanneer ze de Zon volgt, wordt

Elle

Elle s'appelle Venus, quand on ne la peut pas voir.

Jupiter ſemble preſque auſſi grande que Venus, mais elle n'eſt pas ſi éclatante, & eſt ſouvent à 280 degrés du ſoleil, lorsqu'au contraire Venus n'en eſt jamais plus diſtante que 48 degrés.

Mars ſe diſtingue des autres planètes, parce qu'elle ſe fait voir comme un petit feu qui eſt éclatant & un peu brillant.

Saturne, quoi qu'elle ne paroît plus grande que Mars, ſe diſtingue de Mars & des autres Planètes par ſa pâleur, & ſa couleur de plomb.

Mercurus ſe voit rarement, parce qu'elle eſt proche du ſoleil; ſa diſtance n'en eſt jamais plus que 28 degrés. Elle s'appelle Mercurus parce qu'elle a la couleur du Mercure ou viſ argent.

ze Hesperus of de Avondſtar genoemd. Ze wordt Venus genaamd, wanneer ze niet gezien kan worden

Jupiter ſchynd bynaar zoo groot als Venus, maar is zoo ſlikkerende niet, en ſtaat zomtyds, 180 graaden van de Zon, daar Venus in tegendeel, nooit meerder, dan 48 graaden van dezelve ſtaat.

Mars, wordt daar door van de andere Planecten onderſcheiden, dat hy zig, als een klein rood, glimſterend, en een weinig ſlikkerend vuur, vertoond.

Saturnus, hoewel hy niet grooter dan Mars ſchynd, onderſcheid men van Mars, en de andere Planecten, door haare bleekheid, en lood-agtige koulour.

Mercurius wordt, omdat ze digt by de Zon ſtaat, zelden gezien; haare aſtand van dezelve, is nooit meer dan 28 graaden. Ze wordt Mercurius genoemdt, om dat ze de koulour van kwikzilver heeft.

Quelques unes de ces Planètes ne ſont elles pas accompagnées d'autres que l'on appelle leurs Satellites.

Oui: Saturne a cinq, & Jupiter quatre de ſes Satellites.

Qu'est ce que ſont des étoiles fixes?

Les étoiles fixes ſont celles qui ſont toujours également diſtantes les unes des autres; comme toutes les étoiles du Firmament.

Qu'est ce qu'une Conſtellation, ou un ſigne du ciel.

Une Conſtellation eſt un amas de pluſieurs étoiles fixes & viſibles, qui par leur rang particulier, repréſentent la figure de l'une ou de l'autre choſe.

Combien y en a-t-il?

Les Anciens n'en ont compté que 48, qui étoient compoſées de 1022 étoiles viſibles; mais ceux qui ont naviguez vers le Pôle Antarctique, y ont ajoutés depuis encore 12.

Qu'est ce que ſont des Comètes

Zyn eenige deezer Planēten, niet van andere verzeldt, welke men derzelve Wagters noemdt?

Ja: Saturnus heeft vyf, en Jupiter, vier deezer Wagters.

Wat zyn vaſte Sterren?

Vaſte Sterren zyn, welke altoos in eene zelfden aſtand van elkanderen ſtaan; gelyk alle de Sterren van het Firmament.

Wat is een Geſterne, of Hemelteken?

Een Geſterne is een verzameling van verſcheiden vaſte, zichtbaare ſterren, welke door haare byzondere ſchikking de afbeelding van den eene, of andere zaak vertoonen.

Hoe veele zyn 'er?

De Ouden hebben 'er niet meer dan 48 geteld, welke uyt 1022 zichtbaare Sterren, waren zaamengeſteld; maar die gene, welke omtrend de Zuydpool genavigeerd hebben, hebben er naderhand, nog 12 bygevoegt.

Wat zyn Comēten myn
Men-

Monsieur ?

Les Cometes ſont de certains corps lumineux, qui paroiffent ſouvent au ciel en différentes grandeurs, & qui expoſent à la vue deux parties différentes; dont l'une s'appelle la tête, & l'autre la queue.

Qu'est ce qu'une Eclipse du ſoleil?

Une éclipse du ſoleil eſt une privation de la lumière du ſoleil, à l'égard de notre globe terreſtre; qui eſt cauſée par la lune, qui étant interpoſée en certain tems entre nous & le ſoleil, attire la plupart de ſes rayons de lumière.

Et l'éclipse de la Lune?

L'éclipse de la Lune, eſt une privation des rayons du ſoleil de la Lune, qui ne ſe fait, que lorsque le globe terreſtre, étant juſtement entre elle & le ſoleil, intercepte la lumière du ſoleil.

Ainſi Monsieur j' crois, qu'en parlant nous voions

Heer?

Comecten, zyn zekere liggende Lighaamen, welke zig zomtyds in verſchillende grootens aan den Hemel vertoonen, en welke twee onderſcheide deelen aan 't geziggt voordoen, waar van het eene, het Hooft, en het andere, den Staart genoemdt wordt.

Wat is eene Zonsverduyſtering?

Een Zonsverduyſtering, is een onttrekking van het Ligt der Zonne, met betrekking tot onzen Aardkloot; veroorzaakt door de Maan, welke op zekere tyden, tuſſchen ons en de Zon geſteld zynde, meest alle derzelver ligſtraalen, tot zig trekt.

En de Maan eclips?

De Maan eclips, is een onttrekking der Zonneſtraalen aan de Maan, welke dan alleenlyk geſchied, als den Aardkloot, juyst tuſſchen haar en de Zon ſtaande, het ligt der Zon onderſchept.

Dus geloof ik myn Heer, dat wy onzen tyd, al

notre tems plus que passé ;
le tems nous appelle de
finir , & je ne crois pas que
vous le fevoez à contrecœur ,
puisque je fuppofe , qu'un
discours auffi long , & fur
un fujet qui comprend
tant de diverfitez , ait
bien important votre me-
moire.

Outre cela Monsieur ; notre
fujet est finie pour au-
tant qu'étoit mon but ,
& ainfi vous avez en
votre pouvoir l'ébauche
que je vous avois promise
de la Cosmographie ; fi
vous en êtes Content , &
en avez tiré quelque uti-
lité , je ne me plaindrai
pas de mon tems ; mais
je féliciterai moi même ,
de vous avoir apporté
quelque profit dans vos
exercices.

Monsieur , notre raisonna-
ment m'a donné le plus
grand plaisir du monde :
par là j'ai appris des cho-
fes , qu' auparavant j'ig-
norois entièrement ; &

praatende , meer dan
verftreken zien ; de tyd
roept ons om af te bree-
ken , en ik geloof niet ,
dat gy zulks met weêr-
zin doen zult , wyl ik
onderftel , dat eene re-
deneering zoo lang , en
over een onderwerp , dat
zoo veele verſcheiden-
heden in zig bevat , uw
geheugen , vry wat laſt-
tig gevallen is.

Behalven dat myn Heer ;
is onsonderwerp , voor
zoo verre myn oogmerk
ſtrekte , ten einde ge-
bragt , en dus hebt gy ,
de ſchets , welke ik u ,
van de Cosmographia
belooft hadt , in uwe
magt ; indien gy daar
mede voldaan zyt , en
en 'er enig nut uyt ge-
trokken hebt , zal ik
mynen tyd , niet be-
klagen ; maar my zel-
ven geluk wenſchen ,
met uw eenig voordeel
in uwe oefſeningen te
hebben toegebracht.

Myn Heer , onze reden-
wiſſeling heeft my het
grootſte genoegen des
Waerelds gegeven : ik
heb daar door dingen
geleerd , waar van ik te
pour

*pour lesquelles je ne ſau-
vois affez vous témoigner
ma reconnoiſſance, de ſor-
te que vous n'aurez que
faire de douter, d'avoir
bien employé le tems; &
vous pouvez en même
tems être aſſuré, que je
mettrai en rente les in-
ſtructions que je vous
aiſ.*

vooren geheel onkundig
was; en voor welke ik
u, niet genöeg, myne
dankbaarheid betuygen
kan; zoo dat gy niet
behoefd te twyffelen,
aan het wel beſteeden
van uwen tyd; en gy
kunt teffens verzekert
zyn, dat ik deleeringen
welke ik aan uw ver-
ſchuldigt ben, op winſt
zal uytzetten.

NUTTIGE OPSTELLEN

*Om uyt het duytſch in het Franſch te
vertaalen.*

I.

ZY veranderen van luyt, maar zelden van zeden;
die zig verre over Zee begeeven.

II.

De vroomen onthouden zig van Zonde, uyt Liefde tot de Deugd.

III.

Geen groot vernuft, zonder vermenging van dwaasheid.

IV.

Tragt niet te zeer, om behaaglyk te weezen.

V.

Natuur en Vernuft, hebben elkanderen nooit verzaakt.

VI.

Niets is zoo ongerymd, dan ongerymde boert.

VII.

Apollo, ſpand zyne boog niet altyd.

VIII.

Ligtzinnige gemoederen, worden door beuzelagtige dingen verlokt.

Vlied

IX.

Vlied iemand, die steeds vraagt, want doorgaans is 't een Snapper.

X.

't Ontydig lagchen, is voor lieden van verstand een haatelyk onthaal.

XI.

Onze pligt is voornaamlyk, onze hulp, daar meest te besteeden, waar ze het meeste van nooden is.

XII.

De Liefde tot de Deugt, is roemrugtig, maar de Liefde tot Welluft schandelyk.

XIII.

't Is geen geringen roem, de grooten te behaagen.

XIV.

Zy hielden het voor eene groote euveldaad, en die met de dood verdiende geboet te worden, wanneer een Jongeling, niet voor een oud man opstond.

XV.

Een magtig inkommen, is het zoo zeer niet, dan wel een beraaden spaarzaamheid, die iemand ryk maakt; en verkwistingen, zyn meer de oorzaken van Armoede, dan geringe inkomsten.

XVI.

Geene inkomsten waren ooit zoo groot, dat ze, eene aanhoudende verkwisting, konden goetd maaken.

XVII.

De wyze, merkt op het geen hem ontbreekt; de dwaas heeft geene opmerking, dan voor de volmaakt-heden, welke hy waandt te bezitten,

XVIII.

Een die in ongunst is, verliest ten eersten, zyne Natuurlyke bekwaamheden; en een die in gunst klimt, verkrygt straks zulke begaaftheden, als of hy eene Engel ware.

XIX.

Niets behoorde voor fraai, of welvoegend door te gaan, ten zy de Natuur zelve, ons dat denkbeeld daar van geve.

XX.

Die zig tot eene zekeren trap van aanzien verheffen wil, heeft menig strengen berispet, harden tegendryver, en verdrietige te leur stellingen te wagten.

XXI.

De Leeftyd des Menschen, is in zeer enge paalen besloten. De Wieg staat naast het graf? Het oogeblik, wanneer ons tydelyk leven begint, is het tydstip, wanneer wy beginnen te sterven.

XXII.

De Menschlievenheid, goeddaadigheid, en heussche manieren, kunnen in geen hart plaats grypen, dat door gierigheid geregeerd wordt.

XXIII.

De Rol, welke ons wordt gegeven, op den Schouwburg des Aardkloots te spelen, is wel kort, maar
men

men vind nogtans weinig sterfelingen, die ze naar behooren weten uyt te voeren.

XXIV.

De waare verdienste, der deugd alleen, is een bestendig goed; die dezelve bezit, kan nooit op eene onheritelbaare wyze, ongelukkig worden.

XXV.

Een scheldende mond, is zoo gevaarlyk niet, als een hart, dat door felle partyfchap, en verbittering, ontsteeken en verhit is.

XXVI.

De belangen der Zaamenleving, zyn gemeen aan alle derzelve leeden. Al de leeden moeten elkanders geluk tragten te bevorderen. Ieder in zyne staat, en betrekking, is stilzwygend verplicht, om de andere leeden naar vermoogen daar in by te staan.

XXVII.

De pligt van een Mensch eyscht niet, dat hy in alle omstandigheden, en van alle zaaken, de volle waarheid zegge; schoon wel alles, wat hy 'er van zegt, buyten twyffel, waarheid moet zyn.

XXVIII.

Men moet den levenstyd, niet naar het getal der jaaren reekenen; maar naar het gebruyk, dat we daar van gemaakt hebben.

XXIX.

De begeerlykheid, kent geene paalen; zy vergeenoegt zig, met het verkreegene bezit niet, maar haakt naar meer; en wil eindelyk, de lust met de winstaan-groeiende, alles Meester worden.

Hy,

XXX.

Hy, die ten eenemaal, onverschillig is, of het zyn Vaderland wel of kwaalyk gaat; van welken staat en rang hy zy, is niet waardig, dat hy 'er in leefd, en dezelfs beſcherminge geniet.

XXXI.

Menſchen van weinig aanzien, bezitten dikwyls, de verhevenſte geeſt. Meenig Cicero, heeft de Schaa-pen gehoed; meenig Cæſar agter den ploeg geloo- pen; meer dan een Virgilius, de Oſſen gedreeven.

XXXII.

Een Man, die onder eene aanzienlyken tytel, een laage, en oneerlyke Ziel in den boezem draagt, is veragelyker dan de geringſte van 't gepeupel, die dikwyls, enkel door nood, of onkunde, zo wel, als door eene kwaade opvoeding, tot ondeugt vervallen.

XXXIII.

Wat helpt het of men de grootſte ſchatten des verſtands bezit, indien men die opſluit, of in het duyſter verbergt? Zy zyn den eigenaar van geen meer nut, dan een klomp goud, aan eene vrek, welke daar niet durft aanraaken.

XXXIV.

Een beſcheiden Menſch, vergenoegt zig niet, met zyne eigen begaaftheden ſpaarzaamlyk ten toon te ſpreiden; maar hy weet ook die van andere te ontdekken; te doen gelden, en dezelve tot haar behoerlyk gebruyk aan te wenden.

XXXV.

Naauyls is 'er een Menſch, dat niet meer of min met luynheid bedeeft is, en men vind 'er duyzenden, wel-

welken meer tyd doorbrengen, met te overleggen, welk van twee zaaken, zy het eerst zullen afdoen, als 'er vereyscht wordt om ze beide, te verrigten.

XXXVI.

De loop is niet der snellen, nog den stryd der Helden; nog de Rykdom der verstandige, nog de gunst, der Welweetende. De oneindige wysheid alleen, is bekwaam om eene volstreckte bestiering, en heerschappye te oeffenen, over de oorzaaken en uytwerkingen der Natuur; en de allerhoogsten trap van Menschelyke voorzigtigheid, is niet bekwaam, om alle de hinderpaalen weg te doen, welke ons in het uytvoeren van onze onderneemingen kunnen dwarfsen.

XXXVII.

Niemand zal ooit veel behaagen scheppen in eene scherpe boert, die alleen maar dient, om hem, zyne geringheid, en de overmagt van den Spotter te doen gevoelen; en daarom zullen geen wyze, en goedaartige Menschen, zig met zulke spotternyen ophouden.

XXXVIII.

Zorgen, en bekommelingen, neemen niet aanwas van voorspoed en vermoogen toe; en hoe vurig men ook naar aanzien en Rykdommen haake, als de beste middelen om ons gelukkig te doen worden; zy zyn inderdaad nogtans even-zoo weinig in staat, om ons, onzen waaren welstand te bevorderen, als ze ons schoonheid, kragten, of gezontheit geeven kunnen.

XXXIX.

Die geen kwaad doet, heeft geen kwaad te vreezen; maar die zyn werk maakt, om andere onophoudelyk schrik en ongemak op het Lyf te jaagen, heeft zelfs overvloedige redenen, om in geduurige kommer, en schrik te leven.

XL.

't Is een groote verwaantheid, den gelukkigen uytflag onzer onderneemingen, eerder aan onze voorzigtigheid, als aan de opperste Wysheid toe te schryven; want van Natuuren staan we alle met elkanderen gelyk, en zyn van dezelfde stof opgeleid: geval en opvoeding, maaken alleen, al het onderscheid, 't welk 'er tusſchen den slaaf, en zyne Meester gevonden wordt.

XLI.

Lof, is de beste prikkel, om den Mensch tot de deugt op te wekken: als de lof veragt wordt, en de ſchaamte gevlooden is, is 't gedaan met den Mensch, met zyne eer, en met de deugt zelve. De Gerechtigheid wordt gezegt, naar den Hemel gevloogen te zyn, om dat 'er geen ſchaamte meer op Aarde is; maar men zou 'er wel by moogen voegen, dat om die reden, alle deugden, van hier geweeken zyn,

XLII.

Sabbas Castellius, ſchreef boven de deur van zynen Hof; Hy is ryk genoeg, die geen brood gebrek heeft: Hy is magtig genoeg, die niemand dient: Wykt verre van hier Burgerlyke zorgen; deeze man is eenzaam, met zig zelve te vreden, en woond in deeze stille hof, oordeelt dan, gy die wys zyt, of hy ryk is, of niet.

XLIII.

Wie is wys? Die van elk leerdt. Wie is ſterk? Die zyne eigen hertstogten bedwingt. Wie is ryk? Die met zyn deel te vreden is. Wie wordt geëerd? Die andere eerdt.

XLIV.

De Keizer Adrianus, door den Wysger Epictetus

gc.

gevraagd zynde, wat een Mensch was, antwoorde aartiglyk; Hy is eene Kaars, welke in de wind gesteld is; en een bal, daar de Fortuyna mede speelt.

XLV.

Daar is niets in zig zelfs heerlyker, dan de Godsdienst, dog twist en geschillen daar over te verwekken, is dezelve te ontcren. Het verwondert my, dat het geene, 't welk ons in de toekomende Waereld gelukkig moet maaken, door zyne verdeeling ons in deeze, zoo veele elenden, zoude veroorzaaken; en dat een zaak die geschikt was tot behoudenis van der menschen Zielen, verkeert zoude worden tot het wegneemen van hun leeven. Ik heb geen zin in een Godsdienst, die, gelyk de Wetten van Draco met bloed geschreeven is.

XLVI.

Men moet zig niet in veelerley gezelschap vertrouwen. Nooit is men dezelfde man als men t'huys kooft, dan als men uytging: het een of ander dat men geregeld, en in orde geschikt hadde, is altyd ontfelt; de eene of andere Hertstogt, die men meester geworden was, krygt weder de overhand; en het is met ons gemoed, even als met ons lighaam, naa een lange ziekte, wy zyn week en slap, en de minste wind, kan ons wederom doen instorten.

XLVII.

De omzigtigheid is altoos de beste wagter des menschen, en traagheid van Geloof, de kragtigste zenuw der Wysheid. Open uw hart nooit verder dan ten halven, en met voorzorg. Deel nooit mede aan een vriend, zaaken, die hem uwe vyand kunnen doen worden. Gy moogt uwe dienaars (die gemeenlyk de slimste vyanden zyn) toegang in uw slaapkamer verleenen, maar laat hen nooit in uw geheim vertrek kogmen,

Een

XLVIII.

Een goede naam is een groot erfgoed, want zy baardt het gevoelen, of de meening die men van iemand heeft; meening regeerd de Waereld, en baart Rykdom, en Rykdom Eer: de Reputatie is een Reukwerk, dat men altoos met zig draagt, en een geur nalaat overal waar men gaat: het is de beste erfgenaam van ymands deugd.

SENTENCES ÉNERGIQUES

Pour traduire du François en Flamand.

I.

Celui qui dit ce qu'il fait, dira aussi ce qu'il ignore.

II.

Le Sage ne fait semblant de rien.

III.

Celui qui fait des Fables, & qui ne peut taire les choses qui lui sont confiées, est marqué; gardez vous de lui.

IV.

Entendre beaucoup, & parler peu, est une vertu héroïque.

V.

Celui qui sème la vertu, moissonnera une bonne renommée.

Une

VI.

Une personne présomptueuse, ressemble la mouche, qui s'asseiant sur l'essieu d'un chariot, dit, que je fais beau coup de poussière.

VII.

Celui qui ne sait pas qu'il est foible, est foible de connoissance.

VIII.

L'Approbation d'honnêtes gens est une récompense suffisante d'une brave action.

IX.

Ne portez pas une épée dans votre langue, pour blefser la bonne renommée de quelqu'un.

X.

La plus grande domination, est, de dominer sur soi même; & de vaincre nos passions est le Triomphe de la sagesse.

XI.

Ne conversez jamais avec quelqu'un dans ses passions, car les hommes ne sont pas comme le fer, pour être travaillés pendant qu'ils sont chauds.

XII.

Celui qui est d'une humeur vindicative ouvre ses plaies, qui autrement gueroient d'elles mêmes.

XIII.

Celui qui fait tort à un autre, offense soi même, & il est souvent récompensé avec usure.

T

XIV.

XIV.

*Pythagore dit, ne Commettez point quelque chose hon-
teuse, ni en la présence d'autres, ni seul; ayez le plus
de vénération pour vous même.*

XV.

*Ayez soin, de ce que la splendeur claire de votre ver-
su, puisse illuminer le Cercle entier auquel vous vous
mouvez.*

XVI.

*La béatitude n'est point dans les veines de la Terre,
où nous fouissons l'or: ni au fond de la mer où l'on pêche
des perles; mais en une Conscience pure & vertueuse.*

XVII.

*Vous devez être honnête dans l'obscurité, & pieux sans
témoins, votre fidélité naturelle pour la vertu doit être
si forte, que vous la pouvez servir sans livrée.*

XVIII.

*Un ami vous doit être Comme vous même, & ainsi
vous le devez aussi traiter: croïez lui fidèle, & vous le
rendrez tel.*

XIX.

*Un chacun est capable pour être un ennemi, & non
pour être un ami; Il y a peu de gens qui sont en état
de faire du bien, & presque tous le monde est en état
de faire du mal.*

XX.

*La prospérité n'est pas une bonne balance pour pèsér
des amis; L'adversité seule est propre pour cela.*

XXI.

XXI.

Refex vos dépenses avec la balance de vos propres biens, & non avec le poids de l'état d'un autre.

XXII.

La Nature n'a pas borné seulement notre bonheur à une grande fortune. Comment ! ne pourroit on pas rire sans être Duc ou Conseiller de l'Empire ?

XXIII.

Ne vous tourmentez pas, de ce qu'il vous manque, mais rejouissez vous de ce que vous avez. Celui qui est content est le plus riche, car le contentement est la Richesse de la Nature.

XXIV.

Qu'est ce que sont des Richesses ? Rien si non des Zéros, la Conscience y ajoute les chiffres, & en fait une somme. A quoi bon de grands Trésors, si l'on n'en est pas content ?

XXV.

La vigne produit trois sortes de fruits, le premier est celui du plaisir, le second celui de l'Ivresse, & le troisième celui du repentir.

XXVI.

La sobriété est le moïen, qui vous protégera contre tous des les indispositions, & qui rendra la vie agréable & plaisante; car le moïson de Maladiés provient de la Somanca de l'insempérance.

XXVII.

Si le monde subsiste par ordre; si notre vie dépend de la conformité des humeurs, quelle merveille, que l'ordre conserve, & que le desordre détruit,

XXVIII.

Ne courez pas en poste au jour de votre mariage, de peur que vous n'arriviez à la fin de votre voiage, le déplaisir pour auberge, & le repentir pour Hôte.

XXIX.

Tenir sa parole n'est plus connu aujourd'hui, ceux qui le font sont estimez pour ceux de l'ancienne mode. Les grands font des promesses, & les petits les tiennent.

XXX.

Quoi qu'il en soit, soyez prudent en tout ce que vous faites : celui qui a bien en vuë ce qu'il fait, approche de faire ce qu'il a en vuë, l'unique perte des Sots, est, qu'ils ne réfléchissent jamais. Faire une chose à demi, est pire que de ne la faire point : & de tenir un cours médiocre en des choses d'importance & de peine, est le pire de tout.

XXXI.

Si vous avez en vuë une bonne chose, qui pourroit servir à votre profit, ne la négligez point pour l'amour ou à la prière d'autres, car autrement vous vous préparez une semaine de repentir. Que les choses du Monde sont votre circonférence, & que vous en soyez le centre.

XXXII.

Le Roi Philippe étant tombé en arriere dans une lice, vit, en regardant en arriere lorsqu'il se relevoit, l'empreinte de son corps dans la sable, bon Dieu (dit il) quelle petite partie de Terre la Nature nous a-t-elle accordée, & nonobstant cela nous desirons tout le monde!

XXXIII.

C'est une grande folie d'entreprendre la volée d'un aigle, avec les ailes d'une mésange; considérez ce que vos épa-

Épaules peuvent porter, ou non, & prenez toujours soin, de ne pas sortir du parc de votre pouvoir.

XXXIV.

Ne vous hâtez pas trop avec vos résolutions : les grands desseins exigent des réflexions profondes, & aoivent avoir le tems pour mûrir, autrement ils deviennent des avortons. Le Renard reprochoit le Lion son stérilité & lenteur en engendrant, Il est vrai (repondit le Lion) j'engendre lentement, mais ce que je produis, est un Lion.

XXXV.

Le tems est l'ame de toutes les actions, comme l'argent est celle de la Guerre. Si l'on n'observe pas à tems les marées & les flux des accidents, on fait le plus souvent naufrage, car l'occasion ne doit pas être perdue.

XXXVI.

D'Être sans biens, & de ne manquer rien ; de manquer, & de ne rien désirer. de subir les variations du monde, sans sentir en soi même quelque variation, sont des qualitez, qu'un chacun doit tâcher d'obtenir. L'homme est une balle ; combien est ce qu'une balle le fait mieux, quand son mouvement est en haut ; ou pire quand il est en bas, ou qu'elle tombe sur la terre ?

XXXVII.

Il n'y a point de gain sur la Terre sans quelque perte ; & ainsi il n'y a aussi point de perte sans quelque gain. Si vous avez perdu vos biens, vous vous trouvez désait de beaucoup de soin ; si vous êtes privé de votre dignité, vous êtes aussi délivré des coups de la haine : contrebalncez le gain avec la perte, & vous trouverez que la perte est de peu d'importance.

XXXVIII.

D'être humble à son supérieur est un devoir : à son pa-

veil une civilité: à son moindre une générosité, & à un chacun une sûreté. La Fortune peut commencer la grandeur de quelqu'un, mais la vertu l'y doit tenir.

XXXIX.

Un savant se range au tems. Mahometh fit accroire au peuple qu'il appellerait à lui une Montagne, & qu'il sacrifieroit de son sommet ses prières pour ceux qui regardent sa loi. Le peuple assembloit en grand nombre, Mahometh commanda la Montagne jusqu'à deux fois, de venir auprès de lui, cependant, elle ne se mouvant point, il n'en étoit point troublé, & s'en défit par une raillerie, si la montagne ne veut pas venir à Mahometh, dit il, Mahometh ira donc à la montagne.

XL.

Tout le lustre extérieur du monde, qui charme la vue des hommes, n'est qu'une nuée peinte; un quadran sur lequel on ne voit, que lorsque le soleil d'honneur, y darde ses rayons, ou une action dans une comédie, qui est d'abord finie.

XLI.

Ce n'est point la lueur de l'or, ni l'éclat des Diamans & des pierreries, ni le lustre de la pourpre, qui orne & embellit une femme, mais la gravité, la discrétion, la modestie, l'humilité & de semblables vertus.

XLII.

S'inquieter si peu qu'il est possible, est une science très utile, & l'abrégé de tout le bonheur de notre vie. Jouissez de ce qui est présent, & ne prenez point du tout soin de ce qui est à venir, cela vous est défendu; que l'espérance ou la crainte ne vous effraye point; soyez païé avec ce que vous avez; & par ce moyen il ne vous manquera rien.

RECUEIL
DE
LETTRES.

VERZAAMELING
VAN
BRIEFVEN.

R E C U E I L
D E
L E T T R E S.

Lettre d'un Disciple d'Ecole à ses Parens.

Mes chers Père & Mère.

MOn devoir d'Enfant m'engage à vous donner avis de ma bonne arrivée, ici & de l'état de ma santé, quant au Maître & à ses Disciples j'en ai reçu pendant ces deux jours que j'ai été ici tant de marques de bonté d'amour & d'amitié que je suis incapable de vous en faire entièrement le détail. Entr'autres j'ai aussi rencontré le fils & la fille de Monsieur Wielard qui étoient extrêmement rejouis de mon arrivée, parce que leurs parens demeurant à côté de nous, nous avons passé plusieurs heures agréablement ensemble. Il semble qu'ils se ressouvient encore de notre ancienne amitié. Je ne puis manquer cependant de vous marquer mon imprudence, j'ai déjà trouvé que le soin paternel me manque, car en voulant mettre pied à terre avant que le bateau fut attaché, j'aurois tombé sûrement du bord dans l'Eau si le batelier ne m'avoit retenu, (ne m'avoit arrêté) Il est vrai que le Domestique à qui vous avez confié le soin, en auroit dû prendre plus de moi, mais j'ai sçu me débarasser de ses mains sans qu'il s'en aperçut, & ainsi ce n'est pas à lui mais à moi même que je m'en dois prendre. Mais j'Espere que cette rencontre me servira à profit. A tant je demeure. *Mes chers Père & Mère*

Votre très obeissant fils.

P. d. T.

Let-

VERZAAMELING

V A N

B R I E V E N.

Brief van een Schoolkind aan zyn Ouders.

Beminde Vader en Moeder.

Volgens kinderlyke plicht kan ik niet nalaten aan U L. myn goede overkomst en staat van Gezondheid te laten weten. Wat de Meester en de Schoolkinderen aangaet, ik heb zedert twee dagen dat ik hier geweest ben, zo veel Liefde en vriendschap van alle genooten, dat ik niet in staat ben het alles aan U L. te schryven, onder alle heb ik hier de Zoon en Dogter van de Heer Wiellard aengetroffen, dewelke met myn aenkomst buytengemeen verblyd waeren, om reden haer Ouders naast ons woonende, wy meenig zoet uurtje met elkanderen doorgebracht hebben, schynende zylieden onze oude vriendschap nog indachtig te zyn, evenwel kan ik niet nalaten, myn onvoorsichtigheid aan U L. te melden, als hebbende alreeds onderzonden, de vaderlyke zorgē aan my te ontbrecken, willende eer dat de Schuyt vast gemaakt waere op het Land stappen, zoude ik ten ware de Schipper my gegreepen had, zekerlyk buyten boord gevallen hebben, het is waer, onze knegt die myn mede gegeven is, diende meerder zorgē voor myn gebad te hebben, maar ik ben hem onverwagt uyt de handen ontslipt, zo dat ik niet hem maar my zelve moet beschuldigen, maar hope dit geval myn tot voordeel verstrecken zal. Afbreckende verblyve Beminde Vader en Moeder.

U L. Gehoorzaame Zoon

P. v. F.

T 5

Brief

Lettre d'une Fille à son Père.

Mon cher & bienaimé Père.

Votre agréable Lettre du 12 de ce mois, m'a été remise entre les mains par ma Cousine G. . . ., & j'y vois que suivant vos ordres je dois me retourner au plus vite à la maison; quoi qu'il ne me convienne en aucune manière de m'opposer à vos ordres, cependant je prends la liberté, de vous dire avec la plus profonde soumission, que votre ordre me serviroit à mon grand desavantage, car quoi que; pendant le tems que j'ai resté ici j'aie fait de grands progrès dans la langue françoise, néanmoins ce tems a été trop court, pour que je puisse la savoir à fond; pour cet effet, si donc vous voudriez me permettre que je reste encore pour quelques peu de mois ici, je ne doute pas, que je n'atteigne au bût pour notre mutuelle satisfaction. Excusez donc s'il vous plait mon retardement, jusqu'à ce que vous me fassiez savoir par une seconde lettre encore votre intention; en attendant vous pouvez être assuré, que quoi que vous demandez aussi, j'acquiescerai toujours avec la plus profonde soumission à tout ce que vous souhaiterez, & je montrerai jusqu'à quel point j'honore un si bon Père, & ainsi en Esperant, que vous voudrez bien m'accorder cette grace, j'ai l'honneur de me dire avec le plus profond respect, suivant laquelle je m'écris.

Leeuwaarden
le 24 d'Avril 1749.

Votre très humble fille
C. L.

Mon très cher & très honoré Père.

JE croirois manquer à mon devoir, si je différois plus longtems à vous donner des assurances de mon profond
re-

Brief van een Dogter aan haar Vader.

Waarde en veel beminde Vader.

UW aangenaame Brief van den 12 deezzer is my van Nigt G... , wel ter hand gesteld, en bevinde uyt den inhoud, dat ik volgens uw bevel ten spoedigsten t'huys moet komen; het past my geensins my tegen uwe beveelen aan te kanten, nogtans neem ik de vrymoedigheid, om UE. met de diepste onderdaanigheid aan te toonen, dat UE bevel my tot groot nadeel verstreken zou, vermits ik in de tyd die ik hier geweest hebbe, wel is waar in de Fransche taal veel gevorderd ben, dog egter is die tyd te kort geweest, om dezelve volkomen kundig te wezen, indien ik derhalven hier nog eenige weinige maanden mogt blyven, zoo twyffele ik niet, of ik zal myn oogmerk zoo tot myne als tot uwe vergenoeginge bereiken. Neem het derhalven niet kwalyk dat ik alhier blyve, tot dat UE my met een tweede brief uwe begeerte nader gemeld zult hebben; UE. kan ondertusschen verzekerd zyn, dat wat UE. ook begeerd, ik uw wille met de uyerste onderdaanigheid zal opvolgen, en toonen hoe zeer ik zulk een goede Vader eere, en dus (hopende dat gy my deeze gunst zult toestaan) blyve ik met de uyerste hoogagting, waar na ik my tekene

Leeuwarden
den 24 April 1749.

UE. Onderdanige Dogter
C. L.

Waarde en veel geëerde Vader.

IK zou meenen dat ik myn pligt verzuymde, indien ik langer in gebreke bleef om u van myne diepe
cor-

respect, & de ma sensibilité pour toutes les bontez que vous avez pour moi, & pour lesquelles j'aurai toute ma vie une sincere reconnoissance. Je ne puis vous en donner pour le présent un témoignage plus assuré, qu'en m'attachant comme je fais à mon devoir, pour profiter des bonnes Instructions que je reçois de mes Maitres. Monfr. & Madle. N. N. qui vous assurent de leurs respectueuses Civilitez, ont beaucoup d'égards pour moi, & ne négligent rien de tout ce qui peut contribuer à ma satisfaction & à mon avancement. Aussi je vais tâcher de faire mon profit de leurs soins pour moi, & des Leçons que l'on me donne. J'Espere par là me conformer à vos desirs & à vos ordres: n'ayant rien de plus à coeur que cela. C'est la moindre marque que je puis vous donner de ma reconnoissance & du plus profond respect avec lesquels j'ai l'honneur de me dire

Mon très cher & très honoré Pere

Votre très humble & très obeissant
Serviteur & Fils.

N. L. N.

Mon très cher & très honoré Grand Père.

JE ne puis différer plus Longtems à vous marquer l'inquietude où je suis par raport à l'Etat de votre santé, & en même tems mon Etonnement sur ce que je ne reçois point de vos nouvelles, ni de reponse à la Lettre que j'ai eu l'honneur de vous écrire. Je me suis informé à mes Oncles & Tantes d'Utrecht, qui ne m'ont rien appris de certain sur cela. Je vous prie donc mon cher grand Pere, de me tirer de cette peine, & d'être persuadé qu'il n'y a personne qui s'intereffe plus que moi à votre Conservation, & qui soit avec plus de reconnoissance, de Zèle, & de respect

Mon très &c.

Votre &c.

Excusez

erbied, en van myn gevoeligheid voor alle de goedheden welke gy my bewyft, en voor welke ik al myn leven oprechtelyk dankbaar zal zyn, verzekeringen te geeven. Ik kan 'er U voor het tegenwoordige geen verzekerder getuigenis van geeven, als my, gelyk ik doe, aan myn fligt houdende, om van de goede onderwyzingen welke ik van myne Meesters onttange, te profiteren. Myn Heer en Mejuffer N. N. welke U van haare eerbiedige beleefdheden verzeekeren, hebben veel agting voor my, en verzuymen niet met allen in het geene tot myn voldoening en vordering kan toebrengen. Ook zal ik tragten om met haare zorgen voor my, en de lessen welke men my geeft, voordeel te doen. Ik hoop my daar door na uwe voorneemens en bevelen te schikken, zynde 'er behalven dat, niets dat my meer ter herten gaat. Dit is het geringste teken dat ik u geeven kan, van myne dankbaarheid, en diepste eerbied, waar mede ik de eer hebbe my te noemen

Waarde en veel Geëerde Vader
 UE. zeer Ootmoedige en Gehoorzaame
 Dienaar en Zoon
 N. L. N.

Waarde en veel geëerde Grootvader.

IK kan niet langer uytstellen om UE. de ongerufftheid waar in ik ben bekend te maaken, ten opzigte van den staat van uwe gezondheid, en ter zelve tyd myne verwondering, dat ik van UE. niets verneem, nog antwoord ontfange op de brief, welke ik de eer gehad hebbe UE. te schryven. Ik hebbe myne Ooms en Moeijen van Utrecht ondervraagd, welke my daar omtrent niets zekers onderrigt hebben. Ik verzoek derhalven waarde Grootvader, dat gy my uyt deeze moeijelykheid helpt, en verzekerd moogt zyn dat 'er niemand is, die in uwe behoudenis meerder belang neemt

Excuse de n'avoir pas Visité un Ami en passant dans sa Ville.

MONSIEUR.

JE vous fais de très humbles excuses, Monsieur, de ce que passant par votre Ville, je ne me suis pas donné l'honneur de vous rendre Visite: Mes affaires me pressoient, j'avois promis un prompt retour; Mais je réparerai ma faute dans quelque tems.

Cependant je vous prie très humblement de me conserver la Grace de votre amitié, comme à celui qui sera toute sa Vie.

MONSIEUR

Votre &c.

Pour se plaindre d'une Médifance.

MONSIEUR.

ON m'a rapporté, que vous aviez tenu fort mal à propos quelques Discours à mon desavantage. Je vous prie par Charité, de vous en repentir de bonne heure, si vous ne voulez pas que je vous en impose une plus dure pénitence.

Je n'entens pas raillerie, si je ne la commence, corrigez donc votre plaidoyer ou vous perdrez votre cause & avec dépens. Je vous en avertis, afin que vous aiez moins de Sujet de vous plaindre.

Et quand je vous verrai en cette soumission nécessaire, que j'attens de vous avec impatience; je penserai si je dois être encore, comme j'ai été auparavant,

MONSIEUR

Votre &c.
Re-

neemt als ik, en welke met meer erkentenis, van yver en eerbied is.

Waarde enz.

UE. zeer enz.

Ontschuldiging van een Vriend in 's passeren van zyn Stad niet bezogt te hebben.

MYN HEER.

IK doe UE. myne zeer Ootmoedige verontschuldigingen Myn Heer, dat ik, uwe Stad passerende, my de eer niet gegeven hebbe van UE. te bezoeken. Myne zaaken verhaasteden my, ik had eene spoedige te rugkomst beloofd; maar ik zal myn gebrek binnen eenige tyd herstellen.

Egter verzoek ik U zeer ootmoedig, van my de gunst van uwe vriendschap te laten behouden, als aan die geene welke al zyn leven zyn zal

MYN HEER

UE. &c.

Om zig van eene Lastering te beklagen.

MYN HEER.

MEn heeft my verhaald dat ge zeer kwalyk van pas eenige redenen tot myn nadeel gewisseld hebt. Ik bid U uyt liefde van 'er vroegtydig berouw van te hebben, indiengy niet wild dat ik u een veel harder boete oplegge. Ik verstaä geen schertzen, indien ik dezelve niet beginne; verbeterd derhalven uw dingtaal, of gy zult uwe zaak met de kosten verliezen. Ik berigte U zulks, op dat gy minder reden hebt u te beklagen.

En wanneer ik U in deeze noodige onderwerping, welke

Reponse.

MONSIEUR.

JE ne vous écris point cette Lettre pour vous satisfaire dans l'innocence, où j'ai toujours vécu; mais plutôt pour me contenter moi même. Tous ces faux rapporteurs, que vous me mettez en avant, ont beau être mes juges; j'appelle de leurs arrêts; comme d'abus par devant ma Conscience, qui seule m'absout de toutes leurs impostures. Vous en croirez, pourtant ce qu'il vous plaira, n'étant pas en volonté de m'expliquer d'avantage. Que si vous n'êtes pas satisfait des assurances, que je vous donne, que je n'ai jamais songé à vous offenser, je vous laisse la carte blanche pour y marquer dessus votre ressentiment, si petit & si grand que vous voudrez. Il me suffit que vous vous souveniez de mon nom & de la profession; que j'ai autrefois fait d'être

MONSIEUR

Votre &c.

Sur le même Sujet de la Précédente.

MONSIEUR.

JE viens d'apprendre, que vous vous amusez Souvent, quand vous ne savez que faire, à médire d'une personne qui m'appartient de fort près. C'est le plus méchant métier & le plus dangereux, que vous sauriez faire. Quo si votre vin vous cause ces extravagances, je vous conseille d'y mettre de l'Eau, le plutôt qu'il vous sera possible: autrement je serois contraint de vous imposer un si Long Silence, qu'on ne vous entendroit jamais parler.

welke ik van UE. met ongeduld verwagte, zien zal;
zal ik denken, of ik nog als voren moet zyn,

MYN HEER

UE. enz.

Antwoord.

MYN HEER.

IK schryf UE. deeze brief niet om UE in de onschuld, waar in ik altoos geleefd hebbe, te voldoen; maar eerder om my zelve te vergenoegen. Alle die valsche Aanbrengers zal het niet helpen myne regters te zyn; ik beroep my van haare besluyten, als van misbruyken voor myn geweeten, het welk my alleen van alle hunne valsheeden vry spreekt. Gy kund 'er nogtans van gelooven, wat u zal believen, als zynde niet gezind om my meerder te verklaaren. En zoo gy niet voldaan zyt met de verzeekeringsen welke ik u geeve, dat ik nooit gedagt hebbe U te beledigen, zoo laat ik U de witte kaart, om 'er uw misnoegen, zoo klein en zoo groot als gy zult willen, op te tekenen. Het is my genoeg dat gy myn naam en beroep in gedagtenis houd, en dat ik eertyds geweest ben

MYN HEER

UE. &c.

Op het zelve Onderwerp als de voorgaande.

IK verneem, dat gy U zomtyds ophoud, wanneer gy niers weet te doen, met van een Perzoonkwaad te spreken, welke my van zeer naby bestaat. Dit is het slegtste en gevaarlykste Ambagt dat gy zoud kunnen doen. En indien U de wyn deeze buytenspoorigheden

parler. Ce sont les charitables avis, quand vous les suivrez que vous donne,

MONSIEUR

Votre &c.

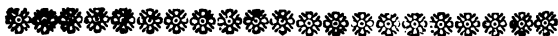
Reponse.

MONSIEUR.

Tous ceux, qui vous ont raporté, que j'ai médit de votre parenté, médissent de moi; car je n'en ai jamais eu la pensée. Je sai le respect que je dois à ce Sexe, & que quelque Sujet qu'elle m'en eût donné, mon humeur m'eût toujours forcé à me taire. Au reste, le vin ne m'a jamais fait parler; & si vous êtes si fou, que de le croire, je punirai votre folie après en avoir eu compassion. Je vous dis ce que j'ai envie de faire, afin de ne vous surprendre pas à la première rencontre, où j'espere vous témoigner sensiblement, que je sai mettre à la raison ceux qui ne s'en veulent pas contenter. C'est de la part de celui qui est

MONSIEUR

Votre Serviteur, autant
qu'il vous plaira.

Lettre de Recommandation.

MONSIEUR.

Si vos Amis vous importunent, Monsieur, prenez vous en à votre Qualité. Vous êtes d'un Rang à vous faire rechercher de tous ceux qui ont besoin d'apui. Ferez vous prier de l'accorder au porteur. C'est un Gentil.

heden veroorzaakt heeft, zoo raad ik U, dat ge 'er zoo spoedig als het mogelyk is, water in doet: anders zoude ik genoodzaakt zyn, U een zoo lang stilzwygen op te leggen, dat men U nooit meer zou hooren spreken. Dit zyn de liefdaadige berigten, wanneer gy dezelve zult volgen, die u greeft,

MYN HEER

UE. &c.

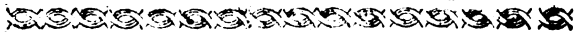
Antwoord.

MYN HEER.

Alle die geene, welke U verhaald hebben, dat ik van uw geslagt kwaad gesproken hebbe, spreken kwaad van my; want ik hebbe zulks nooit in myne gedagten gehad. Ik weet de eerbied welke ik aan die kunne schuldig ben, en dat welke oorzaak dezelve my ook daar toe gegeven hadde, myn aard my altoos gedwongen hadde te zwygen. Voor het overige heett my de wyn nooit doen spreken; en indien gy de dwaasheid hebt, van het te gelooven, zal ik uwe dwaasheid straffen, na 'er medelyden meede gehad te hebben. Ik zegge U het geene, dat ik genegen ben te doen, ten einde U niet op de eerste ontmoeting te overvallen, alwaar ik U gevoeliglyk hoopte te betuygen, dat ik de geene tot redcn kan brengen, welke zig daar mede niet vergenoegen willen. Dit is van wegens die geene welke is

MYN HEER

UE. Dienaar, in zoo verre het U behaagen zal.

Recommandatie Brief.

MYN HEER.

Indien uwe Vrienden U lastig vallen Myn Heer, zoo hebt gy zulks aan uw Qualiteit te wyten. Gy

V 2

zyc

Gentilhomme, dont le mérite vous empêchera de vous repentir de l'avoir servi. Il s'en reconnoîtra, & vous m'obligerez infiniment. Je suis,

MONSIEUR.

Votre &c.

Reponse.

MONSIEUR,

LE Gentilhomme, en faveur duquel vous avez pris la peine de m'écrire, vous dira de bouche, de quelle façon je vous ai servi en l'obligeant. Si vous me jugez capable de vous rendre quelque autre Service, où je puisse trouver plus de satisfaction en y trouvant plus de difficulté; il ne tiendra qu'à vous de m'employer; étant bien résolu de vous témoigner en tout tems, combien je suis,

MONSIEUR

Votre &c.

Autre sur le même Sûjet.

MONSIEUR.

VOS mérites, aussi bien que votre Qualité, vous rendent si recommandable & si nécessaire à vos Amis, qu'ils sont toujours en état de vous importuner.

Cette Lettre vous prouvera cette Vérité par la Prière, que je vous fais d'aider de votre protection celui qui en est le porteur. C'est un jeune homme de mérite, que vous

zyt van een rang om U van alle die geene, welke uwe hulp nodig hebben, te doen aanzoeken. Ik zal de vytheid durven neemen U te verzoeken dezelve aan den bringer te verleenen. Het is een Edelman wiens verdienste U beletten zal berouw te hebben, van hem dienst gedaan te hebben. Hy zal dankbaar zyn, en gy zult my oneindig verpligten. Ik ben

MYN HEER

UE. &c.

Antwoord.

MYN HEER.

DEn Edelman ten wiens voordeel gy de moeite genomen hebt my te schryven, zal U mondelings zeggen, welke dienst ik U gedaan heb door hem te verpligten. Indien gy my bequaam oordeeld om U eenige andere dienst te doen, waar in ik, door 'er meer zwaarigheid in te vinden, meer genoeg kan vinden; zoo zal het maar aan u staan my te gebruiken, zynde wel voorneemens om U tot allen tyden te betoonen, hoe zeer ik ben,

MYN HEER

UE. &c.

Een ander over dezelve Stoffe.

MYN HEER.

ZOo wel uwe verdiensten als uw Qualiteit, maaken U zoo aanzienelyk en noodzaakelyk voor uwe Vrienden, dat zy altoos in staat zyn om U lastig te vallen.

Deeze Brief zal U die waarheid bewyzen, door het verzoek dat ik u doe, om die geene welke daar van de bringer is met uwe bescherming by te staan. Het

ne serex pas fâché d'avoir obligé, & qui n'en sera pas ingrat, non plus que moi. Je suis

MONSIEUR

Votre &c.

Reponse.

MONSIEUR.

TOut ce qui me vient de votre part, m'est fort agréable, & particulièrement les personnes de qualité & de Mérite, comme me paroît le jeune homme, que vous m'avez envoie. Et en effet, il est très bonnête homme. Toutes ses manières m'ont extrêmement plu, principalement étant venu de votre recommandation, à la quelle je tâcherai de répondre par mes services.

J'espere qu'ils ne vous seront pas desagréables; parce qu'ils seront Utiles, & auront l'effet que vous vous promettez de notre amitié.

Je travaillerai autant que je pourrai à son avancement, & je ne doute pas, que je ne réussisse en mon dessein.

Je vous en écrirai le succès, & j'emploierai le peu que j'ai de Crédit pour le contentement de votre ami, & pour vous faire connoître, que je suis toujours sans réserve,

MONSIEUR

Votre &c.

Lettre de Protestation de Service, &
d'Amitié.

MONSIEUR.

NE vous étonnez pas, si je vous importune souvent de mes Lettres: Je n'ai point de plus grand plaisir au Monde,

is een Jongman van verdienste, en dien het U niet berouwen zal verplicht te hebben, en welke daar voor zoo wel als ik niet ondankbaar zal zyn. Ik ben

MYN HEER

UE. &c.

Antwoord.

MYN HEER.

AL het geene my van uwent wegen komt, is my zeer aangenaam, en in 't byzonder de perfoonen van *Qualiteyt* en verdienste, gelyk my de Jongman, die gy my gezonden hebt, toefchynd. En inderdaad, hy is een zeer braaf man. Alle zyne manieren hebben my uytnemend behaagd, voornaamelyk om dat hy door uwe *recommandatie* gekomen is, waar aan ik door myne dienften zal tragten te beantwoorden.

Ik hoope dat ze U niet onaangenaam zullen zyn; om dat ze nuttig zullen zyn, en de uitwerking, welke gy U van onze vriendschap beloofd, hebben zullen.

Ik zal zoo veel in myn vermogen is aan zyn bevordering arbeiden, en twyffele niet of ik zal in myn voorneemen slaagen.

Ik zal U daar van de uytflag fchryven, en het weinig aanzien dat ik hebbe, tot vergenoeging van uw vriend gebruyken, en om U te doen weeten, dat ik altoos zonder eenige uytzondering ben

MYN HEER

UE. &c.

Brief van dienst en Vriendschaps Betuyging

MYN HEER.

VERwonderd u niet, indien ik u dikwils met myne Brieven lastig valle: Ik hebbe geen grooter ver-

V 4

maak

Monde, que quand je mets la main à la plume pour vous assurer de l'Éstime, que je fais de votre amitié, & vous protester, que la miennne sera Eternelle, Il est vrai que ce ne sont toujours que des paroles, mais comme mon cœur me les dicte, je me satisfais en m'acquittant de ce que je vous dois. Si les Occasions de vous servir s'offroient aussi souvent, que celles de vous écrire, je vous témoignerois par mes actions plutôt que par mes discours, que j'ai toujours été sans reserve,

MONSIEUR

Votre très humble &
très Obeissant Serviteur
N. N.

Autre sur le même Sujet.

MONSIEUR.

Quoique je n'aie jamais douté de votre Amitié, je l'estime tellement, qu'il faut que j'avouë, que vous me comblez également & d'honneur & de plaisir, toutes les fois que vous prenez la peine de m'en donner de nouvelles assurances par vos Lettres. Il est vrai, qu'en cela vous ne faites que répondre aux miennes; mais de quelque façon que ce soit, le commerce de cette sorte d'entretien m'est si agréable, que si je n'apprehendois de vous être importun, je vous écrirois par toutes les voies, qui se presentent, sans en laisser échaper une seule. C'est l'Unique consolation qui me reste en votre absence, étant bien aise d'ailleurs de vous faire souvenir à toute heure, que je serai éternellement,

MONSIEUR

Votre &c.
N. N.

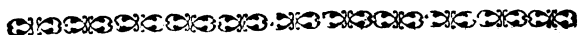
Re-

maak in de Waereld, dan wanneer ik de pen in de hand neem, om U van de agting welke ik voor uwe vriendschap hebbe, te verzeekeren, en U te betuygen dat de myne eeuwigzal zyn. Het is waar dat het altoos maar woorden zyn, maar dewyl myn hert my dezelve ingeeft, voldoe ik my door my te kwyten van het geen ik U schuldig ben. Indien de gelegentheden om U dienst te doen zig zoo dikwils, als die om U te schryven, aanboden, zoude ik U liever door myne daaden als door myne redenen betuygen, dat ik altoos zonder eenige uytzondering geweest hebbe

MYN HEER

UE. zeer Ootmoedige en
gehoorzaame Dienaar

N. N.

Een ander over dezelve Stoffe.

MYN HEER.

Schoon ik nooit aan uwe vriendschap getwyffeld hebbe, agte ik dezelve zodanig, dat ik moet bekennen, dat gy my te gelyk met eer en vermaak overlaadt, ieder reys als gy de moeite neemt, om my daar van door uwe brieven nieuwe verzeekerungen te geven. Het is waar dat gy daar door alleenlyk aan de myne beantwoord; maar op welke wyze zulks ook zy, de ommegang met dit soort van onderhoud is my zoo aangenaam, dat indien ik niet vreesde van U lastig te zyn, ik U door alle wegen welke zig opdoen zou schryven, zonder daar een eenige van te laten voorbygaan. Dit is de eenige troost die my in uw afwezen overblyft, zynde ten anderen zeer blyde om U telkens te doen herinneren, dat ik eeuwiglyk zal zyn

MYN HEER

UE. &c.

N. N.

Re-

V 5

Recommandation d'une Affaire.

MONSIEUR.

SI vous faites autant d'état de mes Prières, que je ferai toujours de vos Commandemens, vous m'accorderiez celle que je vous fais ici, d'apuyer de votre authorite l'affaire qui est sur le Tapis, afin qu'elle se termine à mon avantage. Je ne doute point de votre pouvoir, & mains encore de votre générosité; de sorte que ma bonne fortune vous offre aujourd'hui l'occasion de m'obliger extrêmement. Je suis

MONSIEUR

Votre très &c.

Lettre de reconnoissance à un Ami.

MONSIEUR P. d. L. T.

Aiant reçu votre Missive du 12 de Decembre, j'en ai vu suffisamment les soins que vous prenez de mes affaires, & je ne sçauois laisser de vous en témoigner mon extrême reconnoissance.

Mais puisque je dois mander au sieur R. de la Bride quelques circonstances qui regardent ces affaires, j'ai pris la liberté de vous adresser ma lettre, parce que je n'aye aucune connoissance à ce seigneur, ne croiant point de vous donner par là du mécontentement, c'est pourquoi je vous prie à l'amiable de mettre cette lettre si jointe par la premiere occasion entre les mains du dit Seigneur R. de la bride; je me servirai dans la suite s'il étoit encore une fois nécessaire; de la même liberté, en vous priant de

ne

Recommandatie van een zaak.

MYN HEER.

INDien gy zoo veel staat op myn verzoek maakt, als ik altyd op uwe bevelen maaken zal, zoo zult gy my dit het welk ik u hier doe wel toestaan, om de zaak welke op het tapyt is met u gezag te ondersteunen, op dat dezelve tot myn voordeel eindigd. Ik twyffle geenzins aan uwe magt en nog minder aan uw edelmoedigheid; zoodanig dat myn goed Fortuyn U heden de gelegentheid aanbied van my ten hoogsten te verpligten. Ik ben

MYN HEER

UE. zeer &c.

Brief van dankbaarheid aan een Vriend.

MYN HEER P. d. L. T.

U Ed. Missive in Datum 12^d December ontfangen hebbende, hebbe ik UE. zorgen weegen myne zaaken daar in genoegzaam bespeurd, en kan niet nalaten UE. daar voor ten hoogsten dankbaarheid te betuigen.

Maar dewyl ik aan de Heer R. de la Bride eenige omstandigheden rakende deeze zaak moet melden, heb ik, om reden ik by dien Heer niet bekend ben, de vryheid genomen, van myn Brief aan UE. te adresseren, niet denkende UE. daar eenig ongenoegen mede te zullen doen, verzoeke daarom vriendelyk deeze inleggende brief by de eerste gelegentheid aan de gemelde Heer

ne vous nuire pas vous même dans les soins que vous avez chargés sur vous. Je témoignerai quand l'occasion se présentera (non par des paroles mais par l'effet) quelles obligations je vous dois, m'étant toujours agréable, si les circonstances du tems le permettent, quand de bons amis veulent se charger de quelques soins; & vous pouvez toujours être assuré de l'exactitude des affaires adressés à moi par de bons amis. En finissant je vous souhaite comme aussi votre honorable Famille une santé durable, & demeure votre Ami & Serviteur

Deventer.

le 4 de Janvier
1760.

P. L. B.

MONSIEUR.

MON Patron, qui a été indisposé pendant quelques jours, n'étant pas en état, de répondre à votre très agréable Missive, du troisieme du mois passé, je vous fais connoître par ses ordres, qu'en considerant la confiance que vous mettiez en lui, il mettra en pratique tous les moyens imaginables, pour executer vos affaires à votre entière Satisfaction, en attendant, je vous ai fourni par ordre de mon Patron les marchandises si jointes, & je les ai embarquées au vaisseau l'Oranjeaal, avec le Capitaine Gisbert Steenweg, j'ai amplement spécifiée dans la compte si jointe la quantité particuliere &c. en vous priant de plus d'honorer mon Patron avec vos ordres.

Amsterdam
le 29 de Juin 1760.

Votre très humble & très
obeissant Serviteur
G. B. S.

Lettre

Heer R. de la Bride ter hand te stellen, zullende ik zoo wanneer het ter eeniger tyd nog eens nodig mogt zyn, die zelve vryheid blyven gebruyken, mits verzoekende by uwe opgenomene noeiten U zelve geen nadeel te doen, zullende ik zoo wanneer ik maar eens gelegenheid mogte hebben, UE. (niet met woorden maar met de daad) betoonen, welke verpligtingen ik UE. verschuldigd ben. Zynde my altoos aangenaam wanneer goede Vrienden (tyds omstandigheden het toelaatende) eenige moeiten op zig willen neemen, kunende UE. altoos wegens oplettenheid der zaaken door goede Vrienden aan my geadresseerd verzekerd zyn. Hier mede afbrekende wensche UE. benevens uw geëerde Familie langduurige gezondheid, en verblyve UE. Vriend en Dienaar

Deventer.

den 4 Januarius
1760.

P. L. B.

MYN HEER.

MYn Patroon, welke eenige dagen onrasselyk geweest is, niet in staat zynde, om UE. op uwe zeer aangename Missive van den 3 passato te antwoorden, zoo geef ik UE. volgens zyn order kennis, dat hy (aanmerkende het vertrouwen dat UE. op hem steld) alle bedenkelyke middelen in 't werk zal stellen, om uwe zaak tot uw volkomen vergenoeging uit te voeren, ondertusschen hebbe ik uyt last van myn Patroon, UE. de nevensgaande goederen verzorgd, en dezelve gescheept in het Schip de Oranje Zaal, met Capitein Gysbert Steenweg, de byzondere Quantiteit &c. hebbe ik in de nevensgaande rekening uytvoerig gespecificeerd, verzoekende verders UE. myn Patroon met uwe orders te verëeren,

Amsterdam
den 29 Juny 1760.

UEd. Dienstwillige Dienaar

W. B. S.

Aan

Lettre à un Marchand à Leeuwarden.

MONSIEUR.

Lorsque vous m'offriez le Printems passe quelque commission pour l'achat de trois tonneaux de sucre, je n'ai rien pu faire pour vous dans ce tems là à cause de la cherté des Marchandises des Indes Occidentales, & de la limitation de ma commission, comme prévoyant bien que les dites Marchandises ne pouvoient pas longtems demeurer à un si haut prix, c'est pourquoi je vous demandai de vous servir encore quelques semaines de votre provision, mais parce qu'il y sont écoulés déjà trois à quatre mois, & que ces Marchandises rabaisent de prix, je me suis bien étonné de n'avoir appris rien de vous, comme étant accoutumé dans ce saison, de vous avoir servi plus d'une fois. Maintenant je prens la liberté d'envoier ces montres, savoir, l'un de deux tonneaux de sucre, & l'autre de quatre bales de fèves de Caffé, étant ajoutez aux montres les plus justes prix. Je ne doute pas que je ne vous en contenterai plus que le Printems, vous suppliant de m'honorer cette semaine d'une reponse, parce que les dites Marchandises s'arrêteront si longtems pour l'amour de moi, à tant je demeure

MONSIEUR.

Amsterdam
ce 1 de Juillet 1760.

Votre très humble Serviteur
P. C.

Aan een Koopman te Leeuwaarden.

MYN HEER.

U E. aan my gepasseerde voorjaar eenige Commissie, wegens inkoop van drie vaten Zuyker offerende, heb ik dien tyd wegens de duurte der West-indische goederen en de bepaling van myn Commissie, niets voor U E. kunnen ter uytvoer brengen, als wel voorziende dat gemelde Goederen niet lange tot zo een hooge prys konden blyven, en hebbe U E. daarom verzogt het met uw voorraat nog eenige weken aan te zien, maar nu reeds drie a vier maanden verlopen zynde, en gemelde Goederen tot lager prys dalende, hebbe ik my verwondert in dien tyd niets van U E. vernomen te hebben, als zynde om dit Jaargety gewoon U E. al meer als eenmaal bedient te hebben, neme nu de vryheid dese monsters: namentlyk den een vantwee vaten Suyker, de andere van vier baaltjes Koffie boonen te zenden, leggende by die monsters de naastgestelde pryfen, twyffele niet of zullen U veel beter als die van het voorjaar aantsaan, versoeke vriendelyk deze week antwoord te moogen hebben, om reeden dat gemelde goederen om mynent wil zo lang zullen opgehouden werden, hier mede atbrekende

Verblyve Myn Heer

Amsterdam
1 July 1760.

U E. D. W. Dienaar
P. C.

BLADWYZER.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAn de Spraakkonst in 't Algemeen; van de Woorden, Lettergreepen, en Letteren. Pag. 1

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van het Geslagt, Getal, en Naamval. 4

DERDE HOOFDSTUK.

Van het Naamwoord. 5
Van de trappen van Vergelyking. 12

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Geslagtwoorden. 14

VYFDE HOOFDSTUK.

Van de Voornaamwoorden. 24

EERSTE LID.

Van de Perfoonlyke Voornaamwoorden. 25

TWEEDE LID.

Van de zaamenvoegende Voornaamwoorden. 29

DERDE LID.

Van de bezittende Voornaamwoorden. 31

VIERDE LID.

Van de Aanwyzende Voornaamwoorden. 41

VYFDE LID.

Van de betrekkelyke Voornaamwoorden. 45

ZES-

B L A D W Y Z E R.

ZESDE LID.

Van de Onafhangelijke Voornaamwoorden. 47

ZEVENDE LID.

Van de onbepaalde Voornaamwoorden. 50

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de Werkwoorden. 52

EERSTE LIDT.

Tydvoeging der Werkwoorden. 53

Conjugatie van het Behulpzaam Werkwoord *Hebben*. 54

Conjugatie van het Behulpzaam Werkwoord *Wezen*
of *Zyn*. 58

Conjugatie der vier Tydvoegingen. 61

Eerste Tydvoeging. 62

Tweede Tydvoeging. 65

Derde Tydvoeging. 69

Vierde Tydvoeging. 73

TWEEDE LIDT.

Van de Eigenschappen der Werkwoorden. 78

Van de Getallen. 78

Van de Perfoonen. 78

Van de Tyden. 80

Van de Wyzen. 83

DERDE LIDT.

Van de Vorming der Tyden. 85

VIERDE LIDT.

Van verscheide soorten van Werkwoorden. 91

Van het Zelfstandig Werkwoord. 91

Van de Byvoegelyke Werkwoorden. 92

Van de Behulpzaame Werkwoorden. 112

X ZE.

B L A D W Y Z E R.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van het Deelwoord. 113

ACHSTE HOOFDSTUK.

Van de Bywoorden. 115

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van de Voorzetzels. 119

TIENDE HOOFDSTUK.

Van de Voegwoorden. 120

ELFDE HOOFDSTUK.

Van de Tusschenwerpzels. 122

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Algemeene Aanmerkingen over de Deelen eener Redevoering. 123

I. Overeenkomst van het Byvoeglyk met het Zelfstandig Naamwoord. 123

II. Overeenstemming van het Werkwoord met zyn Noemer. 125

III. Aanmerking over de Regeering. 128

IV. Aanmerkingen over de Geslachtwoorden. 131

V. Aanmerkingen over de Voornaamwoorden. 133

VI. Aanmerkingen over de Deelwoorden. 137

VII. Aanmerkingen over de Bywoorden, Voorzetzels en de Voegwoorden. 140

Algemeene Beginzelen der Franfche Spelling.

Van de Spelling. 142

Van de Teekenen die de Spelling toelaat, onafhankelijk van de Letteren. 143

Van het Affnydings-Teeken. 144

Van de Voegstreep. 144

Van de Stippen op eene Klinkletter. 145

Van de Cedille. 145

Van

B L A D W Y Z E R

Van de Tuffchenftelling.	145
Van de Aantrekkingfteeken of dubbelde Comma.	146
Van de Nieuwe Regel.	146
Van de Hoofdletters.	146
Van de Geluidfteeken.	147
Van de Stipping.	148
Van de Naamwoorden.	153
Van de Spreekwyzen.	167
Gemeene Zaamenfpraaken.	175
Nuttige Opftellen, om uyt het duytsch in 't Franfch te vertaalen.	280
Sentences énergiques pour traduire du François en Fla- mand.	288
Verzaameling van Brieven.	297

CATA-

CATALOGUS van Boeken by *Jan Morterre* Gedrukt of te Bekomen.

- J. L. Langhans Zielszuchtinge over het Lyden Christi,
 met platen.
- J. Doutreyn Godgeleertheid van Adam en Mofes.
 ————— Prophetifche Godgeleertheid.
 ————— Korte Schets der Goddelyke Waarheden;
 ————— Hooningraedt der Verdrukkinge.
 ————— Godvruchtige Bidder.
- W. Sluyter alle zyne Werken.
 ————— Buiten Leven apart met Aantekeningen.
- J. Martinum groote Catechifatie over de Katechismus.
 A. van Oostrum Catechifatie over de Katechismus.
 F. Ridderus dagelyke Huis-oeffeningen.
 ————— Christelyke Feestdag.
- N. S. V. Leeuwaarden de Godsdienstige Christen in
 zyn eenzaamheid.
 ————— de Bekommerde Christen.
 ————— de Godvrezende Zeeman.
- P. Doddridge Oorfprong en Voortgang van Waare
 Godsdienstigheid.
- J. V. Arxhoeck einde der Rechtveerdigen en Godloo-
 zen over Pfalm LXXIII.
- J. Schuts het Befchyden Deel der Sieken.
 De Gereformeerde Schackkamer der Gebeden.
- J. Bunjan den Heiligen Oorlog, met vernieuwde fyne
 platen.
- H. Schyn Heiligen Keurstoffen.
 A. Verduyn Leerredenen.
 M. Fortgens over de eerfte Brief Petri.
 W. V. Bevridge Overdenkinge van een Christen.
- J. Wilkinfon Heilige Pellegrimstrate.
 T Portrait van Martinus Lutherus, cierlyk in 't ko-
 per gebragt door P. Tanje.

A. Pauw

A. Pauw het Leven van Martinus Lutherus.

— — Europaas Lutherdom, of vervolg op het Leven van M. Lutherus.

A. Velten Huyspoffil, over de Evangelien, op nieuw overzien en met een Voorreden verrykt van D. Christianus Tifteyn.

J. Laffenius Heiligen Paarlenschat, 4 deelen.

— — Hemelse Morgendauw.

— — Bybelsche Wierook.

— — Verliefde Zulamieth.

— — Over het Lyden Christi.

— — Gewaarschouwd Capernaum.

— — Verzoetende Bitterheid.

— — Overtuygde Atheïst.

H. Muller Hemelsche Liefde-kus.

J. Muller Voltrekt Raadbesluydt.

H. G. Masius onderscheid der Luthersche en Gereformeerde, nieuw vermeerderde druk.

Lutherus kleine Schriften, uitgegeeven en met een Voorreden van J. J. Rambach.

H. Vos Gezângen.

J. Arends Paradys Hofken.

J. E. Blum oude en nieuwe Boetbasuïne.

J. V. Zhener Samenstel der ontschuldiginge, uitgegeeven door J. J. Rambach.

N. Hunnius Kort Begrip, nieuw verbeterde druk.

H. Glaferus over de Katechismus.

F. Tatinghof Bybels Blomhof.

Kamphuyzens Rymen door Butler en Mathieu.

— — door Rooleeuw op nieuw van veele fouten gezuivert.

J. Willemse Stichtelyk Zangwerk, of vierde Deel van Kamphuyzen op Nooten.

C. Stapel Luffhof der Zielen.

J. J. Bloems Zedeversen op de Psalmen Davids;

H. Boerhaave Geneeskundige Onderwyzingen.

F. Mauriceau over de Ziektens der swangere Vrouwen, vermeerdert met eenige Verhandelingen en Platen over de Geklemden Hoofden, door Petrus Cam-

Cam-

Camper Med. Anat. en Chirurg. Professor te
Amsterdam.

L. Heyster Heelkundige Onderwyzingen, 2 deelen,
J. D. Schlichting over de Ongemakken der Teel-
deelen, verbeterde en vermeerderde druk.

A. Titfingh Verdonkerde Heelkonst.

———— Geneeskouft der Heelmeesters.

J. Palfyn Handwerken der Heelkonst.

———— Verhandeling der Oogziectens.

———— Heelkonstige Anatomie of Ontleedkunde.

———— Osteologie of waare Beschryving der Been-
deren.

Moublert Verhandeling over de afzetting der dye in het
Gewrigt.

F. Ledran Operatien der Heelkonst.

———— over de geschoote wonden.

J. Kouwenburg Zee Chirurgie of Matroozentroust,
nieuwe druk, vermeerdert met voele nuttige Aan-
tekeninge en kantekeninge, waar agter gevoegt is
een korte verhandeling van de Anatomie en Oste-
logie.

A. Houtruyn beschyden deel der Vroedvrouwen.

J. A. Kulmus Anatomise Tafelen.

T. Sydenham en H. Buysen korte Geneeswyfinge der
Ziektens.

T. van Gulpen Schakel der Genees- en Heelkunde,
———— Kabinet der Natuurkunde.

C. Herls Examen der Chirurgie.

P. Nyland Nederlandse Herbarius.

J. van der Groen Nederlandse hovenier.

De Verstandige Kok of zorgvuldige Huyshoudster,
apart.

M. Clairaut Beginselen der Geometrie, vermeerdert
met eene Trigonometrie.

———— Gronden der Algebra, met eenige nutte
voorstellen vermeerdert.

A. de Graaf Instructie van het Boekhouden.

———— Wiskundige Arithmetica.

———— Exempelboekje van de Arithmetica.

F. A.

- F. A. Marci** Wiskundig Rekenfpiel en van de Toer-
vierkanten.
- G. Leti** het Leven van Koningin Elifabeth, 2 deelen:
Het Leven van Willem den IVde, Prins van Oran-
gien.
- Levensgevallen van Robinfon Crufoe, 3 deelen:
De Saxifche Robinfon, 2 deelen.
De Sweedsche Robinfon.
De Vermakelyke Avanturier.
De Boerin van Fortuyn, 3 deelen.
Het Leven van Willem Fleertman.
- F.** Heermans Gulde Annotatien.
- K.** Elzevier Proeve van den Menfch.
- J. B. Wellekens** en **P. Vlaming** Dichtlievende Uits-
spanningen.
- J.** Cats Trouwring, met fyne platen.
- Pater Abraham Judas** den Aardschelm, 3 deelen.
- J. v. Neyner** Nieuwe Uydragers Winkel.
- W.** de Brittanie Menfchelyke Wysheid, of de Weg
des Fortuyns.
- W.** van Swanenburg Herboore Oudheid of Europa
in 't Nieuw.
- C.** Plinius van de Dieren, met vernieuwde fyne platen.

